

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

1) INLEIDING

ER WAS DEN GANSCHEN DAG GEEN ZON gezien. De wind had gegierd over de vlakke, en stortbuien waren neergekletterd. Nu ging het tegen den avond, en ik stond aan den oever der zee.

Grauw waren de luchten; grauw was de zee. Maar tusschen de jagende wolken viel de avondgloed op de zee, en ik zag op dat deinende, groote water een schitterende heirbaan. Ze schitterde door het avondlicht, dat van boven kwam.

Een schip voer daarheen op die heirbaan. Het glansde. De wimpel, de zeilen, het roer — alles glansde. Zoo voer het daarheen op die onmetelijke zee, den steven gericht naar de begeerlijke haven.

Het leek mij een visioen, maar het was geen visioen. Het was de werkelijkheid. En in die werkelijkheid schuilde de gelijkenis van het levensscheepke, dat op de woelige zee, door eeuwigheidslicht overstroombd, de haven zoekt.

De Schrijver.

I. Afgodendienaren.

Het was zomer, het schitterende seizoen. Vroeg ging de zon op, en laat ging ze onder. O, er was wat naar verlangd in de winterdagen met hun mist en nevel; hun ijs en sneeuw en grimmige koude! De nachten waren zoo schrikkelijk lang, en overdag wilde het niet licht worden menigmalen; de duisternis triumfeerde over het licht....

De horizon kromp in; er verstarde iets in het gemoed, en men herinnerde elkander met weemoed aan die heerlijke, zomersche dagen van het verleden met hun lachende luchten en hun wijde, blijde vergezichten en hun kabbelende beekjes, waar de visschen in dartelen levenslust zwommen, en de zwaluwen scheerden er over heen in ijlende vlucht.

De zieken in het dorp en de ouden van dagen, die zoo reikhalzend uitzagen naar licht en warmte, vroegen zich in droeve gemoedsstemming af, of het wel ooit weer zomer zou worden. Want de lente kwam wel, en soms streek er als een profetie van een verheuglijker tijd een zachte adem over de velden, maar de droge, schrale oostenwind bood een hardnekkig verzet, en er waren in dit voorjaar zelfs dagen geweest, dat een zware overjas geen weelde was.

Maar toen kwam hij toch — de zomer! De zon bracht hem. En de zieken op hun legersteden en de ouden van dagen riepen: „Wees welkom, o zomer!”

Hij deed zijn glorierijke intrede in het dorp; in de polders; over de breedte en de lengte van het land. Men zag hem allerwegen, en het was nog niet te zeggen, welke verrassingen hij zou brengen.

Hij naderde de kerk, en de muren glansden er van. O, ze waren oud, die muren, en dik — wel een halven meter dik! En dan de zware, logge toren, die evenals de in Gothischen stijl opgetrokken kerk diep uit de Middeleeuwen dateerde — die oude toren lachte, omdat de zomer was gekomen.

Hij was geweldig als de ridderburchten, en in den tijd der Hoeksche en Kabeljauwsche twisten was hij

meer dan eens een toevluchtsoord geweest voor benarde harten. En nu lachte die toren — hij juichte.

Neen, zoo was het toch eigenlijk niet; het leek maar zoo. Het was de vroolijke lach van den zomer, die door de grauwe muren werd opgevangen en teruggekaast. En die lach werd gehoord boven de vrienden en boven de graanvelden en overal — zelfs boven het kerkhof, waar de dooden waren begraven....

Er ging een zacht ruischen over de weiden, waar de boterbloemen schitterden in blijden glans, terwijl de geur van versch gewonnen hooi de lucht vervulde. De korenvelden rijpten; de roode klaprozen en de blauwe korenbloemen prijkten op haar schoonst — het was het gewaad, waarmede de zomer de aarde had getooid. En de zon werd al ontzaglijker op haar triomfantelijken tocht; zij zwaaide haar vlammen sceppter — had God haar niet gesteld tot een heerscheres over den dag?

Zij heerschte. En de horizon riep tot den horizon: „De Heere is goed; Zijne goedertierenheid duurt tot in eeuwigheid!”

Het was een groot, welvarend dorp met flinke boerderijen. Ook was er den laatsten tijd een villapark bijgekomen, aan 't eind van het dorp. Bejaarde boeren, die van hun geld gingen leven, vestigden zich daar gaarne in een der fraaie villa's.

☒

Het prachtige standbeeld „De Zaaier,” vervaardigd door August Falise, dat ter gelegenheid van het gouden jubileum der Wageningsche Landbouwschool, vóór het Hoofgebouw werd geplaatst.

☒

☞ Dit villapark was het nieuwe, het moderne, terwijl het dorp zelve het degelijk ouderwetsche vertoonde. Hoe prettig vulde de statige korenmolen, op een hoogte gebouwd, om aan alle zijden wind te vangen, het dorpsbeeld aan! De molen stond aan den breeden grintweg, die naar het polderland voerde.

Een beek stroomde langs dit dorp, en slanke kerktorens rezen naast dien reus uit de Middeleeuwen op. Men zag ze reeds uit de verte; ze stegen zegevierend op boven het hoog geboomte, en bij die torens stonden de kerken, waar de Christenen des Zondags hun samenkomsten, hun eerediensten hielden.

Er waren er een aantal, en God werd er des Zondags aangeroepen. De bewoners van dit dorp dienden God. Zoo was ten minste de indruk, dien de vreemdeling ontving, wanneer hij des Zondags in dit dorp vertoefde en de kerken zag uitgaan. Er was trouwens een kern, die God diende; er viel niet aan te twijfelen.

Maar dienden allen God?

Er werd gefluisterd, dat er afgodendienaars in dit dorp woonden. Het was vreeselijk. En het ergste was, dat dit gerucht waarheid bevatte.

Waarom het te verzwijgen? De polderschout was een afgodendienaar. Hij bewoonde een groot boerenhuis, dicht bij den korenmolen, en men noemde hem nog altijd den polderschout, al had hij op zijn zeventigste jaar zijn ambt neergelegd, en dat was al weer tal van jaren geleden. De schout was oud, stokoud.

Hij offerde den Mammon; er viel helaas niet aan te twijfelen. Hij had een vaste plek in de kerk; soms zag men hem gebruik maken van zijn plaats, en op Oudejaarsavond miste hij nooit. Hij zat vlak achter de bank der ouderlingen, het hoofd met de verdorpe hand gestut, terwijl hij zelden den prediker aankeek.

De polderschout had een gelaat om nooit te vergeten. Het was net een roofvogelgezicht met een scherp havijsneus. 't Leek een lang geraamte, wat daar zat achter de ouderlingen, en men zou hebben gedacht aan een dood geraamte, indien de oogen onder de zware wenkbrauwen niet bijwijlen nog konden flikkeren in felle kracht.

Ze flikkerden, als de Mammon in het geding kwam, want de schout was een dienaar van den Mammon, en hij diende dezen god met geheel zijn hart en met geheel zijne ziel en met geheel zijn verstand.

Een afgodendienaar! Maar waar verrees dan de tempel van dezen afgod? Waar stond zijn beeld? Waar rookte zijn altaar?

Dat alles was onzichtbaar. Het schulde binnen in 't hart, waar de uitgangen des levens zijn. Daar verrees de tempel van Mammon; daar stond zijn beeld; daar steeg de wierook op van het altaar....

In dit merkwaardige dorp waren vele mensen, die God dienden en den Mammon dienden. Het was een moeilijke en hachelijke onderneming, maar zij speelden het toch klaar. Daarmee paaiden ze ten minste hun conscientie, want het zelfbedrog ging ver in dit dorp. In het smokkelen zagen ze geen zonde, en de belasting ontduiken deden ze gaarne, indien ze zich ten minste veilig waanden voor het strenge gelaat van den strafrechter. En daarom sprak het wel vanzelf, dat het geval met Delx, een kleinen timmermansbaas, die in de Achterstraat woonde, bij deze brave mensen, op wie geen natte vinger te zetten viel, een geweldige belangstelling moest wekken.

☞ (Wordt vervolgd)

☞ ☞ ☞ ☞

AAN 'T STRAND

Ik zat aan 't stille strand en niemand om mij heen
en achter mij het golvend land der duinen,
lichtblinkend met de onbegroeiëde kruinen,
waarop stralende zon uit blauwen hemel scheen.

en vóór mij 't woelig wiss'lend vlak der wijde zee
met nu eens welvend, zwellend hooge golven,
dan weder onder bruisend schuim bedolven
en 't verre sling'rend scheepje, zeilend naar de ree.

en maatloos en eentonig ruischt 't refrein
van trotsche zeeën, brekend zonder rusten
op 't breede strand van onze vlakke kusten,
weemoedig en bekoorlijk — zang'rig golfgedein.

Het is hetzelfde lied als van mijn eigen leven:
Het wenkt, het komt, het is, het gaat voorbij
zoo gaan de dagen en de dingen, rij aan rij
en alles van dit leven duurt maar even.

H. W. AALDERS

☞

Franciscus van Assisi,

☞ gestorven den 4 October 1226, op 45-jarigen leeftijd. Zijn eigelijke naam was Johannes Bernardone; hij was de zoon van een rijken koopman te Assisi, doch koos de armoede tot zijn bruid, nadat hij tengevolge van een oorlog eenige jaren gevangen werd gezet en na een daarop volgende ziekte tijdens een ridderslag in een droom werd onderwezen, dat hij geen wapenen behoorde te dragen in den dienst der menschen, doch in den dienst van God. Van toen af gehoorzaamde hij aan de stem, die hij, te Assisi teruggekeerd en voor een kruisbeeld staande, zich hoorde toespreken: „Franciscus, herstel Mijn vervallen huis weder.” In deze woorden zagen zijn volgelingen, de monniken der Franciscaner orde, een Goddelijke opdracht. In een leven van standwerkelijke zelfverloochening en innige vroomheid is Franciscus hen daarin voorgegaan en daarmee ten voorbeeld geworden voor allen, die hun kruis achter Christus willen dragen. Hij is gestorven in zijn geliefde Portiunculakerk, met asch bestrooid, op den naakten grond liggende en onder het bidden van den 104en Psalm.

☞ Een zoeker, die gevonden heeft!

☞ En wij — 700 jaren later...?

H. J. V. D. MUNNIK

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

EEN GOUDEN FEEST

DEZER DAGEN WERD IN DEN HAAG HERDACHT, hoe een halve eeuw geleden een Zondagsschoolarbeid werd begonnen in het dorp Scheveningen, dat nu sinds jaren tot de gemeente 's-Gravenhage behoort.

We wenschen hier allereerst te gedenken den oprichter van de eerste Zondagsschool te Scheveningen, die een kwart eeuw geleden ontsliep: Cornelis Hermanus Voorhoeve.

Als jonge man van drie-en-twintig jaar in Den Haag gekomen, zocht hij een werk te beginnen onder kinderen. En met ijver en liefde vatte hij den arbeid op onder de visscherskinderen, onder wie toen ter tijd in Scheveningen door nog niemand op deze wijze werd gewerkt.

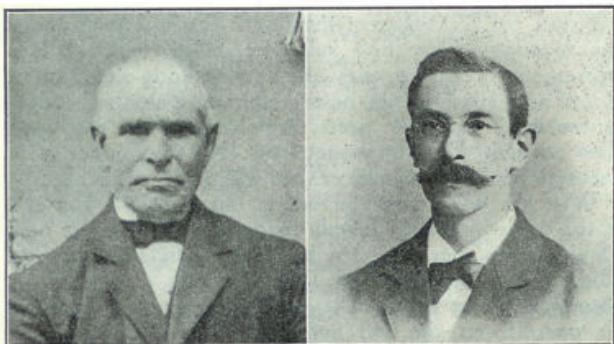
Tegenstand ondervond hij van moderne zijde. Zóó, dat de schoollokaliteit op een Zondag voor hem en de honderd kinderen, die hij had vergaderd, werd gesloten. Maar hij vertrouwde op zijn God, die hem niet beschaamd maakte. Reeds den volgenden Zondag werd hem door den reeder Pleijsier diens schuur aangeboden, waar hij drie maanden Zondagsschool mocht houden. Deze reeder maakte in dien tijd de aangelegenheid aanhangig in den Raad. Geroepen om zich te verantwoorden, werd hem door den voorzitter van den Raad, voor welken hij moest verschijnen, gevraagd, of hij eens voor hen vertellen wilde, zooals hij het voor de kinderen deed. Men had hem namelijk beschuldigd, dogma te prediken onder de kleinen. Opziende tot zijn Meester, kwam hem opeens de geschiedenis van David en Goliath in de gedachte. Hij vertelde die eenvoudig en kinderlijk. En toen hij geëindigd had, werd hem verzocht, de zaal even te verlaten. Toen hij teruggeroepen was, zeide de Voorzitter: „Mijnheer Voorhoeve, wij hebben u begrepen: David heeft Goliath verslagen! Voortaan moogt u ongehinderd en om niet de schoollokaliteit gebruiken.” Merkwaardig! Met die bedoeling was de geschiedenis allerminst verteld. Maar God leidde het zoo. En de gevolgen zijn geweest, dat nog altijd de oude privileges gelden, en dat daar nu in Scheveningen negenhonderd kinderen elken Zondag onderwijs ontvangen in de Bijbelsche Geschiedenis.

Ruim vijf-en-dertig jaar geleden mochten mijn broer Herman en ik óók zulk een arbeid in Den Haag, die reeds meer dan vijftien jaar zeer klein bestond, in nieuwe omgeving helpen uitbreiden. En vele trouwe arbeiders gaven en geven hun krachten aan dit groote werk onder kinderen. Elken Zondag hooren, in deze Zondagsscholen samen, nu wel vijftien-honderd kinderen, het heerlijke Evangelie.

En er is nog één getuige over van den beginne: de oude Hofland, in Scheveningen, die wel nooit vertelde, maar die altijd trouw als oppasser dienst deed, en wonderbaar door God is gezegend en gesterkt.

Er is dus alle reden, om een dankdag te hebben. Ook als we aan den oogst denken. Want van vele kinderen hebben we gehoord, dat die Zondagsscholen hen tot zegen waren. Maar voornamelijk toch, als we zien op het voorrecht van het zaaiwerk, vijf-en-twintig-honderd Zondagen achtereen geschied, onder zoo vele kinderen, en daardoor ook in zoo vele gezinnen.

Gode de eer en de dank!

De oppasser-deurwachter
W. Hofland, nog in leven.

De oprichter
C. H. Voorhoeve, in 1901 ontslapen.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

HET WAS INDERDAAD EEN INGEWIKKELDE kwestie, die nog een langen start kon hebben; en in „Het Hof van Holland,” waar ook de Societeit was, werden er langdurige gesprekken over gehouden, terwijl Delx gaarne bereid was, om ieder, die er naar vroeg, tekst en uitleg te geven.

Als men hem wilde gelooven, dan was de zaak zóó simpel, zóó eenvoudig, dat men eigenlijk niet kon begrijpen, waarom er zoo'n drukte over werd gemaakt. Het was een geldkwestie. Delx stond in rekening-courant met een der eerste banken van de naburige stad en had een keer om dertien duizend gulden gevraagd. De kassier had de rekening-courant nagezien en geantwoord, dat Delx ruim vier duizend gulden te goed had; die kon hij krijgen, terwijl de negen duizend gulden eveneens beschikbaar waren, mits twee soliede borgens teekenden.

Delx had groote oogen opgezet. Hij had voor zes weken, op een marktdag, tien duizend gulden in deposito gegeven; er was geen geld afgenomen, en hoe ter wereld kon hij, daar er van vroeger ook nog een creditpost van ruim drieduizend gulden stond, dan maar vier duizend gulden te goed hebben!

Weer keek de kassier de boeken na; het kasboek wees uit, dat Delx op den bewusten marktdag één duizend gulden had gebracht.

„Dan deugt uw boek niet,” riep Delx.

Zijn vrijmoedigheid was onbegrensd, en in het dorp stond hij bekend om zijn grooten mond. Daarom hadden de dorpsmensen niet gaarne ruzie met hem; daar waren slechts enkelen, die hem aandorsten.

Delx tastte in zijn zak en haalde de kwitantie uit de portefeuille. De letters van het bedrag waren niet ingevuld; het was vermoedelijk een verzuim geweest, veroorzaakt door de groote drukte, maar wel degelijk stond ter zijde links het cijfer: f 10.000.—

De kas van dien marktdag werd nagezien. Indien er negen duizend gulden was overgeschoten, dan zou de zaak opgehelderd zijn, maar de kas klopte.

De kassier ging met de kwitantie naar den directeur, terwijl Delx stond te stampen van ongeduld voor het loket. En toen de kassier met de kwitantie terugkwam, bevond Delx zich daar te midden van een aangroeiende groep klanten, die met open ooren en brandende nieuwsgierigheid luisterden naar den timmerman, die met een breed gebaar en scherpe kritiek stond te verhalen, wat hij op dit zoo secure kantoor moest ervaren.

Daar moest een einde aan komen; deze man bracht den goeden naam der bank in opspraak.

„Hier is de kwitantie terug,” zei de kassier; „wil u mij even volgen naar de directeurskamer?”

Delx vond het onnoodig — de kwitantie veranderde er toch niet mee. Maar toen een dorpsgenoot, met wien hij vroeger hooge woorden had gehad, de nuchtere opmerking maakte, dat hij toch gerust kon gaan, indien zijn zaak zuiver stond, was hij den kassier gevolgd.

De directeur was een man van veel ervaring; scherpzinnig en gevat. Delx was met dien man nog niet klaar.

„Neem een stoel!” zei de directeur op jovialen toon.

„Ik heb geen tijd,” was het norsche antwoord; „ik kan het staande wel af.”

„Goed — dan staande!” zei de directeur. „Mag ik de kwitantie nog eens zien?”

Delx had ze al weer opgeborgen in zijn portefeuille, en een trek van weerbarstigheid werd zichtbaar op zijn gelaat, toen hij de kwitantie overhandigde.

„Dat is nu de allerlaatste keer!” zei hij kortaf.

De directeur gaf er geen antwoord op. Hij bekeek de cijfers met een aandachtig oog, en vooral op de laatste nul bleef zijn blik lang gevestigd. Hij maakte de opmerking, dat de kwitantie niet volledig was, want het letterschrift van het bedrag ontbrak, waarop Delx het antwoord gaf, dat dit verzuim niet zijn schuld was.

Het was zoo. Maar waarom had Delx, die overigens zoo nauwkeurig scheen te zijn, dit verzuim niet aanstonds laten herstellen?

Er rezen meer vragen voor den directeur.

„Zou u bereid zijn, mij vertrouwelijk mee te deelen, hoe u aan die tienduizend gulden zijt gekomen?”

Delx vond de vraag het toppunt van onbescheidenheid. „Ik geloof niet,” zei hij met nadruk, „dat ik daarover inlichtingen behoef te geven.”

„Ten minste aan mij niet,” meende de directeur.

Hij liet de rekening-courant van den timmerman aangeven, en bekeek de bedragen, van de opening der rekening-courant af. Nog nooit had Delx een bedrag gestort, hooger dan tweeduizend gulden.

„Dan is het nu voor den eersten keer geweest, dat ik tien duizend gulden stortte,” meende de timmerman met verheffing van stem.

Hij begon driftig te worden, en vroeg, of hij het gevraagde bedrag thans kon innen, waarop de directeur met een koel gebaar antwoordde, zich daarover nog eens te willen bezinnen. De fout schuldde bij Delx of bij den kassier; een andere oplossing was er niet.

En de directeur vertrouwde voorloopig blijkbaar zijn kassier eerder dan Delx.

„Dus ik krijg het bedrag niet?” vroeg de timmerman in een uitdagende houding. „Best, hoor! Dan zal ik het u wel leeren.”

En hij ging spoorlags naar den advocaat.

De rechtsgeleerde zat midden in zijn werk en in een groot proces. Hij wierp een vluchtigen blik op de kwitantie; zij was onvolledig, maar toch behoorlijk geteekend; volgens zijn meening was er geen sprake van, dat de Bank het rechtsgeding kon winnen. Het zou in eersten aanleg worden beslist.

Maar hij was een bezadigd man; hij stelde voor, de Bank vier weken bedenktijd te geven — zoo'n haast had het toch niet. En zoo zou de volgende week dan de zaak, die het dorp in opschudding bracht, bij de rechtbank voorkomen.

(Wordt vervolgd)

WIJ EN ONZE KINDEREN

☒ BUFFERS ☒

WEET U WAT BUFFERS ZIJN? JA, ZEKER, ik bedoel die platte ijzeren dingen met sterke veeren er achter, die den schok opvangen, als twee spoorwagens tegen elkaar botsen. Die bedoel ik echt. U kent ze dus en weet waar ze voor dienen. Er zouden ongelukken gebeuren, iederen dag weer, als er geen buffers waren. Dan liepen de wagens op elkaar en zouden schokken en stooten, en de reizigers, die er in zaten, doen opschrikken en neertuimelen en zich bezeeren en wonden misschien. Het zou kunnen gebeuren, dat er zelfs grooter ongelukken gebeurden en de wagens in elkaar werden gedrukt. Nu vangt de platte schijf den stoot op, gaat even achteruit, spant de spiraal-

veer, die zich straks, als de schok voorbij is, kalm ontspant.

Schokbrekers zijn niet alleen op reis noodig, maar ze zijn ook onontbeerlijk in ons gezinsleven. Als de trein van ons leven snel gaat, zijn ze nog veel meer noodig dan anders. Dat wil zeggen, als we een druk leven hebben. Dan botsen we zoo licht tegen een ander aan en ontsnapt ons een onvriendelijkheid. Als onze kinderen wat tegen ons zeggen, hebben we een neiging om ze den mond te snoeren. We praten in den regel niet veel met onze kinderen, maar we laten hen ook niet spreken: „Val me niet in de rede, kindje!” „Ik kan nou niet naar je luisteren.” „Ik heb nu geen tijd om met je te praten.” „Zie je niet, dat ik bezig ben?” „Schei toch uit met dat eeuwig gebabbel.”

En daardoor worden onze kinderen minder goed voor het leven toegerust dan we het wel konden doen. Want daardoor leeren ze hun taal niet gebruiken. Dat moeten ze toch leeren van hun moeder. Rekenen kunnen ze leeren van de school, maar het gebruik van hun taal, dat moeten ze van moeder leeren. Op school mogen ze niet veel spreken, en een taal kan men toch slechts leeren door ze voortdurend te gebruiken.

Wie de taal niet gebruiken kan, is in den regel lomp. Wie het wel kan, die heeft een grooten voorraad beleefdheidstermen en vriendelijke woorden tot zijn beschikking, die in den dagelijkschen omgang den dienst doen van buffers. Ik moet iemand vragen even op zij te gaan. En ik zal het goede woord wel gebruiken: „Pardon, meneer, zou ik u even mogen lastig vallen?” „Zou ik u even mogen passeeren?” „Wilt u zoo vriendelijk zijn mij even door te laten?” — of wat ik meer behoef. Behalve . . . nu wanneer? Behalve *wanneer ik tegen een kind spreek, dat van mij nog het gebruik van zulke beleefdheidsvormen moet leeren*. Dan zeg ik: „Laat me es door, jongen!” „Ga jij even op zij!” „Zie je niet, dat ik door moet!” „Jongen, sta de menschen toch niet altijd in den weg!” . . .

Een dame vertelt, hoe ze schrok, toen haar meisje tegen grootmoeder zei: „Je stoel staat op mijn poppejurk. Sta es op!” Het was een klein, lief ding, dat zoo onaardig tegen grootmoeder sprak. Maar toen moeder nadacht, hoorde ze denzelfden toon in haar woorden, als ze tegen haar kind sprak. De uitdrukkingen, die in den geest van onze kleinen worden gegrift, zijn die, welke wij tot hen richten. Moesten ze niet telkens en telkens weer die beleefde, op vriendelijke toon gesproken woorden hooren, die ons leven, nu ja, wel niet meer waard maken, maar die er toch bekoring aan geven? „Wil je zoo vriendelijk zijn, dit of dat even voor mij te doen?” „Heb je tijd om even voor me naar den kruidenier te gaan?” „Vind je goed, dat ik, enz.” Of: „Hoe zou je het vinden, als . . .”

Heusch, het zijn buffers; ze voorkomen botsingen!

„Maar ik ben toch vader. Ik mag toch gebieden. Ik hoef mijn kind toch niet beleefd te vragen?”

O, meneer! u hebt volkomen gelijk. Volkomen. Maar . . . Nu ja, wacht u maar af. Als u van mijn opmerking geen gebruik wilt maken, dan bent u volkomen vrij om het te laten. Misschien is mevrouw begrijpelijker. En vriendelijker. En blijft die binnen de levensfeer van haar kinderen. Terwijl de vader, die toch gebieden mag, en daarom meent geen gebruik te moeten maken van vriendelijke zinswendingen, straks wel buiten die sfeer komt te staan.

Desnoods kan men reizen zonder buffers. Maar dan moet men de schokken en stooten bij botsingen ook maar voor lief nemen.

D.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

3)

II. De Nul achter het Cijfer.

DELX ZAT OP ZIJN KANTOORTJE, DAT HIJ in een hoek van zijn werkplaats had getimmerd, zijn rekeningboek bij te werken uit een gehavend notitieboekje, dat hij altijd bij zich droeg, toen zijn vrouw hem riep, want de oude Randijk wilde hem spreken.

Het deed den timmerman een groot genoegen; het was zichtbaar op zijn gelaat, want de grijsaard, die thans bij zijn kinderen in een der fraaiste villa's van het villapark inwoonde, behoorde tot de achtbaarste ingezetenen van het dorp, en al had hij ook het ambt van wethouder neergelegd, zoo was zijn invloed toch nog groot. Delx stelde een goede verstandhouding met zulke menschen op hoogen prijs.

Ze waren niet van denzelfden geest; dat was waar. De oude Randijk diende God met een oprechten geest, en Delx was een afgodendienaar; dat was het verschil.

„Waar is mijnheer Randijk?” vroeg de timmerman, en de vrouw antwoordde: „In de keuken.”

Hij borg het rekeningboek vlug op in den lessenaar, dien hij onlangs op een publieke verkooping voor een rijksdaalder had gekocht; toen spoedde hij zich naar de keuken.

Men mocht van Delx zeggen, wat men wilde, maar lui was hij niet. Hij was ijverig en voortvarend; in dit opzicht konden velen, die zich dienaren Gods noemden, aan dezen Mammondienaar een voorbeeld nemen.

„Dag, mijnheer Randijk! Zit u daar op dien ouden kraakstoel? Dat gaat toch niet!”

Hij haalde den nieuwen leuningstoel uit de voorkamer en zette hem bij 't raam, terwijl hij het kussen goed schudde.

„Hier, mijnheer Randijk! Neemt u plaats!”

Baas Delx kon vriendelijk en hoffelijk zijn, als dit met zijn belangen strookte, en het in zijn kraam te pas kwam. Dat toonde hij nu weer. Hij nam den grijsaard zelfs bij den arm, om hem naar den leuningstoel te brengen, en zijn nieuwsgierigheid, om te weten, wat de oude man op het hart had, was groot. Het was een zeldzaamheid, dat Randijk bij den timmerman den voet op den vloer zette.

Delx bleef niet lang in het onzekere. De deur van het kippenhok was in het ongereede geraakt; of Delx dat eens in orde wilde maken. Natuurlijk wilde de baas dat doen; het was zijn vak; en morgen zou hij dat karrewietje wel opknappen.

Was dat alles? Delx vermoedde, dat Randijk meer te vertellen had, want deze ging op z'n gemak zitten in den leuningstoel, zooals oude menschen dat gewoon zijn, wanneer ze op hun praatstoel zitten.

De baas haalde sigaren, maar Randijk zei, liever een pijp te rooken. Hij nam de houten pijp uit den vestzak, terwijl hij langzaam begon te stoppen. Deze grijsaard met zijn eerwaardig voorkomen had iets bedachtzaam in zijn wezen: het kenmerk van rijpe levenservaringen, en daarom was het wel te verstaan, dat hij nog zoo'n grooten invloed had in het dorp.

„Betje,” zei hij tot de huisvrouw, „hoe gaat het?”

Zij vertelde, dat ze aardig begon op te knappen, en Randijk verblijdde zich daarover, want hij was er niet gerust op geweest.

Ze was uit een geslacht, waarin tuberculose tal van

slachtoffers had gemaakt, en de kinderen waren ook niet sterk.

Randijk keek door het raam de straat op. Otto, de zoon van Wout Noordanus, kwam er net voorbij met een koppel schapen, die naar de wei werden gejaagd, en anders was er niets te zien in de Achterstraat dan een toom kippen onder de aanvoering van een fieren haan, terwijl een partij eenden met een hevig gekwaak den weg overstaken, om de beek te zoeken.

Randijk kuchte even. Toen keek hij den timmerman aan met den doordringenden blik, die hem soms eigen kon zijn, en vroeg hem, wanneer de zaak zou voorkomen.

De zaak! Delx begreep aanstonds, waarop de grijsaard zinspeelde. Ze was trouwens de zaak van 't heele dorp geworden; dat cijfer van f 10.000 had zelfs twist en tweedracht veroorzaakt in sommige gezinnen.

Delx antwoordde, dat ze morgen zou voorkomen, en zelf een sigaar aanstekend, verzocht hij den ouden boer, nu eens ronduit zijn meening te zeggen over de houding van een Bank, die aanmerking maakte op een kwitantie, door haar eigen kassier geschreven, en door de directie geteekend.

De vrouw was weggegaan, om de wasch op te hangen; de kinderen speelden buiten, en de beide mannen waren alleen in de keuken.

Randijk schrapte een vuurhoutje aan, want de pijp was uitgegaan, en terwijl hij zwaar begon te dampen, vertelde hij op zijn rustigen toon, dat hij den vorigen Zaterdag nog aan de Bank was geweest.

„Ik ben al vele jaren aan die Bank,” ging hij voort, „en de Directeur behoort — ik mag het wel zeggen — tot mijn vrienden.”

Delx lachte schamper. De wending, die het gesprek nam, beviel hem slecht; de grove toon kwam boven; hij vond, dat mijnheer Randijk er wel een bijzonder slag vrienden op nahield, als die directeur er ook bij behoorde. Hij kon niet eens zijn rechtmatig geld terug krijgen; het was een schandaal! Het speet hem, de kwitantie niet bij zich te hebben, om ze te laten zien. Ze berustte bij den advocaat.

„'t Is volstrekt niet noodig,” meende Randijk met een kalm gebaar; „er is een scherpe foto van genomen, en die heb ik gezien.”

Delx was van deze mededeeling toch een oogenblik onthutst, maar zijn vlug, schrander brein begreep het aanstonds, dat de kwitantie was gefotografeerd in de oogenblikken, dat de kassier er mee naar den directeur was gegaan.

Hij maakte een woedende armbeweging.

„Dat mocht de directeur niet eens zonder mijn toestemming laten doen,” stooft hij op.

Hij vond het een achterbakschheid, een geheimdoenerij, die zeker niet op de lijn lag van een hoog aangeschreven Bank.

Maar de oude Randijk schudde het hoofd. Waarom mocht die kwitantie niet worden gefotografeerd? En al werden er duizend foto's van gemaakt — wat hinderde het nóg? Delx werd er toch niet door benadeeld? En waarom maakte hij dan zulk een drukte om het geval?

De timmerman begreep, te ver te zijn gegaan. Hij bond in, en tegen de ruiten tikkend, riep hij zijn vrouw toe, om koffie te zetten. Mijnheer Randijk zou er ook wel trek in krijgen.

„Een vergissing is altijd mogelijk,” zei de boer. Hij sprak het meer tot zichzelf dan tot den timmerman.

„Men kan het ook een misverstand noemen,” ging hij voort in zijn alleenspraak. „Ik hoop het, maar het

geval is moeilijk; ik vrees, dat het geen vergissing en geen misverstand is. Ik heb de zaak aan alle kanten bekeken, en vrees, dat het iets anders is."

Het gelaat van Delx vertrok van spanning.

„Wat vreest u dan? Een boos opzet?"

„Ik denk het."

Er heerschte een langdurig zwijgen. De vrouw kwam binnen en zette de koffie. En toen ze weer naar buiten ging, zei Delx op gedempten toon: „Ik denk het ook, want waar zijn anders die negenduizend gulden gebleven?"

De boer zuchtte, maar zijn oogen stonden helder.

Hij zocht de waarheid, want hij diende God, en de man, die tegenover hem zat, was een afgodendienaar. Dat zou hij nu aantoonen, al deed hij het met een beklemd gemoed.

Betje kwam binnen, om de koffie in te schenken.

„Is ze goed, mijnheer Randijk?"

„Ze is best, mijn kind," zei hij met een zachten glimlach en met iets patriarchaals in zijn manieren.

De opmerking scheen haar goed te doen.

„Ik zal straks nog wel eens inschenken," zei ze, terwijl ze weer aan haar huishoudelijken arbeid toog.

☒ (Wordt vervolgd)

PRIMO DE RIVERA EN DICTATORS : ☒

VOOR NEDERLAND BESTAAN ER NOG eenige historische herinneringen aan Spanje. Ze dateeren voornamelijk uit den Tachtigjarigen Oorlog, en vooral den hertog Alva bloediger gedachtenis zullen we niet vergeten.

Een man van 't zwaard; een man van 't geweld! En als hij naderde met zijn krijgsvolk, dan ging den dapperste toch een geheime siddering door de leden. Hij had het temperament en den aanleg voor dictator, maar zoo hoog is hij toch nooit geklommen. Hij liet de onderdanen van zijn koning vermoorden, maar voor den koning zelf boog hij ter aarde; hij was even monarchaal gezind als Naäman in zijn tijd.

O zeker — het dictatorschap is al heel oud! In de dagen, dat de Joden onder Nehemia's leiding, in de eene hand den troffel, in de andere het zwaard, den nieuwen tempelbouw begonnen, maakten de oude kronieken reeds melding van een dictator in het oude Rome.

De Romeinen waren in een gevaarlijken oorlog gewikkeld tegen de Latijnen; de Romeinsche plebejers ijverden voor de ontwapening, en door den nood en de vaderlandsliefde daartoe gedwongen, kozen de patriciërs een dictator. Het was Titus. De keuze was gelukkig; Titus beantwoordde aan de gestelde verwachtingen en bracht den oorlog tot een goed einde. Hij was de eerste dictator in de oud-Romeinsche republiek.

Vele eeuwen later brak er een oorlog uit, zooals het menschedom er nog geen had gekend. Het was vreeselijk, en de nawerking was niet minder vreeselijk.

Een vloed van revolutie ging over vele landen. Hij spoelde eeuwen-oude tronen weg — waar zijn heden de trotsche keizerstronen van Habsburg, van Hohenzollern, van de Romanofs? De keizer van Oostenrijk-Hongarije stierf arm en ellendig op het verre eiland Madeira; de Tsaar van Rusland, de schepper der Eerste Vredesconferentie, was toen reeds met zijn geheele gezin vermoord; en de eens zoo machtige keizer Wilhelm II besteedt zijn tijd in het stille Doorn, het

dorp zijner ballingschap, om er hout te kloven en zijn herinneringen neer te schrijven.

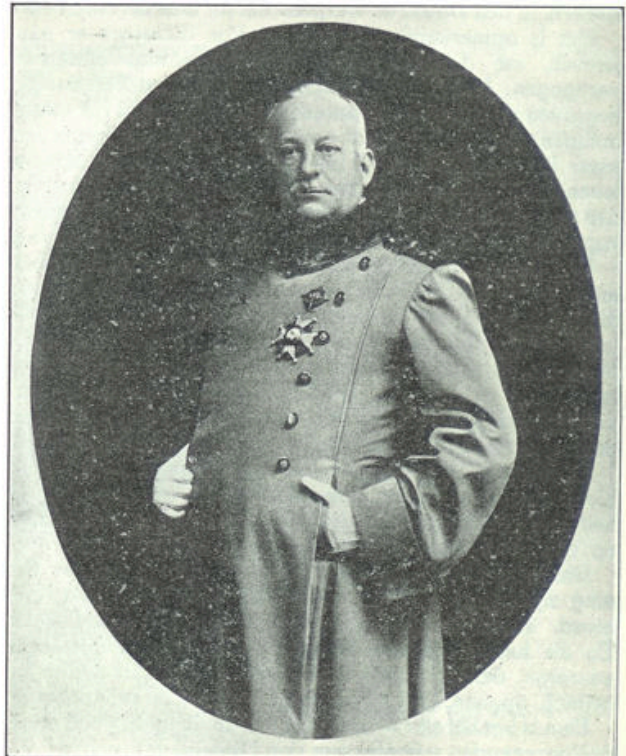
Het is een nieuw hoofdstuk in deze bedeeling, dat vóór ons ligt. Als een ontzaglijk, wonder visioen rijst het op voor onzen verbaasden blik, en zoo wij er niet door geschokt en ontroerd worden, dan ligt de oorzaak in onze slaperigheid, die den blik benevelt. De zonde woelt en tracht met satanische energie den Antichrist te scheppen; daartegenover staat de Goddelijke gerechtigheid en de Goddelijke genade; het is een strijd op leven en dood.... Zoo ziet onze tijd er uit....

Uit den chaos schiet het fascisme op naast de tronen, boven de tronen; de vorstentronen staat thans in de schaduw van den fascistenboom. Italië heeft zijn dictator; Griekenland heeft er een; en Rusland onder de vuurroode Sovjetster heeft zoo waar ook zijn dictator.

Het gewaad verschilt. De Bolsjewiek draagt de communistische plunje. Maar de inslag is dezelfde: het geweld, want het dictatorschap beteekent het naakte geweld. Het lacht om constitutioneele rechten; het schopt het parlement omver, en de vorst heeft niets anders meer te doen dan de besluiten te teekenen, die de dictator voorschrijft. Deze dictators hebben heel wat meer macht dan de dictators van Oud-Rome.

Primo de Rivera is de Spaansche dictator. Midden in den nacht deed hij zijn staatsgreep, en den volgenden morgen kon het Spaansche volk vernemen, dat het thans een ongekend tijdperk van bloei en welvaart tegemoet zou gaan. Generaal Primo sloeg de hand aan het gevent van zijn degen; hij ging voorop, en koning Alfonso volgde. Zoo werd Primo de Prima van Spanje....

In het midden van Madrid, op een heuvel, van verre reeds zichtbaar, staat een paleis, een reuzengebouw, dat sinds lang voor ministerie van oorlog werd ingericht. Het ligt daar rustig en eenzaam als een oud, eerwaardig klooster, omringd door een groot park, afgescheiden van het stadsgewoel, net een plek voor een

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

NU DE BEIDE MANNEN WEER ALLEEN waren, keek de grijsaard den baas opnieuw aan met een flikkering van die doordringende oogen, waarvoor Delx den blik onwillekeurig neersloeg.

Maar aanstonds had hij zijn uitdagende houding teruggewonnen.

„U verdenkt mij,” zeide hij op harden toon.

„En waarvan verdenk ik je dan, Delx?”

„Dat ik de laatste nul in het bewuste cijfer er aan heb toegevoegd.”

Randijk had er nog niet eens op gezinspeeld, maar zijn overtuiging, dat het werkelijk zoo was geschied, werd er door versterkt, en het bedroefde den grijsaard.

Er kwam iets schuws over het wezen van den timmerman.

„Wat wil u toch?” vroeg hij.

„Je reddend van den afgrond, want je staat er vlak bij.”

De stem klonk ontroerend en ontzagwekkend; en een siddering ging door de ziel van den afgodendienaar.

„Kijk mij eens recht in de oogen,” zei de boer; „zou je het kunnen indenken, dat ik het goede met je voorhad?”

Het stormde in de ziel van den timmerman. Hij kwam met het heilige in aanraking; het was de Christelijke liefde; uit dezen ouden boer sprak de Geest van God....

Hij aarzelde; hij wankelde; het was de tweesprong zijns levens....

In dit gewichtig oogenblik kwam er een auto voor. Een jonge man sprong er uit en vroeg, of Delx hier woonde.

„Ah, meneer Delx,” zei hij; „mag ik u een oogenblik storen? Ik ben de klerk van uw advocaat.”

Delx vernam het met een bonzend hart en ging met den klerk mee naar het kantoortje in de werkplaats, waar de klerk hem vroeg, of hij misschien tot een accoord geneigd zou zijn, indien de directeur der Bank het mocht voorstellen.

„En welk accoord dan?”

„Het verschil deelen; dat bedoelt mijn patroon.”

Delx keek den spreker onderzoekend aan met zijn listige oogen.

„Heeft de directeur in die richting gesproken?”

De klerk dorst er geen bevestigend antwoord op te geven, maar hij vermoedde zoo iets. En toen was de zaak voor Delx beslist. Weg was de aarzeling!

„Ik bewillig in geen accoord!” zeide hij op vastberaden toon; en de klerk gaf hem gelijk. Met een vroolijken kwinkslag wipte hij weer in de auto.

Randijk had vergeefs tot de consciëntie van dezen man gesproken. Delx verhardde zich, en zijn oog verlustigde zich in de duizenden guldens, die zijn hand zou opstrijken....

Maar Randijk had meer pijlen op zijn boog.

„Kun jij je nog herinneren, welk schunnig zaakje wij met elkander hebben gehad?” vroeg hij met nadruk.

„’t Zullen wel oude koeien zijn,” meende Delx.

Zijn schuwheid was verdwenen, en hij keek den spreker vrijpostig in de oogen.

Maar de grijsaard liet er zich niet door van de wijs brengen. „Ik zal je bewijzen,” zeide hij met een zekere strakheid in zijn gelaat, „dat je destijds in de klauwen

van den Mammon zat, terwijl ik vrees, dat je er nòg in zit.”

Delx sprong van zijn stoel op.

„U bedoelt zeker die geschiedenis met dat onnoozele plakzegeltje?” zeide hij uit de hoogte. „Het is gewoonweg belachelijk! Het was een mop, een grap!”

Maar de oude boer dacht er anders over. Delx had wegens geleverd timmerwerk een vordering van vijf-honderd gulden op Randijk gehad, en omdat hij om geld verlegen was, had Randijk hem al vast driehonderd gulden op afbetaling gegeven.

Twee maanden later kwam Delx, om af te rekenen. Randijk woonde destijds nog op zijn hofstede, vlak tegenover „Het Hof van Holland,” waar de statige lindeboom stond.

Randijk haalde de rekening, en Delx plakte er het zegeltje op, terwijl Randijk een bankbiljet van twee honderd gulden op de tafel legde.

„Zoo is het dan in orde,” meende de boer, maar Delx schudde het hoofd.

„Dat gaat zoo niet,” zeide hij; „de rekening bedraagt vijfhonderd gulden.”

„En de driehonderd gulden dan, die ik op afbetaling heb gegeven?” vroeg de oude boer.

„Dat is een vergissing,” zei Delx met nadruk. „U waart wel voornemens, ze te geven, maar u hadt het geld niet bij de hand, en toen is ’t er bij gebleven.”

Nu was Leiden toch in last. Randijk stond daar voor een ondoorgrondelijk raadsel. Hij nam de rekening ter hand, want er was bij hem nog een herinnering, dat het bewijs van ontvangst op de rekening was geschreven, maar er stond niets dan de kwijting van heden. Hij riep zijn zoon Anton; zijn schoondochter Alberdien; zelfs zijn kleindochter Nellie werd te hulp geroepen, om die kwitantie te zoeken.

„Zoekt maar niet,” zei Delx; „ze is er niet.”

Toch zochten ze, met die standvastigheid, welke boerenmensen eigen kan zijn. De laden van de secretaire, van het bureau, zelfs van den lessenaar, die op den zolder stond, werden onderzocht, maar tevergeefs.

Maar toen kreeg Alberdien een ingeving, zooals zij dat later noemde. Zij nam de gekwiteerde rekening, die achteloos op tafel lag; zij ging er mee naar de keuken, en legde ze op den ketel met kokend water. Het plakzegel weekte los, en zij trok er ’t zegel af.

„Ik heb de kwitantie al,” zei ze; „hier!”

In een klein vierkant stond er de ontvangst van drie honderd gulden vermeld. Delx had er zoo even het plakzegel bovenop geplakt, en zoo was het dan wel geen wonder, dat de kwitantie onvindbaar was.

Toen begreep de oude Randijk, dat Delx een afgodendienaar was; hij diende den Mammon.

Maar Delx speelde zijn rol voortreffelijk. Hij lachte smakelijk, zonder van kleur te verschieten.

„Nu heb ik jullie toch eens op den achtersten zolder gejaagd,” zeide hij; en hij scheen zich te verkneuteren, dat de grap zoo uitstekend was geslaagd.

Maar het was met dat al toch een gevaarlijke grap. Het geval lekte uit; zijn goede naam leed er onder, en het gewone volk, dat van bijnamen hield, doodverfde hem met den naam „plakzegel.”

Aan dit geval herinnerde de oude boer, en toen Delx weer een groote drukte maakte over de bespottelijkheid van dat verhaal, zei Randijk met verheffing van stem: „Schop daarover maar niet zoo’n lawaai! Ik trek er mij geen zier van aan, hoor — niet zóóveel!”

En hij schoof met de vlakke hand over de andere hand.

(Wordt vervolgd)

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

DANKDAGEN

IN DEZEN TIJD VAN HET JAAR WORDEN OP HET platteland en in enkele kleinere steden dankdagen gehouden voor den oogst. Zeer begrijpelijk in een Christelijk land. Zou men niet dankbaarheid toonen voor het goede, dat God weer gaf in de natuur? Wat baat al het ploegen en zaaien, als God niet den wasdom geeft?

Waarom worden echter in onze groote steden niet zulke dankdagen gehouden? Zijn we daar soms minder afhankelijk van een goeden oogst? 't Is waar, de landman, de dorpeling merkt het beter op, dat de mensch tenslotte niets vermag met al zijn arbeid, als God den zegen niet geeft. Maar als de stedeling even nadenkt, moet hij dan niet óók tot de kennis en erkenenis komen van zijn algeheele afhankelijkheid van regen, zon en vruchtbare tijden?

Het is een oude gewoonte, om met dank tot den Schepper en Onderhouder aller dingen te naderen. In Israël bracht men de eerstelingen van den oogst als een dankoffer aan God. Dit leeft nog na in sommige landen, waar op dankdagen voor den oogst bloemen en vruchten en gewassen worden neergezet in de gebouwen, waarin men samenkomt om te danken.

Onze tijd echter wordt gekenmerkt door ondankbaarheid. Van de Christenen in de laatste dagen — in de zware tijden van verval — wordt o. a. voorzeggd, dat ze zullen zijn: ondankbaar. En is dit niet de geest onzer dagen? Zelfs ware geloovigen worden er door besmet. Veel aanmerkingen, veel eischen, maar al schäärscher dankbare erkentelijkheid! Het jongere geslacht vooral — in het algemeen genomen — leeft voor zichzelf; gedenkt zoo weinig den strijd en den arbeid der voorvaderen en ouderen; stelt zijn eischen voor dit leven al hooger, waardoor het al méér noodig heeft, en onwillekeurig wekt dit licht ontevredenheid, versterkt het althans niet de geneigdheid om oprecht voor alles dankbaar te zijn en die dankbaarheid te uiten.

In tijden van nood hadden we, óók in de groote steden, onze biddagen. Het geheele land deed daaraan mee. En veel zegen was er het gevolg van. Waarom dan in tijden van voorspoed niet overal dankdagen gehouden? Aller gedachte toch wordt door zulke dagen bepaald bij ons aller groote afhankelijkheid van God; en voor ons aller hart wordt dan op bijzondere wijze de groote goedheid en zorgende liefde des Heeren gesteld. Dankbaarheid is, evenals tevredenheid, een weinig gevonden gewas. Maar willen we deze planting dan niet met zorg kweken, ijverig kweken, ook voor anderen?

OOGST

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

(5)

HET WERD ETENSTIJD, EN DE BOER rees op. „Delx,” zei hij, „nu wil ik je voor de laatste maal waarschuwen.”

„Dat is heel vriendelijk,” antwoordde de baas met een stuggen trots, waar de spot bovenop lag.

Maar de grijsaard liet er zich niet door van de wijs brengen. Hij had op de foto de laatste nul van het bewuste cijfer door een sterk vergrootglas bekeken, en wilde zijn meening niet onder stoelen of banken steken.

„Ik verklaar je, Delx, dat die nul een strop voor je wordt en een leelijke strop ook.”

En in de hoop, dat een bedreiging den timmerman nog zou staande houden op de gevaarlijke helling, waarop de man stond, voegde Randijk er aan toe, dat de oude koeien, zooals Delx ze noemde, bij het proces te berde zouden komen, en dat het onnoozele plakzegeltje, door Delx een mop genoemd, niet zou worden gemist.

Het was scherpe taal, die de grijsaard sprak, maar in zijn oogen weerspiegelden zich medelijden en erbarming.

„Ga tot Jezus,” zeide hij; „je bent ziek, en Hij zal je genezen!”

De grijsaard sprak van den Heiland niet als van een vaag begrip, een ijl fantasiebeeld, dat met de hand evenmin te grijpen is als de wolk, die boven onze hoofden heendrijft; neen, Jezus was voor hem de hoogste werkelijkheid. Zooals de Heiland eens zegend, troostend en genezend Palestina doorwandelde, zoo doorwandelde Hij thans al de landen der aarde, waar Zijn Evangelie werd verkondigd.

Tot Jezus gaan....

Daar schuilde het persoonlijke element in. Zooals een kranke naar den dokter gaat, zoo zou Delx, die aan een geestelijke ziekte leed, tot den geestelijken Geneesheer gaan.

Randijk deed alles, wat in zijn vermogen was, om Delx te redden. Hij worstelde om de ziel van dezen afgodendienaar; hij stelde Delx voor, om heden namiddag samen naar de Bank te gaan, en alles zou in orde komen.

„Behalve de negenduizend gulden, die ik zal moeten missen,” meende Delx.

Deze man ging niet tot Jezus. Het zou hem negenduizend gulden kosten; die prijs was te hoog; zijn geest was beneveld door den giftigen adem van den Mammon.

Toen voelde de grijsaard bij de droefheid iets bitter opkomen in zijn ziel.

„Je krijgt die negenduizend gulden nóóit,” zeide hij met nadruk.

„En waarom niet?”

„Omdat je valsheid in geschrifte hebt gepleegd.”

Toen week de laatste aarzeling bij Delx. De Mammon sterkte hem, en uit zijn oogen sprak de vijandschap, de verharding.

„Herhaal die leugen eens onder getuigen,” zei hij, „dat ik valsheid in geschrifte heb gepleegd! Doe 't eens, als je durft!”

Hij maakte van zijn voorhoofd een granietsteen, en zóó stond hij vóór den ouden boer.

„Dat kippenhok mag een ander opknappen,” ging hij voort; „ik doe 't niet.”

Hij groette nauwelijks en liet Randijk staan op den vloer van de keuken, terwijl hij zich haastte naar zijn kantoortje.

Hij keek door 't raampje en zag den boer vertrekken. Het was gelukkig — wat had hij met dien man te maken?

Een afgezant was 't natuurlijk van den directeur, en hij verwonderde zich, dit niet eerder in 't oog te hebben gekregen. Alles doorgestoken kaart! En samen naar de Bank — ja wel! Altemaal vertooning!

Hij had er de nul achter gezet; dat was zoo. Om het secuur te doen, had hij er zelf eerst een foto van genomen met zijn toestel, en daarop de nul gezet. Zoo had hij zich geoefend.

Was dat dan geen valscheid in geschrift? Was dat geen bedrog? Was het geen onrecht?

De afgodendienaar was bezig, om zijn consciëntie het zwijgen op te leggen, en het gelukte.

Wat was recht? Wat was onrecht? Zoo vroeg hij zich af. Waren al die rijkaards op eerlijke manier aan hun geld gekomen? Dat zou hij wel eens willen weten. En zou het de Bank hinderen, zoo zij een strop had van negenduizend gulden? Het betekende voor de Bank minder dan een peulschilletje, en voor hem was het een schat, een kapitaal, en er kleefde toch geen bloed aan? Het geld opstrijken en dan met vrouw en kinderen naar Amerika — dat was het beste. En dan kon men verder zien . . .

Zoo redeneerde Delx. En deze Mammondienaar bevestigde daarmede den smartelijken uitroep van den Prediker: „Zij hebben vele vonden gezocht.”¹⁾

(Wordt vervolgd)

¹⁾ Pred. 7 : 29.

KLANKEN UIT DE ZENDINGSWERELD

DE AKKER IS DE WERELD.

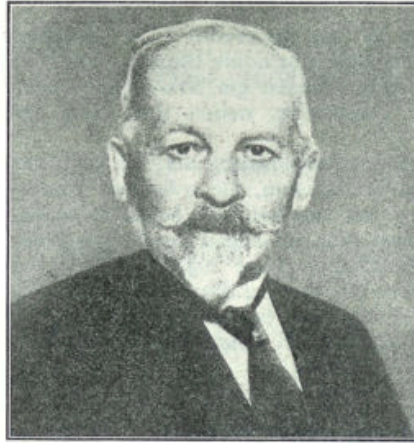
EEN INTERNATIONALE CONFERENTIE VAN de Zending in Afrika is van 14—21 September in Le Zonte, op de Belgische kust, gehouden. Er waren 250 deelnemers, afgevaardigden uit alle landen, die zendelingen naar Afrika gezonden hebben, en Regeeringsambtenaren uit die landen, in wier Afrikaansche Koloniën zij arbeiden. Waar de Europeesche cultuur aan alle kanten Afrika binnendringt, daar is het van het grootste gewicht, dat allen, die op eenigerlei wijze voor de volken van Afrika verantwoordelijk zijn, ernst maken met hun taak. Dat dit inderdaad geschiedt, daarvan is deze Conferentie het bewijs. De Zending heeft in dit reusachtig land reeds zóó lang gewerkt, dat zij nu ook in staat is, in vele opzichten raad en leiding te geven in allerlei zaken en ondernemingen, waarbij kennis van land en volk vereischt worden.

De Zendelingen hebben veel wijsheid nodig om zich aan de zich snel wijzigende omstandigheden aan te passen. De taak, waarvoor de Zending in Afrika zich geplaatst ziet, en met haar de Gemeente van Christus in haar geheel, is reusachtig, en stelt de hoogste eischen aan haar toewijding, haar offer en haar gebed. God geve, dat allen, die de komst van Zijn Koninkrijk met verlangen tegemoet zien, ook dit groote land een plaats geven in hun belangstelling en in hun gebeden!

E. V. B. V. D.—V. D. H. V. S.

COUÉ

EMILE COUÉ, DE BEKENDE VOORstander der autosuggestie, is onlangs overleden te Nancy, waar hij geboren is, zich als apotheker heeft gevestigd, en vele jaren in het belang der zieken, die

hem van heinde en ver opzochten, heeft gewerkt. Sedert zijn tournee in Amerika in het vorige jaar, was hij aan 't sukkelen; overwerken heeft zijn dood verhaast. Dit is vaak het lot van beroemde mannen, die zich aan hun plichten tegenover de algemeenheid niet kunnen onttrekken. Een tragisch einde van den

man, die met zijn formule: „Elken dag in elk opzicht word ik hoe langer hoe beter,” zoo velen heeft geholpen, maar niet in staat was, de gevolgen van den roofbouw aan de zenuwen bij zichzelf weg te nemen. Hiermede heeft hij in zijn dood onwillekeurig zélf nog eens op de grenzen zijner methode gewezen, die hij trouwens gedurende zijn leven nooit heeft geloofd.

Suggestie en autosuggestie zijn belangrijke factoren bij de behandeling van vele ziekten. Bewust of onbewust wordt suggestie door elken arts bij zijn patiënten beoefend. Autosuggestie speelt zoowel bij 't ontstaan als bij de genezing van vele kwalen een groote rol. Het is de verdienste van Coué, den machtigen invloed van den geest op het lichaam in onzen tijd opnieuw op den voorgrond geplaatst te hebben. Zij het dan ook met middelen, die niet in elk opzicht door de wetenschap worden aanvaard. Zoowel de wil als de verbeelding zijn werktuigen der autosuggestie. Coué verwerpt den wil, en wil alles laten doen door de verbeelding. Zijn leus is gegrond op de theorie: „Als de verbeelding en de wil met elkaar in strijd zijn, behaalt de verbeelding onvoorwaardelijk de overwinning.” Hierin gaat hij te ver, want ook een sterke wil is in staat ziekte te overwinnen of althans dragelijk te maken. Hiervan heeft reeds lang geleden de filosoof Kant getuigenis afgelegd in een geschrift: „De kracht van den wil in het beheerschen van ziekelijke toestanden,” dat ook nu nog waard is, gelezen te worden.

Het voordeel van de methode van Coué is het inhameren van de gedachte der genezing in het onderbewustzijn van den zieke, waarmede bij zenuwlijders met een zwak wilsvermogen goede resultaten zijn te bereiken.

Het nadeel der methode bestaat in haar eenzijdigheid, zoowel in de toepassing op ziektegevallen, die er niet voor geschikt zijn, als in het gevaar, daardoor andere maatregelen en geneesmiddelen, van grootere waarde, te verwaarloozen.

Coué zelf werd door allen, die hem persoonlijk leerden kennen, geroemd als een oprecht vriend der zieken, en zelfs zijn tegenstanders hebben nooit zijn eerlijkheid en onbaatzuchtigheid in twijfel getrokken.

DR. J. V.

BRIEFWISSELING :
VAN DEN HOOFDREDACTEUR

IN DEN GREEP VAN
MAMMON

door L. PENNING

(6)

III. Het Huis van Geluk.

R. v. d. S. te H. had onlangs met iemand een gesprek over Guido Gezelle. Die persoon beweerde, dat deze overleden Vlaamsche dichter Roomsch-Katholiek was. Briefschrijver kan niet begrijpen, dat dit zoo is. Hij had steeds den indruk en door de gedichten van Guido Gezelle en door hetgeen ons Blad over dezen dichter schreef, met een echt geloovig man te doen te hebben.

DE VILLA, WAAR DE OUDE JAN RANDIJK woonde, heette „Het Huis van Geluk.” Met groote, sierlijke vergulde letters stond het te lezen op den voorgevel van de fraaie villa.

Die laatste gedachte van onzen lezer is juist. Maar niet juist is zijn conclusie, dat zóó iemand toch niet Roomsch-Katholiek kan zijn, althans het niet kan blijven. Gelukkig zijn er in de Roomsch-Katholieke kerk door alle eeuwen heen vele bekeerden, vele echt-geloovigen geweest, werkelijk Christenen, die ook in hun dagelijksche leven met God omgingen. En ze zijn er nog.

De villa was gebouwd door een aannemer, die tal van huizen had laten bouwen. Hij was er rijk mee geworden, en omdat hij steeds geluk had gehad met zijn ondernemingen, had hij deze villa „Het Huis van Geluk” geheeten.

Twee dingen moeten niet verward worden: geloof in Christus, en het kennen der waarheid. Wat het laatste betreft, vinden wij bij Rome helaas zoo véél menschelijks, dat de gedachten Gods verdringt en berderft. Maar trots alles gelooft men er in het zoenoffer van Christus. En velen in de Roomsch-Katholieke kerk erkennen, als het er op aankomt, dat niet hun werken hen kunnen zaligmaken, maar alleen het bloed van Jezus.

Hij was nu „binnen,” zooals men dat noemde in het dorp; hij dacht het zelf ook, en zou nu gaan rentenieren en het goede genieten met vrouw en kinderen.

Erkent iemand nu 's Heeren offer als noodig voor zijn behoud, en gelooft hij in God en in Christus, dan kan hij — hoewel zijn kennis misschien gering is, omsluiterd wordt en blijft — met den Vader en den Zoon gemeenschap oefenen, en woorden des geloofs spreken.

Hij was nog niet oud; bovendien was hij nog sterk en kerngezond; en er lag dus nog een kostelijk verschieft vóór hem.

Een andere lezer vraagt een enkel woord over dezen Vlaamschen dichter, omdat eind Augustus nabij Brugge een Gezelle-museum werd ingewijd.

Maar de mensch wikt, en God beschikt. Hij had nog geen jaar in die mooie villa gewoond, of de doodsklok werd over hem geluid. Hij was op een donkeren, mistigen morgen in de vroege, toen de dag nauwelijks schemerde, op zijn motorfiets naar de naburige stad gereden, om een kennis te spreken; hij zou vóór het middagmaal vast terug zijn, en terwijl Mevrouw en de kinderen argeloos op hem zaten te wachten met het eten, lag hij reeds sedert den vroegen ochtend onder de motorfiets, in de diepe kolk, die door de beek was gevormd, vlak achter het kerkhof.

Guido Gezelle werd in 1830 geboren en ontsiep in 1899. Hij was leeraar aan verschillende scholen, o.a. te Roesselaere in België. Hij schreef „Vlaamsche Dichtoefeningen,” „Kerkhofblommen,” „Kleengedichten.” In hoofdzaak werden deze verzen gemaakt in 1858 tot 1863. In dertig jaar daarna verscheen er niets van hem. Dit is de periode van zijn tegenwerking. Zijn eigen kerk heeft hem in dien tijd miskend en achteruitgezet. In '93—'97 leverde hij weer veel werk voor tijdschriften.

Daar had hij zijn einde gevonden. Om den weg te bekorten, had hij het voetpad genomen langs de beek, wat anders niet zijn gewoonte was, en door den nevel misleid, was hij in de scherpe bocht van het voetpad met volle vaart in de beek gereden.

Hugo Verriest, ook een bekend Vlaamsch letterkundige, geboren 1840, gestorven 1922, deed veel om zijn vriend Gezelle in Noord-Nederland bekend te maken.

Dat was ten minste de algemeene veronderstelling, en zoo zou 't ook wel zijn. De gistboer, die 's morgens vroeg de gist bij de bakkers bracht, had nog gezien, hoe de aannemer met een fiksche vaart het voetpad insloeg, en op diens mededeelingen was er gedregd in de beek, totdat het slachtoffer was gevonden.

Men zegt, dat Guido Gezelle de dichtkunst van Bilderdijk leerde. Hij heeft echter in zijn verzen niets van het bittere, dat we soms bij onzen grooten dichter vinden. Ook zijn zijn geschriften niet zoo magistraal. Gemeen heeft hij echter met Bilderdijk, dat hij in zijn leven werd miskend. Gezelle werd eigenlijk pas algemeen „ontdekt” aan 't eind van zijn leven en na zijn dood.

Sinds dat droeve uur lag er voor de weduwe een rouwfloers over deze fraaie villa. Zij zeide met een weenend hart, dat „Het Huis van Geluk” door het ongeluk was verpletterd, en zij vertrok met de kinderen naar de stad. Voor een matigen prijs kocht Jan Randijk de villa; hij verhuurde de boerderij aan Schildhuis, omdat zijn zoon geen lust had, zijn leven langer te verslijten in het boerenvak, en woonde nu bij zijn kinderen in.

Behalve dat vele zijner gedichten een echt godvruchtigen geest ademen, is het aantrekkelijke in zijn verzen zijn eenvoud, en dan zijn kneden van de taal. Hij heeft oude Vlaamsche woorden, zoo rijk en sappig, opgezocht, weer gangbaar gemaakt, en ze zoo een plaats gegeven in de volkstaal.

Het had den ouden boer, die reeds sedert vele jaren weduwnaar was, eigenlijk niet gezind, dat zijn zoon Anton reeds ging rentenieren. Nu ja, er was geld volop; daarom niet. Maar de grijsaard stond op het standpunt, dat de mensch tot arbeiden en niet tot genieten was geroepen, zoolang de krachten het toestonden. Hij had tot over zijn zeventigste jaar flink aangepakt in de boerderij; hij beweerde, dat de arbeid den mensch bewaarde voor verroesten en verdorren; en dat zijn zoon Anton, die de vijftig nog niet had bereikt, er nu reeds het bijtje bij neerlegde, beviel hem niet.

Guido Gezelle's geboortehuis zal in den loop van eenige jaren geheel worden ingericht als literair museum, zoodat tegen zijn eeuwfeest (1930) een waardig monument voor den dichter zal zijn opgericht. Zijn borstbeeld werd nu al dezer dagen onder een ouden cederboom in zijn vroegeren tuin geplaatst.

„In de fleur van 't leven gaan rentenieren — hoe kun je 't doen!” zei de oude man tot Anton, en er lag een onmiskenbaar verwijt in die stem.

Maar Anton stelde zijn vader gerust, want hij diende

God met een oprechten geest, evenals zijn vader.

Er was geen sprake van niets doen. Toen zijn vader voor het wethouderschap had bedankt, was hij lid van den gemeenteraad geworden, en thans was hij wethouder bovendien. Er zat heel wat aan vast, en elk jaar breidden de werkzaamheden zich uit.

En dan het ouderlingschap! Anton was tal van jaren diaken geweest en verleden jaar tot ouderling gekozen. Het eischte den vollen man, indien de taak goed zou worden waargenomen, en met het huisbezoek kwam men haast nooit klaar. Anton had het gezonde oordeel van zijn vader geërfd en aanstonds begrepen, dat in het gestadige huisbezoek de ruggegraat lag van het ouderlingschap.

Toen Anton tot ouderling was benoemd, had hij, thuis komend, tot zijn vader gezegd: „Ik voel me onwaardig voor dat hooge ambt — laten wij bidden!”

En toen had Jan Randijk een hartroerend gebed opgezonden. O, er was geen twijfel aan — Anton diende evengoed den Heere als zijn vader, en Alberdien, de voortreffelijke huisvrouw, en Nellie, die door grootvader de zonschijn van het huis werd genoemd, waren van hetzelfde geloof. Er woonden geen afgodendienaars in dit huis. . . .

De oude boer had peinzend stilgestaan vóór de villa, voordat hij er voorgoed zijn intrek nam, want het opschrift: „Het Huis van Geluk” bezwaarde zijn gemoed.

Klonk het opschrift niet te fier, te trotsch? Paste het wel voor pelgrims naar het hemelsche Zion, die de pinnen hunner tenten los in den grond behoorden te slaan, om te wonen in „Het Huis van Geluk?”

Hij had er met Anton over gesproken en met Alberdien. De schoondochter meende, dat er iets aanmatigends in lag, hoogmoed en zelfverheffing; zij voelde veel meer voor het opschrift: „Eben-Haëzer,” waarin de ootmoed sprak, de afhankelijkheid van God en Zijn uitreddende hand.

Anton stemde toe, dat Eben-Haëzer een kostelijk opschrift zou vormen, maar er stond nu een ander opschrift, dat hij volstrekt niet verwerpelijk vond. De godzaligheid had immers evengoed haar beloften voor het tegenwoordige als voor het volgende leven, en waren Christenen dan niet gerechtigd, hun woning „Het Huis van Geluk” te noemen?

De oude boer had er zich toen bij neergelegd. Anton verzocht hem, de letters opnieuw te laten vergulden, en dat geschiedde ook. En zoo prijkte het opschrift dan in volle glorie aan den voorgevel.

Deze villa, die door het droevige uiteinde van den aannemer Burger in rouw ging, was trouwens weer een huis van geluk geworden. De onderlinge liefde woonde er, en er was in het gansche dorp geen grijsaard, die door zijn kinderen met meer hoogachting werd bejegend. Geen eigen dochter kon trouwer voor den grijsaard zorgen dan Alberdien het deed; zij las de wenschen uit zijn oogen, en hij zeide wel eens glimlachend tot haar, dat zij hem totaal verwendde.

Thuis rookte Jan Randijk nog een lange Goudsche pijp; het was echt ouderwetsch, en zoo had hij ook een ouderwetsche spreuk, waaraan hij taai vasthield. Ze luidde, dat een ouder zich niet moet uitkleeden voor zijn kinderen, voordat hij naar bed gaat. Zoo was hij feitelijk nog de bewindvoerder in dit huis, en Schildhuis betaalde aan hem de pacht.

O, het was een gelukkig huisgezin! Het geluk bloeide er — het was „Het Huis van Geluk!”

☒ Hij had zijn vaste plaats voor het raam aan den voorkant van het huis, waar zich de groote spiegelruiten bevonden. Hij genoot dan een vrij uitzicht over den fraaien bloementuin met de frissche palmranden, de gladgeschoren doornhaag en den dorpsweg, waarachter het polderland lag.

De dorpsmensen kenden de vaste plek, waar hun vroegere wethouder zat. Zij groetten den grijsaard, en steeds groette hij terug.

Maar één keer kwam er een man voorbij, die vroeger ook steeds had gegroet, maar nu groette hij niet. Hij dorst niet op te kijken, want het merkteken der schande brandde op zijn voorhoofd, en twee gerechtsdienaren vergezelden hem ter weerszijden.

Het was het slot van het rechtsgeding; en die laatste nul in de berucht geworden kwitantie had het hem geleverd, zooals Jan Randijk het voorspelde. De handschrijfkundigen waren er bij geroepen; ze verklaarden eenparig, dat er de nul tamelijk onbeholpen aan toe was gevoegd door een andere hand. De scheidkundigen waren er bij te pas gekomen; zij verklaarden, dat de laatste nul met een anderen inkt was geschreven dan de andere nullen.

Delx had nog een blank strafregister, maar zijn doopcedel werd gelicht, en er kwamen bedenkelijke mededeelingen van vroegere klanten, die strak en stijf

Prins Leopold van België treedt dezer dagen in het huwelijk met Prinses Astrid van Zweden. Een blijde gebeurtenis. Wij wenschen het Vorstelijk paar een lang en gelukkig leven toe, gezegend en ten zegen.

Voor de Zweedsche prinses is de taak, die haar wacht, geen gemakkelijke. In een vreemd land; bij een volk, dat zij niet kent, en welks zeden, gewoonten en gedachtenleven zoo heel anders is als die harer landgenooten. En dan — met de wetenschap, dat de Belgische Katholieke geestelijkheid haar met terughoudendheid ontvangt, en als vurige wensch openlijk heeft uitgesproken, dat België's toekomstige koningin het Protestantisme den rug zal toekeren en fier en vastberaden den Katholieken godsdienst omhelzen! . . .

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

7)

IV. IJdelheid der Ijdelheden!

ER WAS EEN JAAR VOORBIJGEGAAN, EN weer was het zomer. En Jan Randijk, die zoo lang gezond en sterk was geweest, begon nu toch snel te verouderen. Hij was ook bij de tachtig . . .

Hij werd weinig meer in het dorp gezien. Als hij er kwam, dan leunde hij met de eene hand sterk op Antons arm, terwijl de andere hand steunde op den mooien stok met zilveren knop, die hem bij zijn vijftwintigjarig ambtsjubileum als wethouder was vereerd. En als de menschen den eerbiedwaardigen grijsaard daarheen zagen strompelen, bleven zij staan en schudden het hoofd en zeiden tot elkander: „Oom Jan wordt oud; het loopt op een end.”

Oom Jan was zijn eretitel geworden. Hij had veel liefde geschonken, en daarom had hij ook veel liefde ontvangen. Hij had gestrooid met milde hand, en rijke oogsten waren er binnengehaald. Deze eenvoudige boer was een gemeenschappelijk bezit geworden; en omdat de dorpsmensen hem liefhadden, noemden ze hem Oom Jan.

Men zag hem des Zondags nog geregeld in de kerk: in de bank der ouderlingen, want hij was vele jaren ouderling geweest. De auto van den stalhouder haalde hem dan en bracht hem ook weer thuis. Het strookte met zijn beginsel, om zoo lang mogelijk de samenkomsten der geloovigen bij te wonen. Bij wijlen straalde het oude, verrimpelde gelaat van een verheven glans. Het kwam van het eeuwigheidslicht, dat van boven neerdaalt . . .

Hij wist wel, dat het nu op een einde liep, en maakte ook alle beschikkingen, die noodig waren. Hij sprak met een ongewone teederheid, die anders zoo niet bij hem was bemerkte, en een keer zag hij Anton met een zekere onrust aan.

De grijsaard zat voor het raam, op zijn vaste plaats, terwijl Anton aan de tafel zat, met de krant vóór zich, en in zijn zakboekje noteeringen maakte van den stand der effecten.

Dat was het, wat het hart van den ouden man verontrustte. Gister had Anton het ook gedaan en eergister ook; en daarstraks was Anton zelfs den besteller tegemoet gegaan, om de krant maar vlug te hebben.

„Wees voorzichtig met speculaties, Anton!” waarschuwde de grijsaard.

Anton glimlachte. Het had niets om 't lijf; hij had voor veertien dagen eenige Hollandsche effecten tegen Russische ingeruild. De Hollandsche effecten gaven nog geen vier procent rente, terwijl de Russen ruim vijf procent gaven. En nu had hij even de prijsnoteering der Russen nagekeken.

„Ik zou er een aardigen stuiver aan verdienen,” zeide hij, „indien ik ze thans verkocht. Maar ik zal het niet doen.”

„Zijn de Russen zoo secuur?” vroeg de grijsaard.

De vraag klonk bijna onnoozel, en het bleek nu wel duidelijk, dat Vader er niet meer zoo in zat.

„Er zijn geen securder fondsen, Vader.”

Het was mogelijk; de oude Randijk wilde er niet over twisten, al was die securiteit van buitenlandsche staatsfondsen voor dezen man, die zooveel had beleefd in dit ondermaansche, aan ernstigen twijfel onderhevig.

Zijn onrust schulde echter niet in die Russen; het zat hem in iets anders . . .

De grijsaard legde de pijp neer in de vensterbank. „Kom eens hier, m'n jongen!” zeide hij; en al de teederheid van een vaderhart lag in die woorden.

Toen zette Anton zich bij zijn vader neder, de hand aan Vaders leuningstoel geslagen. Hij kende zijn Vader, omdat hij zijn Vader liefhad; de haat verblindt, maar de liefde maakt helder ziende. Hij begreep, dat het hart van zijn vader bezwaard was, en hij luisterde eerbiedig, toen de grijsaard hem vermaande, zich te wachten voor de gevaarlijke paden der gierigheid.

Toch was er verwondering in zijn ziel om die waarschuwing.

„Ben ik dan gierig, vader?” vroeg hij.

Er klonk een smartelijke toon in die stem en in de gewone beteekenis van het woord was Anton zeker niet gierig. Hij werd in de gemeente geroemd om zijn milddadigheid; hij dorst in den zak tasten, als er nood was. De zoon drukte de voetstappen van zijn vader.

Maar de gierigheid in de gangbare, engere beteekenis bedoelde de grijsaard ook niet. Hij bedoelde de gierigheid in de Bijbelsche beteekenis van het woord; allen, die rijk wilden worden, vielen daaronder . . .

Zoo sprak de grijsaard. En Anton luisterde met eerbied en ontzag, want hij diende God evenals zijn vader.

Oom Jan bevond zich weer alleen in de kamer, en een sterke begeerte kwam bij hem op, om nog eens den boomgaard te zien van de hofstede, waar hij van kindsbeen aan had gewoond. Hij had de boomen zelf geplant, en nu wilde hij ze nog één keer zien.

Wonderlijk was het. Eens had hij gestaan in den morgenstond van zijn leven, en thans vielen de diepe schaduwen van den avond op zijn pad. Hij zou spoedig voor den laatsten keer opstaan; voor den laatsten keer naar de lucht zien; voor den laatsten keer de wieden van gindschen korenmoen zien draaien. En nu zou hij ook voor den laatsten keer den boomgaard zien, voor vele jaren met eigen hand geplant.

Alles voor den laatsten keer . . . het was het afscheid van het leven . . .

Alberdien kwam de kamer binnen.

„Hoe gaat het nu, Vader?” vroeg zij.

„Goed,” was zijn antwoord, „heel goed. Maar oud geworden!”

Hij vroeg naar Anton, want Anton zou hem vergezellen naar den boomgaard. Maar Anton was uitgegaan, om een paar zieken te bezoeken, en schoot er tijd over, dan zou hij nog aangaan bij vrouw Delx, die wel een troostwoord noodig had in haar groote ellende.

Alberdien stelde voor, een auto te bestellen. Er was een telefoon aan huis, en 't was zoo maar gebeurd. Doch de grijsaard wilde er niet van hooren; hij wenschte nog éénmaal den weg, dien hij zoo dikwijls had bewandeld, te voet af te leggen.

„Dan kan Nellie u vergezellen,” meende Alberdien. En ze ging reeds naar de zoldertrap, om haar dochter te roepen, die met het dienstmeisje bezig was, de slaapkamers boven in orde te brengen.

Nellie was vlug beneden, en op haar arm geleund wandelde de grijsaard door den tuin, die vol bloemengeur was, en waar de bijen ijverig naar honing puurden. Zij opende het witte tuinhek, en net kwam Wailing hen tegen. Hij was lang en groot, en vertoonde in zijn houding de fierheid van een magistraat.

Vroeger hadden er wel eens vreemde geruchten geloopt over zijn credietwaardigheid; en dat hij een

speculant was, zou hij zelf niet tegenspreken. Maar die ongunstige geruchten waren allengs verstomd, en verleden jaar had hij een der fraaiste huizen in de villa-wijk gekocht. Daar woonde hij thans met zijn gezin.

Men stond er in het dorp verbaasd van; men kon er niet bij. Sommigen beweerden, dat Wailing een groote erfenis uit Amerika had gekregen, en in elk geval had hij een groot crédit bij de Bank, al had Oom Jan hem nooit veel vertrouwen geschonken.

Onlangs had Wailing aan Anton voor een half jaar een bedrag van vijf duizend gulden ter leen gevraagd. Anton had bij de Bank geïnformeerd; de informaties waren gunstig, en Anton, die juist dat bedrag vrij had, gaf het. De rentekoers was lager dan bij de Bank, en dit was dan ook, zooals Wailing zei, de reden, waarom hij het geld liever bij een particulier dan bij de Bank opnam.

Op den dag af was het geld met de rente terug betaald. Er haperde niets aan. En het wantrouwen, dat de oude Randijk tegenover Wailing in spijt van zoo'n feit bleef koesteren, werd door Anton toegeschreven aan den inkrimpenden gezichtseinder, die aan den ouderdom onvermijdelijk scheen verbonden te zijn.

☒ (Wordt vervolgd)

TEEKENEN DES TIJDS

☒ MUSSOLINI — „HET TEEKEN VAN GOD” ☒

IS MUSSOLINI ONKWETSBAAR?

Dezer dagen werd weer een aanslag op hem gepleegd; reeds de vijfde; alle vergeefs, hoewel 't telkens op 'randje af was.

In Italië gelooft men nu blijkbaar, dat Mussolini onkwetsbaar is. Zelf heeft de Italiaansche dictator in trotschen overmoed beweerd, niet eerder te zullen sneven voor het fascisme zijn taak ten volle zal hebben verricht.

In betrekkelijk korten tijd werd op dezen vereerden zoowel als gehaten man aanslag op aanslag gepleegd. Maar het is, alsof de Voorzienigheid hem tot welzijn des lands spaart.

Zelfs de Paus heeft het na den laatsten aanslag in Bologna in zijn gelukwensch aan Mussolini te kennen gegeven, dat naar zijn meening de Duce „onder Goddelijke bescherming staat.”

En waarom zou het niet zoo zijn?

Of staan alleen Gods uitverkorenen onder de hoede van Gods engelen?

God volvoert Zijn raad!

In het leven van de enkele menschen en in dat der volkeren! God, die Cyrus Zijn knecht noemt en die den koning der Perzen in de grijze oudheid heeft gebruikt, om voor de Israëlietische ballingen den weg te openen naar het verwoeste heiligdom te Jeruzalem.

Twee dingen moeten ons opvallen.

Ten eerste:

Dat een man als Mussolini in zóó korten tijd aan het hoofd van een groot volk kwam te staan. Want wel zit de Koning van Italië nog op den troon, doch het is in de schaduw en — wat de praktijk aangaat — bij de gratie van den machtigen aanvoerder der fascistpartij. Mussolini héérscht! Een man, die tien jaren geleden straatarm was en een vurig aanhanger der socialistische partij. Een man, die acht jaar geleden een vergeten, onbekend schoolmeester was op een klein Italiaansch dorp.

En ten tweede:

Dat zoo'n man nu als een god wordt vereerd. Spoorde niet de gouverneur van Rome in een manifest het volk aan „vertrouwen te hebben in het teeken van God”?

In een der bladen las ik naar aanleiding van den laatsten

aanslag op Mussolini, déze vraag: „Lokt, als eenmaal Napoleon, de keizerskroon.” Een vraag, die bij mij een andere vraag wakker riep, n.l.: Is Italië op weg zich aan het hoofd te plaatsen van de Romeinsche volkeren? Wordt de weg reeds gebaad voor het hoofd van het Romeinsche Rijk? Met welke vraag ik niet bedoel Mussolini te vereenzelvigen met het Beest van Openbaringen 13 : 1—10. Maar wel wil ik naar die verzen heenwijzen om de aandacht te vragen voor het verschijnsel, dat een onbekende man — maar een, die groote gaven van geest blijkt te bezitten! — in een zoo korten tijd de heerscher worden kan over een volk, zelfs met een monarchistischen staatsvorm.

Had Napoleon koninklijk bloed in de aderen?

Liep zijn weg niet over het consulaat naar den troon?

Wie had in den Corsicaanschen officier den Europeeschen dwingeland vermoed, die als een Cesar zijn schepter over vele volkeren zwaaien zou?

En wie zal zeggen, waar de weg heenvoert van den eenvoudigen socialistischen dorpsschoolmeester?

Gods raad zal bestaan!

Dit evenwel kunnen we toch wel leeren uit wat ons Mussolini te aanschouwen geeft, n.l. dat we niet zoo goedkoop en met een schouderophalen en een ongeloofigen glimlach ons kunnen afmaken van profetieën, welke ons spreken van een heerscher, die allen weet op te zweepen in den kamp tegen het wettig gezag. Want dat zal de Anti-christ doen. Zijn macht schijnt voor een tijd wel onbegrensd te zullen zijn. Als een god zal hij worden vereerd. Zijn beeld zal in den tempel, op de heilige plaats, Goddelijke eer worden toegebracht. Hij meent tegen den hemel te kunnen strijden, maar met de snelheid van een bliksemstraal wordt hij vernietigd.

Hoe zal het gaan met den Italiaanschen dictator?

Zeker, ook aan zijn leven is een door God bepaalde grens gesteld. Als die grens bereikt is zal hij vergeten worden.

Maar geve God dezen man genade méér te zoeken dan de eer dezer wereld. Opdat zijn leven niet gebluscht worde in eeuwig nacht!

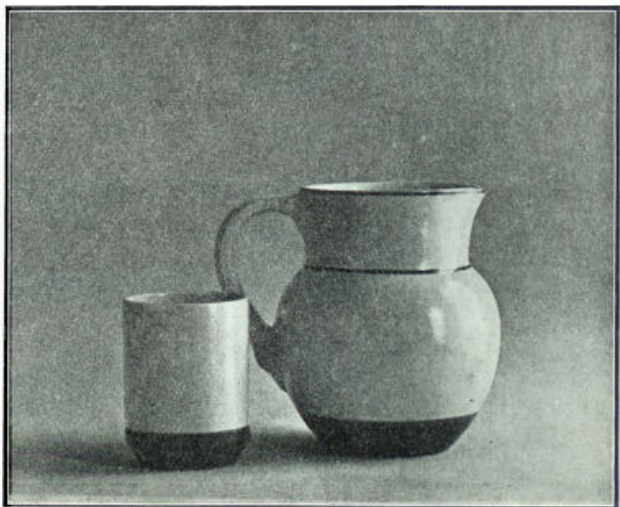
J. T.

WOORDEN VAN WIJZEN

Een van de eerste regelen der opvoeding is: de wilskracht op werkzaamheid te richten.

Eerst als men zijn kinderen wil opvoeden, ontdekt men, hoe onopgevoed men zelf is.

A. VAN HAGHE

☒ Modern aardewerk naar een ontwerp van C. Alons

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Rome roert zich

„PARIS VAUT BIEN UNE MESSE.”
Wie kent niet dit woord van Hendrik IV: Parijs is wel een mis waard?

Het spreekt van groote karakterloosheid. Om een doel te bereiken, offert men zijn beginsel op.

Helaas, er zijn velen, die zich aan deze fout vergripen. Maar erger is, dat de Katholieke Kerk zich zoo vaak in deze richting doet gelden. Nog onlangs hoorden we, hoe aan verschillende protestanten werd aangeraden door Roomsche priesters, om uiterlijk te blijven wie ze waren, als ze maar eenmaal per jaar ter mis gingen. Daarmee hadden ze dan innerlijk voor de kerk gekozen en zouden er eeuwig de vruchten van genieten.

Nu weer heeft de Katholieke geestelijkheid openlijk den wensch uitgesproken, dat Prinses Astrid vóór haar huwelijk tot het katholieke geloof zou overgaan. En waar dit niet is geschied, schreven de bladen telkens, dat dit toch de verwachting is der kerk. Is dit niet een zich roeren van Rome, dat niet verenigbaar is met een gewetensvraag voor God?

Prinses Erna van Battenberg ging dadelijk over tot het katholieke geloof, toen zij met Koning Alfons van Spanje huwde. Maar moet het Prinses Astrid kwalijk genomen worden, als zij dit voorbeeld niet volgt? In hoever zij goed deed, als Protestantsche een Katholiek te huwen, willen we hier in het midden laten, daar de Schrift over een heel ander ongelijk juk spreekt: geloovig of ongeloovig, en wij niet weten tot welke categorie beiden of een van beiden behooren. Maar nu zij eenmaal dezen stap deed, moet men toch niet tot een anderen godsdienst willen overhalen. Laat men dan zijn kracht zoeken in overtuigen.

Het is waar, wat dezer dagen werd getuigd, dat als teeken des tijds de toenemende eenheid in het Katholicisme kan worden aange- teekend. Maar alle toenemende eenheid is nog geen groeiende. Er is ook een gemaakte eenheid, een eenheid van het kerkhof.

Men gedenke toch aan Luthers woord, dat het zaak is, om niets tegen het geweten te doen. Hoe velen worden overgehaald, afgetrokken, misleid, in plaats van waarlijk overtuigd. Overtuiging is een zaak des harten. En met het hart gelooft men.

God geve, dat niemand zich late meeslepen of late beïnvloeden, ook niet door bedreiging, maar dat ieder met zijn geweten voor God kome om te vragen naar hetgeen Hij wil, zijn geweten latende belichten door het heldere, onbedriegelijke schijnsel van Gods Woord!

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

8) AN HET WITTE HEK ONTMOETTE WAILING den ouden Randijk met Nellie, terwijl Alberdien in de deur stond, om te zien, hoe het ging met de wandeling.

„Zoo, oude heer,” zei Wailing, die gaarne een praatje maakte, „hoe gaat het?”

„Oud geworden, buurman.”

„Och, kom! U teekent er nog wel een jaartje bij.”

De grijsaard keek Wailing een oogenblik aan met een doordringenden blik. Toen zeide hij: „De mensch gaat naar zijn eeuwig huis; de een vroeger, de ander later, maar dat is toch het slot voor deze aarde.”

Hij vreesde, dat Wailing een afgodendienaar was; daarom zei hij dat zóó. En nooit had het helderder voor zijn geest gestaan, dat de mensch God dient of de stomme afgoden in duizenderlei vorm, dan thans, nu hij zelf den grafkuil zoo dicht was genaderd.

„Houd u maar taai!” riep Wailing, want hij had haast, en de oude boer deed voor den laatsten keer zijn wandeling naar de hofstede, waaraan hem zooveel herinneringen van lief en leed, van licht en schaduw, nood en zorg en heerlijke gebedsuitredingen verbonden. Had hij deze hofstede een naam willen geven, dan zou het „Rehobóth” zijn geweest, want de Heere had er hem ruimte gegeven, meer dan eens.

De wandeling was niet zoo ver; voor een gewonen voetganger tien minuten; langer niet. En de dag was helder en niet te warm, met een frissche bries, die den grijsaard ten goede kwam, want het werd tobben met de borst.

„Even rusten, m'n kind!”

Het was noodig, om weer op adem te komen. Een eende-moeder zwom met haar kuikens in de sloot, en in het polderland stapte een ooievaar heel deftig langs de greppels, om buit te zoeken voor zijn jongen. Hij sloeg de vleugels uit en scheerde laag langs den grond, om op een volgende weide de jacht voort te zetten.

Grootvader en Nellie zetten den tocht weer voort. Hij leunde sterk op den arm van het meisje, en met de andere hand leunde hij op zijn stok, maar de afstand, dien hij nu aflegde, was nog korter dan zoeven, toen hij al weer sprak van rusten.

„Goed,” grootvader,” zei Nellie, „we hebben den tijd, hoor!”

Zoo wachtte hij dan, leunend op zijn stok, en die rust deed hem goed. Hij haalde weer kalmer adem.

„Wie komt daar aan?” vroeg zij.

„Otto, de zoon van Noordanus, grootvader!” antwoordde het meisje, die Otto al lang had gezien.

„Och, ja,” zei hij, „nu herken ik hem ook.”

Er kwam een schalksche glimlach om zijn lippen, want hij hield van scherts.

„Een knappe jongen, Nellie — vind je ook niet?”

Zij kreeg er een kleur van, maar ze was bij de hand evenals haar moeder. Als grootvader het zei, dan zou 't wel zoo zijn, meende ze.

Ze bevonden zich vlak voor een ouderwetsch heerenhuis, waar vier dames woonden, die door de spraakmakende gemeente Pipi, Mimi, Nini en Trini werden genoemd. Er was geen twijfel aan, dat zij schatrijk waren, en dat ze elk jaar hoopen gelds overhielden. Ze hielden zich voor rechtzinnig, maar toen een keer een predikant hun verzekerde, dat ze slechts rentmeesteressen waren van haar geld: niet maar tegenover God, doch ook tegenover de menschen, hadden zij er vreemd van opgekeken en het onder elkander een nieuwe leer genoemd, waarvoor zij den neus optrokken.

Ze dienden de afgoden met een ijverig hart. Ze hielden twee meiden, en als de groote schoonmaak drie maanden duurde, dan was 't kort. Ze boenden en veegden en poetsten van des Maandags morgens tot den Zaterdagavond; dit werk hadden ze reeds meer dan een halve eeuw gedaan, en nu waren ze oud.

Maar zij staakten daarom dezen arbeid niet. Alles blonk als een spiegel, en terwijl haar eigen zieleven was gestikt in het stof, zouden zij den strijd tegen het stof voortzetten, totdat zij zouden worden neergelegd in een planken kist.

Otto bleef staan, toen hij den ouden Randijk en Nellie ontmoette.

„Dag, Oom Jan,” zei Otto, eerbiedig de pet afzettend, „dag, Nellie.”

En met zijn vlug begrip den toestand vattend, stelde hij aanstonds voor, om Oom Jan te steunen: Nellie rechts en hij links.

„'t Is maar een klein rukkje meer,” zeide hij be- moedigend, en met hun gedrieën werd toen de tocht voortgezet.

Het was een treffend gezicht op dezen klaren zomerdag: de knikkende ouderdom, omringd door de bloeiende jonkheid. Oom Jan had die jonkheid ook

gekend; er was een tijd geweest, dat hij een paar holende paarden in den teugel greep en tot staan bracht. Het was voorbij; de ouderdom had hem ingehaald . . .

Hij had dien reus willen ontvluchten, maar het was vergeefs geweest. De reus had hem den weg versperd; hij was een gevangene geworden van dien geweldenaar. Hij kon het zich haast niet meer voorstellen, dat hij ook zoo krachtig en lenig was geweest als deze jonge menschen. Zijn leden waren verstramd onder den onverbiddelijken greep van dien reus; het merg in zijn gebeente was verdord. Hij was een oude man geworden; dat besef overweldigde hem.

Het „Hof van Holland” was bereikt, en links lag de hofstede. Het was een groot, statig huis, met pannen gedekt, en acht kloeke ramen aan den voorkant.

Ze gingen samen het erf op, en op de tuinbank, vlak vóór het huis, liet de grijsaard zich neervallen.

„Ik ben blij, dat ik er ben,” hijgde hij; „het is me niet meegevallen.”

Maar het doel was dan toch bereikt. Dat was de hoofdzak. En links lag de groote boomgaard.

De boomen waren nu groot; eens waren ze klein geweest, en de hand van den ouden boer had ze geplant. Maar deze boomen, welker takken thans schudden van zwaarte onder den last van het kostelijk ooft, zouden ook een keer verdorren op hun wortel evenals deze grijsaard, indien ze niet vóór dien tijd werden uitgerooid. Dat was de ouderdom. En over dien boomgaard, nu nog prijkend in zijn volle kracht, ruischte in den herfstwind, die het gebladerte bewoog, het lied der eeuwen: „Ijdelheid der ijdelheden — het is al ijdelheid!”

V. De Wandtekst.

Schildhuis bewoonde de boerderij, en diens vrouw kwam met een glas melk aan. De grijsaard nam het glas en dronk het half leeg, terwijl hij de rest neezette op een klein tuintafeltje voor hem. En vrouw Schildhuis zag, hoe die handen beefden.

„De ouderdom komt met gebreken, Oom Jan.”

Dat was het. Zijn borst werd bekneld door dat besef. Zijn schouders werden neergedrukt door den zwaren, looden last der jaren, dien hij niet van zich af kon schudden, en zijn ziel zuchtte met den Psalmist: „Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms! Verlaat mij niet, terwijl mijne kracht vergaat!”¹⁾

Nellie keek Otto aan, en hij begreep haar aanstonds. Die twee begrepen elkander altijd . . .

„Ik zal een auto bestellen,” zeide hij, en de grijsaard maakte thans geen tegenwerpingen, want de weg zou voor hem te ver zijn te voet naar huis.

(Wordt vervolgd)

¹⁾ Psalm 71 : 9.

MIENTJE

ACHT JAAR WAS ZE, TOEN IK HAAR voor de eerste maal zag.

Wat schraal, wat tener; een gezichtje, dat iets te mager was, om mooi te kunnen wezen. Ze had glanzend blond, zijdeachtig zacht haar, dat in twee lange vlechten neerhing. Je kwam er onwillekeurig toe, haar naar je toe te halen en je hand over dat zachte kopje te strijken.

Wat vooral in haar trok, dat waren haar oogen. Als je in die oogen keek, dan keek je heel diep in

haar. En het scheen wel, alsof alles er even licht en klaar in was. Ze had niets te verbergen, dat kind. Ze was héél rein, en onbewogen. Ze geloofde in de menschen. Dat bleek uit de manier, waarop ze de wereld inkeek.

Zoo moest de eerste indruk zijn, en zoo was die bij ieder, die met Mientje kennis maakte.

In de klas kreeg ze al dadelijk haar *eigen* plaats. In haar nette jurkje, met het onberispelijk witte, gesteven schort voor, trok ze de aandacht onder haar klasgenootjes, bij wie zoo groote zindelijkheid slechts sporadisch voorkwam. Ze wist die aandacht te benutten: al heel gauw was ze de geziene figuur onder de meisjes, die er om kibbelden, wie naast haar zouden loopen; die er moeders bevel, „dadelijk thuis te komen,” voor vergaten, als ze Mientje mochten thuisbrengen. En heel genadig deelde het kleine vorstinnetje haar gunsten uit. Ze kreeg om zich heen een kringetje van vertrouwelingen. Ze voelde zich, dat bleek al heel gauw.

Niet in haar verhouding tegenover de „juffrouw.”

Mientje was een onberispelijke leerlinge. Even net als haar heele verschijning was al het werk, dat ze afleverde. In haar schrift kwamen even weinig kreuken als in haar schort, dat ze telkens met groote mate van zelfbehagen kon gladstrijken. En altijd was ze bij het werk. Ze wist zelfs enkele lastige kameraadjes te bedwingen. Een wenk van haar was dikwijls voldoende, om zelfs een onverbetelijke babbelkous tot zwijgen te brengen.

Beter nieuwe leerlinge had de juffrouw niet kunnen verlangen.

Bij dit alles hing er om Mientje een waas van

De centrale hall in het Koloniaal Instituut

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

TOEN DE AUTO HEM THUIS BRACHT, stonden Anton en Alberdien hem reeds op te wachten. Liefdevol namen zij hem tusschen zich in, en er was een zorg van hun hart, toen hij weer aan 't raam zat, in zijn gemakkelijken leuningstoel.

Doch er bleven vele zorgen over. „Is u ziek, vader?” vroeg de zoon, „heeft u ergens pijn?”

Hij schudde het hoofd. Het was geen ziekte, en het was geen pijn, die hem deerde. Het was de ouderdom; het was de inzinking; het was de wet des doods, die zijn lichaamskrachten sloopte. En de droevige blikken der omstaanden ziende, trachtte hij hen te troosten. Er was immers reden van dankbaarheid, van groote dankbaarheid, omdat hem zoo'n hooge ouderdom was beschoren.

„Als de olie opraakt,” zeide hij, „dan gaat de lamp uit. Bij mij raakt de olie op.”

Anton ging naar buiten, om zijn aandoening te beheerschen. De zon scheen met helderen glans tusschen de luchtige wolkjes door, en de letters van „Het Huis van Geluk” schitterden, maar voor Antons oogen waren ze met een rouwfloers omhangen.

Alberdien had er geen rust van; zij ging naar de telefoon, om den dokter op te bellen. Mevrouw beantwoordde den oproep. De dokter was uit; hij zou niet voor den namiddag thuis komen, maar Mevrouw zou dan aanstonds de boodschap overbrengen.

De grijsaard was intusschen weer op zijn verhaal gekomen. Hij schikte zelfs mee aan tafel aan en at tamelijk. En toen Anton den Bijbel nam, verzocht hij, om den Psalm voor te lezen, waarin de tekst voorkwam, die hem zoo levendig voor den geest stond, toen hij daar straks op de tuinbank bij Schildhuis had gezeten.

Hij deed zijn middagslaapje en was verwonderlijk verkwikt, toen hij ontwaakte.

„Daar ben ik van opgeknapt,” zeide hij. Hij lachte weer, en maakte een grapje met Nellie, terwijl ze voor hem de pijp moest stoppen. Hij vroeg haar, hoe het stond met Arnold Bol.

Arnold was de zoon van een rijken boer, die naast den ouden polderschout woonde. Hij was student en bekwaamde zich voor de rechtsgeleerdheid.

„Dat wordt een geleerde baas,” zei Nellie. Maar grootvader bedoelde dat niet, en het meisje wist dat ook wel.

„Ik pas hem niet, grootvader.” „Och, zoo! Hij denkt er anders over, Nellie.” Het meisje keek hem vol in 't gezicht.

„Wat zou hij nu toch met zoo'n eenvoudige boeren-dochter beginnen?”

„Hij is de laatste veertien dagen al drie keeren hier geweest.”

„Omdat hij elken keer vergeten had, lucifers in zijn zak te steken, grootvader. De sigaar was uit, en toen moest hij ze toch weer aansteken.”

Nellie's gelaat was geheel verhelderd. Niet omdat grootvader haar met Arnold wilde plagen; dat zou haar zorg zijn; maar omdat hij weer lachte. Zij hield zielsveel van haar grootvader, en zag in zijn scherts een bewijs van beterschap.

„Den laatsten keer had hij niet eens een sigaar bij zich!”

Hoe grootvader toch alles nog opmerkte! Het meisje begon te schaterlachen.

„Hij is zoo geleerd, grootvader, en zulke geleerden zijn altijd verstrooid. Daarom had hij geen sigaar bij zich. Hij wordt vast nog professor.”

„En toen gaf jij hem een sigaar. Hij zal ze hebben gespaard, om ze als een kostbaren schat te bewaren.”

„Hij zal wel wijzer zijn, grootvader.”

De bel ging over, en Nellie dacht, dat het de dokter was. Maar zij vergiste zich. Daar stond een man in havelooze kleding, pennen en potlooden in de eene hand en postpapier en wandteksten in de andere.

Nellie wist niet, wat ze met den man moest beginnen en riep haar moeder, die net de gang inkwam. Alberdien schudde het hoofd.

„Niets noodig, koopman!” riep zij.

Zij hield niet van deze menschen; zij vertrouwde ze niet, en vreesde, dat ze kwamen, om den boel af te spionneeren en op een nacht hun slag te slaan. Er waren tal van vagebonden en landloopers onder, en verleden week had het plaatselijk blad nog een kolom vol gehad over zoo'n bandiet en over de streken, die hij had uitgevoerd.

Maar deze koopman maakte toch geen ongunstigen indruk. Hij was bescheiden in zijn optreden, terwijl zijn bleeke, ingevallen wangen van nood en ontbering getuigden. Hij klaagde, dat hij honger had.

Alberdien diende God, en daarom kon zij geen vreemdeling en geen hongerige ongetroost wegzenden.

„Nellie,” zei ze: „maak voor den man een stevigen boterham gereed, en vergeet er het vleesch niet op!”

De koopman was er door bewogen.

„Mevrouw,” zei hij, „u is goed voor mij — koop nu als 't u blijft ook nog een mooien wandtekst; ik heb ze te kust en te keur.”

„Neen, koopman,” was haar beslist antwoord; „daar heb ik nu geen behoefte aan.”

„'t Is, om vannacht een onderkomen te hebben, Mevrouw.”

Ze zat al weer vast; hij was gevat genoeg, om het te begrijpen, en stalde zijn wandteksten uit in het vensterkozijn. Het waren teksten met zilveren letters op zwarten grond. En terwijl Alberdien een tekst had uitgekozen, kwam de oude man net overslag. Hij keek, welken tekst zij had uitgekozen, en toen schudde hij het hoofd.

(Wordt vervolgd)

BRIEFWISSELING : ☒ VAN DEN HOOFDREDACTEUR ☒

S. K. te 's-Gravenhage zendt ons een nummer van het Blad „De Strijd”, Orgaan van het Nederl. Verbond van Vakverenigingen, waarvan de heer Stenhuis redacteur is, en verzoekt ons een omlind artikelje, getiteld: „Een gebed”, op te nemen. Hoewel wij aan dit verzoek niet kunnen voldoen, omdat het „gebed” eigenlijk een aanklacht is, willen wij toch gaarne onzen brieveschrijver antwoorden, en onze gedachten uitspreken over bedoeld stukje. ☒

Onze brieveschrijver heeft gelijk, dat het huidige, harde concurrentiestelsel afschuwelijke tegenstellingen doet ontstaan; dat de diepe armoede enerzijds en de ongelooflijk hoog opgestapelde rijkdommen anderzijds, lijnrecht in strijd zijn met den „Vader, die in de hemelen is.”

Maar als hij daarmede het socialisme wil aangrijpen, begaat hij toch een groote fout. Het Christendom komt tot alle menschen, om te zeggen, dat ze verkeerd en zondig zijn. En nu wil het niet de toestanden, maar de menschen verbeteren. Dat is het groote verschil tusschen hetgeen menschen willen en hetgeen God wil.

In den brief aan de Efeziërs worden de arbeiders — toen slaven — niet opgewekt om hun rechten te zoeken, maar om waarlijk God te vreezen, en in alles te doen, wat Hem welbehaaglijk is. Daar worden ook de heeren niet vermaand, den slavendienst af te schaffen, — Paulus erkent zelfs het recht van Filémon op zijn slaaf Onésimus, — maar om zonder gunst of aanneming des persoons te handelen en recht te doen. Het Christendom predikt geen hervorming der maatschappelijke toestanden, maar hervorming van een iegelijk mensch. En geschiedt dit, dan heeft het vanzelf invloed op alle verhoudingen. Dan zijn er geen „straatarmen” en geen „steenrijken”. Dan deelt, die veel heeft mee aan hem, die weinig heeft. Dan wordt de slavendienst vanzelf afgeschaft, en loon en werktijd geregeld op menschwaardige wijze. Dan neemt men de wetten en instellingen, zooals God die aan Israël gaf, ten voorbeeld voor het maatschappelijk leven.

Ieder ontvangen naar zijn behoefte, en ieder geven naar zijn kunnen, is het beginsel van het Christendom. (2 Korinthe 8:12—15.) Maar daartoe moet ieders hart bewerkt worden door den Geest van God. — Helaas, dat er zoo weinig naar dien Geest wordt geluisterd. Door op de noodzakelijkheid hiervan telkens te wijzen, wil „Timotheüs” ook hierin de waarheid dienen en opvoedend werken. ☒

Met droefheid halen wij enkele uitdrukkingen uit het „gebed” aan.

„Gij zijt onze Vader, ons aller Vader; en wij, in onze verdorvenheid, hebben Uw kinderen verdeeld in klassen; en zelfs terwijl we de klassenonderscheidingen bestendigden, rijken en armen, meesters en knechten, heerschers en slaven, — hebben wij durven bidden. . . . Wij hebben den dieven paleizen ter bewoning gegeven. . . . wij hebben den zwoegers, die eerlijk waren en niet gestolen hebben, ellendige krotten gegeven.”

Geen wonder, dat het socialistische Blad opmerkt, dat, wanneer dit het Christendom was der konfessioneele Bonden, het er best vrede mee zou kunnen hebben!

Maar — dit is geen Christendom. Christus Zelf heeft gezegd, dat God rijken en armen heeft gemaakt, dat God heeren en knechten heeft aangewezen, dat God overheid en onderdanen gaf. En door en door valsch is de bewering, dat allen, die paleizen bewonen, dieven zouden zijn, en alle werklieden-zwoegers eerlijk.

De klassenonderscheidingen, de standen zijn van God. En ze blijven dan ook in een socialistische maatschappij, gelijk overvloedig bewezen is, en dagelijks bewezen wordt.

Maar de openbaring in de klassen en standen is er verschillend, naarmate men waarlijk, in theorie en praktijk, met God rekent.

Met instemming nemen wij tenslotte uit het „gebed” de volgende woorden over:

„Wij danken U voor de gaven der steenkool, voor den zonneschijn en den regen, die ze deden ontstaan, voor de aarde, waarin ze gekweekt is tot ons gebruik, voor de dappere mannen, die afdalen in de duisternis, trotseerende vele gevaren, om de kool te winnen, die Gij geschonken hebt, opdat Uw kinderen konden genieten van de warmte en de vele zegeningen welke de steenkool verschaft.”

114

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

10)

„DE TEKST OP ZICHZELF IS GOED,” ZEIDE hij, „kostelijk en heerlijk, vol van beloften.” Maar hij vond, dat veelal teksten van waar-schuwing en vermaning achterwege werden gelaten, en die teksten had een Christenmensch op den door vele gevaren omsingelden tocht naar den hemel toch zoo noodig.

„Neem dien tekst, Alberdien!” zei de grijsaard, en hij nam zelf een tekst uit het vensterkozijn.

Als Oom Jan zoo iets voor had, dan zette hij gemeenlijk door, en de huisvrouw schikte zich ook dezen keer zonder voorbehoud naar zijn verlangen, in haar hart verblijd, dat hij weer zooveel belangstelling toonde. Het was een goed teeken.

Toch was haar verwondering groot, dat vader juist dezen tekst uitzocht, die beter paste in het huis van den ouden polderschout, wiens kruimeligheid en gierigheid zóó ver ging, dat Jan en alleman er schande van sprak. Bijna was het een beleediging voor haar man, die met zoo ruime hand bijdroeg in de behoeften van kerk en armen, om dezen tekst op te hangen, en Alberdien overlegde bij zichzelf, hem dan maar op het dakkamertje, waar toch zelden een vreemdeling kwam, een plaatsje te geven.

Nellie keek over den schouder van haar moeder naar den tekst. Toen las ze de woorden: „Wacht u voor de gierigheid!” (Lukas 12:15b.)

De wandtekst kostte dertig centen; Alberdien betaalde, maar de grijsaard voegde er nog een kwartje bij. „Hoe heet je?” vroeg hij den koopman.

„Scholten, mijnheer.”

„En zal dit nu je toekomst zijn, Scholten, om met stukgelopen schoenen en gescheurde kleeren den boer op te gaan? Is er niets hoogers te bereiken?”

Wat moest Scholten op deze vraag antwoorden? Hij had geen geld en geen crediet. Een zwerver was hij, en raakte hij in slecht gezelschap, dan zou hij misschien nog iets anders worden. Dat was zijn toekomst, en hij sprak daarover met een droevig gebaar.

Maar deze grijsaard zou hem een kans geven. . . .

Hij verzocht Scholten, hem te volgen naar de woonkamer, en vol verbazing en vol hoop volgde de landlooper den grijsaard.

Alberdien werd geroepen en Anton. De grijsaard toonde een voortvarendheid, een bedrijvige onrust, die hem anders vreemd was. Het viel Alberdien op; haar schoonvader deed als iemand, die met de uren wil woekeren, omdat hij weet, dat ze geteld zijn.

Oom Jan zat weer in zijn leuningstoel, en Scholten had zich op zijn wenk op een anderen stoel neergezet; op de uiterste punt, omdat hij bevreesd was, de fraaie zitting vuil te maken met zijn smerige kleeren.

Nellie moest weer een pijp stoppen voor grootvader, en terwijl hij aanstak, bleef hij al maar den vreemde-ling opnemen.

„Je wordt zoo bleek, Scholten,” zeide hij, „mankeert er iets aan?”

Het was de honger, het gebrek, de uitputting. En Alberdien haastte zich, hem een groot glas melk te brengen, terwijl ze een schoon bord neerzette, waarop hij zijn boterham neerlegde.

Als een hongerige wolf viel hij er op aan, en er schoot geen kruimel over. ☒

„Nu zie je niet meer zoo bleek,” zei de grijsaard met groote voldoening; „bid je wel eens? Ik heb het niet gezien, dat je 't deedt.”

Bidden . . .

Scholten bad zelden. Een paar maanden geleden, toen hij in den avond was verdwaald in een groot bosch, had hij gebeden, om den rechten weg te vinden, maar sinds dien tijd was er nooit een gebed door hem opgezonden. Hij neigde trouwens sterk tot de meening, dat hij den weg toch wel gevonden zou hebben, ook zonder gebed.

Oom Jan vond het een zonderlinge geschiedenis, De zwerver bood wandteksten te koop aan, waarin uitdrukkelijk tot het gebed werd aangespoord, terwijl hij zelf de kracht van het gebed betwijfelde.

Hij verzocht Alberdien, de kleerenkast na te kijken, of er nog niet een afgedant pak hing van Anton, terwijl hij zijn zoon gelastte, een crediet van vijftig gulden te openen voor Scholten bij een uitgever in de stad.

Anton schreef de borgtocht, terwijl Alberdien met een pak kleeren van boven kwam.

„Nellie,” zei de grijsaard, „nu moet de zwerver ook nog een kompas hebben op zijn levenspad; er ligt nog een nieuwe Bijbel — geef dat boek aan Scholten!”

De zwerver was vertrokken, en welgemoed zat Oom Jan zijn pijp te rooken. Scholten had weinig beloofd, dat was een goed teeken, en deze kans was misschien de laatste kans van zijn leven. De lippen bewogen zich van den grijsaard; hij bad voor den zwerver . . .

Toen stond hij weer op, om naar den tuin te gaan vóór het huis, want zijn wilskracht was groot, en terwijl hij stond tusschen de zomerbloemen, kwam daar net de auto van den dokter aantuffen, waar de dokter vlug uitsprong.

„Wie is hier toch eigenlijk de patiënt?” vroeg de dokter op zijn levendigen toon, en de grijsaard antwoordde glimlachend, dat hij het wel zou moeten zijn.

„Laten we dan naar binnen gaan, Oom Jan.”

Zoo ging de familie naar binnen, terwijl de dokter een ernstigen blik wierp naar de knikkende knieën van den grijsaard.

„Ga eens in uw leuningstoel zitten, Oom Jan! Dan zullen wij met elkander praten.”

Hij voelde de pols van den grijsaard; het hart.

„Hoe oud is u nu, Oom Jan?”

„Negen en zeventig jaar, dokter.”

Er viel niets bijzonders voor te schrijven, maar Oom Jan mocht niet zoo lang meer in den tuin staan, en moest zuinig zijn met zijn kracht. De dokter vond den polsslslag zwak; het was de kwaal van den ouderdom, en over enkele dagen zou hij weer eens terugkomen. Hij was gehaast, want er was nog zooveel te doen, en de zoon liet hem uit.

„Wat denkt u er van?” vroeg Anton.

De dokter was vlug gereed met zijn oordeel. De levenskrachten van Oom Jan waren bijna opgeteerd; 't ging hem als een ouden boom, die op zijn laatste sappen teerde.

„Indien er nog beschikkingen te maken zijn door uw vader, dan is het beter vandaag dan morgen. Ge kunt hem opeens dood op bed vinden; zóó staat het.”

Had de grijsaard niet hetzelfde bedoeld, toen hij had gesproken van de olie, die opraakte?

De dokter groette, en in een wolk van stof verdween de auto, terwijl Anton met een droevig hart terugkeerde in de woonkamer. Het zou sterven worden . . .

(Wordt vervolgd)

VADERS STEM

De rulle zandweg met twee diepe voren
ligt uitgestorven langs het dichte woud,
waar rechte stammen zware kruinen schoren
en reeds het nad'rend avonddonker grauwt.

Geen wangeluid komt vollen vrede storen;
't is stervensstil in 't somber dennenhout.
Hier wordt de onrust van de ziel verloren,
als zij in vreë haar God alleen aanschouwt.
Hoor, 't zachte suizen door hoog-ijle twijgen,
het ritselfluist'ren van den avondwind.
Het doet mij buigen in eerbiedig zwijgen,
wijl ik Gods stem in 't suizen wedervind. —
Dat teeder fluist'ren is mijn ziel zoo eigen:
't is Vaders stem, zacht sprekend tot Zijn kind.

H. W. A.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

11) VI. Maar 't vrome volk, in U verheugd!

HET WAS ALLE DAGEN DATZELFDE STAND-
vastige zomerweer, en men sprak van een vloed-
golf van hitte, die over 't land ging. Het water
werd opgezocht en de koele schaduw der populieren,
die langs de dorpsbeek waren geplant. Er liep een
breed voetpad langs, dat ook als rijwielpad werd
gebruikt, en aan den anderen kant bevond zich de
hooge beukenhaag, die het voetpad scheidde van het
kerkhof. En in die nabijheid, vlak bij een scherpe
bocht van het voetpad, had de beek een diepen kolk
gemaakt.

Dáár was het, dat Nellie den jongen Otto Noordanus
ontmoette. Hij was op de fiets.

Toen ze hem zag, verschoot ze van kleur, maar haar
oogen schitterden, en zij verwonderde zich niet, dat
hij van de fiets sprong.

Ze kenden elkander van kindsbeen aan. Ze waren
naar dezelfde school gegaan en hadden in dezelfde
klas gezeten, en als Nellie het te moeilijk kreeg met
een som, had hij haar trouw geholpen. Het hoofd der
school roemde hem als zijn knapsten leerling.

Ze waren altijd goed voor elkander geweest. Toen
ontwaakte de liefde in hun beider hart, en zij wisten
zelfs niet, hoe het was gekomen. Het was de ver-
borgenschap der liefde....

Otto vroeg aan Nellie, waar ze heen ging, en zij ant-
woordde, dat er een hapering was aan de telefoon,
en dat ze op weg was naar den dokter, want groot-
vader ging zienderoogen achteruit. Zij had haast; het
stond op haar gelaat te lezen, en snel beraden als
Otto was, stelde hij voor, om voor haar de boodschap
over te brengen. Hij wachtte haar antwoord niet eens
af, en sprong reeds op de fiets.

Zoo was hij altijd — kloek en snel beraden! En
daarom was Nellie's liefde voor hem zoo groot. Zoo
ging ze dan weer naar huis, maar in de bocht van het
voetpad keek ze om, en Otto keek ook om. En zij
zwaaiden elkander nog een groet toe.

Het ging reeds tegen den avond, en het was smoor-
heet. Er was geen vleugje wind; de anders zoo licht
beweeglijke bladeren der populieren verroerden zich
niet. De dorpelingen hadden de vensterluiken aan-
gezet, om de hitte buiten het huis te houden, en de
zon, die langzaam wegdook ter westerkim, omarmde
met haar laatste stralen den burcht van een kerkstoren
en de huizen, den korenmolen en de puinhoopen van
een oud kasteel in de verte, de akkers en de weiden
en de paarden en het vee, die nog rustig graasden. En
de beek blonk op de plekken, waar de schaduw der
populieren niet heen reikte, als gepolijst staal.

Nellie's gelaat, waarover zoo even een heldere
glans was gegleden, toen zij Otto had ontmoet, stond
weer strak en droevig, want zij dacht aan groot-
vader, die op zijn uiterste lag. En er lag voor haar
jong gemoed een schrijnend contrast in, dat de aarde
juichte van zomerweelde, terwijl haar grootvader wor-
stelde met den dood.

Vrouw Wijschut kwam haar tegen met een krui-
wagen geurig gras, terwijl twee kleine meisjes er
boven op zaten.

„Stil zitten, Maaïke!” zei de vrouw, „en om zusje
denken, hoor!”

Het bij velen bekende „Grand Hotel des Alpes” te Mürren
in Zwitserland, dat tot den grond toe is afgebrand.

„Ja wel, moeder!”

Maaïke's gelaat blonk van plezier. Het zat daar ook
zoo eenig op het zachte gras!

„Erg stil zitten, zus!” vermaande Maaïke met een
wijs gezicht.

Zusje had de vermaning ter harte genomen. Ze zat
muisstil, terwijl ze zich ten overvloede nog stevig vast-
hield aan moeder's schoot.

Vrouw Wijschut was een arme vrouw, een arbeiders-
vrouw, maar zij was rijk aan tevredenheid, en de
zorgen en de angsten der Mammondienaren waren haar
vreemd. Met een zegevierenden glimlach reed zij den
kruiwagen voort, sterk en stevig op haar voeten, en
terwijl zij de hefboomen van den kruiwagen even
losliet, om zich het zweet af te wisschen, dat tappe-
lings langs haar gezicht liep, riep zij ineens: „Kijk,
Maaïke — wie komt daar aan?”

„Dat is vake,” riep het kind; „dag, va!”

Wijschut kwam hen tegemoet, en de kinderen kraai-
den van plezier, toen hij hen kuste — het was een
beeld van weelde! van rijkdom! van opsteigerende
levensvreugde! En in „Het Huis van Geluk” lag een
man te sterven....

Nellie keek het gezin na. Wijschut liep thans in den
kruiwagen, en zijn vrouw liep er naast, terwijl haar
lach helder opklonk in den zomeravond.

Over den grintweg stooft een auto voorbij in de
richting van de villawijk. Otto had zijn boodschap
vervuld.

Nellie trad tegelijk met den dokter binnen. Met
grote stappen liep hij door de gang, en voordat de

huisgenooten er erg in hadden, stond hij reeds midden in de woonkamer, terwijl zijn oogen nog moesten wenen aan de donkerte, want de zonneblinden waren neergelaten.

„Gelukkig! Niet veel menschen!” zeide hij.

Hij hield niet van die samenscholing van nieuwsgierige menschen, die het een stervende door hun goed bedoelde opdringerigheid nog benauwder konden maken.

Gister en eergister had het nog tamelijk gegaan, maar het eten wilde niet meer zakken, zooals de grijsaard het uitdrukte, en heden morgen was de groote instorting gekomen. Hij bleef te bed en gebruikte niets meer dan nu en dan een teug selterswater. Daar straks had hij, zooals men dat bij stervenden wel meer opmerkt, zijn begeerte uitgedrukt, om nog eens op te komen.

Het ging bezwaarlijk, want het waren de laatste druppels olie, waarop de levenslamp nog brandde, maar met vereende hulp had de grijsaard toch nog weer de woonkamer bereikt, en nu zat hij daar op zijn vaste plaats bij het raam in den leuningstoel.

De dokter zette zich vlak naast den grijsaard. Hij maakte diens borst vrij, en vroeg, of er champagne in huis was.

Hij had eergister den raad gegeven, een flesch champagne te halen, en dat was dan ook geschied. Anton ontkurkte de flesch in de keuken, en vulde een half glas, terwijl de dokter, den grijsaard met den arm steunend, hem liet drinken.

Meer kon de dokter ook al niet doen voor den grijsaard. Het was de ouderdom; er waren geen kruiden tegen gewassen.

Anton liet den dokter uit.

„Als uw vader het benauwd mocht krijgen, dan roep mij maar, al is 't midden in den nacht.”

„Mag vader nog een glaasje wijn hebben, dokter?”

„Ja wel; dat kan verlichting geven. Is de telefoon hersteld?”

De telefoon was weer in orde.

„Zoo veel te beter,” zei de dokter; „u weet mijn nummer.”

En hij sprong vlug in zijn auto, om naar den polder te rijden, waar een vrouw de komst van haar eerste kind met rillenden angst en sidderende vreugde tegemoet zag.

O, wondere wereld! Een onverzadigbaar graf, en daar naast de moederschoot, die in een heldhaftigen strijd tegen den dood telkens nieuw leven schenkt!

☒ (Wordt vervolgd)

„U WEET HET!” ☒

DE BEKENDE ZONDAGSSCHOOL-ONDERWIJZER C. H. Voorhoeve, wiens portret wij in No. 2 van dezen Jaargang plaatsten, heeft eens een geschiedenis uit zijn jonge jaren verteld, die wij hier willen opnemen, nu wij ons bezighouden met de gedachte, dat God alle dingen weet. Het is een eenvoudig kinderverhaal, voorgevallen in de Pyreneën, waar de heer C. H. V. in zijn jonge jaren woonde, en kinderlijk door hem geschreven onder den titel: „Het verloren mes.” Het zal door onze jonge lezers en lezeressen gaarne gelezen en behartigd worden. Moge het echter

ook ons, ouderen, dienen! Onze Vader weet, wat wij behoeven, en wil, dat wij Hem kinderlijk *alles* voorleggen. Laat het ons dan *doen*! ☒

„Toen ik nog jong was, woonde ik in een klein dorp. In de nabijheid van ons huis was een tamelijk hooge en steile berg. Ik beklom dien dikwijls. Op den top had men een schoon en uitgestrekt uitzicht. Aan den voet van den berg lag het dorp met zijn groene weiden en vruchtbare akkers. Een kleine beek slingerde er middendoor. Hier en daar zag en hoorde men kleine en groote kudde koeien en schapen. En in de verte zag men een lange bergketen. Dit alles had toen echter niet veel bekoorlijks voor mij. Mijn lievelingsplaatsje was een bosch. Daar bracht ik het grootste gedeelte van mijn vrije uren door; ik sneed stokken, maakte pijlen en vele andere dingen. Mijn zakmes was mijn trouwe metgezel. Het gebeurde echter wel eens, dat ik het in het bosch liet liggen. Op zekeren dag kwam ik weer zonder mijn mes terug. Ik had er lang, maar tevergeefs naar gezocht. Verscheiden dagen was ik nu zonder mes; hetgeen natuurlijk geen kleine ontbering voor mij was. Eindelijk kocht mijn vader een nieuw, en gaf het mij met de woorden: „Als je dit verliest, krijg je geen nieuw.” Ik nam mij nu voor, heel voorzichtig te zijn. Den volgenden Zaterdag ging ik weer naar het bosch. Het was heel mooi weer. Bijna in iederen boom hoorde men de vogels zingen. Ook ik was vroolijk, en sprong naar hartelust in het rond. Vooral was ik blij met mijn nieuwe mes. Het was scherp, en spoedig had ik een tamelijke hoeveelheid stokken bijeen. Ik besloot eindelijk, naar huis te gaan. Aan het einde van het bosch gekomen, zag ik nog een mooien wilgenstok. „Dien moet ik óók nog hebben,” dacht ik, en reeds had ik mijn hand in den zak; doch — wie beschrijft mijn schrik — het mes was weg! Ik zocht in alle zakken, maar tevergeefs. Het was mijn laatste mes; en ik zou dus voortaan geen stokken meer kunnen snijden. En wat zou vader wel zeggen? Ik liep terug, zocht onder alle struiken; maar mijn mes was weg en bleef weg. Wat zou ik beginnen? Ik was heel bedroefd en terneergeslagen. Eindelijk dacht ik bij mijzelf: „Al weet ik ook niet, waar het mes is, zoo is er toch Eén, die het weet — de Heere Jezus. En die kan ook maken, dat ik het terugvind. Tot Hem wil ik gaan.” Ik keek naar alle kanten, of ik wel alleen was. Daarna viel ik op de knieën, en bad: „O, Heere Jezus! ik heb mijn mes verloren, en ik weet niet, waar het is. Maar U weet het. Ik smee U, laat mij het terugvinden. U weet, hoe graag ik het zou hebben, en hoe bedroefd mijn vader zal zijn, als ik het niet meebreng. O, verhoor U toch mijn gebed!” En opeens voelde ik mij verlicht. Het leek of al mijn zorg verdwenen was. Ik stond op, en begon opnieuw te zoeken. Doch nauwelijks was ik begonnen, of ik zag het vóór mij in het gras liggen. Op dezelfde plek had ik eerst gezocht, maar niets gevonden. Nu werden mij opeens de oogen geopend, zoodat ik het mes zag. Mijn gebed was verhoord. Ik was ervan overtuigd en dankte God. En mijn heele leven is dit eenvoudige voorval, deze gebedsverhooring van den kinderleeftijd, mij tot zegen geweest. Het heeft mij geleerd om met alle dingen steeds de toevlucht te nemen — in vertrouwen — tot Hem, voor Wien niets te groot, maar ook niets te klein is.” ☒

Zoo spreekt ook deze kindervriend nog, nadat hij gestorven is. J. N. V.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Zondagsschoolvergaderingen

ZULKE ZONDAGSSCHOOLVERGADERINGEN kunnen toch zoo echt nuttig en tot veel zegen zijn."

Uit Almelo, waar onlangs een Zondagsschoolvergadering werd gehouden van Zondagsschool-onderwijzers en -onderwijzeressen uit die streek van ons land, werden mij dezer dagen bovenstaande regelen geschreven.

Deze opmerking stond in verband met een bespreking, die er was gevoerd over de vraag, hoe wij onze kinderen leeren geven. Er was gevraagd, of het niet goed was, en noodig, en gezegend, nu en dan de kinderen, die Zondagsschool- en Bijbelonderricht ontvangen, er op te wijzen, welke groote voorrechten dit toch zijn, en hoeveel kinderen in verre landen daarvan geheel verstoken blijven; om hen dan op te wekken, hierover na te denken en zichzelf af te vragen, of zij niet eens iets zouden afzonderen, misschien ten koste van eigen genoegens, en daardoor meewerken, dat ook in verre landen zulk een werk kan worden verricht.

Toen de vergadering was afgelopen, hebben zij, die in Almelo plaatselijk Bijbelsch onderwijs geven aan de jongelui, biddend met elkaar over deze aangelegenheid gesproken, en ze daarna den kinderen voorgehouden. Spontaan hebben toen dezen de door henzelf bijeengebrachte gelden voor een uitstapje, ter beschikking gesteld voor Zondagsscholen, te houden in China.

Dit is wel een heerlijke uitwerking van een onderlinge bespreking over de belangen des Heeren.

En daar gaat het toch eigenlijk om. Namelijk, dat onze ontmoetingen en samensprekingen praktisch doel treffen.

Het is zoo goed, conferenties te hebben, waarin de Schrift wordt onderzocht en Bijbelkennis wordt bevorderd, maar deze hebben tevens ten doel, de onderlinge gemeenschap te versterken, en allen, die op eenigerlei wijze in 's Heeren werk arbeiden, te bemoedigen, en op nieuwe wegen te wijzen, waarin de Heiland kan worden gediend.

Maar niet minder noodig is het, wanneer arbeiders in 's Heeren wijngaard bijzonderlijk samenkomen, om te spreken over de methode van werken, over de arbeidsvelden, enz. Welnu, dit geldt dan zeer zeker ook 't werk onder de kinderen. Hoe goed is het om met hen, die in denzelfden arbeid bezig zijn, te bespreken, hoe men zal vertellen, waarop men de kinderen zal wijzen; te bespreken ook, hoe men zich in betrekking tot de handhaving der tucht heeft te gedragen; te bespreken tenslotte om toch met allen ernst vast te houden aan den Bijbel, aan de historie der Schriften, en de kinderen te leiden tot Jezus Zelf. Hoe goed is het ook elkaar te wijzen op dingen, waarin men de kinderen al vroeg moet onderwijzen, b.v. dankbaarheid, en de waarheid, dat het zaliger is te geven dan te ontvangen.

Laat ons dan blij zijn, als we plaatselijk, of in verbinding met anderen uit verschillende plaatsen van ons land, vergaderingen kunnen houden, waarin de Bijbelsche geschiedenissen en de belangen der jeugd worden besproken.

Maar — laat het geen vorm worden. Helaas is dat wel eens het geval. Men geeft zich aan het werk en bezoekt ook genoemde samenkomsten, maar neemt zoo weinig waarlijk ter harte, wat de Geest van God werkt. O, het is zoo noodig, dat vooral het kinderwerk biddend wordt verricht. Daarom zijn de bidstonden, met de Zondagsschoolvergaderingen verbonden, ook zoo belangrijk. Maar — ook deze bidstonden moeten geen vorm worden! Ook daar moet de Geest werkzaam zijn, en moeten de opmerkingen, die tot ons komen, een goede plaats vinden, tot heil der jeugd en tot verheerlijking van den grooten Kindervriend.

In hetgeen hierboven uit Almelo is meegedeeld, hebben wij een behartigenswaardig voorbeeld.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

12)

DE WIJN HAD DE LEVENSGEESTEN verfrischt, en de grijsaard begon weer te spreken, terwijl zijn kinderen en Nellie met treurende harten bij hem zaten. Het groote licht was uitgegaan, en Alberdien had de lamp aangestoken.

„Voor den laatsten keer in den leuningstoel!” zei de grijsaard. „Verleden Vrijdag voor den laatsten keer naar Schildhuis geweest! En den Zondag te voren voor den laatsten keer naar de kerk!”

De grijsaard bezat nog een zeldzame helderheid van geest. Hij roemde niet in zijn braafheid, en had hij iets goeds tot stand gebracht in den kring, waarin de Heere hem had geplaatst, dan was het Gods genade geweest. Als hij van Jezus sprak, dan kwam er een lichtstraal in die stervende oogen.

„Ik heb Hem veel te danken,” zei de grijsaard; „onuitsprekelijk veel! Alles, alles!”

Soms sprak hij tot Jezus. Dan zeide hij: „Dierbare Heiland! Ik ben door Uw lijden en sterven gereinigd van alle zonde en schuld. Ik vertrouw U geheel en al, omdat Gij daardoor verheerlijkt wordt, en Gij zult mij veilig leiden door het dal van de schaduwen des doods.”

Zijn blik gleed door de kamer; langs den schoorsteenmantel, waar prachtige pullen stonden en een marmeren pendule. Aan den wand hingen fraaie schilderijen; recht tegenover hem stond een kostbare gebeeldhouwde kast, en daarnaast hing de wandtekst, voor eenige dagen van den haveloozen koopman gekocht.

Lang starde de stervende naar dien tekst, en Anton zag de zorg op het gelaat van zijn vader. Hij vroeg zijn vader, of deze nog iets te zeggen had, en de grijsaard wees met den bevenden arm naar dien tekst.

„Dat heb ik je te zeggen, mijn zoon.”

Het was een stem vol teederheid en ernst. Zoo zullen de patriarchen hebben gesproken bij hun scheiden...

Alberdien had zich verwonderd, omdat de oude man er op had gestaan, dien wandtekst te koopen, en Antons verwondering was niet geringer.

„Heb ik dan aanleg voor de gierigheid, vader?”

Er lag geen verwijt in die stem maar wel droefheid. Anton was zich niet bewust, dat zijn hart tot gierigheid neigde, en Alberdien werd versterkt in de meening, dat vader zich vergiste. Maar de grijsaard kende zijn zoon beter, dan deze zich zelf kende, en daarom waarschuwde hij zijn zoon.

„Neem den tekst ter harte, m'n jongen!”

„Ik zal het doen,” antwoordde Anton op eerbiedigen toon.

Voor al in deze plechtige ure mocht er geen tegenspraak zijn, en zij was er ook niet. En het eerbiedige antwoord verhelderde het gelaat van den stervende.

Wout Noordanus, de vader van Otto, trad binnen. Hij was ouderling in de gemeente en reeds dicht bij de zestig; hij was laat getrouwd. Hij had niet gebeld, maar was achterom gekomen, door de keuken, en vernemend, dat Oom Jan op zijn uiterste lag, wilde hij afscheid nemen van den ouden, beproefden vriend.

„Is het licht, Oom Jan?”

De grijsaard legde de hand op het hart en zeide: „Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus.”¹⁾

„Vrede, Wout,” ging de grijsaard voort, „vrede.”

Hij legde den nadruk op dat woord, en Noordanus maakte een toestemmend gebaar, terwijl hij bij den stervende zat, de armen op de knieën geleund.

Er volgde een lang stilzwijgen.

Er was geen benauwdheid meer, maar de ademhaling werd zwakker.

„De Heere schudt je stervenspeluw zacht, Oom Jan,” zei Noordanus.

„Jezus staat vlak bij mij, Wout; Hij ondersteunt het moede hoofd — zie je Hem niet? Ik zie Zijn gezegend

¹⁾ Rom. V : 1.

aangezicht in onuitsprekelijke erbarming op mij gericht."

Toen de grijsaard deze woorden sprak, ging er een groote ontroering door de harten. Het zalige licht der eeuwigheid viel in deze sterfkamer, en deze woning had toch den juisten naam ontvangen: „Het Huis van Geluk," al werden er stille tranen geplengd.

Noordanus keek Anton aan.

„De stervenden zien meer dan wij," zeide hij; „je vader ziet Jezus."

Hij vroeg aan den grijsaard, of ze nog eens te zamen zouden bidden; en toen deze het met een verrassend levendig gebaar goedvond, bad de ouderling, dat de Heere aan den stervende een ruimen ingang mocht geven.

De levenslamp brandde nog, toen het gebed was geëindigd, maar het was de allerlaatste druppel olie, waarop het licht teerde. Was die druppel op, dan ging de lamp uit — had de stervende het niet voorspeld?

De ademhaling was zoo zacht geworden, dat zij nauwelijks werd vernomen. De stervende sloot de oogen; hij viel in slaap. Toen schoof de dood de hand over zijn gelaat; de spieren van het gezicht vielen in; het was het doodsmasker.

Maar de hand des doods trok zich terug. Het gelaat nam weer zijn gewonen vorm aan, en de grijsaard sloeg de oogen met eenige verwondering op.

Er vielen regendruppels, en Truitje, het dienstmeisje, dat binnenkwam, zei, dat er een zware bui groeide in het Zuiden. Het was niet te verwonderen; het was den ganschen dag broeierig weer geweest; uit de verte werd het rommelen van den donder gehoord.

De lippen van den grijsaard bewogen zich, maar Anton, al neigde hij het oor tot den mond van zijn vader, kon diens gefluister niet meer verstaan. De fluistering was te zacht; nu sprak de grijsaard met den Vader der geesten. En ineens riep hij met een verrassend duidelijke stem: „Jezus! Mijn Heiland!"

Dat waren de laatste woorden, die van Oom Jan zijn vernomen.

Hij sloot de oogen en viel in slaap. En de engel des doods schoof weer de hand over zijn gelaat en trok ze niet meer terug. Het was de allerlaatste slaap; de grijsaard zonk weg in grondelooze diepten, en hij zou niet meer ontwaken . . .

De bui kwam nader; het felle licht van een bliksemstraal gleed over het gelaat van den doode, en een donderslag rolde vol majesteit over het dorp. Maar de grijsaard zag het licht niet, en zijn oor ving den donderslag niet op, want hij bevond zich reeds aan den overkant.

Met treurende harten omringden de aanwezigen den doode. O, het verlies was groot, want Oom Jan was een oprechte dienaar van God geweest, en er waren in zijn dorp niet zooveel van dat slag. Maar de liefde mocht niet zelfzuchtig zijn; hij was nu thuis, en Noordanus, de gevoelige man, zei met tranen in zijn oogen: „De Heere geeft het Zijn beminden als in den slaap."

Het was een groote begrafenis. Van heinde en ver waren familieleden, vrienden en kennissen in het sterf-huis saamgestroomd, om den overledene de laatste eer te bewijzen. De geheele gemeenteraad was verschenen met den burgemeester; het polderbestuur ontbrak niet, en de kerkeraad was voltallig gekomen. Schildhuis met diens vrouw waren er; Wout Noordanus met diens vrouw; zelfs de smid, van wien men zei, dat hij rood was op de graat, was niet weggebleven.

De gemeente was vacant, maar de consulent uit een naburige gemeente was gekomen en had de leiding. Ze was hem toevertrouwd; hij bezat den takt, om de gesprekken in een vaste baan te leiden, en nog maanden later, zouden zij, die God dienden, met elkander spreken over deze begrafenis, die even stichtelijk als troostrijk was geweest.

De zomerdag schitterde in zijn pracht en glorie, toen de lijkstoet, met den deftigen lijkwagen voorop, zich langzaam losmaakte van „Het Huis van Geluk," om den doodenakker te bereiken. Lang was de stoet, die daar statig heenschreed over den grintweg, en te midden eener juichende aarde, vol weelde en vreugde, leek deze stoet met zijn floers en zijn rouw, met die volgers in het zwart, de gelaatstrekken vol ernst en droefheid, als een vreemd, onbegrijpelijk visioen. De vogels hoog in het geboomte zongen hun schoonste liederen, terwijl de kist in den donkeren kuil werd neergelaten, en oprechte, heete tranen van droefheid werden geschreid te midden eener wereld, die op-sprong van levenslust.

Maar was er dan slechts droefheid op dezen doodenakker? Ontbrak de troost? Blonk boven dezen donkeren kuil met zijn bruine, eikenhouten lijk-kist dan niet de glans van den opstandingsmorgen?

Het was thans het oogenblik voor hen, die God dienden, om te toonen, dat zij het aandorsten, om bij dezen duisteren grafkuil te getuigen van hun hoop, hun Godsvertrouwen, hun onwankelbaar geloof.

En zij deden het! Zij zongen . . . zij zongen . . . van zielevreugde, van storelooze blijdschap, en van het licht, dat van Gods aangezicht straalt.

O, 't was wonderschoon, wat zij zongen:

„Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wensch verkrijgen!"

De hooiers op het veld staakten een oogenblik hun arbeid om te luisteren. De molenaar op zijn meelwagen luisterde; de engelen daalden neer om te luisteren . . .

Het was ook iets ontzaglijks. Deze menschen zongen bij den grafkuil, en van den doodenakker rees het triumflied op van een eeuwig, zalig leven . . .

(Wordt vervolgd)

DE GEBOORTE VAN JEZUS

WEER EENS ZAL IN DEZE DAGEN DE GEBOORTE van den Gezegende in de Christenheid worden gevierd. Maar hoe? Ach, wij vreezen: met onverschilligheid en wereldzin en gebrek aan alle waarachtige wijding.

Gelukkig, dat er ook vele harten zijn, die met eerbied en dank gedenken aan Hem, die Zich vernietigde, op aarde kwam, en mensch werd.

Wat is de geboorte des Heeren toch belangrijk! En hoe moesten alle geloovigen er groote waarde aan hechten! Helaas is dit dikwijls niet het geval.

„Het woord is getrouw en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken.”

Wat kan in wonderde heerlijkheid het feit overtreffen, dat de Zoon van God, de Eeuwige, de Schepper en Onderhouder van alle dingen, nederdaalde in den toestand, waarin de mensch zich bevond, om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was?

En Hij kwam niet als een die op aarde een verheven plaats innam, rijk bedeeft met aardsche goederen. Neen, geboren in een kribbe, liep Zijn pad door deze wereld van armoede tot armoede, totdat het hoogtepunt werd bereikt op het kruis, waar Hij leed voor onze zonden, de rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen.

Mocht toch meer deze onuitsprekelijke gave worden gewaardeerd!

Liefelijk als de verkwikkende dauw was Zijn komst op dit gebied van een zondige menschheid. De hemel verkondigde Gods eer. Het gansch heelal verblijdde zich. De menschen echter waren onverschillig of verschrikt. De godsdienstige leiders dachten er niet over, van Jeruzalem af te dalen naar het veertien mijl afgelegen Bethlehem, om met de magiërs het Kindeke te huldigen.

Maar er was Eén geboren, uit een maagd, die heilig was; zóó zedelijk heerlijk en schoon, dat het alle menschelijke beschrijving te boven gaat. Groote blijdschap werd al den volke aangekondigd, omdat geboren was de Heiland, Christus de Heere. „Eere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in menschen een welbehagen.”

Zevenhonderd jaar vroeger was de merkwaardige profetie gegeven: „Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven: . . . en men noemt Zijn naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst!” De wonderde woorden, getuigend van warme liefde, zoo geheel vervulling vindend bij de geboorte van Jezus, zullen in deze dagen weer de ooren bereiken van millioenen in de Christenheid. Zullen ze alleen een zeker gevoel van bekoring werken, of geweten en hart raken door de belangrijke vraag, die God ieder van ons in deze dagen voorhoudt: „Wat dunkt U van den Christus?” Hoeveel hangt af van het antwoord, dat op deze vraag wordt gegeven!

Ook onze tijden zijn zwaar. Zooals in de dagen, toen Jezus kwam. Maar Hij is Dezelfde, gisteren en heden en tot in eeuwigheid.

Hij komt ook nu tot allen, in Zijn nederbuigende, ondoorgroendelijke liefde. Wat zullen we met Hem doen? Hem onverschillig voorbijgaan, of in aanbidding voor Hem neerbuigen?

Hij komt ook nu [met Zijn belofte, eens uitgesproken bij het verlaten dezer aarde: „Ik kom weder!” Ja, uit den hemel roept Hij ons [toe: „Ik kom haastelijk!” Wat zullen we Hem antwoorden? Zal uit het diepst van ons hart de bede oprijzen: „Amen, Kom Heere Jezus!”? J. N. V.

DE KERSTBOOM

HET GEBRUIK OM EEN KERSTBOOM TE ONTSTEKEN is niet, zooals men licht zou denken, een overoude germaansche gewoonte, maar vindt men het eerst in Straatsburg, en dat zonder lichten, in het begin van de 17e eeuw, en wel in protestantsche gezinnen. Toen ik een kind was, hadden vrijwel alleen Duitschers in Nederland een Kerstboom, en Zondagsscholen op 't kinderfeest. Nu is de boom in bioscoop en hotel, en zal het Christendom als terugslag in animo er voor bekoelen. Want al is de innige huiselijkheid, juist bij den Kerstboom gevonden, velen dierbaar, hoog daar boven uit schouwen wij naar het Eeuwige Licht, dat dien nacht opging; en dat willen wij aanbidden.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

DE PREDIKANT GING VAN HET KERKHOF ¹³⁾ dhuiswaarts, terwijl velen terugkeerden naar het sterfhuis, waar de bejaarde Piet Rietveld als oudste ouderling nu de leiding had. Hij vertelde op zijn eenvoudige, gemoedelijke wijze van zijn levenservaringen en vele uitreddingen, terwijl andere broeders en zusters het gesprek aanvulden, roemend in den dienst van God als den heerlijksten dienst, die een arm zondaar te beurt kon vallen.

Wailing, de onrustige geest, begon intusschen genoeg te krijgen van die stichtelijke gesprekken, en een versche sigaar aanstekend, vertelde hij Anton van een nieuw fonds, dat aan de beurs werd verhandeld, en dat mooie kansen bood.

Anton gaf er geen antwoord op; hij luisterde liever naar ouderling Rietveld, en bij de anderen slaagde Wailing evenmin, want het aantal afgodendienaars, dat van het kerkhof weer naar het sterfhuis was teruggekeerd, was zeer gering.

Na deze mislukte pogingen kreeg Wailing ineens haast; hij keek op zijn horloge, en zei aan Anton, dat er iemand op hem zat te wachten.

Zoo vertrok hij, terwijl de anderen nog een poos samen bleven.

Noordanus sloot met een hartelijk gebed voor de nabestaanden, en de zon daalde reeds naar den horizon, toen Piet Rietveld en diens vrouw hun nederige woning bereikten. Zij had een laag, rieten dak en stond in den schuinen hoek, die door den grintweg en het beekpad werd gevormd.

VII. Een wortel van Hoogmoed.

Het weer was omgeslagen. De schitterende zon ging schuil achter donkere wolken; de boeren verwachtten los, onvast weer; bijna elken dag vielen er regenbuien, terwijl er soms harde windvlagen door heen gierven.

Over den ouden Randijk, die ter ziele was, werd in den eersten tijd nog al druk gesproken. Hij werd door vriend en tegenstander geroemd als een man uit één stuk; een man met een onbesmet blazoen: rechtshapen en rechtvaardig. De afgodendienaren voegden er met oprechte bewondering aan toe, dat die eenvoudige boer het verwonderlijk ver had gebracht in de wereld, in hun hart vurig hopen, dat zij 't ook nog een keer zoover mochten brengen. Maar de dienaren Gods spraken minder over den aardschen rijkdom van Oom Jan; zij meenden, dat de mensch aan voedsel en deksel genoeg heeft om door deze armzalige wereld heen te komen; en niet in den aardschen, maar in den eeuwigen rijkdom, dien Oom Jan had verworven, verlustigde zich hun hart.

Na een paar maanden verstomden die gesprekken echter geleidelijk, omdat de dood van Oom Jan door andere gebeurtenissen werd verdrongen, en het bedrijvige leven over zijn graf voortjachtte. Zoo zal 't ook gaan na onzen dood, en als wij ons zulks moeilijk kunnen voorstellen, dan zit hem dat in onze zelfoverschatting, in onzen hoogmoed.

Wie zijn wij? Wat is de machtigste? Minder dan een druppel aan den emmer! minder dan een stofke aan de weegschaal!

 De Koning is dood . . .

☒ Nu, wat zou dat? Daar is er allicht weer een te vinden, die een vorstenkroon wil dragen — leve de Koning!

Het dagelijksch bedrijf heeft zijn voortgang, al ster-ven er tien of honderd in een dorp, en voor Anton, den eenigen erfgenaam van zijn vader, waren er vele beslommeringen aan verbonden, om de nalatenschap te aanvaarden.

Er was niets aan te veranderen; ze waren onvermijdelijk, al stond er zijn hoofd de eerste maanden niet naar, om er zich mee te bemoeien. Er schulde ook een innerlijke angst in zijn ziel, om precies na te rekenen, hoeveel hij bezat. Gaarne liet hij 't aan den notaris over, die het formulier voor de successie-belasting zou invullen.

In de gelagkamer van „Het Hof van Holland” wist men het al beter, wat hij aan landerijen bezat, dan hij zelf. Bovendien wist men te vertellen, dat hij met zijn vrouw een aardigen duit had betrouwd, en na den polderschout, die bij den korenmolen woonde, en den burgemeester, werd hij thans voor den rijksten burger van dit dorp gehouden.

Het waren de afgodendienaren, de Mammon- dienaren, die deze berekeningen maakten. Hun ziel ging op in die dingen; het was hun lust en hun leven.

Soms kwam het Anton Randijk ter oore; vooral Wailing was er scheutig mee, in deze richting zinspelingen te maken, maar hij veranderde er niet van. Ook bleef hij eenvoudig in zijn optreden; hij ver- hoovaardigde zich niet op zijn bezit, en in zijn kleding bleef hij sober, al was alles, evenals vroeger, van eerste kwaliteit. Hij zette in de week zelfs geen hoed op; een pet was voldoende.

Maar achter die pet schulde toch iets anders... En toen Schildhuis een keer hem vroeg, waarom hij in de week geen hoed opzette, was zijn bondig ant- woord: „Ik behoef geen hoed op te zetten; ze kennen me toch wel.”

Dat was ook waar, maar Schildhuis met zijn scherp verstand had achter die simpele woorden toch iets anders ontdekt, en het zat hem niet alleen in de woer- den, maar vooral in den toon, waarop ze werden uit-

gesproken, dat de aandacht van Schildhuis werd getrokken. Het was een kleine adder, verscholen onder het gras... een glimp van verborgen hoogmoed... hier lagen de verborgen wortelen van een zondige neiging...

Randijk werd de vraagbaak der gemeente, zooals zijn vader het was geweest. Zijn invloed werd groot; als wethouder bracht hij de gemeente vooruit, zonder haar op hooge kosten te jagen; hij kenmerkte zich door een beleid, dat even voorzichtig als vooruit- strevend kon worden genoemd, terwijl hij als ouder- ling bij het huisbezoek levendig aan zijn vader her- innerde.

Door het overlijden van zijn vader was hij een rijk man geworden, maar men kon niet zeggen, dat hij er zich op verhoovaardigde; en de eenvoud, die hem bleef sieren, versterkte de oprechte achting, die voor hem werd gekoesterd.

Hij dorst ook in den zak te fasten, waar 't noodig was. Randijk was een milddadig man; het was zijn lust en zijn leven, om den nood der weezen te lenigen en de tranen der weduwen te drogen, waar hij kon, en deze man met de pet op werd de ongekroonde koning van dit welvarende dorp. Ook diende hij God, en deed, wat goed was in de oogen des Heeren.

Schildhuis had echter achter die pet gekeken en een verborgen wortel van hoogmoed bij zijn mede- ouderling vermoed, die hem met zorg vervulde. Hij sprak er niet over, want hij had het goed gerucht en niet het kwaad gerucht van zijn broeder te verbreiden, en hij achtte trouwens Randijk uitnemender dan zich- zelve.

Er leefde bovendien een stille hoop bij Schildhuis, dat hij zich had vergist, maar er waren kleine aan- wijzingen, door anderen niet opgemerkt, die deze hoop bestookten. Randijk was milddadig, maar wilde het ook wel weten. Men kon niet zeggen, dat bij hem de rechterhand niet mocht weten, wat de linkerhand dood; en was in een nood te voorzien, dan hield Randijk er van, om openbare lijsten te laten circule- leeren, waarop hij gemeenlijk met een groot bedrag schitterde.
(Wordt vervolgd)

LEVENSSPEL? ☒

Zie de witte vlokjes warr'len,
dansen, dar'len in de lucht;
zie ze door elkander dwarr'len
en hoe d'een voor d'ander vlucht.
Hoe ze draaien, hoe ze krielen
in een al maar wilder jacht,
op en door elkander wielen,
als d'een d'aâr te grijpen tracht.

Wat een levenslustig spel:
zonder poozen, zonder rusten
jagen, jagen, spannend snel,
elk naar eigen zin en lusten,
tot ze op velden, wegen, daken,
stronk en struik, in park en paân,
't wilde jachten moeten staken -
en de stille rust ingaan.

H. W. A.

begeerten bekend worden bij God." Al uw begeerten. Niet alleen de groote dus; ook de kleine. Niet alleen die, welke de geestelijke aangelegenheden aangaan, maar ook die, welke met het gewone dagelijksche leven in verbinding staan: uw inkomen, uw uitgaven, uw familieleven, uw beroep, uw zaken, uw betrekking, uw kleeding, uw voedsel, kortom *alles*.

Op den getrouwen God, op den onveranderlijken Vader, die de haren uws hoofd heeft geteld en évengoed voor een muschje zorgt als voor een aartsengel, kunt en moogt gij vertrouwen.

J. N. V.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Onze gestorven vrienden

WE HEBBEN BEHOEFTE, ZOO NU EN DAN AAN onze gestorven vrienden te denken. Vooral op bijzondere dagen komen ze bijzonder voor onze aandacht. Dit is goed en geoorloofd. Goed, want we herinneren ons hun voorbeeld, hun geloof, de uitkomst van hun wandel. Geoorloofd, want de Schrift zelf deelt ons veel over „gestorven vrienden” mee, en wekt ons op, hunner „te gedenken.” Het hooren vertellen over gestorvenen, het lezen van hun levensgeschiedenissen, is daarom zoo bijzonder nuttig, 't Is alsof wij onze gestorvenen dan nog eens bij ons hebben; of we hun stem hooren, en hun handel en wandel zien. Het spoort ons aan, onzen God te danken, die ons zulke „voorgangers” gaf; het drijft ons uit tot gebed om genade tot het navolgen van hun voorbeeld.

Maar verder gaan we dan ook niet.

We gaan niet naar hun graven om hen daar te beweenen. Want we zoeken de levenden niet bij de dooden.

We gaan niet voor hen offeren, om hun heerlijkheid te vermeerderen; ook niet voor hen bidden, alsof er nog iets aan hun eeuwigen toestand zou kunnen veranderd worden. Want we weten het: met den dood is de beslissing voorgoed gevallen.

We willen ook niet trachten met de geesten der afgestorvenen gemeenschap te oefenen, want Gods Woord verbiedt ons ten strengste dit te doen. Niet omdat wij anders onze gestorven vrienden in hun rust zouden storen, maar omdat wij zoodoende met daemonen, met booze geesten in aanraking komen.

En ten slotte: we willen evenmin een „Dopden-Zondag” instellen, om dan gezamenlijk in groote stilte onze geliefde dooden te gedenken, en ze in onzen Heiland te groeten!

Dit laatste is onlangs in Den Haag ingevoerd, in de Duinoordkerk, en wij waarschuwen er tegen, omdat het ons de eerste stap schijnt op den weg, die leidt tot den Allerzielen-dag.

Wat te denken van een uiting als deze, in de Duinoordkerk op den Dooden-Zondag gebezigd:

„Zoodat we aan Jezus vragen, Die onze gestorven vrienden kent, en ons kent, om over te brengen onze eerbiedige groetenis naar de overzijde, en om God voor ons te danken, dat we hebben een triomfeerende en een strijdende kerk, in een eenig verbond.”

Waar in de Schriften vinden we ook maar iets, dat aanleiding geeft tot zulk een uitspraak? Wij worden vermaand, om niet bedroefd te zijn als degenen, die geen hoop hebben, omdat wij weten, dat wij bij Jezus' komst de ontslapenen niet zullen voorkomen. Zij zullen eerst opstaan; hun ziel, die in het Paradijs is, zal vereenigd worden met hun lichaam, dat verheerlijkt zal verrijzen. En dan zullen wij allen te zamen voor altijd met den Heere zijn. Dit zalig oogenblik verwachten wij elken dag; verwachten ook de ontslapenen met verlangen; evenals de Heere Jezus volhardend er naar uitziet. Inmiddels weten wij onze gestorven vrienden in de rust, in de vreugde, „met Christus,” hetgeen zéér verre het beste is. We weten óók, dat ze daar onuitsprekelijke woorden hooren, die het een mensch, die ze zou gehoord hebben, niet geoorloofd is uit te spreken. Paulus, die dit buitengewone voorrecht in of buiten het lichaam heeft gehad, zegt er niets méér van, en heeft nimmer ook maar in het minst gewezen op een begroeten van de gestorven vrienden. Ook Johannes, die over een open deur in den hemel spreekt, geeft alleen een toekomstgezicht te aanschouwen, en rept met geen woord over het wenschelijke van het in den geest, hoe gering dan ook, gemeenschap oefenen met de dooden in Christus. Zij beiden wijzen ons op het heerlijk lot der ontslapenen, nu en in de toekomst, maar richten dan onzen blik op Jezus, het Voorwerp des geloofs.

Laten we dan niet aan deze herdenking meedoen. Want niet alleen is er iets ziekelijks in; wat meer zegt: iets, dat tegen den geest der Schrift ingaat; maar er zit ook het niet denkbeeldige gevaar achter van de verroomsching van het Protestantisme.

„GIJ ZULT MIJ EEREN!”

Almachtige Vader, in eeuwige sferen,
Naar mensch'lijk begrip onbereikbaar voor 't oog!...
Gij hoort het afhank'lijk gebed Uwer kinderen:
Een draadloos contact van deez' aard naar omhoog.

Gij hoordet ook mijn en zooveler gebeden,
Gebracht voor Uw troon. U alléén zij de dank! —
Vervorm nu tot jub'lende tonen de woorden,
In zwakheid gezongen, zoo schamel van klank.

't Is vreugde U te danken, een weelde U te prijzen!
En — wond're gedachte — Gij wenscht onzen lof.
Gij — eeuwig bezongen door eng'lenmyriaden —
Aanvaardt blij den dank der bewoners van 't stof!

Eenmaal, als de geest uit haar sterf'lijk omkleedsel
Zich rept naar den hemel, op Godd'lijk gebod,
Zal zuiver doortrillen, de aeolen doorklinken,
Het eeuwige danklied van menschen tot God!

E. v. O.

GEDACHTEN

Wij tellen onze zegeningen te weinig. Wij vergeten te veel van 's Heeren weldadigheden aan ons en de onzen bewezen. Dit is niet maar een nalatigheid, die gering geacht kan worden, maar het is een zonde, die zich wreekt aan het leven onzer ziel. Wij moeten zóó leven in de herinnering aan de liefde en de hulp des Heeren, dat wij den moed niet hebben te twifelen, of Hij ook in het vervolg alles wél maken zal.

Iedere nieuwe dag zij ons als een nieuw levensbegin. Des morgens dus terstond naar de Levensbron: eerst naar het Licht en dan de duisternis tegemoet; eerst naar de Kracht, en dan naar den strijd; eerst naar den Helper, en dan naar den nood. Dit is het geheim van een rustig, een moedig, een overwinnend leven.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

ALS DE DORPERS „HET HUIS VAN GELUK” passeerden, dan zeiden ze: „Daar woont een gelukkig man en een gelukkig gezin,” en dat was ook zoo. Groot was het geluk, dat daar woonde. Maar er is geen huis zonder kruis, en Randijk had ook zijn kruis. Hij begreep het al lang, en gediensstige geesten hadden de vriendelijkheid, het nog wat aan te dikken, dat Otto Noordanus een oog had geslagen op Nellie, en dat Nellie hem genegen was.

Het was de oude geschiedenis, die zich telkens in

een nieuwen vorm openbaarde, en ze zou zich wel blijven herhalen, zoolang dit dorp bestond.

Er viel niets op Otto aan te merken. Hij was vlijtig; hij hield van aanpakken; hij had zich opgewerkt in de gemeentelijke administratie en was benoemd tot secretaris-penningmeester van den polder, terwijl Randijk er krachtig toe had meegewerkt, om aan Otto dien vertrouwenspost te bezorgen.

Maar verder moest het dan ook niet gaan, meende Randijk. De vader van Otto was wel een waardig ouderling, doch er bevond zich toch ook een maatschappelijke kant aan deze geschiedenis! Wout Noordanus was een klein boertje met een groot huisgezin, die hard moest ploeteren, dag aan dag, om rond te komen, en als Nellie ooit mocht trouwen met Otto, dan trouwde ze niet alleen Otto, maar de heele familie er bij, zoodat de gevolgen onberekenbaar konden zijn. Dat was het standpunt van Randijk.

Hij had andere plannen met zijn dochter. Een ander behoefde het hem niet te vertellen, dat Nellie een knap meisje was, bovendien vlug, schrand en gevat, die van haar moeder had geleerd aan te pakken. Zoo'n meisje, die een der rijkste renteniers van het dorp tot vader had en bovendien een eenig kind was, kon jongens te kust en te keur krijgen; dat sprak van zelf; en daar vlasten er trouwens ook al genoeg op. Maar daarom leek het Randijk toch wel de dwaasheid in het kwadraat, dat Nellie de hand zou reiken aan Otto, terwijl Arnold Bol, op wien toch evenmin als op

Otto een natte vinger te zetten was, en die bovendien hetzelfde geloof beleed, haar te pas en te onpas het hof maakte.

Soort bij soort! dacht Randijk, en met de taaheid van een kleiboer zou hij dat standpunt verdedigen.

Op den achtergrond van die overwegingen sluimerde de achterdocht. Zou Otto, die vooruit wilde in de wereld, het oog op Nellie hebben laten vallen, indien zij arm was? Dat zat nog...

Randijk wilde volstrekt niet beweren, dat Otto het slechts om 't geld deed, maar de ervaring had het menigmaal geleerd, dat zulke jonge mannen onder de bekoering raakten van het geld, en zich te goeder trouw diets maakten, dat zij een oprechte liefde koesterden, terwijl het niets was dan namaak. En terwijl Randijk daarover een keer zat te peinen in den leuningstoel van wijlen zijn vader, en zijn vrouw op bezoek was bij een vriendin, zag hij daar een jongen man door 't hek komen en aanbellen.

„Nu zullen we 't hebben,” meende Randijk, de sigaar in den aschbak leggend. „Goed, laat hem komen! Dan weet hij meteen, hoe laat het is op de klok.”

Het was Otto Noordanus. Hij droeg zijn zondagspak, met witten boord en zwarten strik, den hoed op 't hoofd. En de jonge man met zijn frissche, blozende kleur, vierkant in de schouders, recht op en nog iets grooter dan Randijk, mocht er zijn, zooals hij daar stond aan de bel. *(Wordt vervolgd)*

Near een schilderij van Willem Witjens

Nieuwjaarsmorgen

Een bededag. Want zonder onzen God vermogen we niets. Met Hem alleen kunnen we voortgaan en volharderen. Dankbaar ben ik dan ook voor het woord van Dr. A. Kuypers, dat een onzer medewerksters Zaterdagmiddag in herinnering bracht: „Volständigkeit nu, ten einde, eischt voortgang, en is met stilstand onverenigbaar.” — Het onwrikbaar en volhardend geloof van den Oprichter moeten we blijven navolgen. „Te zijner tijd zullen we maaien, zoo wij niet verslappen.”

Zeker, we zijn ook dankbaar jegens menschen. Dankbaar voor hen, die in de zaak medewerkten en medewerken door dagelijks er hun krachten aan te geven; door gebeden op te zenden en gaven af te zonderen. Dankbaar voor de bewijzen van hartelijkheid, in deze dagen zoo ruimschoots ontvangen.

Maar vóór en boven alles willen we toch onzen God danken, die door Zijn genade deed volbrengen wat volbracht is en deed zijn wat we zijn; die ook lichaamskrachten telkens wist te vernieuwen en wonderbaar veler gebeden verhoorde.

En dat laatste geeft ons weer nieuwen moed om voort te gaan, ja, om ook nu onze smeekingen op te zenden, en ze te blijven opzenden, voor héél den arbeid en ál de arbeiders, — vooral niet vergetende hen, die dagelijks uitgaan met de geschriften, en die zulk een moeilijk deel van het moeilijke werk hebben te verrichten.

Ik eindig met de drievoudige bede uit Psalm 67, mij toegezonden door een hooggeachten broeder in Christus, en zoo geschikt, in het begin van dit nieuwe jaar, voor ons allen, voor onze personen en onzen arbeid:

„God zij ons genadig, en zegene ons, Hij doe Zijn aanzicht over ons lichten.”

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

15)

VIII. Otto en Nellie.

NELLIE HAD HEM ZIEN NADEREN, TOEN zij zich boven op haar kamer bevond. Zij wist trouwens van zijn komst af; ze had Otto gisteren gesproken, achter 't huisje van Piet Rietveld, waar het voetpad bij den grintweg aansloot, en hij zei haar toen, den stouten stap te willen wagen, want hij hield allermint van die geheimdoenerij achter den rug der ouders.

Nellie had het nog uit willen stellen, en te begrijpen was het, want verleden week had zij zoo langs den kant, met een grooten omhaal van woorden en met echt vrouwelijke listen over de familie Noordanus gesproken, en Randijk, die haar bedoeling wel voelde, had daarop een antwoord gegeven, dat aan duidelijkheid zeker niets te wenschen overliet.

Medelijdend had hij de schouders opgehaald en verklaard, dat Wout Noordanus er nooit bovenop zou komen. Hij was een brave man, een vrome man, maar de pacht was te hoog, en daarom kon hij 't onmogelijk bolwerken. Als hij wijs deed, dan pakte hij zijn boeltje op, en vertrok met zijn groot huisgezin zoo gauw mogelijk naar Amerika. Dat was Randijks meening; Nellie had er bijna den ganschen nacht niet van geslapen, en nu Otto aan de bel trok, bonsde haar hart.

Otto keek naar boven en zag haar. Hij keek haar aan met den zegevierenden blik van een jongeling, die daar stond in de onoverwinnelijkheid van zijn vijf en twintig jaren, en die nu zou strijden voor zijn eerlijke liefde.

Nellie bewonderde dien blik. Hij was aan Otto eigen, en daarom had zij hem lief. Maar zij vreesde voor harde teleurstellingen, en de bewondering ging onder in een vloed van zorg, kommer en angst.

Ze luisterde. Truitje ging naar de voordeur, om ze te openen, en toen hoorde ze een mannenstap op de marmeren gang. Het was een krachtige stap: moedig; mannelijk; vastberaden; en Nellie kon hem uit hon-

derden herkennen. Er lag een sterk zelfbewustzijn in dien stap, en daarom had Nellie den zoon van Wout Noordanus innig lief.

Truitje tikte aan de kamerdeur, en een stem van binnen riep: „Binnenkomen!”

De stem klonk bot en kortaf. Het was de stem van Randijk, en ze beloofde weinig goeds.

Otto trad binnen. Het was in den avond, maar nog helder licht.

„Goeden avond, mijnheer Randijk!”

„G'n avond!”

Hoe koel klonk de groet! Hoe koel was de ontvangst! En die koelheid moest te meer opvallen, daar Randijk bekend stond om zijn minzaamheid in den omgang.

Randijk stond niet op, om den jongen man de hand te reiken; hij bood Otto niet eens een stoel. Hij bleef daar zitten bij het groote spiegelraam, al zijn aandacht wijdend aan smid Jansen, die net passeerde, met een paard aan den halster achter zich.

Nog altijd stond Otto daar, halverwege tusschen de deur en de tafel, en nu begon Randijk hem toch eenige aandacht te schenken.

„Je kunt wel een stoel nemen.”

Dat was ten minste toch iets. Het gaf blijk van toenadering, maar de woorden kwamen uit de hoogte, zooals een koning spreekt tot zijn vazal, en de toon vooral prikkelde Otto. Was hij naar zijn gemoed te werk gegaan, dan had zijn hand geen stoel aangeraakt; maar die stugge rentenier was de vader van Nellie, en om zijner liefde wil verloochende hij zichzelf en nam een stoel.

Randijk keek weer naar buiten.

„Mijnheer Randijk!”

De rentenier wendde het hoofd met een ruk om. Ah zoo — nu zou 't komen.

„Wat had je?”

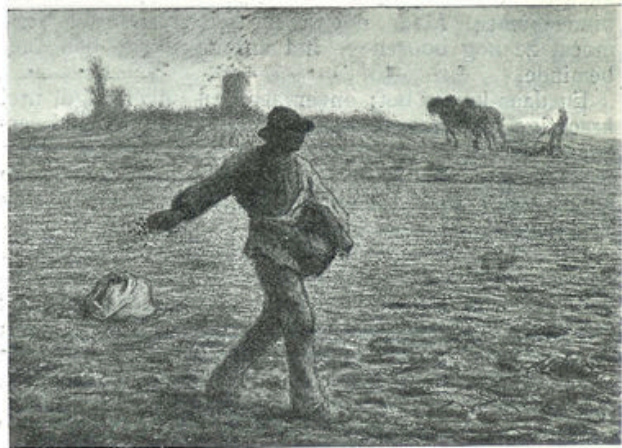
„Ik zou u willen spreken over een aangelegenheid, die voor mij en — voor uw dochter van groot gewicht is.”

Randijk keek den jongen man scherp aan; er lag bijna iets vijandigs in den blik.

„Als 't maar niet te lang duurt!”

„Dat hangt van u af, mijnheer Randijk.”

Het is waar — de stem was niet oneerbiedig, en het gebaar, dat Otto met zijn hand maakte, was even-

☒

.... Een zaaiër ging uit om te zaaien....

min onbescheiden. Maar de vastberadenheid ontbrak er evenmin aan.

Zulks vond Nellie ten minste, die het dienstmeisje met de mand had uitgestuurd, om boodschappen te halen bij den kruidenier, ten einde het terrein voor zichzelf vrij te hebben, en thans met het oor aan het sleutelgat in niet geringe spanning stond te luisteren.

„Wat wil je dan?” vroeg Randijk.

„Toestemming voor een eerlijke verloving met uw dochter.”

„Je begint je dus te schamen voor dat geheime gekonkel achter mijn rug? 't Was een schande!”

Hard klonk de stem, en onvermurwbaar stond het gelaat, maar Otto zou de vlag niet strijken voor dat onweersgelaat. Fier hief hij het hoofd op, om het Randijk eens uit te leggen, dat hij en Nellie zich nooit schuldig hadden gemaakt aan geheim gekonkel, en ze wilden het evenmin in de toekomst doen, en daarom vroeg hij bescheiden om de toestemming tot de verloving.

Het was naar Nellie's hart gesproken; het kwam er zoo rond en rondborstig uit.

Ze luisterde al weer, want nu was haar vader aan de beurt, en wat hij zou antwoorden, was van het allergrootste gewicht.

De eerste oogenblikken kwam er niets. Een stoel werd verschoven; dat moest de leuningstoel zijn. Toen schraapte iemand de keel; dat was haar vader.

Zijn stem was minder stroef dan zoeven, en Nellie hoopte weer — hoopt de liefde niet alle dingen?

„Soort bij soort!” zei Randijk.

Nellie schrok er een oogenblik van, maar Otto's gevatheid redde de positie, toen hij antwoordde, dat Nellie en hij dan net bij elkander pasten.

Maar Randijk dacht er anders over.

„Ik bedoel,” zei hij met nadruk, „dat Otto Noordanus in zijn stand naar een meisje moet rondkijken en niet te hoog moet vliegen.”

Nellie hield haar hart vast, terwijl Otto antwoordde, in zijn stand te zijn gebleven.

„Of bedoelt u het verschil in de finantiële positie?”

Hij begon het dan toch te snappen.

„Dat bedoel ik juist. Het is de vraag, of gij om mijn dochter zoudt gaan, indien ze 't kind van arme lieden was.”

Nellie moest naar alle kanten luisteren; geen schildwacht had ooit een moeilijker wachtpost bezet gehad. Er naderden voetstappen; het grint van het tuinpad knerpte; elk oogenblik kon iemand de achterdeur binnenkomen. Maar nóg bleef ze staan; dat ééne moest ze nog hooren — het antwoord van den veel beminde.

En daar kwam het: onvervaard en onversaagd, met krachtige, zelfbewuste stem, zooals Nellie het had verwacht. Neen, dat geld was voor Otto waarlijk geen prikkel geweest, eerder een hinderpaal, een steile muur, maar zijn sterke liefde was over den muur heen geklommen.

Hij wilde niet verhelen, dat Nellie's toegenegenheid hem nog te kostelijker was, omdat zij over het finantiële geschil heenstapte, maar het geld op zichzelf bekoorde hem niet. En God had hem toch ook een kapitaal geschonken: in zijn spieren, in zijn brein, in zijn arbeidslust. Indien het later tot een huwelijk mocht komen, dan zou hij zelfs om den finantiëlen steun van mijnheer Randijk niet vragen, omdat hij zelf in staat moest zijn, een huisgezin behoorlijk te onderhouden.

(Wordt vervolgd)

EX LIBRIS

(LX)

OVER EEN „BIJBEL VOOR DE KLEINTJES” ga ik schrijven. Over de *Bijbelsche vertellingen* van *W. G. van de Hulst*, die onlangs verschenen is bij *H. J. Spruijt's Uitg. Maatschij te Amsterdam*.

Ik denk hierbij aan wat *Dr. H. Bavinck* schrijft in zijn mooie boek: *Inleiding in de Zielkunde*, over de opmerksaamheid. Hij heeft het daar over verschillende graden: over het bemerken, het beschouwen, de waarneming, de aandacht en over den hoogsten trap der opmerksaamheid, dien hij moeilijk nader aanduiden kan, waarbij men eenvoudig weg is, waarbij men geheel oor is.

Het komt mij voor, dat die hoogste trap zelf ook weer graden heeft. En dat ieder, die onderwijs heeft te geven, zich als ideaal moet stellen, dat de leerlingen geheel oor zijn, ook al zouden ze dan niet zóó weg zijn, dat ze niet meer voelen dat ze luisteren; dat ze nergens meer van weten.

Wij spreken bij het onderwijs ook van aandachtsconcentratie. Als die volkomen is, zijn we aan de grens van den toestand: geheel en al oor zijn. Of er al over heen. Dan is de kans ook groot, dat het geleerde be waard wordt. De leerstof vervliegt zoo gauw, is de algemeene klacht. En om dat vervliegen te voorkomen, vond men het pompsysteem uit. Want er dreigen examens, voor 't minst inspecties. En wie op een examen een goed figuur zal maken, moet de zweep hebben hooren klappen, als het daarbij blijft.

Ik twijfel er aan, of dit wel waar is, of dit het middel is. Of liever, ik twijfel er niet aan, maar ik geloof het niet. En omdat ik het niet geloof, vind ik onderwijs geven zoo moeilijk. Want die leerstof is zoo verschillend van karakter en die leerlingen zijn zoo verschillend van aanleg.

Boeien — boeien en nog eens boeien — dat moet de school doen. Bij rekenen en taal, bij aardrijkskunde en natuurkunde, bij alles. En als ze dit maar doet, komt het wel in orde met het leeren. Maar om dit te kunnen, moet er van die onderwijs geven, heel wat gevraagd worden. Moet er een voorbereiding zijn voor 't werk, die nog wat anders is, dan het overkijken van de lessen, die geleerd moeten worden. Moet er geschift worden en geordend, moet er gezocht worden, gezocht, geworsteld om het juiste woord, dat het contact legt tusschen de ziel die onderwijs geeft, en de ziel, die onderwijs krijgt. Moet er vindingrijke liefde zijn, die liefde kweekt.

Nu ben ik bij het boek van Van de Hulst.

Dit boek wil zijn een boek voor moeders. Het wil in stille uurtjes worden voorgelezen door de moeders aan haar kleuters van vier tot zeven, acht jaar. Het wil worden voorgelezen aan moeders schoot; langzaam — ja langzaam vooral en heel duidelijk en met het warm accent van eigen liefdevollen eerbied en bewondering, die in 't klein-kinderhart zoo licht den vromen eerbied en de blijde verwondering wekt.

Timotheüs is geen onderwijskundig tijdschrift, anders zou ik in deze woorden, waarin de liefde sprankelt, alle elementen kunnen laten zien, die alle onderwijs moet bevatten, als het boeien zal. Als er van aandachtsconcentratie sprake zal zijn.

Het kind is als een bloem, die alleen bloeit in het warme licht. Het is geen vat, dat men vol heeft te gieten, tot het overloopt en waarbij men er zorgvuldig op heeft te letten, of er geen lekken ontstaan. Alleen in de liefdesfeer ontwikkelt zich het kind tot zijn kracht.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

16) „IK HEB UW DOCHTER LIEF, MIJNHEER Randijk.”

„Je verbeeldt het je ten minste.”
Van Otto werd op dezen merkwaardigen avond ontzaglijk veel wilskracht geëischt, om zijn onstuimig bloed in bedwang te houden. Het was Randijk op zijn smalst en niet op zijn breedst, dien hij tegenover zich had, maar deze machtige burger van dit welvarende dorp zou toch de waarheid hooren — de waarheid....

„Ik kan u de echtheid mijner liefde niet bewijzen, mijnheer Randijk, maar indien u straatarm mocht worden, dan zou ik het u kunnen bewijzen.”

Truitje was achterom geloopt met haar mand, gevuld met boodschappen, en Nellie hoorde de klink van de achterdeur. Het was goed; zij verliet haar wachtpost; haar ooren hadden genoeg gehoord.

Was het wel recht geweest om te luisteren? Nellie was op dat punt volstrekt gerust. Otto verdedigde hun beider levensgeluk, en mocht zij dan niet luisteren?

Haar gelaat was nog vol kommer en zorg, maar op den achtergrond der oogen straalde de standvastige hoop. Zij was verzekerd van Otto's onkreukbare trouw, en al mocht haar vader onverhoopt straatarm worden, en al zou „Het Huis van Geluk” in puin storten, dan zou Otto haar toch niet versmaden, maar toonen, hoe sterk de waarachtige liefde is. Dit bewustzijn nam zij mee van haar wachtpost, om het als een kostbaar bezit weg te sluiten in den gouden schrijn van haar hart...

„Indien u straatarm mocht worden!” had Otto gezegd.

Het daverde den rijken Randijk in de ooren; zijn gelaat verbleekte er van. Maar in het volgende oogeblik kwam er iets anders boven, en dit was te opmerkelijker, daar de ouderling Randijk den ootmoed als een der Christelijke hoofddeugden placht te roemen.

O neen, het was geen ootmoed, die naar boven kwam, maar de verborgen hoogmoed, dien Schildhuis reeds had ontdekt, en de veronderstelling van arm worden was voor Randijk reeds een grove belediging.

„Je wordt brutaal,” was zijn rauw antwoord; „je krijgt mijn toestemming nooit — nooit!”

Otto stond op.
„Nooit?” vroeg hij op langzamen toon; „dat zit nog. Dat weet u niet; dat weet God alleen.”

„Laat er den heiligen naam des Heeren buiten!” bulderde Randijk.

„Dat zal ik niet doen,” was het vaste antwoord.
„Als God onze vereeniging wil, dan zal Hij ook een weg banen, om die vereeniging tot stand te brengen, en daarop zullen Nellie en ik wachten.”

Hij wendde zich om te gaan. Toen gleed zijn oog langs den muur en langs den wandtekst, en hij las den tekst luide: „Wacht u voor de gierigheid!”

Zijn oogen schoten vol tranen, want hij had Nellie lief, en hij vroeg met een bewogen gemoed: „Moet dat stomme geld twee jonge menschen ongelukkig maken?”

Er volgde geen antwoord; Randijk keek weer naar buiten. En Otto vertrok.

„Goeden avond, mijnheer Randijk.”

„G'n avond.”

Zoo scheidden zij. Otto sloeg de hand aan de metalen schuif van de buitendeur en stond al weer

op de stoep. Hij keek naar het balkon, waar Nellie stond met roodgекreten oogen. Troostend hief hij de hand naar boven, vanwaar de hulpe komen moet, en toen ging hij heen: onoverwonnen, kloek en krachtig.

Het meisje oogde hem na, zoover zij kon, maar hij keek niet eenmaal meer om, en verdween achter den wagen van Schildhuis, die net kwam aanrijden.

Alberdien was een half uur later thuisgekomen, en haar man had haar het gansche geval verteld. Zij gaf Anton gelijk, al viel er op Otto niets aan te merken, en al smartte het haar ook, dat Otto met zoo'n droevig bescheid huiswaarts moest keeren.

Soort bij soort! En 't verschil in bezit niet te groot! Dat gaf de gelukkigste huwelijken. Zoo was haar standpunt, en zij stond sterk met dit standpunt.

Er werd weinig gesproken bij het avondeten, en toen de tafel was afgeruimd, zei Randijk: „Nellie! Otto van Wout Noordanus is hier geweest.”

Zij knikte met het hoofd, om te toonen, dat zij 't wist.

„Weet je, wat hij kwam doen?”

Dat wist ze ook. Otto had het gister met haar afgesproken, en zij deelde het mede in alle oprechtheid. Zij wilde er tevens mee zeggen, dat zij Otto niet zou verloochenen.

„En weet je, welk bescheid ik hem heb gegeven, Nellie?”

Dat wist zij ook.

„Kon het niet anders, vader?”

„Neen, kind,” was zijn antwoord; „het kon niet anders.”

Zijn stem klonk deelnemend, bijna droevig. Het ging hem zelf aan het hart, en hij ging voort: „Ik heb zoo gehandeld, mijn kind, omdat ik je liefheb.”

Dáárom! Was het niet vreeselijk? Omdat haar vader haar liefhad, moest haar hart zoo diep worden gewond. Toen barstte Nellie in tranen uit.

Maar spoedig had zij zich hersteld.

„Wat zegt moeder er van?”

... Als de witte winterwade Weg en water heeft bedekt...

☒ Alberdien had die vraag verwacht.

„Ik ben het met je vader eens, mijn kind. Hij besliste, zooals hij dat het best achtte in je waar belang.”

Meer zei Alberdien niet. Haar medelijden was groot en oprecht, maar wat baten woorden bij een gewond meisjeshart? Het was olie in het vuur. En daarom zweeg Alberdien ook verder.

De tijd, die vele wonden heelt, zou ook deze wond heelen. Ze zouden samen den volgenden zomer naar Zwitserland gaan of naar Italië; Nellie zou daarover mogen beslissen, en de afleiding zou haar goed doen.

Naar Italië... Een reis daarheen was nog een uitzondering, maar het begon toch. De burgemeester en zijn vrouw waren verleden jaar zelfs te Rome geweest.

Het werd bedtijd. Randijk keek zijn dochter aan met een doordringenden blik, en straf en stroef stond weer zijn gelaat.

„Ik verwacht natuurlijk geen geheim gescharrel achter mijn rug.”

Randijk sprak met nadruk en stemverheffing, op een toon, die geen tegenspraak duldde. Nellie was doodsbaleek, maar zij hield zich ferm.

„Wij doen aan geen geheim gescharrel,” zei ze; „daar staat Otto te hoog voor.”

„Dan hebben we elkander goed begrepen,” was zijn antwoord.

Randijk scheen er nog iets aan toe te willen voegen, maar hij slikte de woorden in, en er werd geen woord meer over gewisseld.

(Wordt vervolgd)

DR. J. W. DE BRUIJNE † ☒

DE TIJDING VAN HET HEENGAAN VAN Dr. J. W. de Bruijne is voor velen een onverwachte geweest. Alleen in intiemen kring was het geen geheim, dat dit werkzaam leven in de laatste jaren ondermijnd werd; zij, die wat verder afstonden van hem en zijn naaste omgeving, hoorden eerst kort vóór zijn ontslapen geruchten van ziekte... operatie... en dan, plotseling, het bericht van overlijden. Zoo ging het met velen, ook mij.

Men staat dan een oogenblik stil, om het beeld van den overledene, dien men gekend heeft, voor den geest te roepen. Dr. de Bruijne, zooals ik hem in mijn herinnering heb, was een kleine, grijze, rustige figuur. Niet een van breede gebaren of groote woorden. Maar een van die menschen, welke den indruk maken geheel de maat van hun eigen energie te kennen; een evenwichtig mensch, dien het goed, doet in onzen tijd te ontmoeten. En niet alleen daarom: ook om de innemende wijze, waarop deze vriendelijke gastheer velen in zijn gezellig tehuis, in den hartelijken kring zijner familie, ontving, was hij — niet het minst onder de jongeren — geliefd.

Het levenswerk, waarin de bekwame geneesheer tot enkele weken vóór zijn heengaan mocht volharden, was hem waarlijk een roeping. Hij behoorde in zijn jeugd niet tot die jongelui, voor wie de universitaire studie een vanzelfsheid is. Daar waren de omstandigheden voor hem, een der jongsten uit een groot predikantsgezin, niet naar. Wat voor anderen de studententijd is, was voor hem als jong onderwijzer, een tijd van practischen arbeid. Waarbij hij reeds toen de studie niet vergat, en zich in korten tijd de bevoegdheid wist te verwerven tot het geven van Middelbaar Onderwijs in Wiskunde. Eerst daarna kon zijn ideaal in

188

vervulling gaan, en ving hij zijn studie in de geneeskunde aan de Amsterdamsche Universiteit aan. Een jaar na het beëindigen daarvan werd hij reeds belast met de directie van de inrichting voor Gereformeerde Ziekenverpleging te Amsterdam. Nog een jaar later volgde zijn promotie onder leiding van prof. Treub.

De arbeid, onder dezen hoogleeraar verricht, kwam hem ten goede bij zijn uitgebreide verloskundige praktijk, waarin hij zich, evenals door zijn werk voor de Gereformeerde Ziekenverpleging, een goeden naam in breede kringen wist te verwerven.

Geen wonder dan ook, dat bij zijn vijf-en-twintigjarig jubileum, enkele jaren geleden, zeer velen zich opmaakten om hem geluk te wenschen. Hij had zich in die jaren onder de Christelijke artsen in ons land een eigen plaats verworven. Aan menig ziekbed wist hij een woord te spreken, waardoor duidelijk werd, dat niet alleen het lichamelijke lijden, maar ook de nood der ziel zijn liefdevolle aandacht had. De Christelijke Vereeniging van Natuur- en Geneeskundigen had zijn toegewijde belangstelling. En wij mogen zeker veronderstellen, dat de oprecht Christelijke geest, die heerscht in de Inrichting voor Gereformeerde Ziekenverpleging, voor een belangrijk deel het gevolg is van den persoonlijk invloed van den geneesheer-Directeur.

Reeds maakte ik met een enkel woord gewag van de sympathie, waarmee Dr. de Bruijne steeds de jongeren in zijn huis ontving. Zelf zocht hij in de studentenjaren aansluiting bij studenten van Gereformeerde Belijdenis. Dezen kring bleef hij ook later trouw. Het ging hem niet als zoovelen, die, na afloop hunner studiën, geheel in beslag genomen door de beslommeringen van het practisch leven, langzaam maar zeker elken band met de jongeren verliezen. Integendeel, ook in de laatste jaren van zijn leven zocht en vond hij contact met de levende studenten-generatie. Met enkele anderen was hij een steeds gaarne geziene gast op hun vergaderingen en feestelijke bijeenkomsten. En in zijn huis, waar velen onder hen gaarne kwamen, en verkeerden in den gezelligen familiekring, verscheen hij, de druk-bezette medicus, laat in den avond in hun midden, steeds zichzelf, rustig en vriendelijk, maar in alles toonend, dat hij met hen meeleeft. Wie hem zoo gekend hebben, zullen hem niet licht vergeten.

D. K. B.

WOORDEN VAN WIJZEN ☒

Goede werken rechtvaardigen een mensch niet; doch de mensch, die gerechtvaardigd is, doet goede werken. ☒

Hij is de machtigste, die macht heeft over zichzelf. ☒

Welwillende gezindheden en vriendelijke toespraak zijn als de koesterende zonneshijn van den lentedag, die gezond maakt, en alle kiemen tot ontwaken roept. ☒

Hoeveel leert men om het weder te vergeten, — maar om aan het eind der baan te komen, moet men haar toch doorloopen. ☒

A. VAN HAGHE

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

17)

IX. Oorlogsgevaar.

ALBERDIEN HAD DE GROOTE REIS NAAR Italië doorgezeten; in gezelschap met een bevriende familie uit de naburige stad. Het weer was over 't algemeen gunstig geweest; de beide families zagen en genoten veel, en misschien zouden ze van Milaan nog dieper Italië zijn ingetrokken, indien de seinen der internationale verhoudingen niet op onveilig hadden gestaan.

Randijk, de man der voorzichtigheid, maande tot den terugtocht; zoo werd de reis dan veertien dagen ingekort, terwijl de spoorrijtuigen naar het Noorden overvol waren. Het leek een vlucht; een volksverhuizing; er was stormweer in zicht...

Het was begonnen met den dubbelen moord op den aartshertog-troonopvolger van Oostenrijk-Hongarije en diens gade in de straten van Serajewo. De Duitse Keizer, die zich bij de vlootschouw te Kiel bevond, noemde den moord een vuistslag in het Duitse geelaat; de politieke dampkring was zwoel en drukkend, en toen op een avond een auto de familie Randijk van haar buitenlandsche reis thuis bracht, stonden er onder de oude, eerwaardige linde, vlak voor „Het Hof van Holland”, een aantal menschen, die met een mengeling van hevige opwinding en berustende kalmte de laatste tijdingen bespraken.

Oostenrijk had zijn ultimatum aan Servië verzonden; ¹⁾ daar ging het over. En Schildhuis, die tegen den stam der linde stond geleund, gaf de verzekering, dat er zelden een krasser ultimatum een Europeesche kanselarij had verlaten.

De nota was onverbiddelijk; scherp als een scheermes. En indien Servië aan de harde eischen voldeed, dan deed het afstand van zijn zelfstandigheid, en werd het een vazalstaat van Oostenrijk. Dat zou de straf zijn voor een moord, die door ieder weldenkende werd verafschuwd, maar waaraan de Servische Staat part noch deel had.

¹⁾ Donderdag 23 Juli 1914.

☞ C^otenrijk was machtig en een reus tegenover het kleine Servië, dat bovendien door twee oorlogen was uitgeput, en daarom zou Servië het hoofd buigen.

Dat was de eerste gedachte, die opkwam. Doch de zaak werd bedenkelijk, toen de Russische regering verklaarde, achter Servië te staan. Rusland achter Servië; Duitschland achter Oostenrijk; en die groepen zouden zich aanvullen. Het kon een wereldbrand worden.

Het was een gemengd publiek, dat onder de linde samenschoolde. Er waren dienaren bij van God en afgodendienaren, en allen luisterden met dezelfde aandacht, toen de smid verzekerde, dat de oorlog, mocht hij uitbreken, het werk der kapitalisten zou zijn.

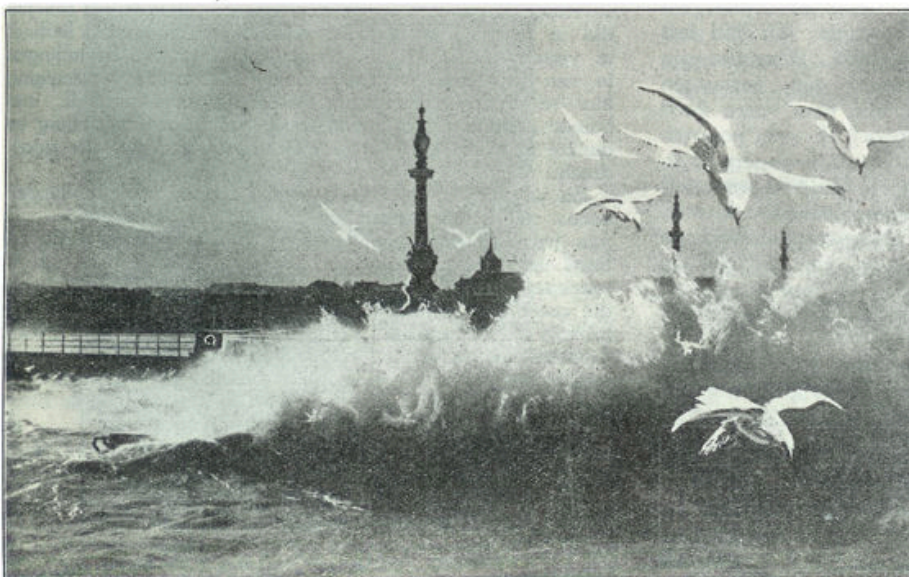
Maar de Sociaal-Democraten waren er ook nog! En de Internationalen! En wilden de vorsten oorlog voeren, zei de smid, dan moesten ze 't onder elkaar maar uitvechten, want de volken hadden wel wat anders te doen. Het zou wat moois worden, dat de volken hun bloed zouden plengen ten believe van de koningen. Die tijd lag achter den rug, en de groote oorlogen lagen ook achter den rug, om nooit terug te keeren. Zij behoorden tot de middeleeuwen en niet tot de verlichte twintigste eeuw.

De smid wond zich bij die beschouwingen nog al eens op, en noemde dan de kapitalisten de gevaarlijkste vijanden eener vreedzame maatschappij. Hij dorst dan de vermetele stelling verkondigen, dat de kapitalisten de afgodendienaren waren, terwijl bij de armen de ware godsdienst werd gevonden.

Maar deze stelling bleef niet onaangetaast. Wout Noordanus verzekerde, dat een rijke nog geen afgodendienaar was, omdat hij met aardse goederen was gezegend, en dat een arme nog wel een afgodendienaar kon zijn, al droeg hij een blauw boezeroen. Het kwam op het hart aan, dat besliste alles.

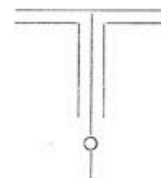
Maar de smid was toch een buitengewoon man voor velen, want hij was welbespraakt en verkondigde gedachten, die in dit dorp niet zooveel werden gehoord. Er blonk een machtig vuur uit zijn oogen, als hij deze punten behandelde, en de secretaris der gemeente noemde hem een idealist. Hij beweerde echter, den berg der werkelijkheid te hebben beklimmen, en van dien bergtop alles te hebben gezien.

(Wordt vervolgd)

... In alles en overal vond Penning stof. De teere bloem sprak tot hem; maar dat deed ook de bruisende, schuimende zee, waarboven de meeuwen wild heen en weer fladderden....

M. JACOBS

IN DEN GREEP VAN MAMMON

ooo L. PENNING

18)

DE OUDE RIETVELD KWAM JUUST DEN lindeboom voorbij op een avond, dat de smid zijn leer weer stond te verkondigen. Rietveld had op den kruiwagen een zak maismeel gehaald van den molen en zette den kruiwagen neer om te luisteren. Maar hij kon zich met de beschouwingen van den smid, al werden ze met vurige welsprekendheid voorgedragen, gansch niet vereenigen.

Hij zei dit ook. En hij raadde den spreker aan, er eens den Bijbel op na te slaan; daar zou hij wel iets anders lezen.

De smid lachte om die opmerking.

„Een uitstekend boek,” zei hij; „daarom niet! Maar de menschen, die 't schreven, zijn al lang dood, en ze kenden onze toestanden niet.”

Doch Rietveld was nog niet overtuigd. Hij maakte een ijverig gebaar met den ouden, strammen arm en wees naar zijn hart.

„Je verwacht het van den mensch,” zei hij, „van het menschenhart, maar daar schuilt iets heel anders dan de naastenliefde. Je meent, dat het hart goed is, maar het deugt niet; het is in den grond bedorven. Dat kun je in den Bijbel lezen!”

„In den Bijbel!” hernam de smid met een minachtenden glimlach; „'t is een verouderd boek.”

Rietveld liet zich echter niet uit het veld slaan, en beweerde, dat ieder, die door Gods genade zijn eigen hart had leeren kennen, de waarheid van den Bijbel bevestigd zag.

„Waar moet de hulp dan vandaan komen?” vroeg de smid.

„Van boven, baas.”

De smid keek naar boven, waar een troep spreeuwen in de kruin van de linde waren neergestreken.

„Moeten de spreeuwen de hulp dan brengen?” vroeg hij.

Er lag spot in die woorden, en Rietveld gaf er geen antwoord op. Hij nam den kruiwagen weer op en zuchtte. Er viel niet te redeneeren met menschen, die Gods Woord wegcijferden.

Smid Jansen hield er van, zijn wijsheid te luchten, en die hem kenden, beweerden, dat hij zijn eigen stem gaarne hoorde in het openbaar. Hij zei, dat Europa door de spoorlijnen, de telegraaf en de telefoon feitelijk één huisgezin was geworden, en een oorlog zoo iets als een burgeroorlog zou beteekenen. En omdat twee menschen te Serajewo waren vermoord, zouden daarom millioenen menschen, die er even onschuldig aan waren als de zuigeling in de wieg, er hun leven om moeten offeren? Dat was toch ondenkbaar?

De burgemeester kwam daar nog aan met een telegram, in den laten avond ontvangen. Gelukkig! het bracht ontspanning; het meldde, dat Engeland als bemiddelaar zou optreden, terwijl de kansen op den vrede zeer waren versterkt.

De burgemeester meende, dat het krankzinnigenwerk zou zijn, een wereldoorlog te ontketenen, en de veldwachter, die ook een duit in 't zakje wou doen, zei, dat groote honden elkander niet bijten.

„Toch kan het gebeuren,” meende Schildhuis, „en dan zal 't raak zijn.”

☒ In dit dreigend oorlogsgevaar schuilde iets, dat in vroegere tijden onbekend was geweest. Het zou de wereld meesleuren; het zou een vloed worden van vuur, bloed en verwoesting, die alles zou overstroomden, en de gevolgen zouden onberekenbaar zijn.

De menschen in dit dorp stonden met de gedachte aan het oorlogsgevaar op en gingen er mee naar bed. Dat deden ze allen; de dienaren van God en de Mammondienaren; het gevaar bedreigde trouwens allen. Men ging er mee naar den akker, naar het veld; het gevaar suisde langs de wieken van den korenmolen en door de kruin der hooge linde, waar elken avond samenkomsten plaats hadden, en waar de smid boven op een hooge kist sprong, om de blijde mare te brengen, dat Servië alle voorwaarden van het Oostenrijkse ultimatum had ingewilligd.

Het was dan beslist — vrede! Een gevoel van deernis kwam op bij de gedachte aan het kleine Servië, dat door den grooten Oostenrijkschen buldog was mishandeld, maar de wereldvrede was gered.

Op dien Zaterdagavond¹⁾ gingen de menschen van dit dorp gerust naar bed, maar de Zondag werd een dag van hevige onrust. Er werd geseind, dat Servië wel de meeste voorwaarden van Oostenrijk had aangevaard, maar een paar waren er van uitgezonderd, en juist op die paar kwam het aan. In de kerken werden vurige gebeden opgezonden, dat de Heere in Zijn genadig bestel deze dreigende verwoesting nog mocht keeren; de smid verdiepte zich in het lezen van zijn krant maar was voorts opmerkelijk stil, en men hoorde hem niet meer onder de linde vertellen, dat de menschen te wijs waren geworden, om elkander te bevechten.

Men hoorde iets anders — krijgsgeschreeuw en oorlogstoerusting! De effecten holden omlaag; Wailing was onrustiger dan ooit; en op den Vrijdagnamiddag²⁾ kwam het telegram van Hare Majesteit de Koningin, waarin wegens dreigend oorlogsgevaar de algemeene mobilisatie te land en te water werd afgekondigd.

Nóg was het vrede, maar de wolken persten zich samen. Toen schoot de bliksemstraal uit, die de wereld in brand zou zetten. Het was de avond, die aan een nacht vol rouw en tranen vooraf gaat....

Het dorp raakte in rep en roer. Algemeene Mobilisatie! Men had zoo iets nog nooit beleefd. En de weerbare bevolking van het dorp trok uit, om de onzijdigheid des lands te verdedigen.

Lang was de trein, die binnen kwam stoomen, en de eerste klas, de tweede klas, de derde klas, de goederenwagens — alles stroomde vol. En in de goederenwagens, de schuifdeuren wijd opengeschoven, zaten de soldaten rond in een kring, net als bij een wachtvuur.

De menschen verdrongen zich op het perron. Daar waren moeders bij, die de lippen krampachtig samenpersten, als ze hun zonen vaarwel zeiden, en de dienaren van God en de afgodendienaren, die dit dorp bevatte, waren allen bedroefd en ontroerd. De dienaren van God zuchtten tot den Heere der heirscharen, Die het lot der volken bestuurt, en vele afgodendienaren keerden hun mammon-altaren den rug toe, om tot dienzelfden God te roepen. Er werd veel gebeden in die dagen....

(Wordt vervolgd)

¹⁾ 25 Juli 1914.

²⁾ 31 Juli 1914.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

19)

ANNEKE WIJSCUT STOND OP HET PERON met een zuigeling op den arm. Hartroerend was haar gesnik, want zij moest afscheid nemen van haar besten man, en zou ze hem ooit wederzien? Niemand kon er antwoord op geven; de toekomst was met zeven zegelen verzegeld; elk oogenblik van den dag en van den nacht kon Nederland in den oorlog worden geslept — zoo stond het er bij.

Nellie was er ook; ze was met haar vader meegekomen. Ze had Otto niet meer gezien sinds zijn laatste bezoek, want toen was met eenige overhaasting de reis naar Italië doorgegaan. Maar zij had hem daarom niet vergeten, en aan haar vader een prentbriefkaart laten zien, die ze te Milaan zou posten, want zij wilde niets achter den rug van haar vader doen. Hij had de wenkbrauwen gefronst maar geen woord gezegd, en zoo was de briefkaart, die voor Otto was bestemd, door haar eigenhandig gepost.

Otto moest nu ook opkomen; dat wist ze; en het was haar onmogelijk, hem zoo te laten gaan. En haar hart klopte, alsof het bersten zou, toen hij daar naderde in het gezelschap van zijn ouders en met twee andere broeders, die ook waren opgeroepen.

Otto had nog geen erg in Nellie, maar toen hij haar vader ontdekte in de nabijheid van een anderen wethouder, keek hij scherper. En toen zag hij het meisje. „Gaat u maar door!” zei hij tot zijn ouders; „ik kom aanstonds!”

En zoo wendde hij zich kloek en ferm, zooals zijn gewoonte was, tot Nellie.

In die veel bewogen dagen was er een algemeene verteederling gekomen over het volk. Vijanden, die elkander in geen jaren hadden gegroet, spraken weer met elkander; burens, die in hevigen twist hadden geleefd, verzoenden zich met elkander. Het was de onzekere toekomst, de vrees voor het ontzaglijke, het onafwendbare, dat de harten deed kloppen, en die bleke angst, dat gemeenschappelijke gevaar dreef de menschen bij elkaar.

Er was een nationale band. Velen hadden vroeger nauwelijks geweten, dat die band bestond, maar thans werd het anders. Die band was een wezenlijkheid, en hij bond allen samen.

„Goeden avond, mijnheer Randijk,” zei Otto.

Randijk beantwoordde den groet en reikte Otto de hand. Er lag een vriendelijke trek op Randijks gelaat; het was de verteederling, die alle harten voelden.

Toen reikte Otto aan Nellie de hand. Hij had haar een keer gezegd, dat het blauw het beste paste bij haar blanke gelaatskleur, en nu ontving ze hem in een blauw zomergewaad. Er was voor hem een schier bovenmenselijke inspanning noodig, om zich goed te houden, maar hij beheerschte zich met mannelijke kracht.

„Heb je mijn briefkaart ontvangen, Otto?”

Het meisje had werk, er de woorden uit te krijgen. Hij wees naar zijn borst. Daar was ze opgeborgen, en die simpele ansicht was voor hem een bezit van onschatbare waardij.

Een oogenblik stilte. Ze zagen elkander aan, en in die oogen sprak hun onmetelijke liefde.

„Waar ga je heen, Otto?”

„We weten 't niet. Maar ik hoop mijn plicht te doen voor Koningin en Vaderland.”

☒ Kloek en vast klonk die stem. Maar de oogen, waarmee hij Nellie aanzag, werden vochtig. Zij spraken van een liefde, trouw tot in den dood . . .

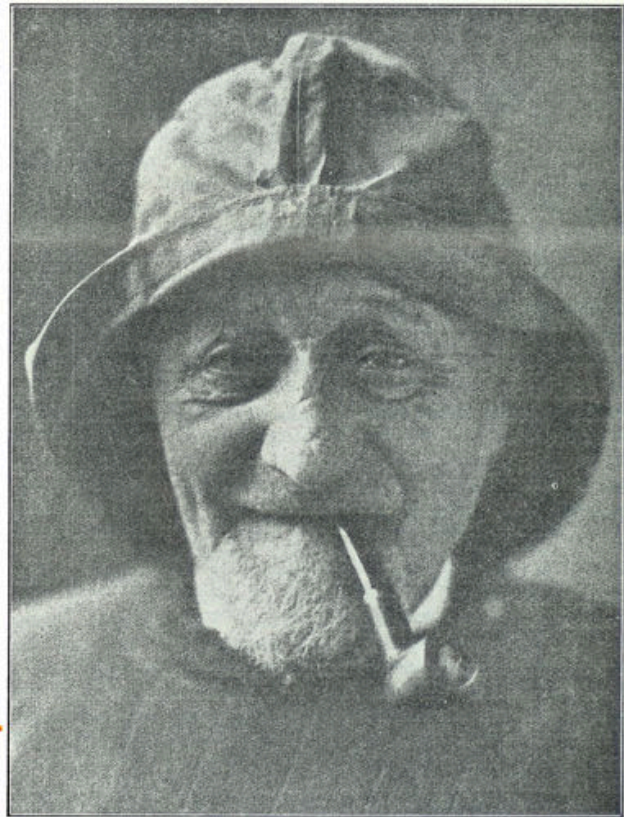
En dat kon het einde zijn . . . de dood . . . Hij was nader gekomen; hij wette zijn zeis — o, zijn oogst zou groot zijn, zooals in vroegere eeuwen, wanneer de pest de steden doorwandelde! Er zouden miljoenen sneuvelen, en het flitste door Nellies brein, dat Otto er toe kon behooren.

Ze zag hem daar staan; op den eenzamen wachtpost, vlak voor het front van den vijand, doorwakend de lange nachten, opdat het vaderland gerust kon slapen. Nu eerst werd zij zich bewust, hoe lief ze hem had.

„Ik zal aan je denken,” fluisterde ze; „als je daar staat op den eenzamen post, o mijn schat! mijn lieveling!”

Vele zulke woorden werden in deze dagen bij het afscheid gewisseld. Zij waren gemeend; ze borrelden op uit 's harten diepsten grond. Zoo scheidden de verloofden van elkander; de ouders van hun zonen; de vrouwen van hun mannen . . .

Zacht rolden de tranen over Nellies wangen. Toen werd het Otto te machtig. Hij sloeg den arm om haar hals en kuste haar. En wethouder Randijk stond in de nabijheid. ☒

DORUS RIJKERS

☒ **EEN MAN, DIE MEER DAN 500 MENSCHEN REDDE.** 27 Januari vierde hij zijn tachtigsten verjaardag en werd bij die gelegenheid door Binnen- en Buitenland gehuldigd. — Moge hij zelf door den eenigen Redder der ziel zijn of worden gered! Dit is de beste wensch, dien we dezen dapperen man geven kunnen, want het gaat om de eeuwigheid.

Dorus Rijkers doet ons denken aan zoo vele ziele-redders. Hoe vele getrouwen zijn er, die dag en dag uitgaan om het Evangelie te prediken! De eeuwigheid zal openbaren hoe vele honderden ze hebben gered; en ze zullen er voor worden beloond en gekroond.

„Opschieten!” riep de kapitein, die thans als stationschef optrad.

Er werd nog haastig afscheid genomen, terwijl er een zwaar gedrang was aan den trein.

Een schel gefluit werd gehoord; een laatst vaarwel; een groot gejuich, gesnik en geweën — dat was de mobilisatie. De lange trein zette zich in beweging, en daar trokken de jonge mannen heen, Nederlands vreugde, roem en kracht, in den stillen zomernacht, onder het licht der sterren, om de grenzen met hun leven te dekken.

En hoor! uit de verte klonk het lied, door de duisternis van den nacht, uit dien voortjachtenden trein:

„Mijn schild en mijn betrouwen
Zijt Gij, o God, mijn Heer!”

☩

(Wordt vervolgd)

VRAGENBUS VOOR ALGEMEENE ONDERWERPEN

In antwoord op de vraag van M. N. naar wat de vier paarden in de Openbaring van Johannes beteekenen, zal misschien de volgende verklaring den vrager kunnen bevredigen.

Het Woord Gods bedient zich meermalen van twee symbolen om ons de macht voor te stellen. Het zijn de „troon” en het „paard.” Het paard en zijn ruiter zijn in de zee geworpen. Dat was Egypte’s legermacht.

Ter aanduiding der macht, die tot nederwerping der rebelleerende elementen gebruikt wordt, dient het paard, dat ten strijde uittrekt. Heeft dit overwonnen en is er verder van het gericht en de regering of heerschappij sprake, dan is het passende zinnebeeld meer de troon. Zie Openb. 19 en 20.

Treedt Christus op tot overwinning Zijner vijanden, dan wordt Hij ons getoond op een wit paard, dat dan zinnebeeldig de Goddelijke macht vertegenwoordigt, die de raadslagen Gods zegevierend volvoert. Het witte paard kenmerkt den behaalden triomf, dien geen tegenstand stuiten kon. Zoo is de algemeene gedachte, die ook steun vindt in Openb. 19 : 11—16. In Openb. 6 evenwel hebben we iets anders. Wel een overwinning, maar zonder dat we den indruk ontvangen, dat Christus wordt voorgesteld. Het Lam (Christus in den hemel) opent het zegel. Voorbereidende oordeelen zullen worden uitgevoerd, vóórdat Christus Zelf zal komen ten oordeel. Den ruiter op het witte paard wordt een kroon „gegeven.” Bij de andere paarden — het roode, het zwarte en het vale paard — vinden we ook telkens een ruiter, maar niemand denkt daar aan Christus. In vers 8 wordt de vierde ruiter genoemd: de dood. — In Openb. 6 moet men, naar wij meenen, wel denken aan een wereldoverwinnaar, een Cesar of een Napoleon, die door zijn verschijning allen tegenstand fnuikt. Overwinnende overwint hij. ’t Is een volkomen, hoewel tijdelijke zegepraal. Een opvolger neemt den vrede weer weg. En ook daarom lijkt het ons niet aannemelijk, den ruiter op het witte paard voor Christus te houden. Immers, als Christus vrede zal hebben gebracht op aarde, dan zal niemand Zijn Rijk verstoren. Zijn Rijk zal een eeuwig Rijk zijn, dat Hij ongeschonden zal overgeven aan Zijn Vader, gelijk Paulus ons leert in 1 Kor. 15. — De pijl uit den boog des Ruiters heeft doel getroffen.

Het roode paard is het beeld van den oorlog en toont het gericht in een meer schrikwekkend karakter. Het doet aan den bloedigen strijd denken. Deze ruiter overwint niet zonder slag of stoot. Het wordt een bloedbad.

Het zwarte paard van het derde zegel draagt de kleur van den rouw, den doodsrouw, die gevolg is van hongersnood en duurte door schaarschte van levensmiddelen bij de menschenkinderen. Olie en wijn, weelde-artikelen, ontbreken niet.

Het vale paard duidt de plagen Gods, zwaard, honger, dood en wilde dieren, aan, samen losgelaten en jammer verspreidend. De ruiter heet de dood. De hel volgde hem na.

Het tweede, derde en vierde paard zijn dus de dragers van gerichten.

H. J. E.

224

Mevrouw C. M. van Beeck Calkoen- Baronesse van Heemstra

Geboren 1880 - Overleden 1927.

MIJ WERD GEVRAAGD IETS OVER HAAR te schrijven, in het bijzonder over haar getuigen van Christus.

Mijn eerste gedachte was toen, dat het schrijven in publiek over haar juist niet ging. Want als er iemand wars was van publiciteit, wars van alles, wat naarvertoon zweemt, dan was zij het wel. Alleen wie haar meer van nabij kenden, wisten iets van de eigenlijke schoonheid van haar geheiligd leven, en ik gevoel het als een groot voorrecht tot die enkelen behoort te hebben.

En als ik dan toch over haar schrijven wil, dan is het, omdat er van haar leven en ook van haar sterven zulk een ontroerend getuigenis is uitgegaan, dat juist in deze dagen van levensveruitwendiging en afglijding ons veel te zeggen heeft. En het licht, dat in haar woonde, het genadelicht van den Heiligen Geest mogen wij toch op den kandelaar zetten, opdat het schijne en gezien worde.

☩ ☩

Cornélie, Martine, Baronesse van Heemstra was de oudste dochter van wijlen den heer Jacob Baron van Heemstra, burgemeester van Hattem, en Vrouwe E. Baronesse van Heemstra, geb. Baronesse van Wassenaer.

Zij ontving een eenvoudige, degelijke, beslist Christelijke opvoeding, en begaafd met een goed verstand en levendigen geest, groeide zij voorspoedig op. Reeds vroeg neigde God haar hart tot de eeuwige dingen en reeds jong had zij haar Heiland lief. Ook reeds jong trok haar hart naar al wat arm en ellendig was om te helpen en te troosten.

Haar huwelijk met Mr. A. J. L. van Beeck Calkoen bracht haar van het landelijke Hattem naar 's Gravenhage. Maar in de Residentiestad was het niet de glans en de praal der dingen van de wereld, die bekoring voor haar hadden, hoewel zij door geboorte en positie beide, daarvan op alle manier had kunnen genieten. Het leek wel of dat alles langs haar wezen afgleed, zonder haar te raken, en alsof haar reine, kinderlijke ziel zich als vanzelf hechtte aan de dingen, die niet gezien worden, die eeuwig zijn.

Zij was niet een natuur, die over geestelijke dingen altijd spreken kon, of steeds de roeping gevoelde te getuigen met woorden. En waar zij zeer gering van zichzelf dacht, vond zij waarschijnlijk zichzelf niet de geschikte persoon om dit te doen. Maar haar wezen straalde zooveel lieflijkheid uit, er was zoo iets zelfloos in haar bestaan, dat ook zonder dat zij veel sprak, haar invloed groot was.

Emerson heeft eens gezegd: „What you are . . . thunders so that I cannot hear what you say.” *) Dit slaat op menschen, die misschien schoone idealen prediken, maar wier leven daarmede zoo in strijd is, dat wat ze zijn, overdondert wat ze zeggen, zoodat al die mooie woorden teloor gaan.

Bij Mevrouw van Beeck Calkoen was het juist andersom. Wat zij was . . . had zooveel invloed, dat het er niet op aankwam of zij veel sprak. Zij beleefde haar liefde tot den Heer zoo trouw en teer, dat zelfs andersdenkenden ervan onder den indruk kwamen.

*) Wat gij zijt . . . dondert zoo luid, dat ik niet kan hooren wat gij zegt.

☩

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

„DE GROOTE OUDE MAN”

BIJNA DERTIG JAAR GELEDEN OVERLEED IN Engeland de 88-jarige William Ewart Gladstone. Hij was een Christen-Staatsman van hooge beteekenis, en heeft zich niet geschaamd zijn machtigen invloed aan te wenden tot eer van God.

In zijn ouderlijk huis is het zaad gestrooid, dat bij hem tot goede vrucht is opgewassen. Dat toonde hij op de hoogeschool, waar hij niet meedeed aan de lichtzinnige vermaken. Dat toonde hij, toen hij, de groote man, naar wien heel Europa luisterde, nog Zondagschool hield en zijn vroegere leerlingen op straat aansprak. Dat toonde hij door in de kerk, waar een zijner zonen predikant was, dienst te doen als voorlezer. Dat toonde hij niet minder door zijn geloofsvertrouwen, door zijn bescherming van verdrukten, door heel zijn opkomen voor rechtvaardigheid en recht.

Zijn vrouw, die zestig jaren lief en leed met hem deelde, deelde ook met hem in zijn eenvoudige, Christelijke liefde, hetgeen zoo treffend uitkwam, toen haar eerste bezoek na den dood van haar man een arme mijnwerkersvrouw gold, wier man door een ongeluk het leven had verloren, en die zij nu troost ging brengen.

Zijn sterfbed was één getuigenis voor Christus.

De correspondent van een der groote liberale bladen, die aan zijn ziekbed stond, schreef hier over: „Nooit heb ik iemand zóó rustig en kalm gezien in het aangezicht van den dood. Zóó kan alleen een Christen sterven!” Eenige dagen vóór zijn heengaan, toen hij een weinig heen en weer liep in zijn studeervertrek, om wat verlichting te vinden van zijn hevige smarten, hield hij opeens stil en zei tot zijn schoonzoon met al de wonderbare plechtigheid en overtuiging zijner stem: „Maar ik ben geheel ongeschokt in mijn vast geloof aan het wijze bestuur en den wil van God.” En eenige oogenblikken daarna voegde hij er aan toe: „Denk niet, dat ik ongelukkig ben. Ik word wonderbaar vertroost. De gebeden, die voor mij opstijgen tot den troon der genade, zijn de grootst mogelijke vertroosting voor mij.”

Toen hij heengegaan was, getuigden alle bladen van Engeland, de meest neutrale inbegrepen, van het heerlijk uiteinde en het God verheerlijkend leven van hem, die reeds in zijn leven „de groote oude man” werd genoemd.

„Die Mij eeren, zal Ik eeren,” zegt God.

Waarom ik dit alles hier in herinnering breng?

Omdat de laatste weken Engeland en heel de wereld getuige is geweest van een afschuwelijke lastercampagne tegen dezen voorbeeldigen Christen.

Als God het goede zaad zaait, gaat de vijand er achteraan met het onkruid. Het is de oude, bekende geschiedenis. Maar het is altijd weer goed op te merken, hoe ook de duivel zijn instrumenten heeft, waarmede hij Gods werk verdueren wil. Het einde is echter steeds, dat het werk van den booze wordt bestraft, en het werk van den Rechtvaardige en Heilige wordt belicht met eeuwigheidszegen.

Een zekere Kapitein Peter Wright, een man van goede familie en opvoeding, een publicist, gaf een boek uit in 1925 onder den titel „Portretten en Kritieken.” Van Gladstone nu, schaamde hij zich niet in deze schetsen te zeggen, dat hij wel in het publiek taal sprak van de hoogste en zuiverste beginselen, maar in zijn particuliere leven onzedelijke relaties had met vrouwen van allerlei soort.

De zoons van den grooten, ouden man waren hierover zóó verantwoordigd, dat zij den heer Wright een brief schreven, waarin zij hem een leugenaar, een lafaard en een dwaas noemden. En om een vervolging uit te lokken, deelden zij dezen brief aan Wright's uitgevers mede.

Wright ging in het eerst niet tot een vervolging over. Toen hij echter door een club, waarvan hij lid was, geschrapt werd vanwege zijn oneerful gedrag, en hij deze club aanklaagde en het proces won, schijnt hij moed gekregen te hebben en stelde een actie tegen de Gladstone's in. Zoo heeft dan nu gedurende twee weken deze rechtzaak de gemoederen bezig gehouden.

Zelden heeft iemand een treuriger figuur geslagen in een proces dan kapitein Wright. Zijn lasterlijke opmerking stond niet in zijn handschrift, dat de uitgevers goedkeurden. Hij voegde deze, omdat hij haar bepaald wilde publiceren, er later in de proef tusschen, zonder dat de uitgevers dit merkten.

Wright moest voor den rechter bewijzen, wat hij gezegd had: 1e dat Gladstone de gewoonte had in zijn particulier leven allerlei vrouwen te achtervolgen en te bezitten, 2e dat hij een huichelaar was.

Zijn bewijsmateriaal was echter van dien aard, dat men met stijgende verbazing zich afvroeg, hoe het mogelijk was, op dergelijke gronden een dergelijke beschuldiging te vestigen en haar later vol te houden. Alles had hij maar van „hooren zeggen.” Meest van

reeds lang gestorven personen, die men dus niet meer vragen kan. Daarbij was wat hij nog had hooren zeggen of vrij onschuldig of niets-zeggend.

De jury heeft nu uitspraak gedaan en gezegd, dat de Gladstone's gelijk hadden, den heer Wright een leugenaar, een lafaard en een dwaas, en met Shakespeare een „foul man” te noemen. De uitspraak was eenstemmig en vernietigend voor den heer Wright. Deze is nu aan de publieke schande prijsgegeven en moet daarbij nog 8000 pond sterling — de kosten van het geding — betalen.

Het doel van de zoons van Gladstone (beiden reeds over de zeventig) om den naam van hun hooggeachten vader in het openbaar van den laster gezuiverd te zien, is ten volle bereikt. Het hoogstaande zedelijke karakter, het waarachtig Christen-zijn van wijlen den grooten Gladstone is volkomen gerechtvaardigd en bewezen. En in heel Engeland hebben mannen van beteekenis in het openbaar verklaringen afgelegd, waarin zij het nobele karakter van den „grand old man” huldigen.

Het is gelukkig, dat zulke laster aan de kaak is gesteld. En het leert ons, hoe de vijand niets en niemand ontziet, om de belangen van het koninkrijk te schaden. Het leert ons echter ook, hoe God op Zijn tijd den vijand weet te beschamen en het volle licht laat uitschijnen. „Voor ons, die hem gekend hebben,” zoo schreef een hoogstaand man, „was zulk een rechtvaardiging niet noodig.” Maar als de laster niet wordt ontmaskerd, vindt deze bij velen geloof. En dit heeft God, die gezegd heeft: „Die Mij eeren, zal Ik eeren,” niet gewild, waar het een man gold, die Hem oprecht en openlijk diende en een voorbeeld was en is voor duizenden.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

X. De Verzoeker.

ZOO WAS DE OORLOG DAN ONTBRAND, EN zijn reuzenhamers, die de volken verpletterden, z daverden dag en nacht, en de dorpen brandden als zwavelbossen, en de steden werden in een kwartier tot puin geschoten. En anderhalf millioen radeloze Belgische vluchtelingen overschreden de Nederlandsche grenzen, en die stoet der ellendigen was als een vloed, en onder de oude linde zag men hen: grijsaards en zuigelingen, vaders en moeders, met hun armzalige spullen op karren geladen, die met magere paarden waren bespannen, terwijl er een jonge, knappe vrouw bij was, wier man nu bij den IJser vocht, als hij ten minste nog leefde. Zij was de moeder van zes kleine kinderen, die haar omringden, en in een vlaag van krankzinnigheid, die haar aantastte, schreeuwde zij het uit in de Vlaamsche taal tot haar kroost: „Ik wenschte, dat jullie allen dood waart en je moeder er bij, en dat de aarde onze ellende toedekte, vijf voet hoog!”

Het was de waanzin. De andere vluchtelingen zeiden, dat zij 't onderweg ook een paar keeren had gehad, en de kinderen, tot wie zij sprak, begrepen haar niet. Maar deze dorpsmensen begrepen haar wel en ijsden er van. Deze dorpslinde was oud, en ze had vele schrikkelijke ontboezemingen gehoord, maar dit was het ontzettendste, wat ze ooit had beluisterd, en het heele dorp werd aangetast door den heiligen hartstocht van het medelijden, om deze ellendigen te helpen in hun bittere nood.

Vroeger had dit dorp bestaan uit menschen, die God dienden en uit afgodendienaren, maar thans schenen ze allen God te dienen, met uitzondering van enkele, met den ouden polderschout voorop, die hun schrielleheid niet wisten te overwinnen, en aan de algemeene verachting werden prijsgegeven.

Het waren uitzonderingen; ze waren op de vingers te tellen. Maar de anderen schenen allen God te dienen, en offerden gaarne van het hunne, terwijl ze ook de waarheid van Jezus' woord ervoeren, dat het zaliger is te geven dan te ontvangen.

☒ Het waren ontzaglijke dagen. Nederland lag daar als een klein eiland, omloeid door een zee van bloed, haat en vuur, terwijl het zelf op een uitgestrekt legerkamp geleek. En van den morgen tot den avond werd het geschetter der trompet gehoord en het geroffel der trom en de dreunende pas der marcheerende bataljons; rechts en links en achter gindsch bosch en achter dien heuvel en over den hoogen dijk....

De oorlog zou kort duren; dat was de algemeene gedachte, en daarmee troostte men zich. Schildhuis had de bewering van den smid, dat er geen groote oorlogen meer zouden komen, als een kinderachtige dwaasheid verworpen, maar dat de oorlog kort van duur zou zijn, wilde Schildhuis wel aannemen. De vernieling en de verwoesting, die aan dezen oorlog verbonden zou zijn, was immers te vreeselijk, om lang te duren.

Het verderf loerde allerwegen; in de hooge luchten, waar de luchtschepen en de vliegtuigen voortronkten; in de afgronden der zee, waar de duikbuiten rondvoeren. En dan het moderne zware geschut, waar niets tegen bestand was, en dat de hechtste forten verbrijzelde, zooals glas tusschen hamer en aambeeld wordt verbrijzeld.

Zes weken zou zoo'n oorlog duren; drie maanden op zijn langst; en met Kerstfeest zou alles al lang zijn afgelopen. Zoo was de algemeene opinie in Engeland, in Duitschland; zoo dacht de Kozak aan den verren Don-stroom.

Maar er zou een bittere ontgoocheling volgen. De oorlog zou niet eindigen, maar zich nog uitbreiden; andere staten zouden er in worden meegesleurd; en uit den schoorsteenbrand van den Balkan zou een wereldbrand geboren worden, en hij zou langer dan vier jaren duren: een wanhopige, woedende, doodelijke worsteling, zooals er in de geschiedenis de wedergade niet van bekend was....

Toen begon Schildhuis te bemerken, dat er meer achter schuilde. Hij las den Bijbel met grootere aandacht dan te voren, en ontdekte in den wereldbrand een schrikkelijk oordeel Gods, dat in hevige donderslagen was losgebarsten over een wereld, die de hemelsche lichten had gebluscht, omdat zij aan de aardsche lichten genoeg meende te hebben. ☒

Randijk las even goed den Bijbel als Schildhuis, zijn pachter, maar Randijk begon een even groote aandacht te wijden aan de effectenkoersen en de beurstijdingen in zijn dagblad, terwijl Wailing een gaarn geziene gast werd in „Het Huis van Geluk.”

Truitje klopte. Het ging tegen den avond, en zooeven had de post de krant gebracht. Dan was het eerste werk van Randijk, om den stand der effecten na te kijken, terwijl hij die noteering vergeleek met de prijzen, die hij voor deze effecten had besteed. Er lag een blauw schrift naast hem; daarin waren zijn effecten genoteerd, en bij die vergelijkingen, waarbij herhaalde malen becijferingen van winst of verlies werden gemaakt, wilde hij niet gaarne gestoord worden.

„Wie is daar?” vroeg Randijk.

Vriendelijk klonk de stem niet, maar toen het dienstmeisje antwoordde, dat het mijnheer Wailing was, veranderde de stem onmiddellijk.

„Binnen komen!”

Anderhalf jaar geleden had hij ook een keer ge-roepen: „Binnen komen!” Toen gold het Otto Noordanus, den zeer ongewenschten werver naar Nellie's

hand, en de stem klonk uit de hoogte, kort en koel.

Geen wonder! Randijk zag in dien jongen man een strever, een klaplooper, die naar de schatten van den wethouder graaide, en gaarne de bevallige dochter mee in den koop wilde nemen.

Otto was nu weer thuis. Het oorlogsgevaar bleef bestaan, maar het was toch minder dreigend geworden, en de Nederlandsche regeering had het niet te gewaagd geacht, om een deel der gemobiliseerde krijgsmacht met verlof te doen afzwaaien, ten einde de maatschappelijke ontwrichting zooveel mogelijk in te perken.

Otto had tot de gelukkigen behoord, die verlof hadden verkregen, omdat de burgemeester een goed woord voor hem had ingelegd, en omdat Otto's vader met een eerlijke conscientie kon verklaren, dat zijn boerenbedrijf leed door Otto's afwezigheid.

Otto's terugkomst had Randijk verontrust. Hij had Nellie's gangen nagegaan, en zoo deze jonge menschen zich aan geheimdoenerij achter zijn rug hadden schuldig gemaakt, dan zou hij er niet voor hebben teruggedeesd, om in een ander oord te gaan wonen, al was hij ook met sterke banden aan dit dorp verbonden.

Maar het was niet noodig. Gediensstige geesten wisten aan Randijk te vertellen, dat Nellie den jongen man ten huize van den ouden Rietveld had gesproken, en dat zij elkander ook op het beekpad, vlak bij het kerkhof hadden ontmoet, maar zij vertelden oud nieuws, want Nellie had het zelf reeds aan haar vader verteld, en zoowel Otto als Nellie schenen het er op toe te leggen, om elkander nooit alleen te ontmoeten.

(Wordt vervolgd)

In het land der bergen, waar het wél wintert!

trouwen op het woord des Heeren, en dus niet onrustig of ongeduldig zijn; dat we, wetende onzen voet gezet te hebben op den Eeuwigen Rotssteen, niet vreezen of vluchten, maar vast overtuigd zijn, dat de Steen, door God in Sion gelegd, ons tot heil is in elken nood.

Jezus is de Rots der eeuwen,
Die geen wanklen vreest of val,
Die, wat hier bezwijkt, Gods kindren
Tot een toevlucht wezen zal.

De Heer, Jehova, roept ons toe: „Zie, Ik ben het, die dezen Steen heb gelegd.” En Hij zegt ervan: „’t Is een steen, die goed gebleken is, een kostelijke hoeksteen, die een beproefden grondslag vormt.” En Hij wekt ons op, dien Steen te vertrouwen: „Wie gelooft, die zal niet haasten.”

We willen dan naar dit woord niet op onszelf, maar op Jehovah vertrouwen, en wachten, ja, wachten op Hem!

We willen dan door deze heerlijke, leerrijke en vertroostende Schrift moed vatten te midden van al de stormen, zorgen en beproevingen des levens! J. N. V.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Tegenstellingen.

ONLANGS WEZEN WE OP DE TEGENSTELLING tusschen Christabel Pankhurst voorheen en thans. Vóór den oorlog vurige stemrechtvrouw, als een furie opkomend voor de rechten van haarzelf en haar geslacht. Nu ijverige predikster van de waarheid Gods, behartigend de belangen van het koninkrijk Gods en van den Christus Gods.

Vroeger wezen we op de machtige verandering, die plaats vond bij Nellie van Kol. Eertijds Jezus alleen waardeerd als voortreffelijk voorbeeld; later, na krachtadige bekeering, Hem aannemend als haar Verzoener en Verlosser, die „feest in haar ziel” bracht, en Hem als zoodanig door menig treffend en schoon gedicht voorstellend aan geweten en hart van allen, die naar haar wilden hooren.

Dezer dagen trof ons een andere tegenstelling.

Jaren geleden verschenen van Helène Swarth verschillende dichtbundels. En ieder, die haar poëzie las, werd getroffen door den somberen inhoud. Wie kent niet de versregels uit „Sterren:”

„Lief, eens zullen wij sterven, wij beiden, wij samen of ieder
[alleen,
En het graf is zoo diep en de hemel zoo hoog, en of God leeft
[weet geen.”

Of dat andere vers met dat refrein:

„en die afgrond, zoo donker daaronder.”

We halen een paar strofen aan:

„Maar mijn jeugd is vergaan, en het lied van mijn jeugd,
en de roes die mij zalig omwolkte.

En nu zie ik het leven zoo arm en zoo klein,
met dien afgrond zoo donker daaronder.”

„Al de dooden nu rusten van ’t woelige zijn
in dien afgrond zoo donker daaronder.”

„En toch rijst er wellicht uit den heiligen schijn
van dien afgrond zoo donker daaronder,
Wen een wind van mysterie doorzuivert mijn baar
en mijn handen aanbeddend zich heffen,

Nog een ruischende lavende liederfontein
uit dien afgrond zoo donker daaronder.”

In December 1926 nu verschenen in „Opwaartsche Wegen” van dezelfde dichteres eenige verzen, waaraan we hier een en ander ontleenen, die ons troffen door de tegenstelling.

„In donker Doolbosch, waar ik dwalend schreed,
Gelijk een fakkel, blank van liefdegloed,
Verscheen Hij mij — ’k viel weenend Hem te voet
En boog, verblind, mijn aanschijn in Zijn kleed.

Hij sprak: „Een druppel van Mijn heilig bloed
Plengde Ik voor u, toen Ik den kruisdood leed.
Ik kwam tot u, wijl gij den weg niet weet;
Ik draag uzelf den Hemel tegemoet.”

En dan een gedicht, „Vrede” getiteld, waarin allerlei wordt opgenoemd, dat geen vrede geeft, „wjl geen heil ik meer van menschen wacht,” en waarop dan volgt:

„— Waar, verstooten, zal ’k nu vreugde zoeken?
Weiflend blaad ik in het Boek der boeken.
Uit zijn bladen waait mij koel en zoet
Vrede’s adem lavend tegemoet.
God, mijn ziel, uit Paradijs verdreven,
Zoekt U zingend, héél mijn aardeleven,
Teedre Heiland, ’k val U vroom te voet.
Geef mij in, welk lied ik zingen moet.”

Sprekende deze uitingen uit den laatsten tijd niet heel anders dan dat sombere van eertijds: dan dat vage van een „wellicht” nog een lavende liederfontein uit den donkeren afgrond? Mogen we er niet in zien een gewijzigde levensopvatting, waarover wij ons met de engelen verblijden?

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

21)

IN DIT MERKWAARDIGE DORP BESTONDEN trouwens geen geheimen. Wat heden een geheim was, werd morgen reeds rondgefluisterd, en een week later tjlpten het de musschen van de daken. Zelfs de besloten kerkeradsvergaderingen vertoonden in dit opzicht een lek, en de loodgieter, die dit lek zou kunnen stoppen, moest nog geboren worden.

De verhouding tusschen Otto en Nellie lag als een opengeslagen boek voor de dorpers. Zij kenden de kiesche terughouding van Otto, en de jonge man werd er om geprezen, terwijl Schildhuis, die niet gewoon was, van zijn hart een moordkuil te maken, zelfs een keer tot Randijk de opmerking maakte, dat Nellie met Otto volgens zijn bescheiden meening beter af zou zijn dan met een verwend zontje, al bezat diens vader ook een trog vol rijksdaalders.

Alberdien begon het ook in te zien, maar haar man was op dit punt onwrikbaar, en hij nam Schildhuis diens opmerking hoogst kwalijk. Maar Schildhuis trok er zich geen steek van aan. Hij had kort geleden de hofstede voor tien jaren en tegen een geschikten prijs weer ingehuurd, en over tien jaren zou Randijks bui wel zijn gezakt.

Truitje liet Wailing binnen.

„Neem maar een stoel!” zei Randijk, en Wailing schikte bij de tafel, waar de krant lag uitgespreid, met aantekeningen er naast.

„Heb je een oogenblikje, Randijk? Ik wou afrekenen.”

En met een zeker triomfantelijk gebaar legde hij daar tien bankjes van duizend gulden neer plus de rente. Het was geld, voor een half jaar geleend.

„’t Is eigenlijk eerst de volgende week de vervaldag,” meende de wethouder.

Nu ja, dat wist Wailing ook wel, maar hij had het geld toch in de brandkast liggen, en het loonde de moeite niet, om het voor die enkele dagen naar de Bank te brengen. Bovendien bewaarde hij liever de kwitantie dan het geld; het was een vreemde tijd, en voorzichtigheid bleef geboden. Het zou wel een reclame zijn voor zijn kas, indien de beroepsdieven zijn brandkast met een aanval vereerden, maar hij bleef er liever van verschoond, en daarom bracht hij het geld nu maar.

Randijk zette de bril op, om het bedrag na te zien. Zuik werk deed hij den laatsten tijd nooit meer zonder bril; op geldzaken was hij zeer secuur.

„U krijgt een gulden terug, buurman.”

„Die is voor Truitje.”

En met een vroolijken glimlach vertelde Wailing, dat hij met die tienduizend gulden netto vijfduizend gulden had verdiend.

Randijk haalde een sigarenkistje van den marmeren schoorsteenmantel. Het was met blinkend koper belegd, en op het deksel prijkten een paar paardekoppen.

„Een lichte sigaar, Wailing? Steek eens aan!”

En de wethouder schrapte alvast een vuurhoutje aan, terwijl hij nadacht over de gelukkige speculatie, die netto vijfduizend gulden winst had gebracht. Vijftig procent! Het was raak....

„Jij hadt ze ook kunnen hebben, Randijk!”

Het was zoo. Wailing had het hem voorgesteld, en het bedrag, dat ze in de onderneming hadden gestort, zoo dan verdubbeld zijn.

Maar Randijk hield niet van speculaties, en hij waar-schuwde er zelfs anderen voor. Toen Wailing hem het voorstel deed, had hij er op geantwoord, er nog eens een nacht over te willen slapen, terwijl hij de zaak met Alberdien ampel had besproken. Zij ontried het beslist en stond sterk in haar stelling. Zij vroeg aan haar man, of hij die speculatie zou doen tot Gods eer en tot heil van den naaste, of dat het slechts de zelfzuchtige bedoeling had, eigen schatten te vermeederen.

„Dat moet je maar eens aan je conscientie af-vragen,” zeide ze.

Randijk zat met die vraag, en hij was daarom ook niet ingegaan op Wailings voorstel. Maar daaraan was het dan ook te wijten, dat hem de vijfduizend gulden waren ontgaan, die voor 't oprapen lagen....

Truitje trad binnen met het servies.

„Hier is een gulden voor jou van mijnheer Wailing, Truitje!” zei de huisheer.

Haar gelaat straalde. Ze was bezig, een spaarpot te maken, en als zij en haar verloofde geld genoeg hadden gepot, dan zouden zij 't wagen, het begeerlijk huwlijksbootje in te stappen.

Alberdien, die in de zijkamer een brief had ge-schreven, trad binnen, om thee te schenken.

Het was een regelmatig, knap gezicht, met een effen plooi. Het geschiedde niet zoo vaak, dat er een gulle lach om Alberdiens lippen zweefde, en een vreemdeling zou haar voor ietwat stroef hebben aan-gezien. Doch zij was niet stroef; in geenen deele. Het was meer de ernst, die een sterken inslag van haar leven vormde; zij behoorde tot de stillen in den lande, al wist ze terdege goed, wat ze wilde.

Aan de theetafel werd druk gesproken over het wereldgebeuren. Randijk beweerde, dat de oorlog vier weken na het uitbreken, toen het Deutsche miljoenen-leger van de Marne naar de Aisne werd terugge-slagen, in dien zin reeds was beslist, dat voor Duitsch-land de kans was verkeken, de overwinning te behalen. En als Amerika er bij kwam, dan ging Duitschland vermoedelijk er onder — dat was Randijks meening.

Wailing was 't er lang niet mee eens. Amerika kon soldaten zenden maar geen legers; het bezat geen militaire organisatie, die bij een oorlog in Europa van dienst kon zijn, en ook miste het bekwame veldheeren.

„De kansen worden voor Duitschland al beter,” beweerde hij. „In Rusland ligt de revolutie op de loer, en is Rusland schaakmat gezet, dan krijgt de Duitscher

de beide handen vrij. Dan zullen we iets beleven.”

„Oostenrijk zal al vast als een aarden pot uiteen-vallen,” meende Randijk met een lichten spot, maar Wailing geloofde er niets van. Oostenrijk was een wrakke staat; dat moest hij toestemmen, maar de sterke hand van Duitschland was er beschermend over uitgespreid.

Wailing stond op. Hij had nog heel wat zaken af te werken van avond. Toen vroeg Randijk, zoo langs zijn neus heen, of buurman nieuwe speculaties in zicht had.

Alberdien had wel vermoed, dat die vraag komen zou. Randijk had ze daar straks reeds willen doen, maar Alberdiens vermanende blik had hem nog terug-gehouden.

Thans was hij er echter over heen, en hij dacht aan de vijf duizend gulden, die voor 't oprapen waren geweest, indien hij bijtijds had weten te bukken....

Wailing streek langs zijn kortgeknipten, rossigen baard; hij dacht na.

„Neen,” zei hij, „op 't oogenblik weet ik niets.”

Hij had onderhandeld over de levering van een partij groenten naar Duitschland, maar de onderhan-deling was afgesprongen, al had hij er zich nog al wat moeite voor getroost en verscheiden bezoeken afgelegd aan de ministeriële bureau's in Den Haag. Hij bleek er uitnemend den weg te weten en sprak over de ministers en de hooge autoriteiten, alsof het collega's waren, met wie hij dagelijks omging.

„Men kan op dat gebied niets forceeren,” zei Wailing; „het moet rijpen.” (Wordt vervolgd)

Doordringende oogen

☞ „Zoo is God de rotssteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid.”

Laat Asafs troost indruppelen in de schrijnende wonde. Bezwijk dan ook mijn vleesch en mijn hart... God, mijn God, is de rotssteen van mijn zwakke, moede, bedroefde hart, — Hij is mijn deel in eeuwigheid! — Welk een schuilplaats! ☞

☞ ☞

Ja, het kan ons wel eens *bang* worden! In een tijd van werkeloosheid en maatschappelijke crisis. Velen, die welstand gekend hebben, worden bedreigd zelfs door broodsgebrek. Op *Wien* ons dan te verlaten voor het tegenwoordige? *Wie* zal voorzien in de dagelijksche noodden? Asaf zingt: „Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen; ik zet mijn betrouwen op den Heere **HEERE**, om ál Uwe werken te vertellen!”

Is er iets heerlijkers, dan nabij God te wezen? Iets dat meer noodig is, dan te leunen op Hem?

Wie op Hem vertrouwen, zullen niet beschaamd worden. God maakt álles wel. Zijn wérk is volkomen; Zijn wég volmaakt! Vertrouwen we slechts méér op Hem!

We zouden méér kunnen vertellen van Zijn goeder-tierenheid, van Zijn werken!

Welk een heerlijk goed, Hem-Zelf te bezitten! ☞

☞ ☞

God wordt genoemd de „*God áller vertroosting*en.” (2 Kor. 1 : 3.) Hij heeft altijd troost. Voor iedereen. Te allen tijde! Hij heeft méér nog dan de zeven troost-woorden van Asaf. Maar *déze zeven* zijn óók van Hém! En met een geringe wijziging in Elifaz' woord (Job 15:11^a.) vragen we elkander tenslotte:

„Zijn de vertroosting en Gods ons te klein?”
J. T.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

„HET EEUWIG LIED.”

HET LIED DER NATUUR IS DOOR DEN SOCIALIS-tischen dichter, Adama van Scheltema, het eeuwig lied genoemd. Maar blijkbaar hoorde hij wel het zingen, doch verstond niets van den inhoud.

Paulus heeft gezegd, dat de toorn van God over den mensch geopenbaard wordt, omdat hij los van God zijn weg gaat, terwijl hij toch, van de Schepping af, uit al de werken Gods kan kennen en doorzien de eeuwige kracht en de Goddelijkheid Gods.

De menschen hebben zich van God afgewend. Daarom kennen ze Hem en Zijn wonderwerken niet. Hun overleggingen zijn ijdel; hun onverstandig hart is verduisterd. Ze geven zich uit voor wijs, en zijn dwaas. Vanzelf eeren ze dus God niet, maar eigen bedenk-selen.

Beluisteren we, hoe Adama van Scheltema het eeuwig lied der natuur bezingt:

Ik lig en luier in de wei —
En boven mij de hemel,
De groote, blauwe, blonde lucht,
En boven mij een bonte vlieg,
Die zweeft — en zingt — en zoemt —
Weg! — en weerom?
En zingt en zoemt —
En 'k luier — luister naar haar lied —
Beduidt het iet . . . ?
Ik weet het niet.

Dan volgen twee coupletten, waarin over het zingen van vogel en krekel wordt gesproken, telkens met het refrein: „Beduidt het iet — ? Ik weet het niet.”

Om dan te eindigen met:

☞ En boven mij de hemel ☞
Met al zijn eindeloos verschieft,
Met al zijn eindeloze licht —
En boven mij de stille tijd,
En boven mij de eeuwigheid, —
En 'k luister, luister naar haar lied,
Haar eeuwig — eeuwig — eeuwig lied —
Beduidt het iet . . . ?
Ik weet het niet —
Ik weet het niet!

Heel het Goddelijke kenmerk, dat op en in de Schepping ligt, wordt niet gekend. Vandaar dat onzekere; dat moeten erkennen, niets te weten.

Hoor nu daartegenover Gezelle eens, den prins onder de latere Christen-dichters!

Niet alleen bezingt hij wonderschoon geestelijke dingen, maar ook, en vooral, merkt hij Gods hand op in de natuur, in de kleinste voortbrengselen der natuur.

Herinneren we ons alleen maar zijn „Schrijverke,” waarvan in dit nummer elders een beschrijving wordt gegeven.

Hij vraagt óók om verklaring van ontstaan en zijn en toekomst. Hij vraagt óók naar hetgeen het te beduiden heeft, wat een der Schrijverkes doet.

Maar — dan is het antwoord geen: „Ik weet het niet!”

Neen, dan ziet hij wat zijn Schrijverke op het waterke schrijft. Hoor, hoe hij het hem zelf laat zeggen: ☞

„Wij schrijven,” zoo sprak het, „al krinkelend af
het gene onze Meester, weleer,
ons makend en leerend, te schrijven gaf,
één lesse, niet min nochte meer.
Wij schrijven, en kunt gij die lesse toch
niet lezen, en zijt gij zoo bot?
Wij schrijven, herschrijven en schrijven nóg:
den heiligen Name van God!”

Zoo bot? Ja, bot is het ongelooft! Het verstaat niet het leven der natuur, omdat het niet gelooft. En alleen het geloof verstaat de dingen, die niet gezien worden. Het hoort de Schepping het eeuwig lied zingen van den Schepper! ☞

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

RANDIJK HIELD ZICH GOED. HET ANT-woord stelde hem teleur, maar hij wilde het niet laten blijken. Hij sprak er geen woord meer over en liet Wailing uit.

Maar daarmee was de zaak toch niet afgedaan. Het zaad, door Wailing gestrooid, bleef achter in het hart van Randijk.

Hij had zijn plaats weer ingenomen bij de tafel, en op hetgeen Alberdien sprak, gaf hij slechts ver-strooide antwoorden, want hij dacht aan die zoo ge-slaagde speculatie, die zijn neus was voorbijgegaan.

„Ik wenschte, dat je mij een anderen raad had ge-gewezen,” zeide hij op een gemelijken toon; „dan zou ik heden avond vijf duizend gulden rijker zijn geweest.”

Het was het zaad, dat opschoot in zijn ziel, het giftige Mammonszaad....

Maar al sprak Alberdien niet zooveel, ze was daar-om nog niet op haar mond gevallen, en ze dorst het wel te zeggen ook, als ze meende, dat het noodig was.

„Ik dacht, dat we genoeg hadden, Anton.”

Genoeg.... genoeg....

Het klonk Randijk vreemd in de ooren. Zijn vrouw diende God — deed hij het ook nog? Natuurlijk deed hij het. Maar hij had een anderen kijk op geldzaken dan zijn vrouw; dat was het. Ze was flink in 't huis-houden; ze beheerde haar huishoudgeld op de uit-stekendste wijze — niemand, die 't haar verbeteren zou! Doch op het gebied van den handel was haar

gezichtskring beperkt; ze leed aan het euvel van zoovele vrouwen, die van transacties geen begrip hadden, en Wailing had gelijk, dat hij met zijn vrouw nooit over geldzaken sprak.

Als die secure vrouwtjes haar zin hadden, beweerde Wailing, dan stopten haar mannen hun gouden tientjes en harde rijksdaalders in een oude sok, en begroeven ze onder den vloer van den kelder, zooveel voeten diep.

Randijk werd zich bewust, dat er een scheidingslijn liep tusschen hem en zijn vrouw. Wailing was een verstandig man; hij zou diens voorbeeld volgen en voortaan niet meer den raad van zijn vrouw inwinnen, als het speculaties gold.

Hij was onrustig. Hij ging naar de zijkamer, waar zijn bureau stond, en vandaar ging hij de trap op, naar boven. Maar aanstonds was hij weer terug. Toen borg hij de krant op en legde het blauwe schrift weg, er zich over verwonderend, dat zijn vroegere bezwaren tegen de speculatie niet meer bestonden.

Dat deden die vijf duizend gulden. Er sloop een heimelijke jaloezie in zijn hart, omdat Wailing met het geld, van Randijk geleend, dat aanzienlijke bedrag had verdiend, en deze ouderling, die God had gediend, vertoonde thans al de kenmerken van een afgodendienaar; onrust! slaafsche boeien! brandende begeerlijkheid! Maar tegelijkertijd paaide hij zijn conscientie met de bewering, dat hij nu waarlijk God diende door zijn gezin te verzorgen. ☒

XI. De vaste Rotsgrond.

De onrust joeg hem de deur uit. Duister was de avond, en het regende, maar hij lette niet op den regen. Hij keek links; daar stond de villa van Wailing, slechts twee huizen verder. Er brandde licht in de zijkamer; daar stond het bureau van Wailing, en hij zag, hoe het profiel van den eigenaar als een zwarte schaduw voor het raam heenschoof. Het had iets geheimzinnigs; het trok aan en schrikte af.

Zou hij er nog even aanbellen? Daar straks had Wailing geen speculatie in zicht, maar dat schrandere brein werkte altijd door, en misschien was hij nu al aan 't peinzin over een nieuw plan. Die groentezending was afgesprongen, maar de Duitschers hadden toch meer groenten noodig? Zeventig miljoen Deutsche monden moesten toch worden gevuld?

Randijk sloeg rechts. Hij moest zich nu niet bespottelijk maken, door bij Wailing aan te komen, terwijl hij den man pas had gesproken. En Randijk ging naar Schildhuis, die niet weinig verwonderd was over het late bezoek.

„Is er nog nieuws van het oorlogsterrein?” vroeg Randijk. „Je bent immers vandaag in de stad geweest?”

Schildhuis legde de krant neer.

„Wat ze me in de stad vertelden, lees ik in deze krant ook.”

Zijn scherp geteekend gelaat verried kommer en zorg. Hij vreesde een algemeene verwildering; de O.-W.ers begonnen al op te komen, en ten slotte zou een gewelddadige revolutie een einde maken aan dezen geweldigen oorlog. Het beest in den mensch was ontwaakt; het verscheurend dier.... Dat was Schildhuis' meening, en daarom zag hij de toekomst donker in.

Toen Randijk zou vertrekken, kwam Nellie met een dochter van Schildhuis binnen. Ze waren samen naar de meisjesvereniging geweest, en nu bracht Nellie haar thuis. ☒

☒ „Gunst, vader, is u ook nog hier?” vroeg ze. „Dat treft mooi; dan gaan we samen naar huis.”

Het was nu droog; hier en daar werd een ster zichtbaar tusschen de wolken. En het meisje waarschuwde haar vader voor de plassen, die op den weg stonden.

Er waren kuilen in den weg gekomen, en Randijk zou er over spreken op de eerste vergadering van het gemeentebestuur. De weg had herstelling noodig.

Ze wandelden zwijgend verder. Toen bedacht Randijk, dat het een mooie kans was, om over Arnold te spreken.

„Arnold Bol is van morgen weer geweest, Nellie — waarom sloop je de achterdeur uit, toen hij de voordeur binnenkwam?”

Het meisje lachte.

„Omdat we elkander niet passen, vader. Ik wil een boer hebben en geen advocaat. Met een boer kan ik misschien nog klaar komen, maar met een advocaat heelemaal niet; die is me veel te geleerd.”

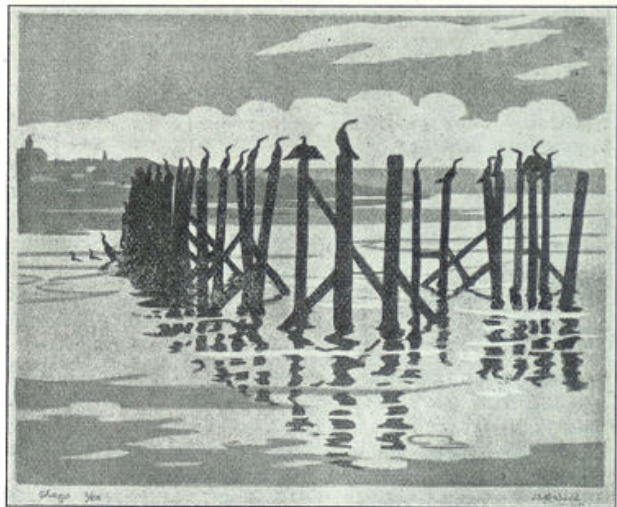
De montere, opgewekte toon, waarop zij sprak, zou een ander dan haar vader misschien hebben misleid en voedsel hebben gegeven aan het vermoeden, dat het uit was met Otto. Het was mis gedacht. Die liefde lag nog welverzekerd in den gouden schrijn van haar hart, en Nellie wist het stellig, dat het bij Otto ook zoo stond. Die wetenschap vormde haar hoop, haar geluk, haar toekomst, en zij dacht er niet aan, om haar jonge, blijde leven te verkniesen in ijdele versombering.

Zij begreep haar vader ten volle. Hij meende het goed met haar; hij had haar lief; het was zijn enig kind, en was zijn vrees, dat Otto het om het geld te doen was, zoo ongerijmd? Waren er die voorbeelden dan niet bij hoopen aan te wijzen?

O, zij begreep haar vader goed, en op den dag, dat hij de edele liefde van Otto begreep, zou de blinddoek scheuren, en dan zouden ze samen gelukkig zijn....

Zij diende God. Het was met veel gebrek en jammerlijke tekortkomingen, maar toch kon ze zeggen met een oprechten geest: „Spreek, Heere! Ik wil gaarne Uw dienstmaagd zijn en zal luisteren!”

Otto diende ook God, beter dan zij. En ze wilden allebei daarin den Heere verheerlijken, dat ze rustig den tijd zouden afwachten, waarin Hij een vlakke baan voor hun voet zou maken. (Wordt vervolgd)

Naar een houtenede van A. B. Webb

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

ZAAD ONDER DE DOORNEN?

DEZER DAGEN HAD IK OP REIS EEN TREFFENDE ontmoeting met een jonge dame, blijkbaar rijk en van goede familie. Uren zaten wij met eenige anderen in dezelfde afdeeling van den treinwagen, en het was mijn vrouw en mij opgevallen, dat zij, ofschoon mondain gekleed, toch zoo geheel anders van innerlijk scheen, dan verschillende andere meisjes, die ons voorbijgingen of die wij ontmoetten.

Lang werd tevergeefs uitgezien naar een gesprek, dat gelegenheid zou geven om over het geestelijke leven ons te onderhouden.

Bij de Italiaansche grens scheen het onderwerp te worden benaderd, toen Italië met Nederland werd vergeleken, en een oogenblik werd stilgestaan bij den zegen van het Christelijk Onderwijs in ons land, dat ook zulk een machtigen invloed uitoefent op den geest van een groot deel der bevolking, tot zegen voor heel de natie.

Maar eerst later, toen een zuster van onze medereizigster onverwacht binnentrad, van elders komende om óók naar Meran te reizen, kon over het gewenschte onderwerp van hart tot hart worden gesproken.

Het bleek namelijk uit het gesprek, dat de beide jonge dames met elkander hielden, dat deze zuster ernstig ziek was geweest, dat ook de moeder krank was in Davos, en dat in heel de familie- en kennissenwereld dezer menschen veel en zwaar lijden werd gevonden.

Toen was het mogelijk, bij een oogenblik alleenzijn voor het open venster in het doorlopende spoorrijtuig, samen over ziekte en vergankelijkheid te spreken.

„O, als ik aan al die menschen denk, die ik heb gekend, meelevend in de groote wereld, en die dan plotseling stierven, vraag ik me wel eens af, hoe het toch komt, dat er geen middelen tegen den dood te vinden zijn!”

„Ze waren er, toen de Heere Jezus op aarde was.”

„Ja, dat wordt verteld. Maar is dat niet inbeelding geweest?”

„Neen, het was werkelijkheid. Het beste bewijs daarvoor is, dat ook nu nog kan worden ervaren, — maar dan geestelijk, — dat Jezus kranken heelt. Hij neemt alle ziele-krankheid in een oogenblik weg. Hij geeft ware rust, en maakt het heele leven gelukkig. We weten dit uit Zijn eigen mond, want het is opgetekend in den Bijbel; maar duizenden hebben het ook ondervonden, evenals ikzelf. Vroeger kende ik Hem niet, maar sinds Hij mijn Heiland is, is mijn heele leven één vreugde, ook te midden van allerlei teleurstellingen en krankheden.”

„Ja,” vervolgde de jonge dame, „als men zoo door de straten van een stad als München al die menschen ziet voortjilen, en men weet, hoeveel ellende er heerscht in veler kring, en hoe tenslotte van alles het einde de dood is, dan is men geneigd te denken: Welk een onzin is het leven toch eigenlijk, . . . als er niet iets beters en hoogers voor den mensch is!”

„Dat betere en hoogere is er. Het is in Jezus te vinden. Niet bij de Christenen. Die stellen dikwijls teleur, zooals u zelf naar uw zeggen hebt ervaren. Die hebben soms meer leer dan leven. Die schrikken vaak ook door hun uiterlijk en verboden af. Maar bij Christus. Jezus stelt zich vóór ons, ook vóór u, en biedt Zich aan om in het hart te komen, en het te vullen met Zijn rust en vrede en geluk.”

„Gelooven moet heerlijk zijn, zelfs al is het misschien suggestie. Maar . . . men moet er voor bestemd zijn. Ik althans weet niet, hoe ik zou moeten gelooven!”

„Hoe ik zou moeten? Zoudt u willen? Die weg is dan zoo eenvoudig. Als men gevoelt voor God schuldig te staan, moet men met belijdenis tot Hem gaan, om dan te zien op Jezus, die alles voor zondaren volbracht. We behoeven niets tot onze zaligheid te doen, maar we moeten geloovig aannemen, wat voor onze zaligheid gedaan is, op het kruis.”

„Ik zou wel willen, maar het is mij alles zoo vreemd. Wie zal mij den weg verder toonen?”

„Er is een Boek, dat u helpen kan. In den Bijbel wordt ons gezegd wie Jezus is; wat gelooven is. En die oprecht zoekt, vindt. Wilt u over deze dingen niet eens ernstig nadenken?”

De belofte werd gegeven.

Een gebed gaat thans mee met de onbekende.

Maar zullen de zorgvuldigheden dezer wereld en de verleiding des rijkdoms het uitgestrooide zaad, dat reeds een weinig scheen op te komen, niet verstikken?

God verhoede het!

Men heeft zoo diep medelijden met zulke jonge menschen, die alles hebben, wat ze begeeren, maar wien juist dat ééne ding ontbreekt, dat ze zoo gelukkig zou maken!

IN DEN GREEP VAN MAMMON

o o o o L. PENNING

23)

RANDIJK BEGON WEER OVER ARNOLD TE praten, want hij kon 't maar niet vatten, dat Nellie zoo onverschillig tegenover dien jongen man was. Van 't zelfde geloof! Beschaafd, bescheiden! Het was een benijdenswaardige partij.

Toen kreeg het meisje een kregede bui.

„U heeft één zaak vergeten, vader.”

Hij keek haar verwonderd aan.

„Hoe bedoel je dat, Nellie?”

„Mijnheer Bol heeft een hoop geld te wachten, en Otto is een arme jongen.”

Er klonk een zachte spot doorheen. Maar toen ze de woorden had geuit, speet het haar, want het was haar vader, tot wien ze sprak.

Met gepaste bescheidenheid mocht zij echter toch wel een ernstige opmerking maken, en zij herinnerde haar vader aan dat plechtige oogenblik, toen Grootvader op zijn uiterste lag, en met de stervende hand dat ontzagwekkende gebaar maakte in de richting van dien schamelen wandtekst.

Randijk was verbaasd over die opmerking — wat had Arnold in vredesnaam met dien wandtekst te maken?

Zij was met het antwoord vlug gereed. Arnold had er niets mee te maken, maar zij zooveel te meer. Als zij hem nam, dan zou het zijn, omdat zijn vader rijk was; het geld zou den doorslag geven. Niet de liefde, de hartelijke toegenegenheid, maar het geld, terwijl Jezus waarschuwde: „Wacht u voor de gierigheid!”

Randijk gaf er geen antwoord op. Het scheen, alsof een stem uit verre gewesten tot hem sprak, en hij verviel in diepe gepeinzen.

Zoo bereikten zij de woning, terwijl de wethouder nog even stil stond op de stoep.

„Hoe vind je dien naam, Nellie: Het Huis van Geluk?”

Nellie meende, dat er veel aan vast zat.

„Dat doet het ook,” was zijn antwoord.

De stem was mild en zacht; ook scheen er iets droevigs doorheen te klinken, terwijl Alberdien bij zijn binnenkomen met innerlijke voldoening opmerkte, dat haar man veel kalmer was geworden.

Nellie dischte het avondeten op; de oude, gezellige toon heerschte aan tafel, en toen het eten was afgelopen, sloeg Randijk den Bijbel op. Hij bladerde er in, totdat hij had gevonden, wat hij zocht. En hij las het hoofdstuk¹⁾ ten voeten uit; met trillende stem en een ontroerd gemoed.

O, het was ook, om er van te ontroeren! Daar werd gesproken van de Godzaligheid, die een groot gewin is met vergenoeging; van voedsel en deksel, waarmee de Christen zich vergenoegen zal, terwijl die rijk willen worden, in verderf en ondergang zullen verzinken. . . .

Toen het tiende vers was gelezen, staakte de huisvader een oogenblik het lezen.

„O vrouw!” zei hij, „welk een waarheid! Ze is verpletterend! De gierigheid, eindigend in zelfmoord!”

Alberdien antwoordde niet, en Nellie antwoordde

1) 1 Timotheüs 6.

evenmin. Maar allen waren onder den indruk van dit ontzagwekkende woord.

Toen las de huisvader weer voort.

„Maar gij, o mensch Gods!”

Het was het apostolisch beroep op allen, die God dienden; een machtig, aangrijpend, overweldigend beroep. En Randijk las het hoofdstuk ten voeten uit, terwijl het somwijlen als een zacht gesnik kwam uit zijn borst, want er ging veel in hem om. En in de dankzegging smeekte hij, dat de Heere hen allen mocht bewaren voor de strikken der gierigheid.

Het was nu Zaterdagavond, en morgen voormiddag zou het preek lezen zijn in de kerk.

„Heeft Noordanus geen preek laten brengen?” vroeg Randijk.

Het was waar ook. Toen Noordanus daar straks met de kar was voorbij gereden, had hij de preek aangereikt. Ze was in een stevigen, grauwen koffiebui geschoven, en Alberdien had ze in den boekenhanger gelegd. Zij had de preek al, en Randijk nam ze uit haar hand.

„Er moet nog een briefje in zitten, Anton.”

Randijk vond het en ging er mee naar de lamp. Toen las hij het:

„Geachte Broeder!” zoo stond er, „met het oog op de godsdienstige en zedelijke verwildering, die hand over hand toeneemt, terwijl zelfs geloovige Christenmenschen aan den gruwelijken Mammon gaan offeren, kan deze predikatie, naar ik meen, onder des Heeren genadigen zegen zijn nut hebben.”

Randijk dacht hetzelfde, en het trof hem, dat Schildhuis daar straks ook over die verwildering had gesproken. In hoog ernstige dagen werd het meer opgemerkt, dat de kinderen Gods, onder den drang des Heiligen Geestes, een luid getuigenis gaven — kon het niet weer zoo zijn?

Er was berouw in Randijks hart om de afglijding, toen de glans der vijf duizend gulden zijn oogen verblindde. Zijn voet had gestaan op een gladde plaats, maar nu stond hij weer op de koninklijke heirbaan, die naar Zion leidde. De banden van den Mammon, die zijn ziel hadden bekneld, bestonden niet meer. Hij was weer vrij; hij stond weer in de vrijheid der kinderen Gods....

XII. In de Leeskerk.

Er was een druk geschuifel van voeten in de kerk; een zacht geroezemoes van stemmen; het orgel zette in, en ouderling Randijk nam zijn plaats in voor den lezenaar. Toen kwam er een groote stilte....

Het bedehuis was flink bezet, al werd er een preek gelezen, en het was een merkwaardige verzameling van menschen, die er aanwezig waren. Welk een heilige aandacht stond er te lezen op het gelaat van Piet Rietveld en diens gade! Ze waren al meer dan veertig jaren getrouwd; ze hadden geen kinderen, en al die jaren hadden ze op dezelfde plaats gezeten.

Hanna Schildhuis en haar kinderen zaten er vlak achter en vulden een heele bank, terwijl haar man in de ouderlingenbank zat. Het was het eigenaardigste gelaat, dat zich laat denken. Als men 't eens had gezien, dan vergat men 't nooit.

Noordanus zat naast Schildhuis. Hij keek naar het zwarte bord, om te zien, welke psalm er zou worden gezongen, en de handen, waarmee hij den psalm op-sloeg, waren vereelt, want hij was een harde, noeste werker. Hij behoorde tot de harten van goud.

¶ Vlak achter de ouderlingenbank zat het gezin van Noordanus; het was een groot gezin, en Otto zat er ook.

De verhouding tusschen Otto en Nellie was den ouden Noordanus natuurlijk bekend, maar hij had Otto waarlijk niet aangemoedigd in die richting, want hij stond op het praktische standpunt van Randijk: Soort bij soort! Dan viel er later niets te verwijten.

Noordanus had vele tegenspoeden gekend in het leven, en in het begin was zijn verbazing daarover groot geweest, want hij en zijn vrouw dienden God, terwijl ze hun kinderen opvoedden in de vreeze des Heeren. Maar later had hij dit alles beter begrepen. De Heere wilde dit zoo, om hem nederig en ootmoedig te houden, en later was hij er eenswillend mee geworden.

Er waren vele harten van goud in deze samenkomst. Misschien behoorde de bleeke vrouw, ginds half verscholen in dien donkeren hoek, de huisvrouw van den veroordeelden Delx, er ook toe, en van het echtpaar Wijschut, op de galerij, werd het vast geloofd, dat beiden God dienden.

Wijschut was als kostwinner van een gezin met groot verlof thuis gekomen. O, het was een vreugde geweest! Tranen van dankbare vreugde waren geplengd.

(Wordt vervolgd)

Dezer dagen herdacht de Internationale Slaapwagen Maatschappij haar halve eeuw sch bestaan. Bovenstaande afbeelding laat een modern slaapvertrek in den trein zien, waar men niets behoeft te ontberen. Dwars door Europa, van West naar Oost en van Noord naar Zuid, snellen tegenwoordig de groote Express-treinen, zoowel op dag als in den nacht, terwijl de reizigers alle mogelijke reiscomfort wordt geboden.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

BANAAL

IN HET BUITENLAND VERTOEVENDE, IN OVERHEERSchend Roomsche streken, werd ik dikwijls getroffen door voorstellingen van Christus en Zijn lijden. Vooral als er zoo'n Calvariën-weg is, die tot een kapel leidt, en men achtereenvolgens de smarten ziet afgebeeld, door welke Christus om onzentwil moest gaan.

Zoo stond ik gisteren stil bij een plaat, in een huisje aan den weg, voorstellende de veroordeeling van Christus, waarbij het volgende Duitsche versje voorkwam:

Jesus ruft: Mein Gott, mein Gott, warum hast Du mich verlassen?
Darauf stirbt er den Kreuztodt. Wer kann diese Liebe fassen?
O habe Dank für Deine Liebe, du grosser Mittler, Jesu Christ!
Gib, das ich Dich nicht mehr betrübe, der Du für mich gestorben bist.
Lass deines Leidens Angst und Pein
Mir innerdar vor Augen sein.

Niet waar, zulke woorden op straat te lezen, hebben ons wat te zeggen. Maar nu schijnt dit een heel andere uitwerking te hebben op de menschen, die dagelijks langs zulke schilderingen en verzen hun weg vervolgen. Dit merkte ik laatst zeer treffend op.

Toen ik in den trein met iemand sprak over den Bijbel, klonk het antwoord: „Ja, het Oude Testament is schoon. Wat prachtige profetieën! Wat troostrijke woorden! Wat goed gekozen beelden!” Ik stemde hiermede volkomen in, maar wees er toen op, dat het Nieuwe Testament voor ons zoo bijzonder veel waarde heeft, omdat het de geschiedenis en de eigen woorden bevat van den grooten Zaligmaker.

„Het Nieuwe Testament? Neen, ik lees liever in het Oude. Het Nieuwe is zoo banaal.”

Verbaasd vroeg ik de beteekenis van deze opmerking. En toen bleek, dat door al de beelden en schilderingen der Roomsche-Katholieken, die op het gevoel moeten werken, en die soms ook werkelijk een-tonig en leelijk zijn, de geschiedenis van Jezus niet meer spreekt tot het geweten en het hart van vele menschen.

Merkwaardig. In ons land zijn er, die het Oude Testament ter zijde schuiven. Het bevat voor hen te wreede geschiedenissen. Misschien is de onverstane voorstelling van de wraak van den God der wraken, van de heiligheid van den God der wet, wel mede oorzaak, dat velen geen oog en oor meer hebben voor het heerlijk-schoone in het Oude-Testament.

En hier is het omgekeerd. Het werken op het gevoel, het onafgebroken voorstellen van de liefde, de herhaalde plastische uitbeelding van het lijden, wekt niet eens meer op tot medegevoel, tot tranen, maar doet vele dieper-denkenenden zich afwenden als van iets banaals, en het Nieuwe Testament gesloten en ongelezen laten.

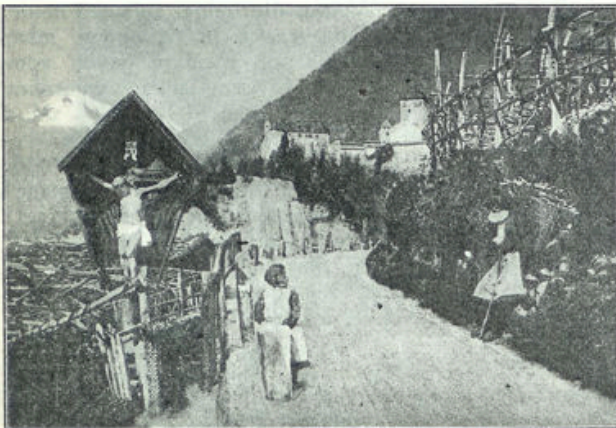
Hoe goed is het daarom: bij de Schrift te blijven.

De Heere Jezus heeft tot de weenende vrouwen gezegd: Weent niet over Mij, maar over uzelve.

De Schrift stelt den heiligen God voor, opdat het geweten worde getroffen, de schuld beleden, en den toekomstenden toorn ontvloden.

De Schrift stelt den God der liefde voor, opdat het hart worde verteederd en de blik geloovig ruste op de Volmaakte Liefde.

Zie, dan is er niets banaals. Dan is alles op zijn plaats Goddelijk schoon. O, dat allen zoó den Bijbel lazen!

Meran met kasteel, Tirol.

Een Christus-beeld, zooals men ze telkens aan den weg vindt, vaak met onderschrift.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

24)

VLAK BIJ DEN LEZENAAR ZAT POTHOVEN, allicht de oudste man van de geheele vergadering; en omdat hij hardhoorend was, zat hij zoo dicht bij den lezenaar. Hij was al lang weduwnaar en woonde bij zijn getrouwden zoon in; niet ver van den korenmolen. Het was een klein, armelijk arbeiders-huisje, en Pothoven had het nooit breed gehad. Maar hij was rijk in God. Door die verstramde aderen ruichte het echte martelarenbloed; hij zou voor Jezus op den brandstapel zijn gegaan — zoo hoog stond de Heiland bij hem aangeschreven.

Maar er was ook alle reden voor. Hij was een grove afgodendienaar geweest vele jaren; toen had de Goddelijke genade hem in het hart gegrepen, en hij was een dienaar Gods geworden. En Jezus' bloed had hem gereinigd van alle schuld, en zijn zonden, die vele waren, waren door de almachtige hand des Heeren in een zee van eeuwige vergetelheid geworpen — lag het dan niet voor de hand, dat hij zelfs den brandstapel voor Jezus zou beklimmen, als het werd vereischt?

O, hij was niet de eenige, die voor Jezus zijn leven zou willen prijs geven! Daar waren er verscheidenen, in deze vergadering. Jezus kende hen; hij had hen lief; hun namen waren in Zijn hooge-priesterlijke handpalmen gegraveerd.

In Zijn naam waren zij hier vergaderd; daarom was Hij hier tegenwoordig. Het was een doorluchtige vergadering; Jezus was er met Zijn heilige engelen, en daar hief de gemeente het psalmlied aan van het hijgend hert, der jacht ontkomen....

Het was roerend en aangrijpend, zooals het psalmlied werd gezongen met een Gode gewijd gemoed. Het was een heilig oogenblik. In dat lied sprak de gemeente haar smachtend verlangen uit; in dat lied klonk de kreet der eeuwen: „Kom, Heere Jezus! ja, kom haastiglijk!”

Het was de gemeente, de gemeenschap der geloovigen, die hier zong. Dat lied had waarde voor God....

Maar ook anderen zongen mee. Het waren afgodendienaren — wat baatte hun zingen?

Het onzichtbare vormde in dit bedehuis het gewichtigste; het voornaamste. Het was een vergadering van zielen, van geesten, en slechts het alziend oog des Heeren blikte tot in de duisterste schuilhoeken.

Terwijl de psalm van het reikhalzend verlangen oprees, dacht Wailing misschien aan zijn Russische effecten. Zij hadden een harten klap gekregen; er werd geen rente meer uitbetaald, en de vraag kwam tot hem, wat hij er mee zou doen: ze houden of verkoopen. Daar waren er velen, die onder het psalmlied, dat zij meezongen, aan hun effecten zullen hebben gedacht. Ze hadden de wereld meegesleept binnen de muren van dit bedehuis, dat in een grijzen zandsteen, boven den hoofdingang, deze woorden droeg: „Hoe liefelijk zijn Uwe woningen, o Heere Zebaoth!” En de buitenlandsche fondsen, die in hun trommels lagen, wogen hen zwaarder dan het verlangen naar den levenden God. Het waren afgodendienaren, en zij zaten naast de dienaren Gods....

Er zaten O.-W.ers in deze vergadering, en menschen, die er naar hunkerden, het te worden. Roekeloze

speculanten waren er onder; listige overtreders der distributiewetten; smokkelaars, die er geen zonde in zagen, den Staat te bestelen zoo hard als zij konden; en menschen, die gaarne overtreders zouden worden, maar nu een schoon gelaat toonden en op die overtreders bitter afgaven, omdat zij de listigheid misten, tusschen de mazen der wet door te glippen, indien zij dezelfde vergrijpen zouden plegen.

Er bevonden zich kerkgangers in dit bedehuis, die dubbelwezens waren. In hun binnenste woedde de strijd tusschen den dienst van den waren God en den dienst van den Mammon, en deze strijd was bitter en zwaar — kon de ouderling, die nu voorging in het gebed, er niet van spreken? Was gisteravond de adem van den Mammondienst niet over zijn ziel gegaan?

„Neig onze harten tot Uwe getuigenissen,” zoo bad hij, „maar niet tot gierigheid! Gij omringt ons met Uwe goedertierenheid, en Uwe weldaden zijn elken morgen nieuw!”

De smid, die vlak bij de kerk woonde, stond achteraan, bij den uitgang, om er vlug uit te kunnen, als het hem verveelde.

De rijke Randijk kon dat wel bidden, dacht hij. De man had overvloed; hij stikte in het geld. Maar zou een arme huismoeder, die zich van den morgen tot den avond moest afsloven en afbeulen, om eerlijk rond te komen, het ook bidden?

Jansen snapte er niets van; hij was op dit punt zoo blind als een mol. Daar naast hem zat zoo'n arme huismoeder; haar hart zei Ja en Amen op Randijks gebed, en haar ziel werd getroost.

Randijk las de preek. Ze behandelde den tekst: „Wat baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel?”¹⁾

Hij las met ongewonen ernst en heldere, duidelijke stem voor. Zijn ziel lag er in, en hij voelde zich gedragen door het gebed der gemeente, de trouwe Gideonsbende, die door nacht en nevel heenbrak, om het hemelsche Zion te bereiken.

„'t Wordt net zijn vader,” fluisterde de oude Rietveld, die met het innigst welbehagen zat te luisteren.

„Als twee druppels,” fluisterde zijn vrouw terug.

Noordanus had het wel bij het rechte eind gehad, toen hij meende, dat zoo'n preek juist geschikt was voor dezen tijd, en Schildhuis knikte herhaaldelijk met het hoofd. Dat was al een heel gunstig teeken. Hij wilde daarmee zeggen, dat de prediker den spijker raak op den kop had getikt.

De worsteling der oprechte Christenziel tegen de gierigheid, de hebzucht, het schrapen en het rijk willen worden werd met een levendigheid geteekend, zooals men 't zelden hoorde. De prediker zelf was blijkbaar omgonsd geweest door de bacillen van een Mammonistischen dampkring; de leerrede was even indrukwekkend als boeiend en leerzaam, en men mocht verwachten, dat allen zouden luisteren.

Toch was het niet het geval. Wailings geest dwaalde rond in een complex van huizen, die nu nog voor een mak prijsje te koop waren, en waarop een reuzenwinst zou kunnen worden behaald, indien het geluk wilde dienen, en de oorlog nog een poos duurde. En de man, die naast hem zat, maakte berekening over de graanprijzen, en een arbeider, twee banken verder, wiens gezin door ziekte was geteisterd, beefde voor de doktersrekening, die te wachten stond,

en indien een fonograaf die inwendige gedachten en overleggingen had kunnen opvangen en weergeven, dan zouden er de muren van dit bedehuis van hebben gedaverd.

„Amen!” zei de ouderling. De preek was uit. De gemeente hief een slotpsalm aan, en de laatste regel was het smeekende:

„Laat gierigheid mij in haar strik niet vangen!”¹⁾

Toen ging Noordanus voor in de dankzegging. Hij dankte den Heere uit des harten grond voor de bemoediging, den troost en de verkwikking, die Gods kinderen in deze samenkomst hadden ervaren, terwijl hij bad, dat de blinddoek mocht scheuren, die de oogen der Mammondienaren nog bedekte. Hij smeekte op een wijze, dat den ouden Pothoven van ware zielsverrukking de tranen over de verdorpe wangen biggelden, terwijl velen opnieuw een vast verbond met den Heere sloten, om in de kracht des Heiligen Geestes te strijden tegen den Mammon, die de kerk, het vaderland en de maatschappij met verderf en ondergang bedreigde.

Er werd nog een korte nabetrachting gehouden in de kerkeraadskamer, terwijl de koster de koffie bracht, zooals het de gewoonte was na de morgengodsdienst-oefening.

„Een voortreffelijke predikatie, meneer Randijk,” zeide hij; „ik val er bij met mijn geheele ziel.”

De broeders ouderlingen en diakenen waren van dezelfde meening, en Randijk dankte Noordanus in 't bijzonder, omdat deze de leerrede had verstrekt.

Nellie kwam binnen, om Vader te halen. Zij was alleen; haar moeder was uit de kerk naar een vriendin gegaan, die gister plotseling ongesteld was geworden.

„Ga jij maar vooruit, mijn kind!” zei Randijk. „Ik wil nog even vrouw Delx bezoeken — ga je mee, Noordanus?”

Toen stond Noordanus ook op, en beiden gingen samen naar het droeve klaaghuis, waar vrouw Delx woonde. Zij was net thuis, toen de beide ouderlingen naderden, en stond daar nog, met hoed en mantel in de hand. Het lijden had diepe groeven in haar gelaat geploegd, en zij was sterk verouderd.

„Heb je nog iets aan de preek gehad?” vroeg Noordanus.

Zij begon te snikken, terwijl haar kinderen haar met groote oogen aankeken. Ze dacht aan haar ongelukkigen man, die vast was geloopt in de strikken van den Mammon.

„Zijn tijd kort op,” troostte Randijk, „en dan kan hij met des Heeren hulp een nieuw leven beginnen.”

„Met een geschandvleken naam!” zuchtte ze.

Het was het huis der ellende; het gezin was verwoest door den Mammon, en thans bleek het, dat er meer schuld was dan goed. Deze vrouw was doodarm.

Dat was het werk van den Mammon. Zoo machtig was hij. Maar de Christelijke barmhartigheid was ook een macht. Zij kon opbouwen, waar de Mammon had verwoest, en in den drang des Heiligen Geestes zeide Randijk: „Laten wij bidden!”

Na het gebed stond hij op. Hij haalde een briefje van vijf en twintig gulden uit zijn zak en reikte het haar over.

„Dit is voor brandstoffen dezen winter,” zeide hij; „en is er gebrek, dan kom tot mij!”

En zoo vertrokken de ouderlingen.

(Wordt vervolgd)

¹⁾ Mattheüs 16 : 26a.

²⁾ Psalm 119 : 18

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

ANTI-CHRISTELIJK.

ONLANGS ZIJN DOOR VELEN IN ONS LAND TWEE mannen gehuldigd, die met „Anti-Christelijk” moeten worden aangeduid. Het zijn Spinoza, die ter herinnering aan zijn 250sten sterfdag, en Mr. Van Houten, die ter gedachtenis aan zijn geboortedag, 90 jaar geleden, door vele vrienden werd geëerd.

Nu vraag ik: is het niet bedroevend, dat men in een Christelijk land met wijding overgaat tot het „huldigen” van mannen, die zich lijnrecht tegen den Christus hebben gesteld?

Baruch de Spinoza was een Jood. En ik herinner mij nog zoo goed als kleine jongen, hoe, toen de Paviljoensgracht in Den Haag gedempt was, en daar een standbeeld voor dit genie opgericht, de haat van vele orthodoxe Joden zich openbaarde, evenals dit geschiedde in den tijd, toen hij leefde, in Amsterdam en Den Haag. Het standbeeld werd bespot; meer dan dat; besmeurd en gehavend.

Iets dergelijks kunnen we niet genoeg afkeuren. Maar wel hebben we ons afgevraagd, waarom niet op waardige wijze door mannen van Christelijken huize tegen het oprichten van standbeelden voor zulke anti-Christelijke mannen in onze Christelijke steden is geprotesteerd.

Zulke mannen hebben hun deugden gehad. Trouwe strijders waren ze voor hun beginselen. Maar waar blijven dan de Christenen met hun strijd voor hùn beginselen? Waarom komen zij niet beslister op tegen hetgeen in een Christenland niet betaamt?

Spinoza was in menig opzicht een voortreffelijk man. Hij beoordeelde door zijn wijsbegeerte de harten van velen. En beleefde wat hij beleed. Frederik van Eeden heeft van hem gezegd: „Zijn woorden zijn als uitzichten door de dorre hagen van vervlochten betoog, waartusschen hij ons voert naar paradijzen van heilige emotie.” Maar... bij Spinoza gold verstand meer dan geloof. Eigenlijk is het verstand van den mensch volgens hem „God.” Hij achtte den mensch in staat om den Bijbel te beoordeelen en aan te duiden wat er waarheid in is of niet; een echte Bijbel-criticus dus: ja hij geloofde het mogelijk, God te begrijpen, met Wien hij anderzijds, naar zijn zeggen, door „verstandelijke liefde” gemeenschap oefende. — Zijn leer was dus in lijnrechte tegenspraak met de Goddelijke openbaring in de Schrift; beslist anti-Christelijk.

Ook Van Houten is fel gekant tegen den geopenbaarden Godsdienst. Ten minste: hij was het tot nu toe in al zijn uitspraken. God, eigendom, familie — hij randde ze één voor één aan. Hoogeren zegen — hij wilde er niet van weten. De eed bij God — hij voor-spelde en prees den tijd, waarin die eed in de rechtzaal evenveel waarde zou hebben als de eed bij Bachus in de kroeg. Hij gaf een godslasterlijke beschouwing over het wonderde mysterie van Christus' geboorte. Ook zijn leer derhalve: anti-Christelijk.

„Alle geest, die niet belijdt, dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is, die is uit God niet; maar dit is de geest van den anti-Christ.” (1 Joh. 4 : 3.)

Zoo sprak Johannes, de discipel van Jezus, dien men zoo gaarne den „apostel der liefde” noemt. En deze zelfde zegt met groote beslister tot een vrouwe, dat zij iemand, die de leer van Christus niet brengt, — een leeraar dus, die zich anti-Christelijk openbaart in zijn leer, — niet in huis mag ontvangen, noch tot hem zeggen: „Wees gegroet!” (2 Joh. : 10.)

Zulke „leeraars” kunnen soms zeer aantrekkelijk zijn; in menig opzicht een voorbeeld; maar het gaat niet om hun personen, doch om de beginselen, die zij voorstaan. En de vorst der duisternis gebruikt gaarne edele figuren om propaganda te maken voor zijn rijk.

Dit moet men óók bedenken, als het menschen geldt als Krishna-moerti. De vraag is niet, wat hun adel van gemoed is, maar of zij met God en Christus rekenen. Ezau was, als mensch, ook in zijn handelingen, heel wat aantrekkelijker dan Jakob. Maar de Schrift noemt hem een ongodelijke, omdat hij Gods openbaring minachtte.

Nu is het zoo jammer, dat niet alleen in Christelijk Nederland zoo weinig stemmen opgaan tegen de anti-Christen, (1 Joh. 2 : 18b.) zoo weinig gestreden wordt tegen hun leer, maar dat ook sommigen, die zeggen het Evangelie van Christus lief te hebben en te dienen, openlijk mannen als Krishnamoerti onder bescherming nemen. Lijnrecht tegen 's Heeren gebod in 2 Joh. 10 en 11; en voorbijziende wat geschreven staat in 1 Joh. 2 : 22. Dezulken worden dan verdedigd om hun rein leven, om hun „verbinding met God.” Als zij den Christus der Schrift verwerpen, maar „toonon door Gods kracht te leven,” worden zij verdedigd, omdat hun licht wel anders is dan het onze, maar toch óók licht van den „Vader der lichten.” Men vergeet, dat er ook schijnlicht is: de duivel zelf verandert zich in een engel des lichts. Men let niet meer op de leer, maar op den persoon. „Belangstellend,” zoo wordt gezegd, „wachten we af, hoe deze persoon zich verder zal ontplooiën.”

Is het wonder, dat zij, die aldus den persoon met de leer, en Gods licht met licht van Satan verwarren, ook tot uitspraken over den

Bijbel komen, als er onlangs eene in „Nieuwe Wegen” te lezen stond?

„Wie den Bijbel aanziet.... als een door menschen geschreven en van alle menschelekheid blijken dragend boek, vof getuigenissen van uit God gesproken leven, zal weten te scheiden en te onderscheiden, tusschen het min en meer waardevolle.” Zoo oordeelende over de Schriften, heeft men geen gezag der Schriften, geen leer der Schriften, waarop men zich beroepen kan als de leer van Christus, en laat men zich vanzelf meevoeren, naar de profetie van onze laatste dagen, met „allen wind der leer.” (Efeze 4 : 14.) Maar.... zoo nadert men dan ook het anti-Christelijke!

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

25)

XIII. Op het Gevaarlijke Pad.

DE DAGEN BEGONNEN TE KORTEN, EN, Randijk was alle avonden uit op huisbezoek. Hij ging gemeenlijk met Noordan uit en een enkelen keer met Schildhuis. Het was een heerlijk werk; hij werd allerwegen met welwillendheid en soms met vreugde ontvangen, en die bezoeken bevielen hem beter dan de korte bezoeken, die Wailing hem bracht. Er werd dan trouwens over heel gewone dingen gesproken, terwijl Randijk zich wel hoedde, op nieuwe speculaties te zinspelen.

Maar hij mocht daarom zijn plicht als huisvader toch niet verzaken, en over de Russische effecten, die nu geen rente meer uitbetaalden, werden zulke vreemde noten gekraakt, dat hij toch eens een berekening behoorde te maken van de verliezen, die hij daardoor had geleden.

Hij haalde den effectentrommel te voorschijn en begon weer te cijferen. Hij besteedde er een heelen voormiddag aan, want het verliescijfer leek hem toch buitensporig groot, maar hoe hij ook rekende, het cijfer bleef hetzelfde.

Het was toch een pijnlijk geval, en terwijl hij er over peinsde, of hij de Russen zou houden of verkoopen, kwam Wailing net overslag.

Randijk was er blij om. Wailing was een man van doorzicht, en naar een goeden raad wilde hij gaarne luisteren.

„Dat ziet er niet zoo mooi uit, buurman!” zeide hij, op de beursnoteering wijzend van de Russische effecten.

Wailing kon er van meepraten. Hij had het er al te kwaad mee gehad in de leeskerk, en de gemeene Bolsjewiek had hem dat geleverd. Er bevond zich voor een bedrag van vijftien honderd millioen gulden aan Russische effecten in ons land; vooral de kleine middenstand leed er bitter onder, en de schorsing der rentebetaling beteekende voor ons kleine land, dat de inkomsten met vijf en zeventig millioen gulden per jaar waren verminderd.

‘t Waren reuzensommen. Het was ongehoord. Gister had Wailing een metselaar gesproken, die er zijn spaarpenningen in had belegd en met groote verbazing uitriep: „Zooiets kan toch niet bestaan!”

Een onnoozele uitroep!

„De wereld staat tegenwoordig op haar kop,” zei Wailing; „daar doet de mensch niets aan. Wat muurvast scheen, rolt, en wij rollen mee!”

„En wat wil je nu met die Russen doen?” vroeg Wailing.

Randijk meende, dat verkoopen nog maar het verstandigst zou zijn.

„Onzin!” zei Wailing.

Hij beschikte over een ronde, joviale stem, en sprak

gemeenlijk, als hij 't noodig achtte, met een groote overredingskracht, die geen tegenspraak duldde.

O, neen! niet verkoopen! niet opruimen! Daarin zag hij volstrekt geen heil. Hij had ook een partij Russen, meer dan hem lief was, maar hij liet ze netjes in den trommel liggen, want dat kwam na den oorlog van zelf weer terecht.

Randijk was er nog niet zoo zeker van. De Communisten dorsten veel aan, en als de Bolsjewistische regeering de betaling bleef weigeren, dan was er geen macht ter wereld, die haar daartoe kon dwingen.

Wailing maakte een luchtig gebaar met de hand. Strenge heeren regeerden niet lang, beweerde hij, en al bleef de Bolsjewistische regeering aan 't roer, wat niet waarschijnlijk was, dan zou ze na den oorlog, om buitenlandsche credieten machtig te worden, toch wel noodzaak zijn, de oude staatsschulden te erkennen.

Randijk trok de schouders op. Zijn vriend kon gelijk hebben, maar het was wel gewenscht, de heeren van de Bank eens te raadplegen. En Randijk nam alvast zijn Russische effecten mee; het was een heel pak, en de bankier lachte reeds, toen hij het pak zag.

„Daar zitten vermoedelijk de Russen in,” zeide hij.

De laatste twee maanden waren de bezitters van Russische effecten bij tientallen bij hem geweest, en hij had hun allen den raad gegeven, dien hij zelf had opgevolgd, om de Russen te houden. Het was nog nooit voorgekomen, dat een nieuwe regeering de oude schulden was blijven verlooehen.

Randijk voelde zich wel honderd pond lichter, zooals hij zich tegenover zijn vrouw uitdrukte, toen hij thuis kwam, en heimelijk bewonderde hij het doorzicht van Wailing, die hem precies hetzelfde had verteld als de directeur der Bank.

In den namiddag was er een vergadering van Burgemeester en Wethouders. Randijk ging er heen; op zulke vergaderingen miste hij nooit. En toen hij uit de vergadering naar huis ging, liep de lange Wailing hem bij de dorpslinde vlak tegen 't lijf.

Er lag iets zegevierends in Wailings oogen.

„Als je er niet tegen hebt, dan gaan we samen,” zeide hij, en de stem dempend, voegde hij er op gewichtigen toon aan toe: „Nu weet ik een mooi zaakje; 't is een gouden ei, en we halen het samen uit het nest, als je mee wilt doen.”

De wethouder bleef staan. Hij veranderde er van, en er ging een huivering door zijn ziel. Hij antwoordde niet aanstonds; toen zeide hij, den buurman strak aankijkend: „Als 't maar geen zwendel is!”

„Ik dacht, Randijk, dat je me in zoover toch wel kendet, dat je me voor geen zwendelaar hield.”

Wailing was geprikkeld. Hij sprak op hoogen toon, terwijl het bloed hem naar de wangen was gestegen, en Randijk drukte er zijn spijt over uit, dit ongelukkige woord „zwendel” te hebben geuit. Het was hem ontglipt, en hij had allerminst de bedoeling gehad, Wailing te beleedigen.

„Vertel me maar eens, wat je hebt!” zei Randijk.

Daarmee was de zaak weer in orde, en Wailing begon zijn plan te ontwikkelen. Het was reusachtig in Randijks oog, maar niettemin berustte het plan op een gezonde basis. Het was geen windspeculatie maar een reële handel.

Het gold een complex gebouwen in de stad; het waren twintig heerenhuizen; de eigenaar was oud en wilde er af. Op een paar na waren ze verhuurd en goed verhuurd, en die huizen waren nu uit de hand te koop voor zes duizend gulden het perceel.

Wailing had de huizen gister bezichtigd; hij was geen deskundige, maar ze stonden hem toch goed aan. Om echter secuur te gaan, zou hij den bouwkundige Bakker opdragen, ze op te nemen.

„Is dat nu zwendel?” vroeg hij.

Het woord scheen hem nog een beetje dwars te zitten.

Neen, dat was geen zwendel. Het was een gezonde handel.

„Wat kan er aan verdiend worden?” vroeg Randijk.

Wailing antwoordde, dat zulks bij hem de tweede vraag was. Er moest een andere vraag aan vooraf gaan: Wat kon er aan verloren worden?

Randijk moest hem al weer gelijk geven, en indien Bakker de meening van Wailing, dat de prijs schappelijk was, bevestigde, dan kon Randijk wel op zijn vingers uittellen, dat de risico uiterst gering zou zijn.

Ze hadden het huis van den wethouder bereikt.

„Waar haal ik het geld vandaan?” vroeg Randijk.

„De helft kan als eerste hypotheek op de huizen blijven staan.”

Dat was dan dertig duizend gulden voor Randijks part, en omdat hij geen effecten wilde verkoopen, zou hij een hypotheek moeten nemen op zijn land.

Het zinde hem eigenlijk niet. Het krenkte zijn trots, maar er zat toch niets anders op, indien de koop zou doorgaan. Het was nog al wat; zoo'n koop had Randijk nog nooit gesloten.

„Denk er maar eens over,” zei Wailing; „ik heb het aanbod van de huizen een week vast in handen.”

(Wordt vervolgd)

De straat van de millionairs in New-York. Ze heet Park Avenue en er wonen eenige honderden millionairs. Men noemt ze de straat, waar armoede onbekend is en ellende niet wordt toegelaten. We weten echter, dat juist in de huizen dier rijken dikwijls groote geestelijke armoede heerscht, terwijl er immers zooveel ellende is, die zich niet door geld laat buitensluiten!

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Doe het nu!

DEN TEKST LEEREN VOOR DE ZONDAGSSCHOOL, de vragen beantwoorden voor de Bijbels, het werk maken voor de catechisatie — wat gebeurt het dikwijls op het nippertje! We hebben er zelf vroeger ook aan meegedaan. Maar wijze ouders hebben ons op het verkeerde er van gewezen. En al hebben we niet altijd — vooral niet altijd dadelijk — geluisterd, we zijn toch blij, den goeden raad niet in den wind te hebben geslagen en er dikwijls voordeel van te hebben gehad.

Want ten eerste gaat alles, wat men zoo op het laatste oogenblik doet, vaak half, ook al is het, door een ons misschien aangeboren gevatheid, schijnbaar heel, en ook al zijn er op dezen regel uitzonderingen. En ten tweede blijft er zoo weinig van hangen. En om dat laatste gaat het toch. Niet, of we den tekst al redelijk kunnen opzeggen, en de vragen behoorlijk weten te beantwoorden, en wat kennis van de leer toonen te bezitten, door vragen en antwoorden uit het hoofd op te zeggen. Maar of het er in zit. Of we eenige dagen later den tekst nog kennen, en de goede antwoorden en opgedane wijsheid ons zijn bijgebleven.

Een van de duidelijkste leeringen der Schrift is: doe het nu!

In zaken hebben velen, in onzen grooten tijd van handel en techniek, die spreuk toegepast. Praktische Engelschen hebben de laatste jaren door hun „Do it now!” over de heele wereld getuigd tegen het verkeerde van uitstellen. En de opvoedkunde onzer dagen legt ook den nadruk op het „terstond” handelen.

Maar de Bijbel was de handelsmenschen, het zakenleven en de paedagogiek al eeuwen voor!

Gods Woord roept het jong en oud, geloovig en ongeloovig, steeds weer toe: Doe het nu!

Nu is het „de welaangename tijd.”

Nu is het „de dag der zaligheid.”

Nu. — Als we wachten, kan het zijn, dat de genade Gods tevergeefs tot ons kwam.

Nu wil de Heere Jezus in ons hart, in ons huis binnenkomen. „Haast u... Ik moet heden in uw huis blijven.”

Nu, nu we „Zijn stem hooren,” moeten we ons „hart niet verharden.”

Nu, in de dagen der kracht, en niet als we oud geworden zijn, nu, in den schoonsten tijd van ons leven, moeten we doen wat God wil. „Gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer de kwade dagen komen.”

Maar als dit alles waar is in de hoogste dingen, laat het dan ook door ons toegepast worden op de dagelijksche.

Moet ge huiswerk maken, — doe het nu! Eerst alles goed en grondig afmaken, en dan aan uw genoegens, aan andere dingen denken. 't Zal straks tot vreugde voor u en uw ouders zijn. En wat geeft het voor het heden al een prettig, rustig gevoel, als ons werk af is „voor vandaag.”

Moet ge u ontwikkelen, — doe het nu! Elken dag enkele minuten voor dit of voor dat afzonderen, geeft u, over het jaar genomen, een reeks van uren voor lichamelijke en geestelijke ontwikkeling. Elken dag vijf minuten voor uzelf in den Bijbel lezen, hoe maakt het u met de Schrift vertrouwd! Elken dag een kwartier piano- of orgelspelen, hoe stelt het u straks in staat om tot genoegen van uzelf en anderen te spelen of liederen te begeleiden!

Moet ge op allerlei gebied dingen léeren, werkzaam zijn, u nuttig maken voor anderen, — doe het nu!... Te laat opstaan, kan den heelen dag in de war brengen; ontnemt soms de gelegenheid om gesterkt te worden door het Woord Gods en het gebed. Te laat beginnen, doet nerveus aanpakken en jachtig voltooien.

Moet ge nu misschien wat afleggen of aandoen, naar aanleiding van deze regelen, — doe het NU! Hoe dikwijls wordt men al lezende overtuigd van 't ware, dat gezegd wordt, maar zegt in zijn hart: later hoop ik er naar te doen. Maar dat later wordt nooit. Alleen wat we dadelijk doen, heeft zekerheid van bestaan. Want alleen over het „nu” beschikken we. Wie weet, wat „morgen” zijn zal?

Moet ik de besliste keuze doen, — dan nu.

Moet ik mijn leven anders inrichten, — dan nu.

Moet ik minder vragen wat ik kan of wil, en meer wat anderen kan dienen, — dan nu.

Moet ik in het een of ander, soms in 't heel kleine, mijzelf verloochenen, mijzelf opofferen, — dan nu.

Moet ik meer volharden in hetgeen anderen mij terecht voorhouden als het waarlijk goede, — dan nu.

Moet ik op tijd mijn plichten waarnemen, opdat alles ordelijk geschiede, — dan nu.

Moet ik een of ander bijzonder werk doen voor mijn Heiland, misschien iemand persoonlijk op Hem wijzen, — dan nu.

Moet ik terugkeeren, als ik afgezworven ben, — dan nu. Moet ik een zieke bezoeken, een bedroefde troosten, aan verlatenen of eenzamen schrijven, — dan nu.

In één woord: het is altijd terstond. In het Evangelie van Markus, waar de Heere Jezus ons als Dienstknecht wordt voorgesteld, vinden we twee-en-veertig maal het woordje „terstond.” Moet een dienaar niet terstond gereed staan om de bevelen van zijn heer na te komen? — Welnu, laat het dan ook bij ons in alles, in ons navolgen van Jezus, in onze dagelijksche dingen, bij plichten en vreugden, terstond zijn; laat onze levensspreuk wezen of worden: Doe het nu!

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

26)

RANDIJK KWAM THUIS; DE THEE WAS GEZET, en Alberdien merkte niets bijzonders. Ze had haar man met Wailing druk zien praten bij het tuinhok, en hoe 't kwam, wist zij niet, maar ze was er van geschrokken. Te grooter was haar voldoening, dat haar man nu rustig en kalm was.

Maar hij was inwendig niet rustig en kalm; het was maar schijn, en het bezwaarde hem bovendien, dat hij dezen reuzenkoop voor zijn vrouw geheim zou houden. Het was nog nooit gebeurd. Ze hadden samen tot heden alles overlegd, zooals men zulks ook verwachten mocht van echtgenooten, die beiden God dienden, en lief en leed samen behoorden te deelen.

Thans was het keerpunt gekomen. En zoo deze vrouw met haar ernstige, trouwe oogen op dit oogenblik een blik had kunnen slaan in het hart van haar man, dan zou zij een kreet van ontzetting hebben geslaakt.

Hij was vriendelijk en hartelijk; zelfs trachtte hij te lachen en te schertsen, al ging het moeilijk, maar het was een schijnvertooning. Alberdien zag een masker, terwijl hij in zijn vrouw een hinderpaal zag, om het geld terug te winnen, dat hij met zijn Russische effecten had verloren.

Er woelde een strijd in zijn binnenste achter dat masker van lach en scherts, en die strijd was hevig en bitter. Zijn conscientie klaagde hem aan, dat hij een gruwelijk onrecht pleegde tegenover een trouw zorgende gade, met haar in volstrekte onwetendheid te laten tegenover zoo'n gewichtige huizenspeculatie.

Er zou bovendien een buitengewone mate van vindingrijkheid, om nu maar niet te spreken van listigheid, bij te pas moeten komen, om het voor haar verborgen te houden, want haar blik was scherp en haar opmerkingsgave groot.

Maar de mensch vindt vele vonden, om zijn misdaden te bedekken. Als de speculatie was afgelopen, dan zou hij alles aan zijn vrouw vertellen, en de baan zou weer vlak zijn. Maar nu nog niet... de tijd was er nog niet rijp voor....

Alberdien haalde een doos met Weesper moppen uit de kast.

„Ik heb ze expres voor jou gekocht,” zei ze, „omdat jij er zooveel van houdt.”

„Je bent een vrouw uit duizend,” was zijn antwoord. Maar meteen dacht hij aan de vijf duizend gulden, die voor 't oprapen waren geweest, en die hij zou hebben opgemaakt ook, indien zijn vrouw het niet had verhinderd door haar verkeerden raad.

Mocht hij het haar ten kwade duiden?

Geen sprake van!

Dat deed hij ook niet. Zij kon niet anders, omdat haar horizont beperkt was. Ze was een vrouw; ze

woonde op „Engzicht” en niet op „Ruimzicht.” Dat was Randijks standpunt.

„Blijf je niet thuis?” vroeg Alberdien, want ze zag, dat hij opstond.

„Nee,” was zijn antwoord, „ik ga nog een luchtje scheppen.”

Zoo ging hij dan heen, de voordeur uit, en Nellie, die binnenkwam, zag het betrokken gelaat van haar moeder.

„Wat is 't?” vroeg ze; „heeft u hoofdpijn?”

Ach, dat was het niet. Het was iets anders. Haar vader stond zoeven druk met Wailing te praten, en nu ging hij nog een luchtje scheppen, terwijl hij heden voormiddag naar de stad was geweest en daar straks een vergadering van het gemeentebestuur had bijgewoond. En nu er al weer uit, ofschoon de lucht dreigend stond, en er elk oogenblik een zware regenbui kon neerkletteren!

Waarvoor dan toch? Alberdien had het wel gezien, dat haar man aan het tuinhek druk met Wailing had staan praten. En bij 't afscheid had Wailing de hand geschud van Anton en gezegd: „'t Is in orde; we houden ons aan de afspraak.”

Daaraan dacht Alberdien, en daarom was haar gelaat betrokken.

(Wordt vervolgd)

Dertig jaren geleden werd de beroemde Italiaansche beeldhouwer Gemito krankzinnig, waardoor zijn arbeid, dien men toen reeds met het werk van Michel Angelo vergeleek, ophield. Thans, na dertig jaar, is de kunstenaar zóóver hersteld, dat hij weer aan 't werk is getogen. Onze afbeelding toont hem, bezig aan een zijner kunstgewrochten.

EEN VRAAGGESPREK MET Prof. Dr. H. M. VAN NES :

✠ (VAN ONZEN BIJZONDEREN MEDEWERKER) ✠

ALS EEN LANDELIJKE OASE MIDDEN IN de steenenwoestijn der sleutelstad ligt „Vreeswijk,” een echt buitenhuis nog, lange rij boogramen in den breeden voorgevel, stemmig, effen grijs de huiskleur. Dat daar de hoogleeraar woont, wiens naam in breeden kring een helderen klank heeft, is iets meer dan een toevalligheid. Prof. van Nes toch had — en heeft nog — naast hooger liggende idealen, dit: een ruim huis met een tuin als levensgezellen. Zelfs in het al heel jong opgekomen verlangen, om predikant te worden, zat dat ideaal voor een pastorie met een mooien tuin! Nu, dat is in orde gekomen.

„Kijkt u maar eens hier: daar hangt geschilderd door een vroegeren catechisant van mij, de kerk van Woudenberg, mijn eerste gemeente. En toen ik daar 15 Juli 1888 mijn intrede deed, was het jeugdverlangen ten volle bevredigd: een dorpspastorie met een mooien tuin!”

De werkkamer van Prof. van Nes staat in goede harmonie met de plaatselijke idealen, door zijn tuin vervuld; en dat komt hem gelegen, niet alleen omdat een hoogleeraar nu eenmaal veel boeken moet bergen, maar ook omdat mijn gastheer een zeer bewegelijk causeur bleek. Telkens van zit- en standplaats wisselend, ontnam hij der kamer om zoo te zeggen haar uitgestrektheid en tegelijk ons langdurig gesprek alle stijfheid. Trouwens deze moet men bij den zoo eenvoudigen, van alle pose ver verwijderden geleerde ook niet zoeken. Wie tot zijn lievelingstekst heeft gekozen Jes. 57 : 15, waarin sprake is van het wonen van den Eeuwige „bij dien, die eens verbrijzelden en nederigen geestes is,” opdat Hij zou levend maken „den geest der nederigen en het hart der verbrijzelden,” — zulk een kán niet meer schijnen dan hij is.

Waarom ik met hem kwam praten? Hij was toch geen jubilaris; er was niets bijzonders . . . . Waarom ik dan kwam?”

„Professor, u is behalve hoogleeraar ook *Zendingsman*, en van dezen kant wilde ik graag van uw arbeid hooren. Bovendien komt ter a.s. synode het belangrijke punt ter sprake over het al of niet kerkelijk maken van de zending.”

„Ja, maar dáárover kan ik u weinig zeggen; ik zal mij daarover ook uit moeten spreken, en kan mij dus zelf het gras niet voor de voeten wegmaaien.”

Dit alleszins billijk antwoord aanvaardend, poogde ik peilingen te doen naar de bron van des hoogleeraars zendingsliefde en dies daalde hij met mij af naar de jeugd, waarin zulke liefdes bijna altoos hun ontstaan vinden.

„Mijn moeder was een vrouw des gebeds, en van haar heb ik stellig de indrukken, die, onbestemd eerst, sterker later mijn liefde naar het Koninkrijk Gods deden uitgaan. Op mijn zevende jaar stond het al in mijn hart gegrift: naar den kansel, naar de pastorie.”

„Volgde u daarin het vaderlijk erfdeel?”

„Heelemaal niet. Mijn vader — zie, daar hangen de groote portretten van mijn ouders — was ambtenaar bij de belastingen. Ja, en dat weet u wellicht niet, ik was het 18^e zijner kinderen! En van die 18 zijn er nooit meer dan vier tegelijk in leven geweest. De

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Verblijd u . . . maar weet!

„Mach' es gleich der Sonnenuhr:
Zahl' die heitren Stunden nur.“

DEZE BEKENDE, WIJZE ZONNEWIJZERSPREUK (alleen, zooals ook de zonnwijzer dit doet, de zonneuren aanwijzend voor dit leven) is een echte jeugd-spreuk. Ze staat hier dichtbij op een kasteeltje, geheeten „Die Altenburg.“ De dood met zeis staat er naast geschilderd; maar ook een jong meisje met vruchten en bloemen. Zeker, er zijn in ons jonge leven sombere uren, ook doodsuren, maar bij deze blijven we niet stilstaan. We wijzen liever op de blijde uren van ons jonge leven, op zooveel, dat ons hart aantrekt, dat een lust is voor onze oogen. Daárin zich te verblijden is een gezegend dagwerk. „Het licht is zoet, en het is den oogen goed, de zon te aanschouwen.“ En, niet waar? telkens wijst onze levenszon weer een blijde ure aan, zelfs als we ons in beproeving bevinden, en ook al zijn er vele donkere voorafgegaan en moeten er misschien nog vele zoodanige volgen.

„Geniet blij de jeugd u gegeven, want ras gaan haar zoetheën voorbij; haar krans met gebloemde doorweven, duurt enkel uw lentegetij.“ We kennen het vers? En dan de slotwoorden: „Gelukkig, o jeugd! als ge zijt!“

Een zelfde gedachte hield ook den Prediker bezig. (Pred. 11 : 7—10.) Hij wist wel, dat het goed was, in zijn jeugd een juk te dragen. Men leert dan immers voor later; wordt gestaald; en kan God jong in de beproeving verheerlijken. Maar hij wist ook, hoe in de verdrukking het hart blijde kan uitroepen: „Uw trouw is groot!“ Hij wist ook, hoe jonge jaren (had hij het niet zelf ervaren?) jonge liefde wekken? Hoe had hij zich jong verblijd in al het schoone! En hoe had hij daarbij met God rekening gehouden!

Nu, na een leven, waarin hij zelf later helaas anders deed, wendt hij zich tot de jeugd, en misgunt ze nu niet — zooals zoo licht kon verwacht worden — de jeugd-vreugde; alleen: hij voegt er bij: „maar weet!“ — „Verblijd u . . . maar weet, dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht.“ „Gedenk aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap.“ (Pred. 12 : 1.)

Op de buitenkant van een deur van een kerkgebouw hier in Meran, las ik dezer dagen de woorden: „Junge Mädchen, sitstam kleiden. Achtet das Heiligtum!“ Wel een bewijs, dat ook hier de onzedelijke mode ingang vond, en men van kerkelijke zijde met ernst vermaant tegen hetgeen onder Christenen niet gevonden moest worden.

Toen dacht ik aan Salomo's woorden. Jonge meisjes — en vrouwen — mogen zich verblijden over het vele goede, dat God rijkelijk geeft om te genieten, maar — ze moeten er bij rekening houden met God. Als ze in gezelschap zijn, als ze zich ergens heen willen be-geven, als ze kleeren hebben uit te kiezen — dankbaar voor 'tgeen God geven wil, maar — de vraag doen, wat God wil. In de „Kanteekeningen“ van Mevr. v. Hoogstraten in No. 24 wordt er zoo terecht op gewezen, dat ook bij kleeren het gebed te pas komt; dat we ook in zulke uiterlijke dingen met Gods wil en wensch hebben te rekenen.

En dit is vooral van gewicht, als we „in het heiligdom“ ingaan. „Bewaar uwen voet als gij ten huize Gods ingaat.“ zegt Salomo. Daar past het ons bijzonder om eerzaam en eerbiedig te zijn. Maar toch daar niet alleen. Christenen en Christinnen moeten overal hun licht laten schijnen. „Doe de toornigheid weg van uw hart, en het kwade van uw vleesch.“ Dus innerlijk en uiterlijk betoonen, dat we God vreezen. Zooals Paulus het zoo schoon heeft gezegd: „Al wat waarachtig is, al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat liefelijk is, al wat wel luidt, zoo daar eenige deugd en zoo daar eenige lof is, bedenkt dat!“

GEDACHTE

Er wordt in deze dagen in de Christenheid weer veel gesproken over belijdenis des geloofs. Is het niet merkwaardig, dat de Schrift telkens spreekt over belijdenis der hoop? „Aanmerkt den Apostel en Hoogepriester onzer belijdenis, Christus Jezus.“ (Hebr. 3 : 1.) En het oog wordt dan gericht op de hemelsche roeping; op Hem, die als Apostel en Hoogepriester aan Gods rechterhand is gezeten; op onze Hoop. „Laat ons dan de onwankelbare belijdenis der hoop vasthouden, want die het beloofd heeft, is getrouw.“ (Hebr. 10 : 23.) „Zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk, die u rekenschap afeischt van de hoop die in u is, — met zachtmoedigheid en vreeze.“ (1 Petr. 3 : 15.)

IN DEN GREEP VAN MAMMON

••••• L. PENNING

27)

XIV. Onrust.

PIET RIETVELD STOND IN ZIJN TUIN VOOR het huis wortelen te rooien, toen Randijk het stille voetpad, dat langs de beek liep, insloeg.

Rietveld zette de spade neer, toen de wethouder passeerde. Hij tikte met de hand aan de verschoten pet, en vroeg, hoe het thuis ging, want Pietoom was een spraakzaam en belangstellend man.

Randijk gaf een kort, verstrooid antwoord, wat anders zijn gewoonte niet was.

Op zijn spade geleund, keek Rietveld den wethouder met eenige verwondering na op het voetpad. Hij ging langzaam, voorover, in gebukte houding, al maar op den grond starend; als een mensch, die iets zoekt, dat hij verloren heeft.

Zou hij zijn geldbeurs of zijn brieven tas hebben verloren? Maar neen, dan zou hij 't wel aan Rietveld hebben verteld.

Rietveld nam de spade weer op en zette zijn arbeid voort; en hij begreep het niet.

Begreep Randijk het?

Terwijl de onrust het bloed door zijn aderen joeg, vroeg hij zich af, of hij nu in het gareen van den Mammon vastzat, en er was toch maar één antwoord denkbaar, namelijk, dat het niet zoo was.

Zaken doen behoefde toch nog geen Mammonsdienst te zijn.

Bij 't kerkhof bleef hij staan, vlak bij de beukenheg. Het loover was reeds verdord; het ruischte in den sterken wind, en die wind deed hem goed, want zijn bloed was onrustig als op dien Zaterdag, toen het hem duidelijk werd, dat hij vijf duizend gulden rijker had kunnen zijn.

Hij staarde naar het water der beek en naar de diepe kolk. Er dreef een tak van een populier, die door den wind was afgerukt, en soms gierde een stormvlaag over die grauwe, diepe kolk.

Wat was het toch eigenlijk een getob in de wereld! De arme streefde er naar, om geld bijeen te garen, en hij benijdde den rijke, die weer zijn bijzondere zorgen had, om zijn bezitting bijeen te houden. Zoo had ieder zijn zorgen, zijn onrust. En de wereld werd vergiftigd door die zorgen, die onrust.

Daar achter hem rustten de dooden . . . Daar sliep zijn vader zijn eeuwigen slaap, gerust als een slaper op zijn slaapstede . . . En op den marmeren grafsteen van zijn vader stonden de woorden gebeiteld: „Er blijft dan een rust over voor het volk Gods. Hebr. 4 : 9.“

Een rust . . . Zoete rust . . . De onrustige, hongerende ziel van Anton Randijk dacht met weemoed aan die rust . . . Maar ze dacht ook aan de Russen in den effectentrommel en aan het schitterende vooruitzicht, dat één koop al dit verlies zou kunnen stoppen.

„Zóó, mijnheer Bakker,“ zei hij, „dat treft net goed; ik was juist op weg naar uw huis.“

Het was de bouwkundige, van wien Wailing had gesproken. Hij sprong van de fiets en reikte Randijk de hand. Ze kenden elkander trouwens sinds jaren. En naar de lucht kijkend, zei Bakker: „De wind houdt het nog droog; anders hadden we al regen gehad.“

Maar Randijk had geen tijd, om over wind en regen te praten. Hij dacht aan het complex gebouwen, dat

te koop was, en daarop bracht hij aanstonds het gesprek.

Bakker kende die huizen wel. Vijftien jaren geleden waren ze gebouwd; hij dacht niet, dat het revolutiebouw was, en bij leven en welzijn zou hij ze morgen voormiddag opnemen.

„Bij leven en welzijn,” — dat voegde hij er uitdrukkelijk bij. Soms gebruikte Bakker ook wel een anderen vorm, vooral in zijn correspondenties. Dan gebruikte hij veelal dit beding: „Zoo God wil.” Maar welken vorm hij ook gebruikte, de bedoeling was dezelfde.

Bakker was een ouderwetsch man; ook diende hij God, en omdat hij van meening was, dat de mensch volstrekt afhankelijk is van het Opperwezen, maakte hij dit beding.

Hij sprak nuchter en zakelijk over dat complex gebouwen. Zijns bedunkens was het geen gewaagd spel, en de meening van dien bezadigden, degelijken bouwkundige gaf aan Randijk een groote verluchting.

Hij ging aanstonds naar den notaris, want had hij een plan gevormd, dan was hij vlug en doortastend, om het uit te voeren. Het kantoor was gesloten, maar de notaris was gaarne bereid, den wethouder te ontvangen.

Hij kende de finantieele verhoudingen van Randijk; hij had het formulier voor de successie in orde gemaakt, en indien Randijk op korten termijn een bedrag van dertig duizend gulden tegen een eenvoudige schuldbekentenis had ter leen gevraagd, dan zou de notaris geen bezwaar hebben gemaakt.

Maar Randijk verlangde zulks niet eens; de mogelijkheid, dat de notaris vrees mocht gaan koesteren, hinderde hem reeds; en daarom wilde hij dekking geven voor het geld. Hij vertelde den notaris vrouwelijk, wat het doel was van zijn komst, en het trof wel prachtig, dat dit bedrag juist dezer dagen vrij kwam.

„En de rente?” vroeg Randijk.

„Vijf procent.”

☒ En dat op best land? Eerste hypotheek met een

groote overwaarde? O neen, dat deed Randijk niet. Hoogstens vier en half procent. En als de notaris daar geen zin in had, dan kon Randijk nog wel bij een ander terecht.

De notaris tikte den wethouder glimlachend op den schouder.

„We kennen elkander,” zeide hij; „en dat komt in orde.”

Toen Randijk thuis kwam, was zijn gelaat verhelderd. Hij sprak gewoon, en toen hij den droeven trek zag op Alberdiens gezicht, deed hij alles, om haar op te monteren.

Een half uur zat hij rustig naast haar; toen stond hij op.

„Ik ga nog even uit, vrouw.”

„Waarheen?” vroeg ze.

Het speet hem, dat zij 't vroeg, maar hij wilde haar niet misleiden en zei haar, dat hij Wailing nog even wilde spreken.

Het viel in slechte aarde; dat zag hij wel; en een gevoel van verzet kwam een oogenblik bij hem boven — was het nu zoo ver gekomen, dat hij niet eens een buurman mocht bezoeken? Wie was het hoofd van het gezin — hij of zijn vrouw?

Randijk ging. Hij trof het echter slecht. Wailing was naar Amsterdam, vertelde Mevrouw, en zou van avond niet meer thuis komen; hij zou bij familie blijven logeeren. En zoo kwam het, dat Randijk binnen vijf minuten weer thuis kwam.

„Was Wailing uit?” vroeg Alberdien.

Ja, hij was uit, en op Randijks gelaat stond duidelijk de teleurstelling te lezen: teleurstelling en nieuwe onrust. Toen begon hij door de kamer te wandelen, alsof hij daar iets zocht, en een oogenblik stond hij peinzend stil voor den wandtekt: „Wacht u voor de gierigheid!”

Hoe lang hing er die tekst nu?

Al jaren. Het was enkele dagen voor Grootvaders dood, dat Alberdien hem kocht. Het zilver was verbleekt, maar de woorden hadden nog niets van hun ontzaglijke kracht verloren. *(Wordt vervolgd)*

Een van de hoofdstraten in Shanghai, de Chineesche hoofdstad, die op 't oogenblik de belangstelling trekt van geheel de beschaafde wereld. ☒

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

HEDEN MORGEN HAD RANDIJK DEN HAVE-loozen koopman van toen nog ontmoet. Het was nu een jonge, knappe man, als een nette heer gekleed, die hem op de veemarkt tegenkwam.

„Kent u mij nog, mijnheer?” vroeg hij.
„Neen, Randijk kende hem niet meer.
„Ik ben Scholten, die aan Mevrouw een wandtekst verkocht. Uw vader opende een crediet van vijftig gulden voor mij bij een uitgever alhier, en thans ben ik reiziger in zijn zaak.”

Hij had de vermaning van den ouden heer Randijk ter harte genomen, om te bidden en te werken, en op dien avond, na de ontmoeting met Randijk Senior, had hij op zijn schamel dakkamertje de knieën gebogen voor den onzichtbaren God; dat was het begin geweest van een nieuwen, blijden dag. Hij genoot het volle vertrouwen van zijn heer, en aanstaande lente hoopte hij te trouwen met een juweel van een meisje.

Hij had het kwartje van Oom Jan nog bewaard; hij liet het aan Randijk zien, terwijl het in een zilveren band was gevat.

„U had een edelen vader, mijnheer Randijk,” zeide hij; „zijn vermaning zal ik nimmer vergeten.”

En die vader had dezen zoon ook vermaand. In dien wandtekst trilde de vermaning.... In een hevige gemoedsaandoening zette Randijk zich in den ouden leuningstoel.

Hij keek zijn vrouw aan, en de bleekheid van haar gelaat onthutste hem. ☒

„Mankeert er iets aan, Alberdien?” ☒
Zij streed tegen haar tranen, maar ineens barstte haar overkropt gemoed in snikken uit. Hij schrok er van.

„Wat is dat nu?” vroeg hij.
Toen hief ze het gelaat, dat in zijn trekken nog de vroegere aanvalligheid had vastgehouden, tot hem op, en in dien blik lag iets zoo smeekends en ontroerends, dat het Randijk als een scherp mes door de ziel sneed.
„Je hebt geheimen voor me,” zei ze; „en dat is vroeger nooit zoo geweest!”

Het bloed steeg hem naar de wangen; hij schaamde zich voor zijn vrouw. Het was een aanklacht, en ze was waar! Ze was waar!

„Ik doe het, om je zorgen te sparen.”
„Vergun me, dat ik ze met je draag! Daarvoor ben ik je vrouw!”

Bij die ootmoedige bede vulden zich zijn oogen met tranen. Hij nam haar beide handen, en de blik van oprechte liefde en huwelijksrouw, waarmee hij haar aanzag, troostte haar bedroefde ziel.

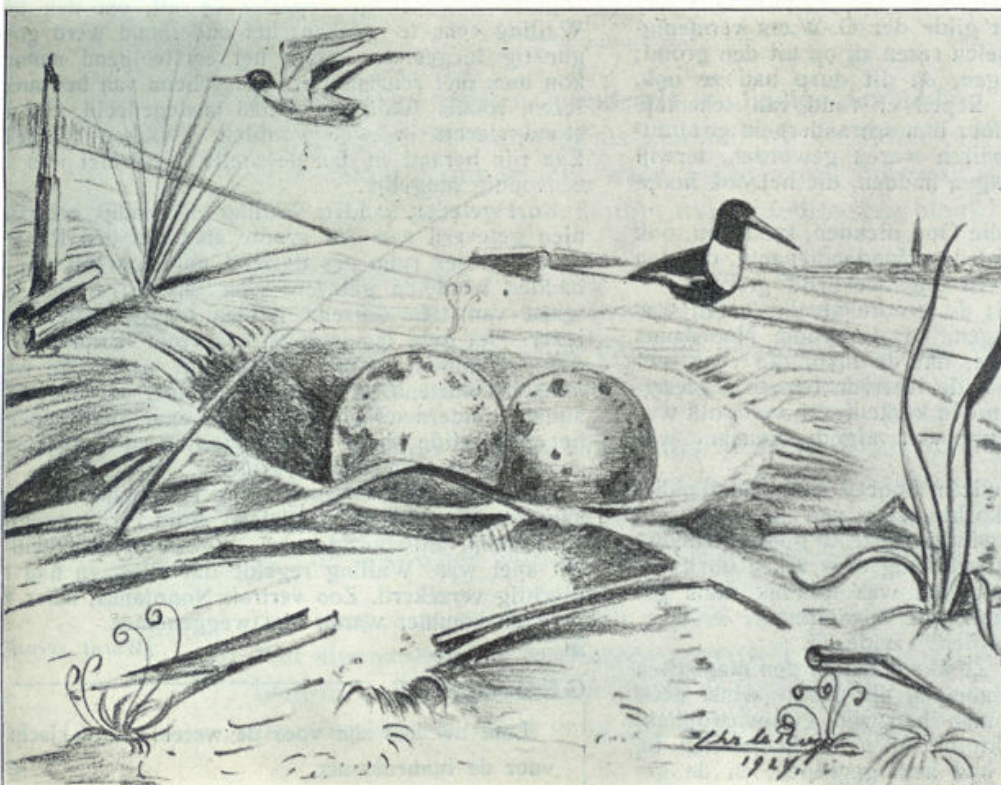
Hij had verkeerd gehandeld; Wailing had tusschen hem en zijn vrouw gestaan. Het baatte niet, dat hij geheimen verzweg, om haar last te verlichten. Zij vermoedde die geheimen, en dan zou de last nog zwaarder worden voor haar.

„Luister nu, Alberdien,” zeide hij; „en ik zal je alles vertellen.”

En hij vertelde zijn plannen, zonder iets te verzwijgen.

Zou zij er niet tegen in verzet komen? De hoofdreden van het geheim was toch wel, dat ze zijn plannen zou dwarsboomen.

Maar hij vergiste zich. Zij luisterde en maakte geen

De Scholekster is dezer dagen weer in het Duinlandschap aangekomen.

De teekenaar bracht zijn nest in beeld, terwijl het vrouwtje zelf op eenigen afstand de wacht houdt tot de spiedendemenschen verdwenen zijn. Het mannetje, in zijn typische vlucht, omcirkelt de nestplaats.

Naar een teekening van Chr. le Roy ☒

aanmerking. Hij vroeg haar immers ook niet naar haar meening. Het was een leemte in de verzoening, maar de oprechtheid in het huwelijksleven was gered, en strijdend om haar plaats naast den geliefden man, had zij die plaats teruggekregen, terwijl hij misschien later haar raad ook nog wel eens zou vragen — later .... later ....

„Het Huis van Geluk” had gedaverd op zijn grondvesten, maar het stond weer! het stond, al waren er scheuren in de muren gekomen.

Alberdien wischte de tranen uit haar oogen.

„Zul je nooit meer iets voor me geheim houden?”

„Nóóit meer!” was zijn antwoord, en de toon, waarop hij dit zeide, bewees de oprechtheid van zijn woorden. Maar de leemte in de verzoening bleef bestaan ....

XV. Tegenstellingen.

De tijd snelde voort. Er werd geploegd en gezaaid, en de oogsten werden binnengehaald. Er werd gelogen en bedrogen; er werd op ongehoorde manier smokkelhandel gedreven; het was een vloed van zedelijke verwildering, die over de wereld ging. En de oorlogsploeg rustte evenmin, en de reuzengraven werden al grooter, om de millioenen mannen te bergen, wier jong, veelbelovend leven was afgesneden door de begeerige zeis des doods.

Er kwam geen einde aan dezen oorlog. Hij knaagde aan het levensmerg der volken, en menschen, die uit Duitschland kwamen, waar het volk een jaar lang op harde knolrapen had geknauwd, om niet van honger te sterven, wisten te vertellen, dat de oorlog nog wel jaren zou duren, terwijl hij reeds het vierde jaar was ingegaan.

Er ontstonden kwekerijen, waarin smokkelaren werden gekweekt, en andere kwekerijen, waarin O.-W.ers werden gekweekt. Het gilde der O.-W.ers vermenigvuldigde; als paddestoelen rezen zij op uit den grond; men vond ze allerwegen, en dit dorp had ze ook. Fabelachtige verhalen liepen er rond van schamele marktkooplieden, die door hun schranderheid en stoutmoedigen durf millionairen waren geworden, terwijl ze hoopen van volgelingen hadden, die het ook hoopen te worden.

Het getal van hen, die God dienden, kromp in, ook in dit dorp, en het getal der afgodendienaren, die den Mammon offerden, werd angstwekkend groot.

Het werd een afval; de groote afval .... Hij was de kerk binnengedrongen, en de vrome Noordanus was vol zorg en vreeze, dat de man, die eens met zoo'n klemmenden ernst de leerrede tegen de gierigheid had voorgelezen in den kerkedienst, verdoold was geraakt en in het kamp der afgodendienars was aangeland.

Zoo pas waren de huizen, door Wailing en Randijk gemeenschappelijk gekocht, weer van de hand gedaan, en ieder had twintig duizend gulden zuivere winst opgestreken! Dat was nog eens zaken doen ....

Met een opgetogen gelaat was Randijk thuis gekomen, in een roes van blijde opwindning.

„Lach nu eens, Alberdien!” zeide hij.

Maar zij lachte niet. Ze stond buiten den magischen invloed van den Mammon, en die groote winst deed haar sidderen. Haar man had zijn evenwichtigheid verloren; de hartstocht, om nieuwe rijkdommen bij de oude te stapelen, had hem gegrepen, en de gevolgen konden onberekenbaar zijn. ☒

Dat dacht Wailing ook, maar in een anderen zin dan Alberdien.

„Als de oorlog nog een poosje duurt,” zeide hij, „dan hebben we een kans als nooit te voren, om millionair te worden.”

Randijk was er een oogenblik van ontzet — zoo machtig was die gedachte. Maar waarom kon het niet? Waarom zou hij geen millionair kunnen worden evengoed als een ander? En Kerk en Armen zouden er goed bij varen ....

Zijn gewetensbezwaren waren nu opgeheven. Het was trouwens benepenheid geweest, om den handel in den ban te doen. De een handelde in aardappels; een ander in vee; en hij en Wailing zouden handelen in hetgeen hun het beste paste — dat mocht toch wel?

Ieder vischte op zijn getij. Dat deden zij ook. En was de oorlog afgelopen, dan zou Randijk zich met dubbelen ijver wijden aan zijn ouderlingschap, zijn huisbezoeken en aan de gewichtige taak, die hij als wethouder had te vervullen.

Hij en Wailing ontmoetten elkander nu dikwijls, en veeltijds zag men hen samen naar het dorp wandelen. Ze waren boezemvrienden geworden; men begon hen David en Jonathan te noemen, en hun gesprekken liepen steeds over den oorlog en nieuwe ondernemingen en groote winsten ....

Wailings gelukkige combinaties, die steeds met succes werden bekroond, hadden hem tot den gevierden man van het dorp gemaakt. Hij overschaduwde allen, en de bewondering, die de afgodendienaren voor hem koesterden, was diep en oprecht. Deftige lieden, die hem vroeger niet eens bij name hadden gekend, zetten thans den hoed voor hem af; men roemde zijn wijsheid, zijn verstand, zijn doorzicht.

Een ondernemende courantuitgever van de naburige stad stuurde er zijn reporter op uit, om den heer Wailing eens te spreken; het onderhoud werd goedgunstig toegestaan, en in het eerstvolgend nummer kon men met reuzenletters het geheim van het succes lezen, zooals Wailing het had medegedeeld. Het bestond slechts in twee woorden: „Wikken! Wagen!” Een rijp beraad en dan de snelle daad! Het was zoo eenvoudig mogelijk.

Kort geleden hadden Wailing en Randijk een partij uien geleverd aan een groote stad aan den Rijn; ze streken ieder ruim zes duizend gulden winst op. Ze hadden wortelen geleverd naar Saksen; er was een winst van tien duizend gulden overgeschoten voor ieder. Het geld lag immers maar voor 't oprapen, en deze vennoten raapten het op. Er werd elke week minstens duizend gulden verdiend met de eene of de andere onderneming; de geldstroom bleef vloeien; het geld wilde bij de heeren Wailing en Randijk zijn; zooals de dorpsmensen zeiden ....

In zijn kommer en zorg vroeg Noordanus een keer aan Randijk, of deze handel nu altijd eerlijk toeging, en Randijk antwoordde, dat er geen oneerlijkheid in het spel was. Wailing regelde dat alles, en had het plechtig verzekerd. Zoo vertrok Noordanus, maar zijn zorg en kommer waren niet weggenomen.

(Wordt vervolgd)

GEDACHTE

Laat uw lied zijn voor de wereld en uw klacht voor de binnenkamer. ☒

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

NELLIE GING NAAR DE BEL.

„Zoo, Schildhuis,” zei ze, „ben jij daar? Moet je Vader hebben? Dat treft goed; Vader is thuis.”

Hij moest maar vlug binnen komen, want zij zou net koffie gaan zetten.

Het was in den voormiddag en koffietijd. En een kop koffie werd door Schildhuis niet versmaad, vooral heden niet, want de dag was guur en koud. Het was in het vroege voorjaar van het jaar negentienhonderd-achtien.

Hij trad binnen. Alberdien zat aan de tafel, en Randijk kwam uit de zijkamer, waar hij eenige correspondentie had afgewerkt. Zijn gelaat stond vroolijk en levenslustig, zooals men zulks bij alle afgodendienaren in die dagen kon opmerken, als het hun voor den wind ging; deze wereldoorlog bood een schrijnend contrast aan van gebroken harten, rouw en smart, en aan den anderen kant levenslust, groote winsten en vroolijk gelach.

„Is er iets bijzonders?” vroeg Randijk.

Toen bracht Schildhuis zijn boodschap over. De kerkeeraadsvergadering zou deze week niet doorgaan.

Randijk vond het best. Er was deze week heel wat te doen, en hij zou met Wailing nog naar Berlijn moeten ook.

Het werd een opgewekt gesprek. Schildhuis was een gezellige prater, die de gesprekken met snedige gezegden wist te kruiden. Hij verstond de aangename kunst, om een vervelend gesprek, waarin de woorden als eentonige regendruppels eindeloos neervielen, weer op gang te brengen, terwijl een gepaste scherts, waarvan hij een grooten voorraad bezat, er als een frissche bries doorheen joeg.

Wéér ging de bel over. Een snelle, vastberaden hand had er aangetrokken, en Truitje, het dienstmeisje, kende die hand al. Het was mijnheer Wailing.

Als een huisvriend stapte hij binnen.

„Net aan de koffie?” zei hij; „dat tref ik. Niemand zet uitstekender koffie dan Nellie.”

Zijn gelaat stond even opgewekt en vroolijk als dat van Randijk, terwijl zijn oogen schitterden van durf en ondernemingsgeest. Hij beheerschte onmiddellijk het geheele gesprek en begon druk te praten over een nieuwe handelsonderneming, die zich met den inkoop en verkoop van voedingsartikelen zou belasten. Een inkoop-centrale zou er zijn in ons land en een verkoop-centrale in Berlijn. Het had hem veel harsenzweet gekost, om de onderneming voor elkaar te krijgen, maar het was dan toch gelukt, en met de welsprekendheid, die hem eigen was, legde hij uit, hoe deze aandeelen over een paar maanden honderd procent zouden gestegen zijn. Het waren aandeelen van duizend gulden, en hij nam er al vast vijf en twintig van.

„Wat doe jij, Randijk?” vroeg Wailing.

Alberdien keek haar man aan. Er lag allicht een waarschuwing in dien blik, maar Randijk merkte die waarschuwing niet en zag naar buiten. Het was een allermerkwaardigst teeken van dezen buitengewonen tijd, dat menschen, die vroeger nooit over één nacht ijs zouden gaan en dagen en weken noodig hadden, om tot een besluit te komen, thans alle behoedzaamheid overboord wierpen, en in een grenzenloos optimisme aanstonds aan de gewaagde ondernemingen dorsten deel te nemen. ☒

☒ „Noteer mij ook maar voor vijf en twintig aandeelen,” zei Randijk.

Het was een zaak van vertrouwen en Randijk steunde op Wailing. Als die het waagde, dan dorst hij 't ook te wagen. De onderneming was soliede en moest soliede zijn, omdat Wailing het zeide....

„En jij, Schildhuis?” vroeg Wailing.

Dat was de verzoeking....

Schildhuis kon wel vijftien aandeelen nemen. De boerderij, die ingehuurd was, voordat de sterke stijging was ingetreden, had de laatste jaren groote winsten afgeworpen. Maar hij zou 't niet doen, en hij antwoordde kort en bondig, dat het hem niet paste.

„Hoeveel rente trek je thans, Schildhuis?”

„Vier en een half procent.”

Wailing schaterlachte.

„Dat is over een jaar, en met deze aandeelen steek je honderd procent winst in den zak binnen een paar maanden — geloof je me niet? Randijk, spreek nu; is mijn woord niet altijd uitgekomen?”

Randijk bevestigde het met klem, en Schildhuis wist het trouwens van de betrouwbaarste zijde, dat Wailing zich nog niet ééne keer had vergist in zijn berekeningen.

En als deze schrandere, gewiekste koopman het waagde, waarom zou Schildhuis het dan niet wagen? Er was een kapitaal te verdienen, en zijn huisgezin was groot. (Wordt vervolgd)

't Groen der weiden,
't Bruin der heiden
't Wazig wijkend, ver verschiet,
't Zonnig weem'len
Aller heem'len
En der voog'len jubellied. ☒

Een kneutje, zijn lied
zingend, gezeten op
de in blad komende
duindoorn. ☒

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

30)

SCHILDHUIS WANKELDE. ALBERDIEN MET haar scherpe opmerkingsgave zag het, dat hij wankelde. Hoe was het mogelijk! De koel berekende, voorzichtige, altijd kritische Schildhuis beneveld door den winstroes! door den Mammon! En als deze man, dien zij had beschouwd als een rots in de branding, door de zuiging van den Mammon werd meegesleept, wie was er dan nog bestand?

Schildhuis zat daar, het scherp geteekende gelaat met beide handen gestut, de oogen gericht op Wailing, die in een stroom van woorden de kerngezondheid dezer onderneming aantoonde. En het scheen Alberdien toe, dat Schildhuis kleiner werd en Wailing al grooter, al geweldiger, al indrukwekkender en overtuigender.

Schildhuis opende den mond, en Wailing geloofde vast, dat er nu de aandeelen zouden uitrollen. En Alberdien geloofde het ook, terwijl er een siddering ging door haar ziel.

Maar Schildhuis sloot de lippen weer. Hij zuchtte als een mensch, die ontgaan is, en den blik van Wailing afwendend, zag hij den wandtekst hangen met de ontzaglijke waarschuwing: „Wacht u voor de gierigheid!”

De woorden naderden hem. Jezus had ze in Zijn doorboorde hand, en de woorden vlamden —! Ze vlamden —!

En Jezus zag hem aan met een streng, onverbiddelijk gelaat en zeide tot zijn ziel: „Gij, ouderling Mijner gemeente — zult ge Mij verloochenen en den Mammon aanhangen?”

Schildhuis sprong op, zoo bleek als een doode.

„Ik doe 't niet!” riep hij met een harde stem; „ik doe 't niet!”

En hij ijde reeds naar de deur.

„Je koffie staat er nog,” zei Nellie.

Hij luisterde er niet naar, en zou reeds de kamer hebben verlaten, indien de lange Wailing hem niet den weg had versperd.

„Luister nu eens,” zei Wailing; „laten we toch eens praten — je hebt toch met verstandige menschen te doen!”

Verstandig? Schildhuis keek hem met groote oogen aan.

„Je bent verblind, man,” zei Schildhuis; „en Randijk is ook verblind! En al zouden jullie al de schatten van koning Croesus bijeenvergaderen, jullie zoudt toch verblind zijn.”

„Wil je nu luisteren?” vroeg Wailing.

Neen, Schildhuis wilde niet luisteren. Hij was sterk en gespierd en duwde Wailing met kracht op zij, om de gang te bereiken. Hij mocht in deze atmosfeer, verpest door den adem van den Mammon, niet langer vertoeven; geen minuut, geen seconde; die pestadem was over zijn ziel gegaan, en hij moest vluchten, omdat zijner ziele zaligheid op het spel stond. Hij stormde de gang uit naar buiten, en toen Randijk door de spiegelruiten keek, zag hij daar den boer in zijn bruin pak op de fiets naar huis jachten, alsof hem een vreeselijke vijand op de hielen zat.

Randijk en Wailing zagen elkander eenige oogenblikken met stomme verbazing aan. Toen verbrak Wailing het stilzwigen. ☒

☒ „Schildhuis lijdt aan verstandsverbijstering,” zeide hij op bedaarden toon; „heeft hij meer van die vlagen?”

Randijk streek zich met de hand door het grijzende haar. Schildhuis was gemeenlijk de kalmste, de nuchterste van allen; neen, zoo'n uitbarsting had Randijk nog nooit beleefd van Schildhuis.

„In geen geval een man van zaken!” meende Wailing met een spottend gebaar.

Ze zaten er nog met hopen in dit dorp, van die verwonderlijke menschen, die den dood hadden gezien aan speculaties. Wout Noordanus was er een van. Hij was de laatste twee jaren flink vooruitgeboerd en zou stellig tien aandeelen kunnen nemen, maar Wailing behoefde het niet eens te vragen; een weigering stond vast. En dat waren nu de menschen, die uit gemakzucht en een vastgeroest conservatisme honderd procent versmaadden, ten einde zich met vier procent tevreden te stellen, terwijl ze geroepen waren, om hun huisgezin te verzorgen.

„Wat zegt u er van, mevrouw Randijk?” vroeg Wailing.

Nellie ontroerde er van, omdat Noordanus' naam werd genoemd, en zij keek haar moeder aan, die daar aan de tafel zat met een hoog roode kleur en nauwelijks te bedwingen opwindung. Zij had zich lang bedwongen, maar nu kon ze dan toch ook eens haar meening zeggen, en zij zou het doen ook.

Ze verzekerde, alle hoogachting te koesteren voor Noordanus. Hij was een man met een onbesmet blaazen, en hij en zijn gezin waren voorbeelden in de gemeente.

Het klonk Nellie als liefelijk klokgelui in de ooren, want zij dacht aan Otto. Er was een kentering; het daagde in het Oosten; en als Moeder eens met Vader wilde praten...

Haar moeder sprak voort. Zij wilde het nu eens van haar ziel afwentelen, wat haar in slapeloze nachten benauwde, en deze Wailing, die den vrede van „Het Huis van Geluk” had verstoord, mocht het weten, hoe zij over die speculaties dacht. Het was geen verstandsverbijstering, maar juist een bewijs van een groot verstand, dat Schildhuis zoeven was gevlucht. Omdat hij verstandig was, vreesde en verafschuwde hij den Mammon en nam de wijk.

„Wat bedoelt u toch met den Mammon?” vroeg Wailing uit de hoogte; „het is zoo'n rekbaar begrip.”

Haar oogen flikkerden.

„Wat ik met den Mammon bedoel, meneer Wailing? Ik bedoel daarmee den afgodendienst; die driewerf vervloekt moge zijn!”

Wailing stond op.

„Ik vermoed, dat je vrouw mij voor 'n soort verleider beschouwt,” zeide hij; „het wordt tijd, dat ik vertrek.”

En met een stroeven groet ging hij heen.

☒ (Wordt vervolgd)

GEDACHTEN

Tevreden schijnen, — schrale gunst.
Tevreden wezen, — groote kunst.
Tevreden worden, — zoet geluk.
Tevreden blijven, — meesterstuk.

Het komt er niet op aan hoeveel wij hebben, maar hoe blij wij zijn met wat wij hebben. ☒

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

31)

XVI. In de Strikken van den Mammon.

SINDS DIEN DAG KWAM WAILING NIET meer bij Randijk over den vloer. Hij voelde zich door Alberdien gekrenkt en beleedigd, en er was thans voor Randijk een eenige kans geweest, om zich aan de zijde van zijn vrouw te scharen.

Hij deed het echter niet; hij trok de partij van Wailing, dien hij een trouwen en belangeloozen raadsman noemde, terwijl hij de houding van zijn vrouw euvel duidde. Wailing schoof zich andermaal tusschen Randijk en Alberdien in; toen beefden de muren van „Het Huis van Geluk...”

Al kwam Wailing niet meer, Randijk wist het huis van zijn vriend wel te vinden. Hij zat er dag en uur, terwijl hun rijkdommen gestadig aanwiesden, dank zij Wailings schitterende handelsgaven.

Zijn speculatieve blik was nu op de Deutsche mark gevallen. De mark had thans een waarde beneden de 30 centen, en Wailing verwachtte verhooging, omdat Rusland was uitgeschakeld, en de Deutsche stoomwals aan het Westfront in gereedheid werd gebracht, om haar zegevierenden tocht naar Parijs te beginnen. Het bedrag was groot, dat Wailing in de marken vastlegde, opdat de winst groot zou zijn, en Randijk in zijn ongebreideld optimisme volgde aanstonds dat voorbeeld.

Met de nieuwe handelsonderneming ging het uitstekend. Wailing vertelde aan Randijk veertien dagen na de oprichting, dat er drie honderd gulden per aandeel te verdienen was, indien Randijk ze over wilde doen, maar Randijk lachte er om.

„Als me duizend gulden winst per aandeel wordt geboden,” zeide hij, „dan zullen we eens zien.”

De Deutsche stoomwals kwam in beweging; zij rolde bij Armentières en elders zegevierend over de vijandelijke frontlinie heen. Ze was onweerstaanbaar. Bij Chemin des Dames werd bijna een geheel legercorps der Franschen gevangen genomen; de Deutsche troepen rukten op de Marne aan, en een der volgende dagen kwam het zegebericht uit Berlijn, geweldig en ontzaglijk in zijn korthed: „De Deutsche voorhoede heeft de Marne bereikt.”

De Marne.... de weg naar Parijs....

De stoomwals joeg de marken omhoog. Ze stegen tot 33—35—38—40 centen....

Randijk vroeg aan Wailing, of het geen tijd werd, ze te verkoopen, en Wailing antwoordde: „Nog even wachten; als ze 45 staan!”

Dat rustelooze brein had al weer een nieuw plan gesmeed; even zakelijk en degelijk als de vorige plannen, want van windhandel moest Wailing niets hebben, en daarom vond Randijk hem zoo'n vertrouwbaar man.

Er was een reuzenkoop te doen met een partij manufacturen. Wailing had deskundigen in den arm genomen, om de kwaliteit te onderzoeken, en die deskundigen verklaarden eenparig, dat de koopsom, die twee ton gouds bedroeg, niet te hoog was.

„We zullen er anderen buiten houden,” zeide Wailing.

Hij vermoedde, dat de oorlog nog wel tot het volgende jaar zou duren en misschien nog langer. En zij

zouden de manufacturen verkoopen, als de waarde tot een half miljoen gulden was gestegen.

Anderhalve ton winst voor ieder.... Het was de weg naar het miljoen.... Randijk dacht er een halven dag over. Toen was 't beslist; de reuzenkoop werd gesloten, en over drie maanden zou de betaling geschieden.

Maar de weg naar het paleis van den millionair is met doornen en distelen bezaaid, en Randijk, die zijn geld in tal van ondernemingen had gestoken, zou het even goed als Wailing gewaar worden, dat het niet zoo gemakkelijk gaat, zoo'n reuzensom bijeen te brengen.

Randijk verkocht al zijn effecten behalve de Russen, die heden toch bijna waardeloos waren. Er moesten nieuwe hypotheeken worden genomen; alles werd zwaar verhypotheeft; op „Het Huis van Geluk” werd ook een flinke hypotheek genomen, en nog kwam er geld te kort.

Randijk overwoog, om zijn aandelen in de nieuwe handelsonderneming te verzilveren, maar het was geen courant fonds, dat aan de Beurs werd verhandeld. En op 't oogenblik waren er geen gegadigden voor; er was een aarzeling in de handelswereld; en er liepen geruchten, dat Duitschland zijn positie aan de Marne niet zou kunnen handhaven.

☒

(Wordt vervolgd)

Foto genomen van het ontwerp gedenkteeken voor Juliana van Stolberg, waarvan 30 April a.s. de eerste steen zal gelegd worden door den Minister-President Jhr. Mr. D. J. de Geer. Het monument, dat door B. A. M. Ingenhouz is ontworpen, zal opgericht worden op het Louise de Colignyplein te 's-Gravenhage.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

J. A. te 's-Gr. maakt de opmerking, dat het zoo moeilijk is, in den kring, waarin men werkt, de vele verkeerde dingen, die over God en den Bijbel gezegd worden, te weerleggen. Wat men daartegen toch doen moet? vraagt hij.

Nu ik dit schrijf, ben ik juist in een hotel, waar louter ongelooovigen zijn, blijkens hun uitlatingen althans. Eén behoort tot de Armenische Kerk, de anderen tot de Roomsche Katholieken. Maar zij gelooven blijkbaar noch in den Bijbel, noch in den weg der zaligheid. Vanzelf maken ze dan ook — want het geweten van zulke menschen is niet rustig — allerlei lachende, spottende opmerkingen over het geloof en over hen, die gelooven. Gisteren was dit zóó erg, dat het profaan werd: God was moe, toen Hij schiep; vergiste Zich, enz. enz. Ik had onmiddellijk aan het weerleggen en bestraffen kunnen gaan, maar was overtuigd, dat ik dan zoo licht, door mijn innerlijke verontwaardiging, driftig of opgewonden zou hebben gesproken. Toen heb ik eerst gebeden; voor de personen, die het gold, maar ook voor mijzelf om wijsheid en om het rechte oogenblik. En zie, onmiddellijk bij den eerstvolgenden maaltijd verhoorde God het gebed. Een oude professor begon over de sage van de rib, waaruit Eva zou gemaakt zijn. Toen vroeg ik, of het niet goed zou zijn, bij dergelijke uitingen te rekenen met hen, die gelooven, dat zulke dingen waarheid zijn. Een oogenblik beschamende stilte. Ik maakte er gebruik van om te zeggen, dat wij, mijn vrouw en ik, behoorden tot hen, die hier niet van sage spreken, maar van volle waarheid. Toen kwam de vraag: Maar hoe weet u dat? Het antwoord was: Uit den Bijbel. Toen kwam de zwakke verdediging van het ongelooft: Ja, maar in den Bijbel staat, dat de zon stilstond. „Maar professor,” zei mijn vrouw, „u sprak toch ook daar straks over het opgaan en ondergaan der zon.” En wij wezen er op, dat elk geleerde, al weet hij, dat de zon stilstaat en de aarde draait, toch, als hij spreekt, zegt wat hij ziet; de zon gaat op, de zon gaat onder. Jozua zei wat voor 't oog van allen gebeuren moest: Zon, sta stil! — Er werd geen antwoord meer gegeven. En toen ik er daarna op wees, dat, wat men ook persoonlijk dacht, men toch niet moest spotten met 't geen anderen heilig was, en allerminst profaan mocht worden, werd door vriendelijke houding verontschuldiging aangeboden, en bleek later, dat wij niet hadden afgestooten, maar gewonnen, zoodat de weg tot het hart open blijft.

Ik deel dit uit persoonlijke ervaring mee, omdat dit u het meeste helpen zal bij uw moeilijkheden. Juist heden las ik in een Christelijk dagblad: „Het is beter, voor den ongeloofige te bidden dan met hem te disputeeren.”

We gaan veel te vlug vaak aan het disputeeren. En dan zoeken we de kracht in ons redeneeren. En we winden ons op. — Laat ons liever de eenzaamheid opzoeken en bidden voor de ongeloofigen. Om dan op Gods tijd te wachten, dat we in zwakheid kunnen getuigen, en misschien een weg vinden tot het hart.

Ik vergeet nooit, wat ik eens een ouden dienstknacht des Heeren uit België hoorde zeggen over Joh. 4: „De Heere Jezus heeft die vrouw de waarheid gezegd. Maar daarmee is Hij niet begonnen. Eerst zocht Hij een weg tot haar hart.”

Laat ons ook hierin den Heiland volgen! We zijn zoo gauw geneigd, goed de waarheid aan iemand te zeggen, maar het geldt dan soms meer onze eer, of de eer van de dingen, die wij liefhebben, dan het heil der zielen en de verheerlijking des Heeren.

PEPER EN ZOUT

Aan een Bijbel-kritikus.

Ik wil 't u niet verhelten:

Wat gij van Mozes zegt, dat kan me weinig schelen;

Maar wat ik graag eens weten wou:

Wat Mozes toch van u wel zeggen zou.

Naar Mark Twain.

LUCIOR

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

32)

„KUN JE GOED RONDKOMEN?” VROEG Randijk.

Vroeger had hij deze vraag ook wel eens gedaan, en nu werd ze herhaald. Maar er was verschil.

Vroeger was het een dienaar Gods, die het vroeg, en nu was het een afgodendienaar, want er viel niet meer aan te twifelen, dat deze ouderling van Christus' gemeente een afgodendienaar was geworden.

Vroeger stelde hij de vraag in den drang der broederlijke liefde, in teedere bezorgdheid, en nu stond hij in dienst van den Mammon, al had hij er geen besef van. Hij waande zich vrij, terwijl hij geboeid was met zeelen, sterker dan waarmede de Filistijnen eens Simson hadden gebonden.

Pietoom was vlug gereed met het antwoord.

„Ja wel, mijnheer Randijk. We hebben genoeg; we hebben overvloed. De Heere is goed.”

Het begon donker te worden in het eenvoudige vertrek, en in den hoek van den haard, waar Pietoom zat, was het erg donker. Maar uit die duisternis kwam zijn antwoord als een liefelijke lichtstraal: „De Heere is goed.”

Randijk had die tijden ook gekend. Zalige tijden! Maar toen diende hij God met een oprechten geest, en Jezus werd in Diens heilig Middelaarswerk door Randijk op het uitnemendst verheerlijkt.

Het was voorbij. Nu diende hij den Mammon, en hij zou hier heden avond niet zijn gekomen, indien hij den Mammon niet had gediend.

Hij maakte de opmerking, dat de prijzen der levensmiddelen al stegen, en een huishouding heel wat meer kostte dan vóór den oorlog. Hij legde hun uit, dat ze maar ruim vier procent trokken van hun effecten, terwijl hij er voor kon zorgen, dat ze voortaan zes procent ontvingen.

De beide oudjes keken elkander aan — wat moesten ze daarop antwoorden? Ze wisten den weg zoo niet, hoe ze dat moesten aanpakken, om zes procent machtig te worden, terwijl ze aan mijnheer Randijk niet dorsten te vragen, om zich daarmee te belasten.

Hij zag hun beschroomden blik en kwam hen reeds tegemoet. „Geef mij de effecten maar,” zeide hij; „ik zal ze voor u verkoopen, en dan krijgt ge van mij een bewijs van ontvangst en zes procent rente. Dat scheelt u bijna zes gulden in de week.”

Pietoom was getroffen door zooveel hulpvaardigheid, doch Randijk lachte om hun schroomvalligheid; hij beweerde, dat men voor zijn medemensch toch iets over moest hebben.

„Wil ik u dan morgen het trommeltje met de effecten bezorgen?” vroeg Pietoom.

O neen, het was heelemaal niet noodig. Randijk zou ze bij zich steken, en dan was het afgewerkt. Als vrouw Rietveld nu maar het licht wilde aansteken...

De vrouw stak met haar hand, bevend van ouderdom, de kaars aan, terwijl Pietoom naar de ouderwetsche bedstede ging, om het trommeltje te halen.

Randijk haalde de effecten uit het gehavende blikken trommeltje. Het was een gretige, gulzige, hongerge hand, waarmede hij ze nam, en snel verdwenen ze in zijn binnenzak.

Onderweg naar huis kwam de smid Jansen hem tegen; Randijk maakte een praatje, en hij zei zoo

langs zijn neus heen, dat hij nog wel geld kon gebruiken voor een nieuwe onderneming.

„Hoeveel rente geeft u, mijnheer Randijk?”
„Zes procent.”

Dat leek den smid. En Randijk was hem net zoo goed als de Nederlandsche Bank.

„Ik heb duizend gulden beschikbaar — is het goed, dat ik ze u aanstaande week bezorg?”

Dat was goed, maar niet later dan Dinsdag.
„Maandagavond uiterlijk; u kunt er vast op rekenen.”
Dicht bij huis kwam Otto hem tegen.

Hoe meer de rijkdom van Randijk aanwies, hoe dieper de kloove werd, die hem van dezen jongen man scheidde. Met zorg en overleg bouwde hij het huis van zijn rijkdom, en zou de zoon van een klein boertje daar later regeeren? De gedachte was onverdraaglijk.

Nellie scheen onwrikbaar te blijven in haar dwaze liefde, maar hij zou ook onwrikbaar zijn. Nog een jaar en langer niet — dan zou hij dit dorp verlaten, en met zijn rijkdom kon hij gaan wonen, waar hij wilde.

Op dit hellende vlak, waarop zich de voet van Randijk ter onzaliger ure had gezet, was geen rustpunt. Des Zondags greep hij naar de krant, om de beursnoteringen na te kijken, want het zat immers toch in zijn hart, en ging hij met zijn gezin naar de kerk, dan bleef hij gemeenlijk achter, om met Wailing over den stand der markten te spreken.

„Maak je maar niet zenuwachtig om die markten,” zei Wailing; „dat komt terecht. Ze zijn teruggelopen, maar dat betekent niets. Er is vloed en eb. 't Is nu de eb, en straks komt weer de vloed. Duitschland staat er achter, mijn vriend! het sterke, ijzeren Duitschland! Het is onoverwinnelijk.”

Wailing zei, dat de oorlog nog lang niet op een end was. Hij was pas te Keulen geweest en had er een

Pruisischen generaal gesproken, die juist van 't front kwam en hem verzekerde, dat de oorlog nog minstens een jaar zou duren. En dan zou de Entente, die totaal uitgeput was, van den nood een deugd maken en vrede sluiten met het Deutsche Rijk, dat toch niet klein te krijgen was.

Zoo troostte Wailing zijn vriend, en Randijk, die in de laatste weken twijfelachtige oogenblikken kreeg, voelde dan weer het onbegrensde optimisme, dat hem vroolijk en moedig maakte.

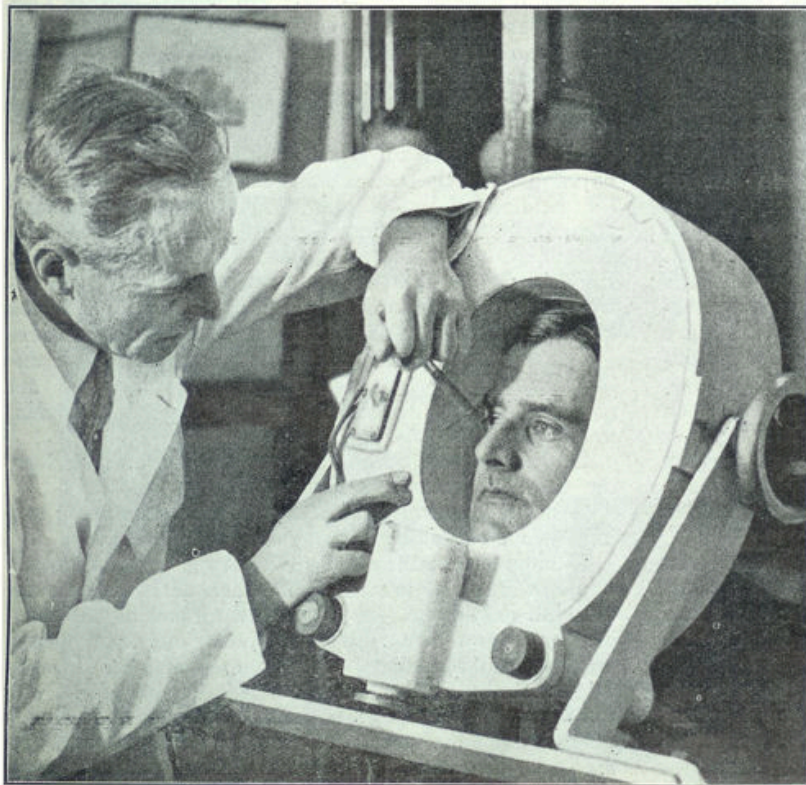
De oorlog moest nog een jaar duren; dan kwam alles in 't gereede. Daarom bad Randijk niet meer aan tafel om het ophouden van den oorlog, zooals hij vroeger — en soms in hartroerende bewoordingen — had kunnen doen. Het druichte tegen zijn belangen in. Het paleis van zijn rijkdom moest verrijzen uit de bedding van een stroom van bloed en tranen; hoe dieper en breeder die vreeselijke stroom, hoe schitterender het paleis zou worden; de muren van dit schrikwekkend paleis vingen het doodsgereutel op der volken . . .

Zoo was de werkelijkheid — aanschouwde Randijks oog dit ontzettende tooneel? Hij zag het niet; de Mammon had zijn oog beneveld. Maar een tip van den sluier werd toch opgelicht, toen Alberdien hem een keer vroeg, waarom hij niet meer bad om het ophouden van dezen bloedigen oorlog.

Die vraag ging als een vlamme bliksemstraal over zijn conscientie, en dien avond bad hij aan tafel om het einde van den oorlog. Maar toen hij na het eten naar buiten ging in de eenzaamheid, kwam er een stem op in zijn binnenste, die hem toeschreeuwde: „O Mammondienaar! O monster! O ellendige huichelaar!”

En sinds dat oogenblik heeft hij nooit meer aan tafel om het einde van den wereldoorlog gebeden.

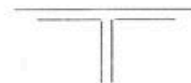
(Wordt vervolgd)

Nevenstaande foto brengt het oogenblik in beeld, waarin een beroemde Engelsche oogdokter bezig is, om een stukje metaal uit het oog van een zijner patiënten te verwijderen, dat er bij den arbeid is ingesprongen.

De dokter maakt daarbij gebruik van een zwaren ringmagneet, waardoor het stukje staal met onweerstaanbare kracht wordt aangetrokken.

Natuurlijk wordt er zeer veel van de handigheid van den oogspecialist gevraagd, die moet zorgen, dat het stalen voorwerpje het oog niet verder beschadigt.

INDRUKKEN VAN DEN HOOFDREDACTEUR

☒ Zingen. ☒

MOODY EN SANKEY, EN OOK HET LEGER DES HEILS, hebben de Christenen leeren zingen.

We zijn vast overtuigd, dat God ook het Heilsleger heeft gebruikt om door het lied vrede en blijdschap te brengen in veler hart en huis.

Toen de Heere Jezus gekruisigd zou worden, waren het de kinderen, die Hem een Hosanna toewenschten; die lof zongen tot Gods eer.

Mogen we niet aannemen, dat God in onzen tijd, waarin zoo vele Christenen niets van Christus wilden weten, de Heilsoldaten heeft willen gebruiken om het luide uit te zingen, dat Jezus een Heiland van zondaren is?

De zang is een groote macht. Evenals het gebed. Door liederen zijn velen aangetrokken; is veler hart ontvlamd in geestdrift. Door liederen heeft men zichzelf leeren oordeelen en God rechtvaardigen, wordt het hart naar boven getrokken en God geëerd.

Laat ons dankbaar zijn, dat er mannen zijn geweest, die den gemeenschappelijken zang hebben gepropageerd. En laat ons er door leeren, óók veel te zingen; te zingen van het heil in Jezus; te zingen van ons geluk in Christus; te zingen tot lof van het Lam! ☒

IN DEN GREEP VAN MAMMON

33) L. PENNING

XVII. Duitse Marken.

RANDIJK GING IN DEZE DAGEN EEN KEER met Wailing naar Duitschland, waar Wailing vele relaties had, en zij bezochten het krijgsgevangenenkamp bij Wezel. Het was de moeite waard — o, zeker! Daar bevonden zich de Franschen en de Engelschen en de Portugeezen, en deze Portugeezen waren dikke, vette kerels, waarvan de Duitse opzichers zeiden, dat ze niet hadden willen vechten, en tot de Duitschers waren overgelopen als schapen, die naar den stal rennen. Het waren tienduizenden gevangenen, en Russen bevonden er zich bij en Tartaren en Kalmucken, krijgslieden van de uiteinden der aarde.

Wat zag er alles keurig uit! Onberispelijke orde! Duitse tucht! Randijk was een en al bewondering. Hij was vurig pro-Duitsch, omdat hij zoo sterk in marken speculeerde, en hij werd versterkt in zijn overtuiging, dat Duitschland den oorlog op z'n gemak nog een jaar vol kon houden. Dan was hij binnen, en wat dan later zou gebeuren, kon hem zooveel niet meer schelen.

Maar toen hij en Wailing in den namiddag van het gevangenenkamp terugkeerden naar Wezel, zag hij toch nog iets anders. De jonge recruten, die naar het front trokken, passeerden hem. Hun gelaat was bleek, de wangen ingevallen; zij liepen gebogen, en de stem, waarmee zij het: „Duitschland! Duitschland boven alles!” aanhieven, was schor en heesch.

Toen naderde hem de waarheid in de straten van Wezel, de waarheid, en onder dien ontzettenden indruk zei hij tot zijn vriend, dat de Duitse staat op instorten stond, en dat het Duitse volk nu teerde op zijn laatste bloeddruppels.

Dat was de werkelijkheid, die Randijk zag; de helderziendheid. Hij kon er zijn oogen niet voor sluiten; het liep mis....

Er klonk angst in zijn stem; hij dacht aan de marken en zijn speculaties. Het Duitse front wankelde, en als het ineenstortte, dan stortte „Het Huis van Geluk” ook ineen.

Wailing trok geringschattend de schouders op. Hij was een reus van een man en keek glimlachend op Randijk neer.

☒ „Je ziet nu den Duitschen kant,” zei hij; „maar om

een zuiver beeld van de verhoudingen te hebben, moest je ook den Entente-kant kunnen zien.”

De opmerking getuigde van een gezond verstand; Randijk moest het erkennen. En Wailing, die vele menschen sprak, had ook een Nederlandschen consul uit een der Fransche hoofdplaatsen gesproken.

„Ik zou er je een boekje van open kunnen doen,” zei Wailing; „het ziet er in Frankrijk onbeschrijfelijk ellendig uit.”

Dat de Duitscher den oorlog buiten zijn gebied had kunnen houden, bood reeds een enorm voordeel. Geen brandende dorpen! Geen verwoeste steden! Geen millioenenbevolking opgejaagd uit hun woningen!

„En Amerika?” vroeg Randijk.

Wailing kon er bescheid op geven. Hij had dezer dagen een krijgsgevangen Amerikaanschen officier gesproken, die de inmenging van zijn volk in dezen reuzenstrijd een bloedigen onzin noemde.

Zoo'n officier kon het weten; hij had alles meege maakt. En Randijk schepte weer moed.

Wailing en Randijk waren behouden thuis gekomen; ze brachten heel wat nieuws mee, en Wailing vertelde aan een ieder, die 't hooren wilde, dat Duitschland onoverwinnelijk was.

Het gaf een groote geruststelling in het dorp, want er waren tegenwoordig veel afgodendienaars, en ze hadden vele marken gekocht, om rijk te worden en schatten te vergaderen.

De vier oude dames, die het ouderwetsche heerenhuis bewoonden aan den tweesprong, deden er echter niet aan mee, om marken te koopen. Ze hielden niet van die speculaties. De bankier in de stad, die hun effecten beredderde, kwam nu en dan, om de coupons te knippen, en als er nieuwe effecten moesten worden gekocht, dan waren het Nederlandsche effecten en geen buitenlandsche.

Ze hadden er een nieuwe trommel bij gekocht, om al die effecten te bergen, terwijl er nog enkele eerste hypotheeken waren gesloten. Ze werden gevestigd op land met een flinke overwaarde en niet meer op huizen, want dat was voor de dames lang niet veilig genoeg, sinds een Engelsch vliegtuig zijn bommen boven Zierikzee had uitgeworpen en dood en verderf had gezaaid.

Al hooger rees de zon. Het werd zomer. En als Randijk aan Wailing vroeg, waarom de Duitschers hun zegetocht naar Parijs niet voortzetten, antwoordde deze, dat het nu te heet was om te vechten, en dat de Duitschers den tijd hadden, en dat de tijd streed aan de zijde der Duitschers.

De kinderen kregen hun zomervacantie, en zij zwierven over de velden en langs den slootkant en plukten de schoonste bloemen, om er kransen van te vlechten, zooals zij 't elk jaar deden. Maar voor het heerenhuis der vier oude dames verscheen de lijkkoets, en de jongste zuster, die aan de kanker was bezweken, werd grafwaarts gebracht.

Veertien dagen rustte de arbeid, en toen hebben de drie overgebleven oude dames en de twee dienstboden den arbeid van boenen, vegen en poetsen weer met blakenden ijver hervat. En ze zouden dien arbeid voortzetten van den Maandag tot den Zaterdag, week in en week uit, totdat de lijkwagen weer voor zou komen, en zoo zouden ze grafwaarts gaan; één voor één. En als de laatste zuster was begraven, zouden er nieuwe gezichten opdagen in dat ouderwetsche heerenhuis; hongerige gezichten, tuk op buit; blijde erfgenamen! Ze zouden 't uitschateren van plezier,

en die koperen luchters, waarop de vier zusters zestig jaar hadden gepoetst, zouden in een grooten zak worden gestopt, om ze publiek te verkoopen....

De zomer ging voorbij, en de herfst kwam met mist en nevel. En uit dien mist en nevel drongen vreemde geruchten naar voren van een wankelend Duitsch front, maar het werd weer tegengesproken, en Wailing hief zijn hoofd fierder op dan ooit.

„De voordeur is stevig gegrendeld!” zei hij; „daar konft de Entente niet door.”

Daar was echter ook nog een achterdeur; op den Balkan; bij Saloniki. En de Bulgaren hielden de wacht bij die achterdeur.

Ze hadden 't reeds een jaar gedaan en langer; en ze konden 't er nog wel een jaar vol houden. Maar ze dachten er anders over; dit was hun derde oorlog in zes jaren tijds, en ze wilden naar huis. En zonder dat er één druppel bloed vloeide, drong de Entente door die achterdeur binnen.

Dat was het begin van het einde....

Het front, doorgebroken in het Oosten, begon te wankelen in het Westen. Revolutie op een oorlogsschip der Oostenrijksche marine! Revolutie bij de Deutsche marine te Kiel! Oproer te Berlijn! De roode vlag in de Deutsche loopgraven!

Randijk had het dan toch wel goed gezien in de straten van Wezel. De Deutsche Simson stortte neer in een stroom van bloed, nood en ellende, en de revolutie vroeg: Wat doen we met de vorsten? Het Habsburger keizershuis was reeds een puinhoop geworden, en in Deutschland werden negentien vorsten aan den dijk gezet, en het huis Hohenzollern, dat den storm van eeuwen had getrotseerd, stortte ineen met een geweld, dat er de wereld van daverde.

De Deutsche Keizer vluchtte naar Nederland. Zijn keizerlijk paleis te Berlijn werd geplunderd; voddenraapsters kleedden zich in de zijden gewaden, door de Keizerin gedragen, en Troelstra zei, dat het nu tijd werd, om Nederland met de zegeningen der revolutie gelukkig te maken.

Maar zij, die in Nederland God dienden, riepen Hem aan. Er werd gebeden en gewerkt; het Nederlandsche volk sprong op in zijn kracht, om den troon van Oranje te beschermen, en terwijl Europa het droeve schouwspel zag van vele vorstenkronen, die in slijk en modder werden vertrappt, stond de Oranjetroon vast als een rots in de revolutionaire branding.

Toen Randijk in deze veel bewogen dagen een keer met een verslagen gemoed op het bureau van Wailing kwam, zei deze: „Het hoofd koel houden, Randijk! 't Is een stormachtig getij, maar later wordt het mooi weer. We zullen een plan maken — steek eens aan!”

En Randijk stak de sigaar aan, die hij uit Wailings koker haalde, maar hij vergat te trekken, en ze ging telkens uit.

„We moeten van dien reuzenkoop van manufacturen af,” zei Randijk; „hoe eerder hoe beter! Anders wordt het een allergeeemste strop! Dat heb ik je verleden week al gezegd.”

Wailing streek over zijn rossigen baard. Toen de Bulgaarsche achterdeur bezweek, had hij reeds onderhandelingen aangeknoopt, om dien koop van de hand te doen.

„Het contract is al gesloten,” zei hij, „van den verkoop. Ik verwacht nog slechts een telegrafische bevestiging.”

Ziedaar! Het liep mee. De telegrambesteller sprong van de fiets, en reikte een spoedtelegram over. Wailing wierp er een blik op, en zijn gelaat straalde van voldoening.

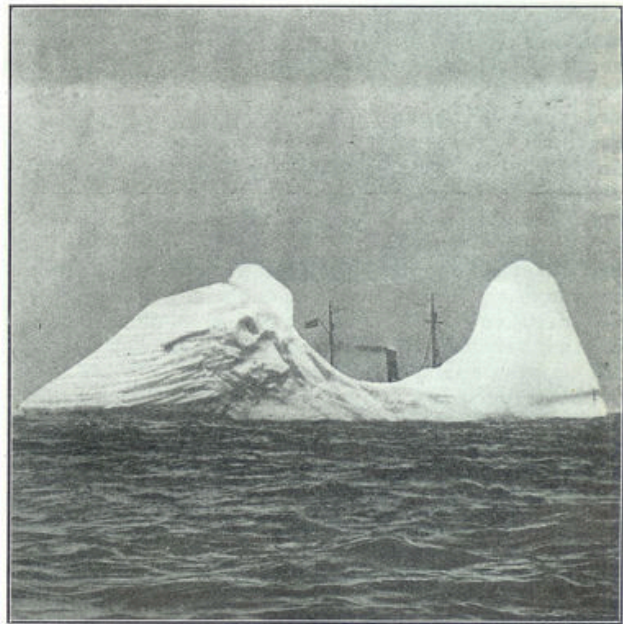
De koop was bevestigd, en van dit heete hangijzer waren ze nu dan toch gelukkig verlost. De heele partij was verkocht in Deutsche marken; betaling over drie maanden.

Er was een aanmerkelijk verlies, maar de mark was nu berekend tegen tien cents waarde, terwijl men toch redelijker wijze kon verwachten, dat ze tot twintig centen zou stijgen. En dan werd het nog een reuzensucces....

Het grenzenloos optimisme, dat bezit had genomen van Wailings denkvermogen, werd weer vaardig over Randijk. Het was de roes; zonder dien roes zou zijn hoofd, zijn brein de spanning niet hebben verdragen.

Dat reuzensucces met de manufacturen was trouwens hard noodig, om de andere gaten te stoppen. Met de aandeelen van de nieuwe onderneming liep het slecht. Een vriend van Wailing had ze aangeboden voor vijf honderd gulden en later voor drie honderd gulden, zonder een kooper te vinden, en de notaris, aan wien Randijk die aandeelen wilde verkoopen, zei met een ernstig gebaar: „Als je honderd gulden per stuk krijgt, mijnheer Randijk, dan moog je in de handen klappen. Ik heb er naar geïnformeerd, en ik vermoed, dat alles op bedrog en zwendel berust.”

(Wordt vervolgd)

Het is thans al weer vijftien jaren geleden, dat een der grootste ongelukken op zee plaats vond, namelijk het vergaan van de reuzenstoomboot de „Titanic,” die op een ijsberg stootte en zóó werd beschadigd, dat ze binnen korten tijd zonk.

Na deze ramp hebben zich veertien naties vereenigd, met het doel het ijsberg-gevaar tegen te gaan. Geregeld kruisen er speciaal voor dit doel toegeruste vaartuigen in de gevaarlijke ijsbergzóné. Groote ijsgevaarten worden door de bemanning met dynamiet opgeblazen, terwijl voorts door middel van radioberichten, de passagiers- en vrachtbooten op de hoogte worden gehouden van gevaarlijke drijvende ijsgevaarten.

Onze foto brengt een ijsberg in beeld met een opruimingsvaartuig op den achtergrond.

Salomo, die op de deugdelijke huisvrouw een loflied heeft vervaardigd, zegt onder meer van haar:

„Hare kinderen staan op, en roemen haar welgelukzalig.”

Tot deze kinderen wil ook ik behoreen. Nog jaren na haar heengaan, wil ik mijn Moeder prijzen voor haar liefde, haar gebeden, haar navolgenswaardig voorbeeld.

Laat ons, die het voorrecht hadden, of hebben, een rechtgeaarde, geloovige Moeder te bezitten, het getuigen: Moeder, van God mij gegeven, hoe véél waart gij mij, en voor hoe véél heb ik u, naast God, te danken!

J. N. V.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

„Den Ouders ongehoorzaam.”

EEN VAN DE KENMERKEN VAN DEN TIJD VAN HET verval is, dat het gezag wordt verworpen. En dan wel alleréerst het gezag der Ouders. Want is het in de gezinnen goed, dan gaat het ook der maatschappij wel. Buigen de kinderen voor het gezag, dat God aan de Ouders gaf, dan erkennen ze ook het gezag Gods en der Overheid.

Maar wee als de menschen, reeds jong, liefhebbers van zichzelf zijn geworden! Dan jagen ze naar geld, naar ijdelheid, naar genot. Dan verheffen ze zich boven anderen. Dan achten ze hun Ouders niet meer, en worden ze hun ongehoorzaam.

We denken allereerst aan de ons als ingeschapen Moederliefde.

En toch — zie eens naar Rusland! Hoor eens, hoe ze daar den Moedernaam bekladden en oontereen; hoe ze met het Moederschap spotten! Zie ook eens rondom u, en merk op, hoe bij velen de Moederliefde is verloren gegaan, of althans dermate verstompt, dat ze in haar uitingen niet meer waarneembaar is; dat, integendeel, in vervulling schijnt te zijn gegaan bij velen, wat de apostel schrijft van de menschen in de laatste dagen: „Zonder natuurlijke liefde.”

't Is iets vreeslijks, als de natuurlijke liefde verdwijnt. De dieren gaan in natuurlijke liefde den mensch voor. Maar in de wereld der booze geesten is geen liefde. Als de mensch dan ook gehéél naar die geesten luistert, wordt hij in de Schrift een beest genoemd — diep gezonken, lager staande dan het dier. Asaf vergelijkt zichzelf van nature bij een groot beest voor God. David spreekt over de beesten, die vergaan. Daniël heeft het over eens beesten hart en een woning bij de beesten. Paulus noemt de Cretenzen luie beesten. En het Boek der Openbaring — het toekomstboek — heeft het telkens over Beest-machten en Beest-menschen.

Dezer dagen las ik een brief van een Chinees, die te Moskou aan de Chineseche Universiteit studeert, aan zijn Vader. Het is de zoon van den Chineeschen generaal Tsjang-kei-sjek. Vergiftigd door de communisten, heeft hij de Moederliefde vergeten, en scheldt hij in het openbaar zijn Vader uit voor leugenaar en verrader. O.a. het volgende komt in dit schrijven voor: „Ik erken jou niet langer als mijn vader... Je hebt getoond, een vijand van het Chineseche volk te zijn... In mijn vorigen brief heb ik je op je fouten gewezen, en getracht, je te verbeteren. Nu doe ik dat niet langer... Ik ben van nu af je vijand... Meer heb ik niet te zeggen. Wij hebben ieder onze eigen belangen, en zullen ieder onzen eigen weg gaan. Op dit oogenblik kunnen wij zeggen, dat de verhouding van bloedverwantschap, die tusschen ons bestond, heeft opgehouden te bestaan!”

Is het niet ontzettend, als het „beest” in den mensch wakker wordt, en hij de ordeningen Gods omkeert, ja vertreedt? De natuurlijke liefde verdwijnt; de Ouders worden beschouwd als niets.

De Spreukendichter heeft zulke ernstige woorden gezegd tegen hen, die Vader of Moeder verachten en bespotten!

Helaas, dit geval van Tsjangs zoon is geen uitzondering. Meer en meer staan zonen en dochteren tegen de Ouders op.

Een van de dingen dan ook, waarvoor we in onzen tijd bijzonder moeten ópkomen, is: het gezag der Ouders.

En kunnen we dit wel beter doen, dan door op het gemoed der jeugd te werken, en haar in herinnering te brengen, wat zij vooral aan haar Moeder te danken heeft?

De „Moederdag,” die sinds eenige jaren op 20 Mei wordt gehouden, is dan ook onzes inziens een gevolg van de behoefte, om in dezen tijd van „den-ouders-ongehoorzaam-zijn” den zegen van een goede Moeder voor de aandacht te stellen. Hoe licht vergeten wij weldaden, ons bewezen! En de herdenking van hetgeen „Moeder” was voor haar zuigeling, voor het gespeende kind, voor haar opgroeienden kleine, voor haar schoolkind, roert een teedere snaar aan bij hen, die nog niet verstokt zijn, wekt de begeerte op, die liefdezorg nog te beloonen, en leert te luisteren naar Moeders stem, ja leert gehoorzaam zijn aan Vader en Moeder.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L PENNING

34)

HET WERD HERFST; DE WINTER KWAM. En een nieuwe lente wenkte, en de lieve zomer deed zijn intree, terwijl de overwinnaars naar Versailles trokken, om de lijnen der nieuwe staatkundige kaart van Europa vast te leggen. Oude staten zouden als onnutte ballast worden opgeruimd; nieuwe staten zouden worden gesticht. En de marken zakten.... zakten....

Met Randijks andere transacties ging het op den duur even slecht. De bloei van vele ondernemingen bestond uit een looze aar; het was schijnbloei, klatergoud, een blinkend vernis, om de voosheid van den wand te bedekken. In de dagbladen prijkten lange lijsten van faillissementen, en die lijsten werden al grooter. Het werd een afgrond, die handelshuizen, eerwaardig door hun ouderdom, opslurpte....

„Het hoofd koel houden, Randijk!” had zijn vriend gezegd. Waarlijk, dat kwam nu te pas, maar in spijt van dien raad roofde de onrust aan Randijk vele uren van den nachtelijken slaap.

Zijn vrouw wist er van en Nellie ook; zij spraken er niet met anderen over, maar een waas van somberheid lag over „Het Huis van Geluk,” en het huwelijks-geluk was verre weggevloden.

Voor de buitenwacht schitterde dit huis echter nog in zijn glorie; de voorgevel werd opnieuw opgeschilderd, en de dorpelingen zeiden, dat men wel zien kon, waar het geld zat. In zijn optreden bewaarde Randijk trouwens zijn fiere houding; hij betaalde geregeld zijn renten, en zijn crediet bleef ongeschokt. Het was het groote lichtpunt in de toenemende benarring....

Het was in spijt van het onbegrensde optimisme, dat Randijk van Wailing had overgenomen, een onweersprekelijk feit, dat de toestand al moeilijker werd. Randijk hield lange beraadslagingen met zijn vriend, en kwam hij thuis, dan ging hij naar de zijkamer, waar zijn bureau stond, om te rekenen en te cijferen.

Nellie zag hem niet veel meer in de voorkamer met Moeder praten. Was hij er, dan las hij de krant. Maar soms kwam de liefde over de dorre velden van cijfers en getallen weer tot hem; dan sprak hij op een teedere toon als in de dagen van ouds, toen zij zoo gelukkig met elkander waren.

Dan schepte Alberdien weer moed. Haar man, die thans de afgoden diende, bleef toch een gekende des Heeren; dat geloofde ze nog, en de Heere zou niet laten varen de werken Zijner handen. Haar lijden was zwaar en bitter, maar in haar binnenste, door haar zuchten en tranen gedrenkt, bloeide de bloem, die „de lijdzaamheid der heiligen” wordt genoemd.

Zwaar was haar kruis. Zij zag de verwoesting naderen, maar zij diende God. En Jezus, Die bij Oom Jans sterfbed stond, was bij haar en troostte haar in al haar zielsverdriet.

Als haar man het slechts van den Heere mocht verwachten, dan zou alles nog goed komen, maar hij

verwachte het van de marken. Als de marken omhoog gingen, dan zou alles recht komen, meende Randijk. Zijn kapitaal was in de marken vastgelegd, en de inflatievloed, die den Duitschen Staat naar het faillissement stuwde, bedreigde zijn eigendom, zijn geluk, zijn toekomst. Er kwamen oogenblikken, die zijn borst benauwden en zijn keel dreigden dicht te nijpen, terwijl die vlagen van halve wanhoop hem naar de Bank zouden hebben gejaagd, om alles in Nederlandsch geld om te zetten, indien Wailing er niet was geweest....

„Je moet het zelf weten,” zei Wailing, „maar ik doe het niet.”

Hij voegde er al weer den raad aan toe, om het hoofd koel te houden en stand te houden; in tijden van crisis was een verdeckte stelling en afwachten het beste.

Wat wilde Randijk met het geld doen, als de marken verzilverd waren? Er Nederlandsche effecten voor koopen? En wist hij dan zeker, dat de inflatievloed den Nederlandschen gulden niet zou bereiken?

In elk geval ried hij Randijk aan, om te wachten tot de Berlijnsche reis. Veertien dagen later ging Wailing naar Berlijn, en weer straalde zijn gelaat zooals elken keer, wanneer hij van Berlijn terugkeerde.

De mark stond nu op drie en een halven cent.

„Heb je wel opgemerkt, Randijk,” zeide hij, „dat de daling thans veel langzamer gaat?”

Deze man, de schranderste kop van 't heele dorp, wist uit een daling nog troost te putten, omdat hij op één punt blind was. En daar schulde het zelfbedrog.

Die langzame daling, verklaarde hij, sproot daaruit voort, dat de bodem van den put naderde, en de bodem, het eindpunt der daling, spoedig zou zijn bereikt. Dan zou de mark weer stijgen. Ze moest stijgen; alle volken hadden er belang bij, en de Duitse geestkracht en ondernemingsdurf waren nog ongebroken. De tijd streed voor de mark....

Het was een week van ongemeene verluchting voor Randijk, toen de mark rees. Men sprak weer van vier centen aan de beurs, en Wailing herinnerde met een triomfantelijk gebaar aan zijn vroegere beweringen.

„De bodem van den put was bereikt,” zeide hij, „en nu zullen we eens zien, hoe die pientere mark weer naar boven klautert. We spreken elkander over zes maanden nader op dit punt, Randijkje.”

Dat geloofde Wailing. Deze man, deze roekeloze speculant, die Randijk had verleid tot de gevaarlijkste ondernemingen, was zelf een verleide, het slachtoffer van den waan van den dag. En Randijk geloofde hem al weer.

Maar in dien muur van dwaas optimisme vertoonden zich thans breede scheuren, en als het oog van Randijk daarop viel, dan zag hij door die scheuren heen de rauwe werkelijkheid naderen als een lawine, die hem en zijn gezin en „Het Huis van Geluk” met onbarmhartig geweld zou verpletteren....

En de marken daalden weer; ze daalden. Er was een lek in den bodem van den put, waarvan Wailing had gesproken. Zij liepen op drie centen; op twee centen; toen het halve jaar om was, waarop Wailing had gezinspeeld, stonden ze één cent....

(Wordt vervolgd)

Het Tehuis voor Militairen in de Legerplaats bij Oldebroek

dat, ter nagedachtenis van Newton, in de Westminster-
abdij is opgericht, waar hij is bijgezet te midden der
graven van koningen en aanzienlijken.

„Die Mij eeren, zal Ik eeren.” zegt de Schrift.

En wederom: „God geeft den nederigen genade.”

Ware ootmoed denkt niets van zichzelf, maar geeft
God in alles de eere.

Hoe meer wij weten, hoe meer wij erkennen zullen,
dat wij zoo weinig weten.

Hoe meer wij zijn, hoe meer wij onszelf als onmon-
dig zien.

God geve dan genade, dat we een nederig hart
hebben, en met ootmoedigheid bekleed zijn!

Ja, Hij werke ook in ons, dat wij klein zijn in
eigen oog, ons vernederende voor God, opdat Hij ons
verhooge te zijner tijd!

J. N. V.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR
HEMELVAART.

„OPGEVAREN IN DEN HOOGE!”

Aan dit woord worden we bijzonder herinnerd op den Hemel-
vaartsdag! Christus heeft de gevangenis gevangen genomen.
Dat wil zeggen: den duivel en de zonde heeft Hij overwonnen. En
als Triomfator is Hij nu gezeten aan Gods rechterhand, om van
daaruit, als het verheerlijkte Hoofd der Gemeente, aan de menschen
gaven te geven.

Wat is het nuttig, daar nu en dan eens in 't bijzonder bij stil te
staan! 't Is zulk een belangrijk heilsfeit. Het werk, door
Christus volbracht, is door God erkend. Het eerste be-
wijs daarvoor is, dat God Hem, als mensch, een plaats aan Zijn
rechterhand schonk. Het tweede bewijs: dat Christus nu de bron
der bediening is. — Jezus wandelde op aarde als ons Voorbeeld,
Hij is nu gezeten ter rechterhand Gods als onze Kracht.

Laat ons dan zien op den verheerlijkten Christus: die ons sterkt
in den strijd; die ons gaven schenkt voor Zijn dienst; en die dit
doet door den Heiligen Geest, dien Hij ons gezonden en geschon-
ken heeft.

God geve, dat wij in levende verbinding staan met Hem, die
opgevaren is; en dat wij ons door Hem en de werking Zijns Geestes
laten bearbeiten en gebruiken. „naar de mate der gave van Christus”!

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

35)

XVIII. Het Huis van Geluk wankelt.

DE POLDERSCHOUT, DIE IN HET GROOTE,
holle boerenhuis dicht bij den korenmolen
woonde, de man met het uitgedroogde perka-
menten gelaat, was de eerste, die lont rook.

Hij was reeds sedert lang geen polderschout meer;
zijn opvolger woonde in het aangrenzende dorp. Maar
men bleef hem polderschout noemen, omdat hij tien-
tallen van jaren dat ambt had bekleed. Hij was bij de
negentig en scheen der wereld afgestorven te zijn; hij
ontmoette Randijk slechts, als deze de rente bracht.
Niettemin was hij de eerste, die aan Randijks solidi-
teit begon te twifelen.

Randijk had vijf duizend gulden van hem geleend op
een losse schuldbekentenis tegen zeven procent rente
en met een opzeggingstermijn van veertien dagen.
Randijk vond de rente buitensporig hoog en den op-
zeggingstermijn veel te kort, maar de polderschout
was onwrikbaar geweest in zijn voorwaarden, en
Randijk, die om geld verlegen was, had noodgedwon-
gen in de voorwaarden bewilligd. Het was in den
tijd, dat hij de effecten van Piet Rietveld had mee-
genomen, en de smid hem duizend gulden leende. ☒

418

☒ De polderschout keek naar buiten. Het was winter-
dag, en den vorigen nacht was er een zwaar pak
sneeuw gevallen.

„Gijs,” klonk zijn krassende stem, „kom eens hier!”
Gijs was de huisknecht; hij stond zich de handen
te wasschen aan de pomp in de keuken. Hij was reeds
een man op leeftijd, en de huishoudster was ook op
leeftijd, en het strakke, norsche gelaat van den huis-
heer scheen zijn stempel op deze beide menschen
te hebben gedrukt. Zij lachten nooit; de snauw en de
grauw van den polderschout had alle ware levens-
vreugde uit dit huis verbannen.

„Zul je nu eindelijk komen, Gijs?” kraste de schout.
Gijs gaf geen antwoord. Hij droogde zijn handen
kalm af aan den bonten doek, die aan een spijker tegen
de pomp was opgehangen, om dan met langzamen
stap naar voren te gaan. Het was het lijdelijk verzet;
het was het eenige vermaak, dat in dit holle huis wilde
tieren, en de huishoudster, die vroeger voor den
polderschout had gesidderd, begon er ook den smaak
van beet te krijgen.

Er lag een briefje op tafel, door den polderschout
geschreven; Gijs zou het aanstonds bij den heer Randijk
bezorgen.

Gijs had weer zijn tegenwerpingen; hij scheen van-
daag al een bijzonder lastige bui te hebben.

„Zou het niet goed zijn, eerst het paard te ros-
kammen, baas? Het wordt meer dan tijd.”

„Ik zal jou roskammen,” bulderde de schout; „zul
je nu gaan, Gijs?”

Toen ging de knecht met een zoet leedvermaak in
zijn ziel, omdat hij den ouwe weer op stang had ge-
jaagd, zooals hij dat noemde.

Randijk was thuis, toen het briefje kwam, en hij ver-
bleekte van den inhoud — zijn crediet begon te
wankelen.

Het was een kort, zakelijk schrijven. De polderschout
zegde de obligatie op volgens den opzeggingstermijn,
en onderaan verzocht hij om een bewijs van ontvangst
van dit briefje. Alberdien zat er bij, dat Truitje het
briefje binnen bracht, terwijl Gijs in de keuken wachtte.
En zij zag de ontroering van haar man.

„Is het iets kwaads, Anton?” vroeg zij.

„De schout wordt bang voor zijn geld,” was het
antwoord. „Het komt goed; de rente is toch te hoog;
en ik zal hem betalen — dan kan de man weer gerust
slapen.”

Maar er stonden zweetdruppels op Randijks voor-
hoofd, en toen hij naar de zijkamer ging, om het be-
wijs van ontvangst te teekenen, beefde zijn hand.

Hij ging naar Wailing, om dat geld te leenen, maar
Wailing zei, dat hij zelf te kort kwam.

„Ga naar de Bank,” was zijn raad; „dat doe ik ook.
De rente is tamelijk hoog, maar dan heb je alvast den
mond gesnoerd van dien vrekkerigen schout. Ons
crediet moet ongeschokt blijven, Randijk!”

Het was de eerste ernstige waarschuwing, die
Randijk van zijn vriend ontving, maar hij besefte ten
volle haar beteekenis — de strijd op leven en dood
was ingezet....

Denzelfden namiddag ging Randijk naar de Bank,
om het benodigde bedrag te halen. Het was niet
meer de directeur, met wien Oom Jan zooveel zaken
had gedaan; hij was met pensioen gegaan, en de
nieuwe directeur was ook wel vriendelijk en welwil-
lend, maar de vertrouwelijkheid tegenover den vroe-
geren directeur werd toch gemist.

☒ Randijk vroeg om geld te leenen. ☒

„Hoeveel?” vroeg de directeur ernstig.
En toen Randijk om vijf duizend gulden vroeg, betrok het gelaat van den directeur.

„Heeft u twee solide borggen?”

„Wailing zal wel borg willen blijven.”

Wailing... Die borg paste den directeur niet, en zonder twee borggen, wier soliditeit in 't oog der Bank ontwijfelbaar vast stond, ging het niet. De Banken hadden veel te veel crediet geschonken en deze Bank ook, en als het op dien voet werd voortgezet, dan liep het mis met de Bank. Het speet den directeur, dat hij dit bescheid moest geven, maar er mocht geen uitzondering worden gemaakt. Hij had zijn instructies en moest zich daaraan houden.

Hij reikte Randijk de hand, en deze stond weer op straat, een kleur van schaamte op het gelaat. Voor den eersten keer in zijn leven werd hem een luttel bedrag van vijf duizend gulden geweigerd; zijn crediet wankelde — zou thans „Het Huis van Geluk” instorten?

Hij ging zijn villa voorbij naar Wailing, die juist den huissleutel uit den zak haalde.

„Man,” zei Wailing, „wat zie je bedrukt! Platzak thuisgekomen?”

Hij begon smakelijk te lachen om 't geval en knoopte er zijn beschouwingen aan vast. De Banken vielen van het ene uiterste in het andere; eerst hadden ze met het geld gesmeten, en nu hielden ze de brandkast gesloten, waarmee de handel werd genekt. In dien geest sprak Wailing, en hij gaf nu aan Randijk den raad, om bij particulieren het benoodigde bedrag op te nemen. Zijn crediet was immers nog ongeschokt.

Er zat niets anders op. De nood dwong. En reeds den volgenden morgen ging Randijk er op uit, om geld te leenen.

Het ene gat met het andere stoppen; zoo werd dat genoemd. Hij wist dat wel. Hij had een gevoel, alsof de bodem vulkanisch was geworden onder zijn voeten, maar hij moest nu sterk zijn — sterk!

Smid Jansen kwam hem tegen; de smid hield hem staande, en Randijk schrok er van. Maar het viel buitengewoon mee; de smid maande niet om geld — integendeel, hij had nog vijf honderd gulden liggen en vroeg aan Randijk, of deze ze gebruiken kon.

„Nu ja,” antwoordde de wethouder met een meesterlijk gehuichelde onverschilligheid, „als ik er je een plezier mee kan doen, breng ze dan maar!”

„Heden middag heb je ze, hoor!”

Vijf honderd gulden plus de wetenschap, dat zijn crediet nog ongeschokt was! Randijk herademde. Het was thans een moeilijke tijd, maar kon hij er doorheen worstelen en zich staande houden, totdat de markten zich uit haar belachelijk lagen koers oprichtten tot een behoorlijke waarde, dan was hij er weer bovenop.

Nu naar een collega, den bejaarden wethouder Van der Pol! Randijk bleef er koffie drinken; ze praatten over de gemeentezaken, en zoo zachtjes aan leidde Randijk het gesprek op financiële aangelegenheden.

Hij begon een speurneus te krijgen; hij rook hier geld en had al twee duizend gulden te pakken, voordat Van der Pol, die een langzame denker was, er nog goed en wel erg in had.

Toen naar Schildhuis! Er was schier geen twijfel aan, dat hij daar het ontbrekende zou los krijgen. Zijn eigen pachter! een broeder! een mede-ouderling! Schildhuis had zich een keer in die zaak van Nellie en Otto gemengd, wat Randijk had afgekeurd, maar hij was er gaarne overheen gestapt, en ze waren

vrienden. Bovendien had Schildhuis een belangrijk bedrag op de Bank staan — dat moest in orde komen.

Hij ging het voorhuis in; Hanna was aan 't strijken.

„Waar is je man, vrouw Schildhuis?”

„In den stal — wil ik hem roepen?”

Toch niet; dat was niet noodig. Het trof prachtig; nu zou Randijk den gewenschten man onder vier oogen kunnen spreken. De vrouw des huizes was in geldzaken licht tot wantrouwen geneigd. Zij zou het vreemd vinden, dat de eigenaar dezer hoeve den pachter om geld vroeg, terwijl haar de speculaties van Randijk wel niet onbekend zouden zijn.

Schildhuis bevond zich in den paardenstal, een blauw boezeroen aan. Randijk zag, dat hij 't volhandig had, en wilde hem daarom niet lang ophouden.

Hij vertelde zijn aangelegenheid, en Schildhuis luisterde, de hand aan de hooivork geslagen, met aandacht. Toen zeide hij met een effen, zakelijk gebaar: „Nee, dat doe ik niet.”

Randijk stond er verbaasd van; hij dacht nog aan een scherts.

„Je hebt dat geld toch, Schildhuis?”

Hij had dat geld, maar toch zou hij 't aan Randijk niet leenen.

„En waarom dan niet, Schildhuis?”

De aangesprokene keek hem lang aan; met een doorborenden blik, en de scherpe trekken van zijn gelaat schenen scherper dan ooit.

„Omdat ik vrees, dat jij, een ouderling van Christus' gemeente, dit geld in den dienst van den Mammon zult besteden. Indien je in nood zit en er komt broodsgerek, dan zal ik je helpen als een broeder den broeder, al zou ik de laatste snede brood met je moeten deelen.”

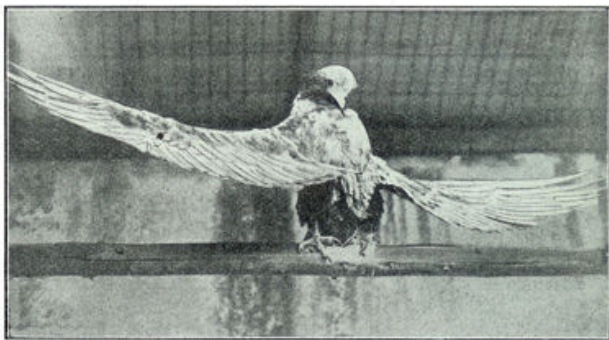
Toen Schildhuis naar voren ging, vroeg Hanna, of hij hooge woorden met Randijk had gehad. Ze presenteerde Randijk koffie, maar hij gaf er geen antwoord op en beantwoordde zelfs haar groet niet. Ze keek hem nog na door het raam: als een woedend mensch, in hevige opwinding, was hij vertrokken.

„'t Is treurig!” zei Schildhuis.

Hij dronk zijn koffie leeg en sprak weinig. Toen zette hij den kop neer en zeide met een neerslachtigheid, die hem anders niet eigen was: „Randijk gaat er onder! Hij heeft alles op één kaart gezet — op de Deutsche markten! Ik weet het! Ik weet het! En hij zal een keer zinken als een baksteen.”

En hij ging weer naar den stal, om zijn bezigheden voort te zetten.

(Wordt vervolgd)

Deze prachtige arend in den Londenschen dierentuin, is, wanneer hij zijn vleugels uitspreidt om zich te laten koesteren door de voorjaarszon, een levend voorbeeld van een Blériot ééndekker-vliegmaschine. De schitterende kleuren der veerenpracht maken de vleugels van deze levende „vliegmaschine” heel wat mooier dan de houten of metalen vleugels, door menschen vervaardigd. ☒

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

„Wedergeboren.”

IN HET BUITENLAND VERTOEVENDE, TROF HET MIJ voor de zooveelste maal, hoeveel gelet wordt op titel of beroep der menschen. In een hotel of pension moet men een biljet invullen, waarop ook staat aangegeven, hoe men door geboorte wordt betiteld, of wat men geworden is in de wereld. En bij langer verblijf houden de overige hotel- of pensiongasten hiermede rekening. In streken, waar Duitsch gesproken wordt, heeft dit invloed op man en vrouw, zoodat men spreekt van: Herr en Frau Doktor, Herr en Frau Professor, Herr en Frau Oberconsistorial- of -Medizinalrat, enz. Vooral de bijvoegingen, in groote menigte, vóór het woord „Rat” benaauwen u soms. En 't blijkt dikwijls, dat niet alles goud is, wat blinkt. Een Professor is veelal een gewone leeraar; ook wordt deze wel genoemd: Studienrat, Assessor, enz. Een „Realinspectorin” blijkt een gewone onderwijzeres te zijn!

Overigens: eere wien eere toekomt!

Maar is het niet wat lastig, al die titels?

Zoo hebben wij in ons land de betitelingen: WelEd. Heer, WelEd.Geb. Heer, HoogGeb. Heer, HoogWelGeb. Heer, WelEd. Gestr. Heer, HoogEdelGestr. Heer, WelEd. ZeerGel.Heer, Eerw. Heer, WelEerw. Heer, WelEerw. ZeerGel. Heer, enz.

Zoo spreken wij in ons land nu eens van Mevrouw, als we het over een getrouwde vrouw hebben, dan weer van Juffrouw of Vrouw. Kunnen we dat laatste niet eens veranderen, en evenals de buitenlanders voor alle getrouwde vrouwen één betiteling kiezen?

Of misschien beter nog: kunnen we niet, evenals we alle mannen, getrouwd of ongetrouwd, heer of mijnheer noemen, een betiteling vinden voor alle vrouwen?

Dr. Gunning, die onlangs over het onderwerp der onnoodig lange titels in „Pniël” schreef, zegt:

„Wanneer houdt toch al die onzin eens op!”

Hij doelt dan op die omslachtige titels van heeren en dames; vooral voor hen, die in den dienst des Heeren bijzonder bezig zijn. En hij vervolgt:

„Weet ge, welke de éénige titel is, die mij nu nog van beteekenis schijnt te zijn? Wedergeboren.”

Natuurlijk wil hij dat woord niet schrijven op lijsten, enveloppen en adressen, maar in grooten, stillen ootmoed op de tafelen des harten.

't Is wel eens goed, zoo nu en dan de ijdelheid dezer wereld, die ook in de kleine dingen zoo uitkomt, onder de oogen te zien, en ons af te vragen, wat waarde heeft voor God. De Heere Jezus heeft al gewezen op de ijdele en dwaze omslachtigheid der menschen in hun gebeden. Maar is deze ook niet vooral op ander gebied te vinden? En moeten wij, Christenen, niet met ons heele hart uitgaan naar eenvoudigheid?

IN DEN GREEP VAN MAMMON

36)

... L. PENNING

XIX. Geld leenen.

TOEN RANDIJK DE HOEVE VERLIET, DIE nog zijn eigendom was, al lagen er zware hypotheeken op, kookte het in zijn binnenste; dat had de vrouw van Schildhuis goed opgemerkt. Hij voelde zich op grove manier beleedigd en zou de zaak in den kerkeraad brengen, terwijl hij den voet niet meer bij Schildhuis over den dorpel zou zetten, indien deze niet zijn verontschuldiging aanbod.

Hij kon het geld van Schildhuis wel missen; hij kon 't elders ook nog wel los krijgen, en in den namiddag ging hij er al weer op uit.

Waar zou de weg het eerst heenleiden? Naar het ouderwetsche heerenhuis, dat daar als een vereenzaamd klooster stond bij den tweesprong, waar de polderweg zich aansloot bij den dorpsweg?

430

Randijk was er nooit geweest. De vier gezusters leefden trouwens op zichzelf; met conversatie hielden zij zich niet op.

Maar wat hinderde dat? Die oude dames kenden haar rijkdom niet; de buit kon groot zijn, en Randijk belde er aan. Het was voor den eersten keer van zijn leven.

Een der dienstboden opende, en liet hem op de mat staan, terwijl daarbinnen het bedrijvige leven in vollen gang was. Hij luisterde, en vreemd en wonderlijk was het onderhoud, dat zijn ooren opvingen.

„Ben je nou acht keeren onder het ledikant geweest?” vroeg een bevelende stem.

Het was Pipi, de oudste dame, die nog magerder was dan haar zusters.

„Ja, juffrouw,” klonk het klaaglijke antwoord.

Het was de tweede dienstbode, die zich nu al bijna een half jaar in dezen dienst bevond. Dat was lang; gemeenlijk bleven ze hoogstens vier maanden.

Juffrouw Pipi betwijfelde het sterk, of het meisje wel acht keeren met den veger onder het ledikant was geweest.

„Ik zat thee te drinken,” zei ze, „en heb geen acht keeren „roets! roets” gehoord. En je hebt de kast vet gemaakt met je vuile vingers — afboenen, hoor! en subiet! Anders zal ik het wereldkundig maken, hoe'n slordige deern je bent.”

Randijk kuchte eens, om zijn aanwezigheid te laten merken, en toen het niet baatte, riep hij, dat er volk was. Toen verscheen het magere gezicht van juffrouw Pipi om den hoek van de deur.

„Kom u binnen,” zei ze; „maar we zitten in 't werk.”

Het viel toch mee, dat hij binnen mocht komen. Een stoel werd hem echter niet aangeboden, en juffrouw Pipi bleef vlak vóór hem staan, de dunne lippen vast op elkaar geklemd, terwijl de achterdocht in haar oogen lag.

„Mijn naam is Randijk, juffrouw.”

En toen zei hij dan, dat hij kwam om geld te leenen. De juffrouw kon naar zijn soliditeit informeren, waar zij wilde, en ze zou misschien ook wel weten, dat hij wethouder was in deze gemeente.

Juffrouw Pipi schudde het hoofd. Neen, daar wist zij niets van; met gemeentezaken bemoeide zij zich trouwens in het geheel niet.

Randijk stond daar in zijn stoute schoenen. Den vroegeren schroom, om geld te vragen, had hij overwonnen, en met een effen gezicht, alsof het een half pond suiker gold, vroeg hij om tien duizend gulden.

Hij had ze thans nog niet nodig, maar als hij bij deze vasthoudende dames duizend gulden kon loskrijgen, dan kon hij er evengoed tien duizend gulden loskrijgen; dat was zijn standpunt.

„Hoeveel vraagt u, mijnheer Randijk?”

„Tien duizend gulden, juffrouw!”

Ze keek hem een oogenblik met groote verbazing aan, alsof ze de eerste verschijnselen van den waanzin bij hem had bespeurd. Toen liep ze de kamer uit, de trap op naar de andere zusters, terwijl ze mompelde: „Dat is sterk — voor den drommel! zoo iets is mij nog nooit overkomen!”

Randijk wachtte en wachtte, totdat de jongste zuster, met een boenlap in de hand, boven aan de trap riep, dat hij maar naar de Bank moest gaan, om geld te leenen; de banken waren er voor.

De aanval was mislukt, maar Randijk kende nog andere deuren. Als een jager op het wild; zoo maakte

hij jacht op het geld; waar hij geld rook, stapte hij binnen, en hij zou den ouden Rietveld stellig niet overslaan, want hij had er geld geroken.

Pietoom was bezig, den tuin om te spitten, en Randijk maakte een praatje met hem.

„Een mooi prijsje gemaakt voor je melkkoe, Pietoom?”

Rietveld bevestigde het. Het vee was prijzig, en de goede melkkoeien gingen gister vlot van de hand.

„Randijk stelde voor, hem het bedrag in bewaring te geven; dan lag het geld niet renteloos. En Pietoom vond het goed.

Maar hij had toch één beding. Als de veeprijzen daalden, dan zou hij weer een melkkoe willen koopen, en of mijnheer Randijk dan als 't u blijft de koopsom, daarvoor benoodigd, weer terug zou willen geven.

„Vast, hoor!” antwoordde Randijk; „je zegt het maar, als het zoo laat is.”

En binnen een kwartier lagen de bankjes in Randijks portefeuille.

Had zijn trots het hem niet verboden, dan zou hij ook bij Noordanus hebben aangeklopt, maar dat ging toch niet. Hij belde liever bij den notaris aan, om er een paar duizend gulden los te kloppen; de notaris gaf ze, en toen begaf hij zich naar den arbeider Wijschut, die aan het beekpad woonde, even voorbij het kerkhof en de diepe kolk, want hij had er evenals bij den ouden Rietveld geld geroken.

„Dag, mijnheer Randijk,” zei Anneke.

Er lag eenige verwondering in haar gebaren, want Randijk kwam nooit dan met het huisbezoek, en dan waren ze met hun tweeën.

„Wil u mijn man spreken, mijnheer Randijk? Hij is net bezig, een ouden appelboom in den boomgaard om te hakken.”

Ze bood den wethouder een stoel aan; toen liep ze achteruit, om haar man te roepen. ☒

☒ „Kom eens gauw,” riep ze; „mijnheer Randijk wil je spreken!”

Wijschut, een breedgeschouderde, gespierde arbeider, trad op zijn kousen binnen, om den vloer niet vuil te maken. Hij vroeg op nederigen toon, wat mijnheer Randijk wenschte, en de wethouder voelde toch het bloed naar de wangen stijgen bij de gedachte, dat hij hier eigenlijk kwam als een bedelaar bij een arbeider....

Maar wat zou hij doen? De zweep van den polder-schout klapte achter zijn rug; ze kende geen erbarmen, en als het geld er niet op tijd was, dan had hij binnen de week den deurwaarder in huis.

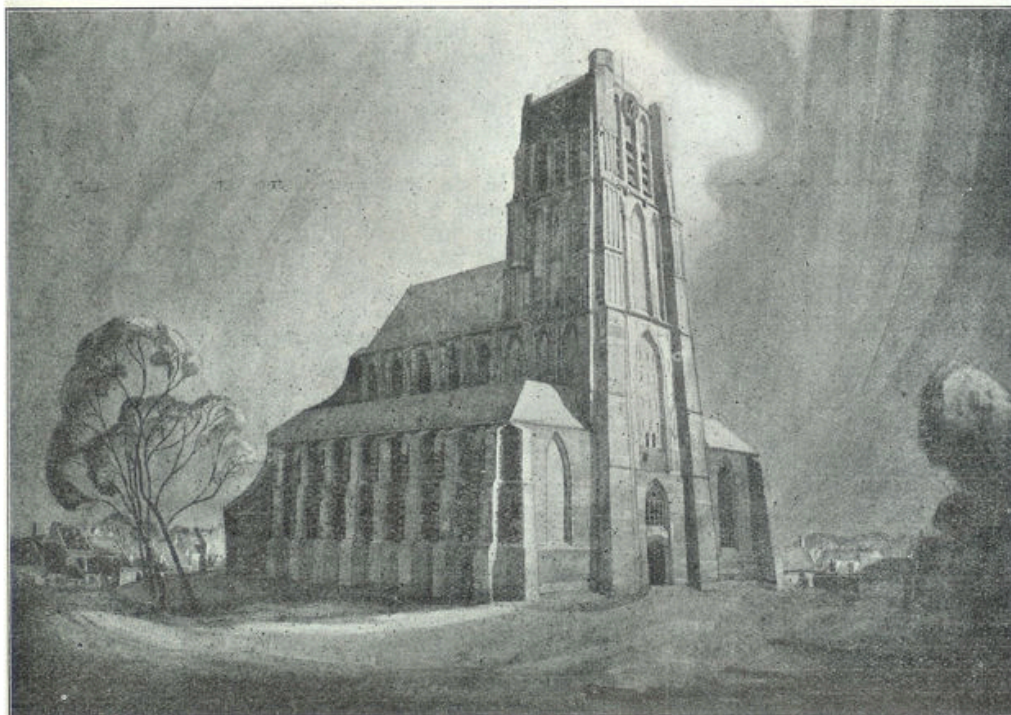
Randijk legde het listig aan, om toch zijn fatsoen te redden. Hij sprak er van, een spaarbank op te richten, en nu stelde hij Wijschut voor, om de erfenis, die dezen onlangs te beurt was gevallen, al vast maar voor die spaarbank te bestemmen. Randijk wilde dat wel beredderen en zou dan een voorloopig bewijs van ontvangst geven.

Wijschut overlegde alles met zijn vrouw.

„Wat denk jij er van, Anneke? Zie, mijnheer Randijk, we hebben het geld nu op de postspaarbank staan.”

Randijk had het wel vermoed, maar die postspaarbank gaf maar een luttele rente: de helft van hetgeen de nieuwe spaarbank zou waarborgen, en daarom behoefde er niet lang over gepraat te worden.

Anneke vond het ook; zij zou er de spaarpotten van de kinderen maar bijvoegen, om een ronde som te krijgen, en ettelijke dagen later ontving Randijk dat bedrag. Wijschut bracht het zelf in den avond. En Randijk heeft de oogen niet neergeslagen, toen de eerlijke, trouwe arbeider hem aankeek; en zijn hand, die hongerige hand, heeft niet gesidderd, toen ze de acht bankjes van honderd gulden in haar greep had....
(Wordt vervolgd)

„Van dezen toren wapperde voor de eerste maal de driekleur, als symbool, dat het Nederlandsche volk met Gods hulp vrij en onafhankelijk wil zijn en blijven.” ☒

De aquarel „De Catharinakerk te Den Briel”, vervaardigd door den Kunst schilder Max Nauta, werd aangeboden aan H. K. H. Juliana, Prinses der Nederlanden, ter gelegenheid van haar 18den verjaardag door de Jonge-Geuzen-Groep „Kerk-Oranje-Vaderland”. Afd. Amsterdam en Arnhem. ☒

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Het oude lied.

ONDER DEN TITEL „EEN NIEUW EVANGELIE” STOND een kwart eeuw geleden in „Het Volk” een lied, welks inhoud we hier laten volgen.

Op aller hoofden blinkt een vlam;
Er klinkt in alle talen:
Hosanna! onze Heiland kwam!
’t Is Pinksterfeest.
Gods Heil’ge Geest,
Kwam op ons nederdalen.

Mijn volk dat lag in schand’ en pijn
Het wil niet langer lijden:
Mijn volk zal eigen Heiland zijn:
Het zal door nood,
Van strijd en dood,
Zichzelf ter redding leiden.

Staat op! mijn volk is opgestaan,
Uit zijnen smaad herrezen;
Maar nooit zal zijn verlangen gaan
Naar hemelwaart:
Het wil op aard’
Verlost en zalig wezen.

Staat deze nieuwe godsdienst niet lijnrecht tegenover de Christelijke? Geen behoefte aan een Heiland, ’t wil eigen Heiland zijn. Geen verlangen naar hogere dingen, naar den hemel; ’t wil op aard verlost en zalig wezen. En nu weten de bringers van dit nieuwe Evangelie toch heel goed, wat er van dit zalig en verlost wezen op aarde terecht komt. In Staten, waar het nieuwe Evangelie is uitgezongen, heeft men den jammer en de ellende aan den lijve ervaren.

Hoe heel anders klinkt dan het oude lied! Zeker, ook de Christen wil op aard’ verlost en zalig wezen, maar dan in dit, omdat hij zijn hemellevens op aarde ontleend aan Gods onmiddellijke tegenwoordigheid. De Apostel zegt, dat de godzaligheid de belofte heeft van het tegenwoordige en het toekomstige leven.

Dat men toch luisterde naar het oude lied, dat ons den hemel in ’t hart zingt en dat ons spreekt van een eeuwig zalig leven.

O zing mij in eenvoud het oude lied,
Zooals gij ’t een kind zoudt doen hooren!
Want ook wil ik een kind zijn, en anders niet,
Ik hulploos, onrein, en verloren.

O zing het mij langzaam, het oude lied!
Het moet mij een laafdrank wezen,
Wiens verkwikking ik droppel voor droppel geniet,
En die mij het hart kan genezen.

O zing mij toch dikwijls het oude lied!
Ik vergeet het, helaas, zoo veel malen.
De dauw, daar de morgen zoo vochtig van ziet,
Verdamp met de zonnestralen.

O zing mij toch altijd het oude lied,
Dat alleen maar den moed mij kan wekken,
Zoo dikwijls, in eenige zorg en verdriet,
Gij mij waarlijk tot troost wilt verstrekken!

En als mij eens de adem en ’t leven ontvliedt,
Ter laatster, ontzaglijkster uren:
Zing dan voor het laatst mij het oude lied
Van een heil, dat oneindig zal duren!

Dit is, dit is het oude lied:
Daar is verzoening gevonden;
Het is volbracht, het is geschied;
Daar is vergeving van zonden.

Dit is, dit is het oude lied:
Het dierbaarst bloed is vergoten,
De macht des afgronds is teniet;
De hemel is u ontsloten.

Dit is, dit is het oude lied:
Gods Zoon moest lijden en sneven,
En wie geloóvig op hem ziet,
Ontvangt het eeuwige leven!

Dit is, dit is het oude lied:
Uw Heiland stond op uit de dooden.
In den hemel verheven, vergeet Hij u niet,
Maar deelt Hij in al uwe nooden.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

37)

VOOR DEN VERVALDAG WAS RANDIJK BIJ den polderschout, om de obligatie af te lossen. Het was de laatste zonnestraal, die op „Het Huis van Geluk” viel, voordat de nacht kwam.... de nacht der wanhoop....

Randijk stond in de gang, en Gijs naderde met een gemelijk gezicht. Hij zeide Randijk ter nauwer nood goeden morgen en slofte naar de woonkamer, waar de polderschout zat. Het vroom hard; de schout had een grove paardedeken over de knieën liggen en een stoof met vuur onder de voeten, want de kachel was te klein, om dit groote vertrek behoorlijk te verwarmen. „Daar is Randijk!” bulderde Gijs met een vervaarlijke stem.

De schout was den laatsten tijd hardhoorend geworden, maar toch niet in die mate, om zoo’n bulderende stem te wettigen.

„Je hoeft niet zoo te gillen,” antwoordde de schout. „Dat heb ik je al meer gezegd. Laat Randijk binnen komen!”

Zoo trad Randijk dan binnen. „Kom je ’t geld brengen, Randijk?” vorschte de schout; „neem een stoel!”

Toen nam Randijk een stoel en zette zich, terwijl de bejaarde huishoudster de kachel oppoekte.

Randijk zette zich dicht bij den schout. Die taaie, geuvellooze man had slechts één kwetsbare plek, de onderdomsplek, en daar wilde Randijk hem even raken.

„Hoe gaat het met de gezondheid, schout?”

„O, best, hoor!”

„Je bent zoo jong niet meer. Negentig jaar!”

„Daar mankeert nog bijna een vol jaar aan — heb je ’t geld meegebracht? En de rente?”

Dat was het punt, waar ’t voor den schout om ging. En toen Randijk met een geveinsd gelaat deemoedig om een jaar uitstel vroeg, begon het vuurhoutje, waarmee de schout zijn pijp wilde aansteken, zoo hevig te beven, dat de tabak geen vuur vatte.

Een jaar uitstel! Waarom vroeg Randijk geen honderd jaar uitstel? Wanneer men een contract maakte, dan was de bedoeling, zich daaraan te houden. En met een schamperheid, waarbij de venijnigheid achteraan kwam, voegde de schout er aan toe, hoe van een wethouder mocht worden verwacht, dat hij zich aan de bepalingen van een contract zou houden.

„Ben je bang voor je centen?” vroeg Randijk. „Vrees je, dat je geen aarde genoeg op je doorkist zult krijgen?”

Ze dienden beiden den Mammon, maar het verschil was toch groot. Bij Randijk wortelde de geldzucht in den hoogmoed. Hij wilde geëerd, gevierd zijn; en omdat hij zag, hoe de wereld boog voor het geld, was de aangewezen weg, om veel geld bijeen te vergaderen.

Bij den polderschout werkte slechts de schraapzucht. Wat gaf hij om de eer? Hij verachtte de publieke opinie, en het zachte gekletter van guldens, rijksdaalders en tientjes klonk hem aangener in de ooren dan een groet.

Of er een testament was gemaakt door den gierigaard, wist niemand, maar dat er wel dertig erfgenamen waren, die op zijn dood zaten te azen, was algemeen bekend. Ze waren heinde en ver verspreid, en toen hij zeventig jaar was geworden, begonnen ze dag aan dag de krant na te kijken, of zijn overlijden er

nog niet in stond, en ze hadden dit werk nu al negentien jaren volbracht.

De schout wist dat wel. En daarom had hij een lijst aangelegd van die erfgenamen, en daar waren er onder, die nog ouder waren dan hij zelf, maar in het verwonderlijke en taai optimisme, dat de Mammondieners kenmerkt, in den zoeten waan verkeerden, dat zij den polderschout zouden overleven.

Zoo vlijtig als zij de kranten nakeken, deed hij het ook en elken keer, dat er een overlijdensbericht verscheen van een dier candidaat-erfgenamen, trok er een grijslach over zijn haviksgezicht, en zette hij achter den naam van den overledene: „Om zeep.”

Eén keer was er nog een buitengewone verrassing aan verbonden geweest. Een neef, vrijgezel evenals de polderschout en niet minder gierig, die een grooten buit bij den schout hoopte te halen, was plotseling tengevolge van een hevige longontsteking, overleden, en de polderschout had van dezen candidaat-erfgenaam met de innigste voldoening een halve ton goud binnen gehaald.

Gijs en de huishoudster hadden toen ieder een kwartje fooi gehad, en Gijs had tot haar gezegd: „Nou gaat de ouwe — nou gaat hij vast!”

Maar Gijs vergiste zich. De polderschout ging niet. Hij kon toch best honderd jaar worden — waarom niet? Het was toch meer gebeurd.

Maar de vraag van Randijk, of hij bang was voor zijn centen, stond hem slecht aan; ze was al een heel veeg teeken, en hij antwoordde kort en bondig, dat hij er stellig bang voor was.

Toen haalde Randijk het bedrag uit zijn portefeuille. „Hier is je geld, man,” zeide hij; „je moogt er gelukkig mee zijn. En nu heb je 't nog wel acht dagen vóór den vervalddag.”

Randijk sprak uit de hoogte; als een man, die een stevigen ruggesteun had, en toen hij was vertrokken, riep de schout zijn knecht.

„Randijk gaat failliet,” zei hij; „geloof het maar vast! Gelukkig, dat ik mijn centen binnen heb.”

Maar die woorden deerden Randijk niet. Met kloeken, fieren tred verliet hij het erf van den schout, wiens hongerigen muil hij had gestopt, en zijn opgewektheid nam nog toe, toen hij onderweg zijn vriend Wailing ontmoette, die hem mededeelde, dat de koers der marken heden morgen aan de Amsterdamsche beurs een sterke verbetering aanduidde.

Wailing sloeg hem met de hand op den schouder. „We halen het met glans,” zeide hij, „maar onder één voorwaarde: het hoofd koel houden!”

Randijk was bij zijn thuiskomst spraakzamer, dan hij in langen tijd was geweest. Hij vertelde aan zijn vrouw, dat de marken omhoog gingen, en als ze weer de waarde van tien centen hadden bereikt, dan zou hij ze verkoopen.

Hij ging dien namiddag met zijn vrouw uit, wat in langen tijd niet was geschied, en toen ze thuis kwamen, sprak hij op dien teederen toon, waaraan zij herkende, dat zijn liefde nog niet was gestorven.

Maar haar zorgen bleven vele. „Waarom kijk je niet vroolijker, Alberdien?” zoo vroeg hij. „Mijn crediet is ongeschokt, en de marken rijzen weer.”

De marken.... de marken.... Was het geluk van dit huis dan op de marken gebouwd? Alberdien wilde vroolijk zijn, om haar man aangenaam te wezen, maar haar hart was vol droefheid, en zij beefde voor de toekomst.

(Wordt vervolgd)

„TELEFONISCH NADER....”

IS NOG MAAR ENKELE WEKEN GELEDEN, dat onze Minister van Koloniën een telegram zond naar Indië, waar Zijne Excellenties zoon woont. Per draad werd een gelukwensch, voor dien zoon bestemd, overgebracht en tegelijkertijd de woorden „telefonisch nader”.

De beambte aan het telegraafloket keek verbaasd, en dacht aan een ministerieele vergissing. De telegramopstelling was echter geheel juist, ook de toevoeging van die twee veelzeggende woorden.

Kort daarop zat de minister in de „studio” van Philips te Eindhoven. Hij sprak een korte rede uit in dat vertrek, waarin zich slechts een enkele persoon bevond en... zijn toespraak werd woord voor woord gehoord in Oost-Indië en even later ook in West-Indië. De zoon in de Koloniën hoorde de stem van zijn vader in het Moederland.

Ontroerend oogenblik! Voor den zoon, om daar zoo ver van zijn familie verwijderd, opeens de stem van zijn vader te herkennen; voor den vader, om te spreken met de wetenschap, dat zijn kind, wonende in een ander werelddeel, gescheiden van hem door landen en zeeën, hem woordelijk kan verstaan! Welk een schitterend resultaat op het steere werken van onze wetenschappelijke mannen!

Niet lang na het bezoek van den Minister aan Philips' laboratorium, bevonden zich de Koningin en de Prinses in hetzelfde vertrek om het woord te richten tot hun onderdanen in Suriname, Curaçao en Oost-Indië. Welk een indruk zal het gemaakt hebben op de daar wonende Nederlanders, om voor 't eerst de stem van hun Vorstin en de Prinses te hooren! De Koningin gewaagde van haar groote vreugde, dat de laatste moeilijkheden zijn overwonnen om de menschelijke stem op zoo groote afstanden over te brengen en dat dit te danken is aan het Nederlandsche vernuft met het doorzettingsvermogen, waarom ons volk van ouds bekend is.

Historische oogenblikken zijn het te Eindhoven geweest, waard om nooit vergeten te worden, waard om God er voor te danken. Onze Vorstin vergat dan ook niet, om op te merken, dat het volbrengen van een zware taak in Gods hand is, dat Hij er Zijn zegen op moet schenken!

Zoo is dan thans de mogelijkheid gebleken, om met onze familie, vrienden en kennissen in de Koloniën te spreken en zelfs ook reeds op dezelfde wijze van hen antwoord te ontvangen, al is dat antwoord dan ook nog niet zoo duidelijk.

De tijd zal niet ver meer zijn, dat we „even” Oost- of West-Indië opbellen, naar den welstand der onzen kunnen informeerden, waarvan ze ons door hun eigen stem op de hoogte kunnen brengen. Het „telefonisch nader!” zal dan geen verwondering meer brengen bij het telegraafpersoneel. R.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

38)

XX. Het zinkende Schip.

DE WINTER GING VOORBIJ, EN HET WERD weer lente. De bloemen openden haar kelken, en de zangvogels zongen hun lied, en de marken daalden... daalden... zij gingen sprongswijze naar beneden, en Randijk hield zijn hart vast.

Hij vermagerde zienderoogen; die fiere gestalte ging gebukt, en des nachts vlood de slaap zijn oogen. Er lag een beslag op het gezin; er hing een rouwfloers over „Het Huis van Geluk,” terwijl Alberdien haar man niet kon bereiken; want zij diende God, en haar man diende den Mammon.

Er was een klove in hun gedachtengang; zoover het Oosten verwijderd is van het Westen, zoover gingen hun gedachten uiteen. Alberdien verwachtte het van den levenden God, maar haar man verwachtte het van de marken. Daar gaapte de afgrond, die hen scheidde, en al zouden de marken de schatten van Egypte brengen, dan zou het innerlijk, het geestelijk ongeluk toch niet geringer zijn.

Er werd veel gezocht en gebeden in dit huis, en Randijk deed het ook, maar het was bij hem niet het echte zuchten en bidden. Er was geen berouw, geen verbrijzeling des harten; daar was geen ruimte voor, en de handen, die hij tot God ophief, waren bezoedeld met den wierook, dien hij den Mammon toezwaaide.

Bij Alberdien stond het anders; bij haar was het een roepen, een smeeken uit de diepte. En Nellie bad ook, maar in haar gebed schuilde nog een ander element. Het was Otto, dien zij in trouwe en onverbreekbare liefde bleef gedenken. Maar was hij trouw gebleven?

Zij had Otto in geen weken ontmoet, maar eergister ontmoette ze hem vlak bij den grooten pereboom, die in den boomgaard van Rietveld stond.

„Ik moet je wat vragen,” zei ze op ernstigen toon; „is het waar, dat je verloofd bent?”

Er was bij verteld, dat de verloofde de dochter was van een boer in het aangrenzende dorp; dat die boer ging rentenieren, en dat Otto nu zetboer werd op die boerderij.

Bij die vraag van Nellie nu waren er tranen opgeweld in zijn eerlijke oogen.

„Moet je me dat vragen?” was zijn antwoord, en er lag een smartelijk verwijt in zijn stem.

Het meisje, waarop Nellie doelde, was al lang verloofd, maar het gerucht van die zetboerderij bevatte een kern van waarheid. Otto had ten minste mooie kansen.

Thuis komend, had zij die ontmoeting aan haar vader verteld, en het was haar vader, die haar de verloving had medegedeeld.

Doch Otto had nog iets anders aan haar verteld. Hij was dicht bij haar gaan staan, en rechts en links speurend, of er zich geen ongewenschte ooren in de nabijheid bevonden, had hij op gedempten toon gezegd: „Het loopt vast met de speculaties van je vader, Nellie, en als het trotsche „Huis van Geluk” ineenstort, dat spoedig zal geschieden, dan kom ik Nellie halen, en zal je vader zien, dat er in onze liefde meer trouw ligt dan in de Deutsche marken.”

Daat had Otto gezegd. Zijn woorden waren als gloeiende lava in haar bloed gedruppeld, en zij be-

waarde die woorden diep in haar hart. Het was een onthulling geweest, een openbaring, en met een onbeschrijfelijke spanning van angst en hoop zag zij de toekomst tegemoet.

Vreemde geruchten deden de ronde in het dorp. Er werd verteld, dat Wailing, de geëerde, de gevierde Wailing, voor wien allen in dit dorp zoo diep en eerbiedig hadden gebogen, wankelde....

Hoe was het mogelijk! Maar was het dan onmogelijk? werd er gevraagd. Waren er in de naburige stad geen vijf O.-W.ers, die het tot millionaire hadden gebracht, weer plotseling neergeploft in het slijk en de modder, waaruit zij als de wonderboom van Jona waren opgeschoten?

In deze crisis, die bitter was en jaren zou duren, leunden vele speculanten tegen elkander; zoo bleven ze dan nog overeind. Maar zooals één kegel, door den bal omgeworpen, den val der omstaande kegels ten gevolge heeft, zoo was het lot van deze speculanten. Het ééne faillissement sleepte een dozijn faillissementen achter zich aan.

De vage geruchten omtrent Wailing werden bejlijnder en scherper, toen de tijding kwam, dat een deurwaarder aan zijn huis was geweest. Men had er den deurwaarder zien binnegaan; er waren wel drie getuigen, die het op hun eer en geweten wilden bevestigen, en op een voormiddag, dat Randijk, met de beursberichten in de hand, voor de groote spiegelruiten zat, zag hij de schuldeischers opdagen uit dit dorp, om bij Wailing aan te bellen.

Ze kwamen spoedig terug. De vrouw van Wailing, een sloof van een vrouw, had hen verteld, dat haar man op reis was naar Engeland, en wanneer hij thuis zou komen, wist zij niet. Zorg en kommer lagen op haar gelaat, terwijl die schuldeischers in hun gebaren de verbeterde woede openbaarden, die hen bezielde.

„Nu komt mijn beurt!” dacht Randijk.

Hij had een keer gelezen van een koopman, die van de schuld niet stil kon zitten. Randijk meende, dit lezend, dat het in figuurlijken zin was bedoeld, maar thans ervoer hij aan zich zelf, dat het in letterlijken zin kon bedoeld zijn. *(Wordt vervolgd)*

Bovenstaande dames toonen u de verwoesting, welke boekenwormen aangericht hebben in zeldzame folianten uit de Bibliotheek te Philadelphia. De kostbare werken zijn door de kleine diertjes totaal bedorven. Geen wonder, dat men is gaan zoeken naar een soort papier, dat niet door de wormen wordt aangetast. De bibliothecaris in Philadelphia schijnt daarin thans te zijn geslaagd. „Boekenwormen zijn de grootste vijanden van bibliotheken,” oordeelt deze „boekenwurm.”

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

De vernietiging van een arbeid van een halve eeuw.

DE BINNENLANDSCHE ZENDING IN CHINA HEEFT ongeveer een halve eeuw met rijken zegen gearbeid. Deze dagen merkte een der zendelingen in Londen op, dat op 't oogenblik hun werk praktisch tot stilstand is gekomen. Op enkele weinige uitzonderingen na, bevinden zich nu de zendelingen der Engelsche en Amerikaansche zendingen, hetzij aan de kust, hetzij onderweg. Velen zijn als boosdoeners van hun posten verdreven, anderen staan onder strenge controle.

Natuurlijk zijn er door de zendelingen en de regeeringen hunner landen ook fouten gemaakt, maar dit is toch niet de oorzaak van den haat, die tegen hen is losgekend. Deze is te vinden in het Nationalisme, dat onder den invloed staat van het Communisme.

Dit alles is wel bedroevend voor onze harten, maar anderzijds is er toch ook hierbij veel reden tot dank.

Ten eerste is er bijna geen bloed gestort. Wel hebben de zendelingen veel moeten verduren, en is hun bijna alles ontnomen, maar hun personen zijn niet aangetast, op een enkele na.

Ten tweede komt ook hier uit, dat het Woord Gods niet gebonden is. Men kan de zendelingen verhinderen om te arbeiden, maar niet om hun ziel uit te storten voor den troon der genade. En juist in dezen tijd is er, volgens berichten uit China, bij velen een ontwaken, een behoefte om het Woord Gods te lezen. En zoowel het uitgestrooide zaad als de miljoenen Bijbels en Nieuw-Testamenten doen in stilte hun nut. Het bloed der martelaren was steeds het zaad der kerk; moge dit hier ook verder blijken.

Ten derde hebben, Gode zij dank, de zendelingen vastgehouden aan het Evangelie, en overal maken zich reeds jonge menschen gereed om met nieuwen moed straks in te gaan, als de deuren weer mochten worden geopend.

Men had aan de zendelingen meegedeeld, dat zij voortaan op de zendingsscholen noch den Bijbel, noch iets anders van godsdienstigen aard mochten onderwijzen, en dat de schoolhoofden moesten worden gecontroleerd door de revolutionaire autoriteiten. Alleen op deze voorwaarden konden hun scholen blijven bestaan. Aanvankelijk heerschte er meningsverschil onder de zendelingen, maar spoedig werd het allen duidelijk, dat hier een duistere, demonische macht aan 't werk was. De Christelijke arbeid in China zou worden omgezet in een Bolsjewistisch strijdmiddel. Toen sloten de missies eenvoudig haar poorten, en berustten in de vernietiging van een arbeid van een halve eeuw.

Ook voor de kweekscholen der onderwijzers werd een program opgesteld, waarvan artikel 1 luidt: „Geschiedenis der revoluties.“ In dit program heeft Moskou de hand gehad, en het had ten doel, de geesten van alle jonge mannen en vrouwen te vergifigen, door hun onderwijzers de Bolsjewistische opvatting in te prenten. Hoewel de missies voor de keus stonden, hun onderwijzers naar deze kweekscholen te zenden, of het onderwijs op te geven, kozen zij het laatste, omdat het hun onmogelijk was, hun Chineesche onderwijzers naar deze broedplaatsen van 't Bolsjewisme te zenden.

Zie, voor al deze dingen danken wij God.

Wee, als men Lenin kiest in plaats van Christus, en het kruis vervangt door de roode vlag! Laat ons tegen dit alles slechts één strijdmiddel stellen: het geloof, dat de wereld overwint!

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

Groen gras

Mark. 6 : 39: En Hij gebood hun, dat zij hen allen zouden doen nederzitten bij waardschappen op het groene gras.

BIJ DE SPIJZIGING DER VIJFDUIZEND GEBIEDT DE Heiland, dat de menschen zullen nederzitten op het „groene“ gras. Voor ons spreekt het vanzelf, dat gras groen ziet; wij zeggen zelfs: zoo groen als gras. In Palestina is dat echter niet zoo. Daar ziet het gras den langsten tijd van het jaar niet groen, maar geel en bruin. Zoodra de regentijd in het voorjaar over is, en de zon weer haar verzengende stralen neerschiet, is het gedaan met de frischheid van het gras; het verdort, en geeft den aanblik van een veld met hooi. Maanden aaneen dient dit tot voedsel voor de kudden schapen en geiten, die er in grazen. Dat duurt tot de winterregens komen. Dan verandert de vlakke plotseling van aanzien. De bodem wordt dan in zeer korten tijd overdekt met een groen tapijt, dat weldra schuil gaat onder de tallooze bloemen, die zich er tusschen verheffen.

Aan zulk een veld, overdekt met bloemen, waartusschen het frissche gras hoog opschoot, hebben we hier te denken.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

L. PENNING

HIJ STOND OP; DE ONRUST JOEG HEM OP. Zooals koning Benhadad van Syrië een keer van kamer tot kamer was gevluht, vrezend het zwaard Israëls, zoo vluchtte hij van de eene kamer in de andere uit angst voor de schuldeischers, en op de kamer gekomen van Nellie, die een brief aan 't schrijven was, viel hij op een stoel neer en barstte uit in den noodkreet: „O, mijn kind! Ik ben zoo ongelukkig!“

Alberdien was naar de stad, en Truitje schrobde de stoep. En het meisje, aan de voorzegging van Otto denkend, begreep, dat de ineensstorting van „Het Huis van Geluk“ dichtbij was....

„Laten wij bidden, Vader!“ zeide ze.

En zijn hand vattend, knield ze met hem neer. Maar Nellie kon niet spreken; ze kon slechts snikken: „O, Heere Jezus! ontferm u onzer!“

Toen ging de bel over.

„Nu komt het, Nellie!“ zeide hij.

Zijn oogen brandden, weggezonden in de diepe kassen, maar geen traan, die ze bevochtigde.

Maar het kwam niet. Ten minste vandaag nog niet. Het was de slagersknecht, die had gebeld.

In den namiddag week de crisis van angst, waaraan Randijk ten prooi was geweest. Er was gemeenteraadszitting, en hij ging er heen. Afleiding was voor hem een weldaad, en deze man, die zich met zijn gezin in het diepste ongeluk had gestort, gaf bij de beraadslagingen in den Raad weer bewijzen van beraden overleg. Hij beheerschte den Raad door de verstandige voorstellen, die hij deed, en de burgemeester wenschte hem aan het slot der zitting geluk met de aanneming dezer voorstellen. De burgemeester vergezelde hem tot den lindeboom.

„U werkt toch niet te hard, mijnheer Randijk?“ vroeg de burgemeester met eenige bezorgdheid. „U moet zuinig zijn op uw gezondheid, hoor — we kunnen u niet missen.“

Het deed Randijk toch goed, zooveel hartelijkheid te ervaren. Hij had een licht onvankelijk gemoed, dat aan snelle wisselingen onderhevig was, en toen hij thuis kwam, zag Nellie bij den eersten oogopslag, dat haar vader veel kalmer was geworden.

Hij vroeg, hoe laat Moeder thuis zou komen, en hij bevond zich op het perron, toen haar trein aankwam. Samen wandelden ze huiswaarts, en dien nacht sliep Randijk beter, dan hij in weken had gedaan.

Het gansche dorp raakte den volgenden morgen in opschudding — door het bericht, dat Wailing was failliet verklaard; en in de gelagkamer van „Het Hof van Holland“ werd er met de ongevoelige hardheid, die zulke gesprekken gemeenlijk kenmerkt, over redeneerd.

„Nu gaat Randijk ook,“ riep een bode uit een naburig dorp. „Nog een bittertje, kastelein — ik zeg, dat Randijk nu ook gaat!“

De gevoelens waren verdeeld.

„Een secure baas,“ meende een handelsreiziger; „die gaat niet zoo gauw.“

„Wat blief?“ hernam de bode, die bekend stond om zijn grooten mond; „ik zal je tekst en uitleg geven, waarom ik het zeg.“

En zoo vertelde hij dan, dat de oude polderschout,

die een neus had voor zulke dingen als geen ander, van Randijk de schuldvordering had opgeëischt, en dat Randijk stad en land had afgeloopt, om het bedrag bijeen te krijgen.

De bode kon man en paard noemen. Bij den ouden Rietveld had hij de verkoopsom van een beste melkkoe gehaald — drie honderd gulden! En van den armen Wijschut had hij de erfenis, die acht honderd gulden bedroeg, in de wacht gesleept.

„Ja, menschen,” zei hij, „als een kat in de benauwdheid zit, dan kan ze rare sprongen maken.”

En hij dronk zijn bittertje leeg.

Smid Jansen, die juist het slot aan de buitendeur van de herberg aan 't herstellen was, luisterde met gespitste ooren, toen Randijks naam in het gesprek werd gemengd. Er stonden zoovelen zwak op hun beenen — waarom kon het met Randijk ook niet het geval zijn?

Hij holde naar huis, om het zijn vrouw te vertellen, en hij zou, indien zij het niet had gekeerd, op staanden voet naar de villa van Randijk zijn gegaan, om de beide schuldvorderingen op te zeggen.

„Ga nu eerst eens naar Pietoom,” ried zij aan, „en informeer, hoe dat zit met die koe!”

De smid ging naar Rietveld. De man was op den akker werkzaam, maar de vrouw was toch thuis, en zij bevestigde de bewering van den bode.

Toen vroeg hij haar, of men aan mijnheer Randijk wel een flink bedrag zou durven toebetrouwen. Zij zette groote oogen op om zulk een vraag, die in haar oogen een zotte, dwaze vraag was, en argeloos voegde zij er aan toe, dat mijnheer Randijk bijna al hun hebben en houden onder zijn beheer had.

Dat werd een mooie boel! De smid trok vlug een andere jas aan, en met verhaasten tred ijldde hij naar „Het Huis van Geluk.”

Randijk voelde zich wonderlijk verfrischt, toen hij opstond. Er was een sterk vermoeden in zijn ziel, dat de schuldeischers, die hem gister nog hadden gespaard, vandaag zouden opdagen, en de weg stond hem open, hun komst niet af te wachten en naar de stad te gaan. Maar hij vond het een lafhartigheid, er zijn vrouw mee te laten zitten, en hij bleef expres thuis.

Truitje meldde, dat de smidsbaas Jansen mijnheer gaarne even zou spreken.

„Binnen komen!” zei Randijk op rustigen toon, en toen de smid binnenkwam, bood Randijk hem een stoel.

Hij kwam de vijftienhonderd gulden opzeggen, zooals Randijk wel had verwacht, en daarom ontstelde het Randijk niet meer. Hij zou er nota van nemen; de smid wist immers, dat er een opzeggingstermijn was van veertien dagen.

„Heb je nog iets anders, smid?”

Jansen had nog iets anders.

„Indien u mij vandaag veertien honderd gulden uitkeert, dan schenk ik u de rest plus de rente.”

Dat was het wantrouwen; de achterdocht....

Met verheffing van stem vroeg Randijk, waarom de smid dit zonderlinge voorstel deed.

„Omdat er in veertien dagen zooveel kan gebeuren,” was het vrijpostige antwoord, en in dit antwoord proefde Randijk het venijn van den achterdocht.

Hij stond op en maakte een gebiedend gebaar naar de deur.

„Ik ga al,” zei de smid; „maar over veertien dagen sta ik weer bij u op den vloer — reken daar maar vast op!”

Evenals de moed is de vrees aanstekelijk. In den voormiddag kwamen nog verscheidene schuldeischers; de avondpost bracht een aantal opzeggingsbrieven, terwijl laat in den avond, toen het al donker was, nog een briefje door Anneke Wijschut werd overhandigd.

Van zijn werk komend, had de arbeider van Gijs van den polderschout de Jobstijding vernomen. Hij was er heilig van geschrokken, en had onmiddellijk, voordat hij zijn avondbrood gebruikte, de pen genomen, om zijn schuldvordering op te zeggen. Hij meldde daarin, dat er nu kans was, om het huisje te koopen, waarin hij woonde, en daarom zegde hij het geleende bedrag op. De gewichtigste reden, de zorg om het geld, werd uit kiesche bescheidenheid verzwegen.

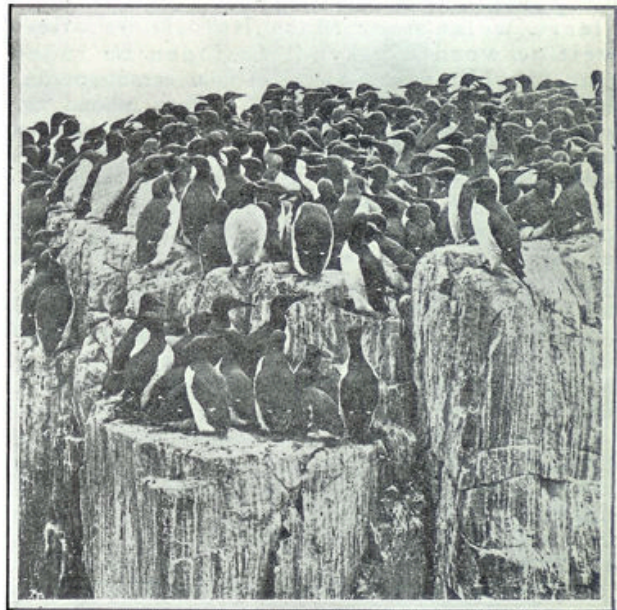
De andere brieven bevatten kort en bondig de opzegging der schuldvordering, terwijl wethouder Van der Pol vertrouwde, dat de aangename verstandhouding door dit zakelijk schrijven niet zou worden gestoord.

Kalm werd alles door Randijk genoteerd, terwijl hij de opgaven met zijn crediteurenboek vergeleek. Twee schuldeischers waren niet opgedaagd; het waren de notaris en de oude Piet Rietveld; al de anderen hadden hun schuldvorderingen opgezegt.

„Nu, Alberdien,” zei hij bedaard; „over veertien dagen barst de bom.”

Zij hoorde het aan, droevig en verbaasd. Er lag iets onnatuurlijks in zijn kalmte — was het de verharding, die bezit had genomen van zijn geest? En wilde hij achter het zondige schild, door de verharding hem gereikt, den opstekenden storm bezweren?

(Wordt vervolgd)

Een blik op de Pennaclarotsen, die zich verheffen op de Farneeilanden in den Atlantischen Oceaan. Deze rotsen zijn de geliefkoosde verblijf- en broedplaatsen van vogels, die daar een echt gezellig, huiselijk leven leiden. Bovenstaande vogels zijn familie van den alk. Een enkele maal treffen we ze als verdwaalden op onze Noordzeekust aan. Verleden jaar nog liepen er op het strand tusschen Scheveningen en Hoek van Holland, niet in staat meer om te zwemmen, daar hun vleugels waren bedekt met een dikke olielaag, afkomstig van booten, die stookolie gebruiken.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

44)

NELLIE HAD AAN MOEDER DE ONTMOETING verhaald, die zij gister met Vader op haar kamer had gehad. Het was waarlijk schokkend, maar door die bange zieleworstelingen heen kon het eeuwige Vaderhuis worden bereikt, terwijl achter de verharding de eenzame woestijn lag.... een eeuwige verlatenheid....

In een ontroerende erbarming nam zij zijn gelaat tusschen haar handen.

„Kijk mij eens aan!” zeide zij.

Toen zag Randijk haar aan.

„De Heere zal nog uitkomst geven,” zeide ze met omfloerste stem.

„Toch niet,” was zijn antwoord. „De marken zijn vandaag al weer gedaald. 't Is het noodlot.”

Het noodlot....

Dit woord was tot heden onbekend geweest in dit huis; op dezen avond echter deed het zijn intrede. Het was geen geringe zaak. Het hoofd van dit gezin, de zuil, waarop het rustte, de priester van dit huis sprak het woord uit, het woord der harde vertwijfeling, het woord der ontkenning van des Heeren almachtig bestuur; de zoon sprak het uit van een man, die in deze zelfde kamer stervend had uitgeroepen met klare en heldere stem: „Jezus, mijn Heiland!”

Daar werd opnieuw gebeld. Truitje zei, dat er een mijnheer stond, die nog gaarne den huisheer zou spreken.

Randijk ging naar de buitendeur.

„Zijt u het, Scholten?” zei hij verwonderd.

Scholten had voor zijn patroon een boekhandelaar bezocht in dit dorp en zou met den nachttrein terugkeeren. Daarom had hij nog een uurtje vrij, en nu hoopte hij niet te onbescheiden te zijn, om de familie even te bezoeken.

„Kom binnen,” zei Randijk.

Alberdien herkende Scholten niet meer, maar toen hij haar herinnerde aan dien dag, dat hij den wandtekst aan haar had verkocht, herkende zij hem.

Hij reikte den credietbrief over, eens door Randijk geschreven. „Ik heb hem niet meer nodig,” zeide hij.

Hij wilde aanstonds weer vertrekken, en opstaande, zag zijn oog den wandtekst, terwijl een groot, sprekend portret van Oom Jan er tegenover hing.

Scholten hield er eenige oogenblikken het oog op gericht. „Hij was mijn weldoener,” zeide hij bewogen; „zijn gedachtenis zal bij mij in eere blijven. Hij richtte mij uit slijk en modder op, en wees mij ook den weg tot mijn eeuwig heil.”

Scholten vertrok, en Randijk vertelde, dat Scholten de vennoot zou worden van zijn patroon.

Opgang en nedergang....

Een arme landlooper opgeheven tot een achtbare positie, terwijl Randijk zou neerzinken in het slijk....

Dat was de aardsche zijde, maar er was ook nog een andere zijde aan. Scholten was iemand, die geheel buiten God en Zijn dingen had geleefd, en nu — aangenomen door God! En Randijk — was hij niet van der jeugd aan met de Schrift bekend gemaakt, en had hij niet in de waarheid gewandeld? Maar thans — door God verworpen!? Zooals eens Belsazar aan den muur in vlammschrift het „Mene, Mene!” had gezien, zoo zag Randijk in vlammschrift de woorden:

„Velen zullen komen van Oosten en Westen, en zullen met Abraham en Izak en Jakob aanzitten in het Koninkrijk der hemelen, en de kinderen des Koninkrijks zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis.”¹⁾

Randijk liet Scholten uit. Zijn gelaat teekende een onheilspellende zwaarmoedigheid, en zoo eindigde deze dag.

XXI. Een verwoede Schuldeischer.

Randijks licht beweeglijk gemoed zag de volgende dagen intusschen weer lichtpunten. Wailing was teruggekomen uit Engeland, en het bleek, dat zijn faillissement niet was doorgestaan; hij had opschorting van betaling verkregen.

„Daar zit alles in,” zei hij tot Randijk; „alles! Het is tijd gewonnen, en de tijd strijdt voor ons.”

De Deutsche inflatie had hun den knauw gegeven, maar de Nederlandsche inflatie, die onvermijdelijk moest komen, zou er hen weer boven op helpen. Het was een punt, waaraan Randijk nog nooit had gedacht. In Duitschland verkocht een boer een paard en loste er al zijn hypotheeken mee af, omdat de waarde der hypotheeken vastgelegd was in marken.

Hoe gelukkig, dat Randijk nog geen land had verkocht! Hij was er nu onder, diep onder, maar als het rad van avontuur een halven slag omsloeg, dan was hij er weer boven op. Dit welvarende dorp, de provincie, het gansche vaderland zou met die inflatie economisch te gronde gaan, maar dat hinderde niet, als hij maar uit den nood raakte! Wat ging hem zijn broeder aan? En tot dit punt der steile helling gedaald, die naar den afgrond voerde, vertoonde Randijk het beeld van Kaïn....

Op een avond kwamen de werkmenschen vroeg uit het veld, want er groeiden twee donderbuien, die tegen elkander oppersten, en thuiskomend zeiden ze, dat er zwaar weer op til was.

Het was ook zoo. Pikzwart werd de lucht; er ging een siddering van angst door het dorp, en de brandweer werd gealarmeerd, want de bliksem was ingeslagen in een huis in de Achterstraat.

Toen Randijk het vernam, trok hij zijn regenjas aan en ging naar buiten. Hij zag in die vlamme bliksemstralen een kans, om uit den nood te geraken. Zij hadden het huis in de Achterstraat, dat thans met zijn uitslaanden vuurgloed de wolken kleurde, getroffen — konden ze ook zijn huis niet treffen?

De drenkeling grijpt zich vast aan een stroohalm, en Randijk hoopte, dat het onweer zou inslaan boven zijn huis. Het was behoorlijk verzekerd, en brandde het af, dan zou de assurantie-maatschappij hem aan het benodigde geld helpen, om het uit te kunnen zingen, totdat Nederland door den inflatievloed werd overstroomd.

Een der bureu, die tot de brandweer behoorde en pas uit de stad thuis was gekomen, passeerde Randijk bij het tuinhek, en hem herkenkend bij een machtigen bliksemstraal, die den omtrek voor een oogenblik daghelder verlichtte, bleef hij staan.

„Dat was dichtbij,” zei de buurman; „wat een ontzettend weer!”

En hij ijldte voort, om de brandweer te helpen bij de beteugeling van den brand in de Achterstraat.

¹⁾ Math. 8 : 11 en 12.

Maar Randijk hoopte op den brand; nu verstond hij beter dan ooit te voren de zegswijze: „Door den brand uit den brand!” en terwijl hij daar stond bij het witte tuinhek, de kraag van zijn regenjas op, de pet diep in de oogen, naderde hem een vreemde verzoeking.

„Steek het huis in brand,” zei de verzoeker; „en schuif de oorzaak op het onweer! De assurantie-maatschappij is rijk, en geen mensch zal er onder lijden!”

Dat was de verzoeking. En deze wethouder zou het misschien hebben gedaan in zijn stille wanhoop, indien de vrees voor de ontdekking der misdaad hem niet had weerhouden.

Alberdien en Nellie verschenen aan de buitendeur. Randijk was ongemerkt achteruit gegaan, en zij vreesden een onheil. Maar bij een nieuwen bliksemstraal zagen ze hem in den stroomenden regen bij het witte hek staan, en Nellie liep naar hem toe.

„Kom toch binnen, Vader!” smeekte het meisje, en toen volgde hij haar.

„De hooge iep is door den bliksem getroffen,” zeide hij op bedaarden toon, naar een boom wijzend aan den grintweg, op geen honderd pas afstands. En bij het felle licht van het hemelvuur zag Nellie, hoe de stam was gespleten van de kruin tot den wortel toe.

Maar het onweer zakte nu af. Er verschenen weer menschen op hun stoepen, en de vuurgloed boven de Achterstraat verbleekte. *(Wordt vervolgd)*

Bovenstaande foto toont ons het dubbele beeld van Ramses II, den Farao, die met zijn leger in de Rode Zee omkwam.

De foto werd genomen, terwijl het volle maanlicht het kunstwerk bescheen, dat zich bevindt aan den ingang van den drie duizend jaar ouden rotstempel te Aboe Simbel, gelegen aan den Nijl, eenige Kilometers ten Noorden van Halfa.

De gegolfde witte strepen onderaan het voetstuk van het beeld, zijn de lichtstralen uit de lampen, die door de Egyptische gidsen werden medegenomen.

GEESJE

EEN PAAR JAAR GELEDEN KWAM ZE OP school: intelligent, fijnvoelend meisje met veel eergevoel, ijverig, tamelijk in zichzelf gekeerd. Het type, waarmee men voorzichtig behoort om te gaan. Dat bij een kleine onrechtvaardigheid van onzentwege, sterk kleurt en ons aanziet met den blik van een gewond dier, een oogopslag, dien we ons 's avonds nog herinneren met een vreemd gevoel van schaamte en pijn.

Aan 't eind van 't leerjaar ging ze naar de volgende klas. Dat is 't eind van elk leerjaar! Als onderwijzeres wèn je eraan, dat je de kinderen dan loslaten moet. Men went in deze wereld aan veel smartelijke dingen. En na een paar maanden verlies je de vroegere leerlingen tamelijk wel uit 't oog. Immers de tegenwoordige klas eischt je volle aandacht en je heele hart. Tot ik haar eens tegenkwam in de gang, en zag, dat ze ziek was, en informeerden ging bij den klasse-onderwijzer. Inderdaad, ze was zenuwziek. 't Werd met den dag erger, ze kon niet stilzitten. Bij het schrijven ging er telkens een trilling, een schok door haar armen, zoodat er soms heele strepen over het papier kwamen. Ze trok ook met hoofd en beenen. 't Was meer dan pijnlijk om aan te zien.

's Middags ging ik naar haar moeder.

Ze heeft dienzelfden oogopslag als Geesje. Iets, dat je waarschuwt, in geestelijken zin, op je teenen te loopen.

„De oorzaak?” „Ja, de oorzaak van dat zenuwachtige trekken?” Er heerscht een angstig stilzwijgen. Langzaam druppelen de tranen uit haar oogen. Ik kijk een anderen kant uit. Het is pijnlijk, in zóó zeer ontroerde oogen te moeten zien.

Zal ik niet liever weggaan? Maar dan komt 't verhaal van de oorzaak. Langzaam, monotoon volgen de zinnen elkaar op.

„M'n man heeft tuberculose en zes weken geleden is zijn been afgezet. Woedend was hij, dat 't gebeuren moest, hij heeft geraasd en getierd en gevloekt. Eens kwam ik bij hem in 't ziekenhuis met Geesje. „Hoe gaat 't?” vroeg ik.

„Hoe 't gaat? Mooi hoor,” zei hij met een wilden lach. „'t Verband is er af en 't is een keurig stompje. Wil je 't zien?” „Neen, neen,” schud ik met m'n hoofd, wenkend naar 't kind. Maar hij was door 't dolle heen.

„De kinderen moeten maar weten, dat hun vader een ongelukkige geworden is. Zij hoeven geen vreugde meer te hebben, nu hun vader in de narigheid zit. En ze zullen 't zien ook, dat zal ze een beetje harden vast tegen 't leven.” En voor ik 't verhinderen kon, gooide hij woest het dek van zich af en toonde het kind de afschuwelijke verminking.

Gillend vloog ze weg.

„Sindsdien.” — Ach sindsdien. —

Zal ze ooit weer beter worden? Eergisteren is ze weggebracht naar een inrichting voor zenuwzieken.

Moeilijk zijn de wegen, die de menschen te gaan hebben op aarde. Woestijnpaden, moeraspaden, bergpaden!

Waarom gaat daar zooveel smart ongehinderd haar gang, tot ze verdwaalt in de woestijn of neerzinkt in 't moeras of neerstort van de bergen?

Maar de hemelsche Vader geeft geen antwoord op al ons vragen naar het waarom der dingen.

Die uit het kwade het goede scheidt, beantwoordt op Zijn tijd de vraag: „Waartoe?”

A. M. EMOUS

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Verloren Paradijs.

DEZER DAGEN WERD ONS ONGEFRAKKEERD PER expresse-bestelling in gesloten enveloppe een der alom verspreide traktaten „Plotseling afgesneden“ toegezonden. Het was vergezeld van een nummer van „Het Volk“, waarin een stukje voorkwam van den Oproerigen Krabbelaar, wiens voornaamste levenstaak het schijnt te zijn, met godsdienst en Christendom te spotten. Over het genoemd traktaat wordt door dezen Volk-schrijver gezegd: „Hier heb ik weer zoo'n vies papiertje vóór me.“ Wij zouden daarop kunnen antwoorden: „Hier hebben we weer zulk een minderwaardige handeling,“ — want iets dergelijks is ons reeds zoo dikwijls van dezelfde zijde overkomen —: toezendingen van aanmerkingen zonder eigen naam te durven noemen, uiting gevend aan vijandschap door onnoodig strafport, in dit geval 30 cent, te laten betalen. Dezulken vergeten bovendien, dat zij met dit laatste slechts voordeel verschaffen aan de post, die naar hun eigen meening veel te veel verdient.

We zouden dit geval niet vermeld hebben, indien we niet een enkel woord wenschten te zeggen naar aanleiding van den titel dezer „Oproerige Krabbels“: Verloren Paradijs. De schrijver toch is gevallen over de volgende woorden uit genoemd traktaat: „Het is een leed voor enkelen, het is een roepstem voor allen: laat u met God verzoenen! Neen, niet om te vernielen, maar om te redden, buigt de Almachtige Zich tot Zijn menschheid neer“... „Er is geen twijfel aan, lezer, of ook nu weer heeft Hij ons volk willen roepen tot bekeering“... „Ook de stormramp van 1 Juni behoort tot de wonden, door de zonde geslagen...“ Deze uitlatingen geeft den schrijver in „Het Volk“ aanleiding om te zeggen, dat de Christenen God voorstellen als iemand, die „niet gelukkig is, als er niets te ruïneeren valt“: „die den eenen zondaar onder het puin smijt, alleen om den anderen en nog veel ergeren zondaar tijdig te waarschuwen wat zijn voorland is, als hij niet tijdig tot inkeer komt.“ De schrijver noemt zulke voorstellingen „middeleeuwsch“ en verblijdt zich met groote blijdschap, dat de wetenschap zooveel vooruitgang heeft gemaakt, en dat het volk zooveel wijzer is geworden, zoodat het niet meer geloof in die bangmakerij; zoodat geen sterveling meer benauid is, dat de wereld zal vergaan, of „hemelsche gezichten ziet, als het donkert boven onze leegte hoofden.“

Verloren Paradijs! Men begrijpt wel, na hetgeen hier boven is gezegd, wat in de „Oproerige Krabbels“ met deze woorden is bedoeld. Wat zou 't nog een gemak zijn, als het volk zoo dom was als vroeger! Maar dit „paradijs“ is verloren!

Wij willen echter dit opschrift in een heel anderen zin gebruiken, en wel, zooals de Bijbel dit doet. De mensch heeft het Paradijs, zijn geluk op aarde, verloren door de zonde. De mensch is zelf verloren geraakt door de zonde. Niet God is de schuld, maar hij. En nu is dit zoo oneindig heerlijk, dat God, die licht is, en den mensch straffen moet vanwege zijn ongehoorzaamheid, waarin hij nog altijd volhardt, óók liefde is, zoodat Hij dien verloren mensch zoekt te redden en te winnen voor een herwonnen, voor een hemelsch Paradijs. En op allerlei wijzen tracht God dit werk der liefde te bereiken. Eén van Zijn middelen, die Hij daartoe gebruikt, is het leed. Zeker, ook door goedgevoelen tracht Hij te lokken; Hij stort Zijn zegeningen dagelijks rijkelijk uit, en niet het minst over zoo vele oproerigen. Maar het is als in de opvoeding: als vriendelijkheid niet baat, moet het een of ander worden onthouden, moet op ernstige wijze tot geweten en hart worden gesproken.

Ik las dadelijk na de ontvangst van dat stukje uit „Het Volk“, nog eens Lukas 15, en ik werd weer getroffen door dit woord: „Toen de verloren zoon alles verteerd had, werd daar een groote hongersnood in dat land, en hij begon gebrek te lijden.“ Zonder dien hongersnood zou deze afgedwaalde nooit tot zichzelf zijn gekomen, nooit tot zijn vader zijn teruggekeerd met schuldbelijdenis. Door dien hongersnood zijn vele anderen, misschien minder schuldigen, aan den lijve getroffen, maar voor dezen éénen was hij een roepstem tot inkeer en bekeering, met het gevolg, dat hij uit zijn jammervollen toestand werd gered.

God geve, dat Zijn ernstige roepstemmen niet leiden tot verbittering en spot, maar tot verbetering en heil. Gods doel met al wat geschiedt, is: het verlorene te redden!

GEDACHTE

*De fouten van een ander zijn spoedig ontdekt,
maar als men altijd ziet naar eens anders
fouten, verzuimt men allicht zijn eigen.*

490

IN DEN GREEP VAN MAMMON

L. PENNING

41)

DE VERVALDAG BRAK AAN; HET WAS OP een Maandag.

„Alberdien,“ zei Randijk tot zijn vrouw, „de schuldeischers zullen heden komen om hun geld. Ik ben niet thuis, want er is een spoedeischende vergadering van het gemeentebestuur — zeg hun dat!“

Alberdien hield er niet van, om de menschen te paaien en zand in de oogen te strooien, en omdat zij den Heere diende en op Hem betrouwde, werd deze zwakke vrouw een heldin in de ure, toen het ongeluk haar verpletteren zou.

„Is het niet beter,“ vroeg ze, „hun te zeggen, dat er thans geen geld is om te betalen?“

„Dat is nog beter,“ zeide hij.

En er lag eenige verwondering in zijn stem, omdat Alberdien zoo vastberaden sprak.

Op het gemeentehuis was de burgemeester reeds aanwezig, toen Randijk binnenstapte, maar wethouder Van der Pol had een bericht van verhinderende ingezonden, en zoo waren zij slechts met hun drieën, de secretaris meegeteld.

De zaken werden vlug afgehandeld, terwijl sommige bleven rusten tot een volgende vergadering, om ze dan in een volledige vergadering te behandelen.

De burgemeester keek op zijn horloge.

„Ik kan net nog den trein halen,“ zeide hij.

Anders maakte hij nog een praatje met Randijk, maar dezen keer bleef het achterwege. Hij was ook meer gesloten en terughoudend dan gewoonlijk, en Randijk begreep de reden maar al te goed.

Hij keerde huiswaarts. Onder de dorpslinde bevonden zich eenige vrachtauto's en bodewagens, en smid Jansen stond er ook.

Hij stond er reeds een half uur, om Randijk op te wachten en had zooeven twee groote borrels brandewijn genomen in „Het Hof van Holland,“ wat hij anders nooit deed. Maar dezen keer had hij het gedaan, om zijn zenuwen te beheerschen, zooals hij zich wijsmaakte, terwijl de alcohol zijn opwinding tot een halve razernij opvoerde. Hij was niet in staat, om een geregeld gesprek te voeren met de omstanders, en een beving ging door zijn gespierde armen, toen Randijk naderde.

Hij hield den wethouder staande op den grintweg, en Hanna, de vrouw van Schildhuis, die zich in den bloementuin voor het huis bevond, zag het. Slechts een sloot en een hekkendam scheidde Schildhuis' tuin van den grintweg.

Zij ging naar binnen en liep zoo hard als zij kon. „Man,“ zei ze, „ik vertrouw die zaak niet. De smid houdt daar Randijk staande; ga er heen, want de smid is obstinaat; er kunnen ongelukken gebeuren!“

Schildhuis aarzelde geen oogenblik, al had hij er zich af kunnen maken, want Randijk had hem na hun laatste pijnlijke ontmoeting zelfs de burgerlijke beleefdheid geweigerd. Schildhuis groette hem op straat, als ze elkander tegen kwamen, maar Randijk keek den anderen kant uit. Zelfs in de kerkeraadskamer groette Randijk zijn mede-ouderling niet meer; het was bovenmate krenkend en een onhoudbare toestand geworden.

Zoo was er wel aanleiding voor Schildhuis, om dat geval bij den lindeboom aan zijn koude kleeren te

laten afglijden, maar hij diende Christus, en Diens Woord: „Weest haastelijk welgezind jegens uwe wederpartij!”¹⁾ had nog niets van zijn kracht voor Schildhuis ingeboet.

Er was ook niemand geschikter, om in dit geval geweld en handtastelijkheden te voorkomen. Hij overtrof den smid nog in kracht van spieren; hij was sterk als een jong paard. Bovendien was hij resoluut en vastberaden; snel van blik en koel van zinnen.

Hij verhaastte zijn tred, want het was noodig. Er was reeds een samenschooling van volk, terwijl van alle kanten menschen kwamen aanloopen, om het vreemde geval te aanschouwen van een wethouder, die door den smid in de borst was gegrepen, waarbij deze aldoor bulderde: „Geef me mijn geld, fijne ellendeling! Draait je geloof daarop uit, anderen op te lichten?”

Schildhuis brak door het volk heen, om Randijk te bereiken. De wethouder was zoo bleek als een doode, terwijl de smid hem met zijn ijzeren vuist vasthield.

„Wat is hier te doen?” vroeg Schildhuis op zijn rustige manier.

Toen vertelde de smid het geval. Hij was daar straks naar de villa van Randijk gegaan om de vijftien honderd gulden, die hem rechtens toekwamen en waaraan zijn hersensweet kleefde, terwijl Mevrouw hem had afgescheept met de verzekering, dat er geen geld was om te betalen.

„Nu heb ik hem, den oplichter,” zeide hij, „en ik zou hem kunnen worgen, al zou ik er vijf jaren voor de kast indraaien.”

„Je ruikt naar de jenever, man!” zeide Schildhuis; „je bent dronken!”

En zich tot de menschen wendend, die daarom heen stonden, vroeg hij hun, of ze het gelaten verdragen konden, dat een vreemdeling, die nog geen tien jaren in dit dorp woonde, op zulk een schandelijke wijze hun wethouder beleedigde.

„t Is een schandaal,” riep een schoenmaker, die er vlak bij stond. „Als de smid geld moet hebben van mijnheer Randijk, dan moet hij zich tot de rechtbank wenden. Laat hem ophoepelen — wat doet hij in dit dorp?”

Schildhuis had de rechte snaar getokkeld. Er steeg een dreigend gemompel op onder het volk; de familie Randijk had reeds sedert voorgeslachten in hooge eere gestaan in dit dorp, en de saamhoorigheid tegenover den smid, die in den wethouder het heele dorp mishandelde, kwam boven.

De brandewijn giste nog in Jansens bloed, en daarom hield hij den wethouder vast.

Toen wilde Schildhuis den weerbarstigen smid in de borst grijpen, maar een andere hand was hem voor. Het was de jonge Otto Noordanus, die juist met een wagen hooi voorbij kwam rijden.

Er was voor hem evenmin aanleiding, om Randijk bij te springen als voor Schildhuis, maar om Nellies wil zou hij toonen, dat hij tegen dien smid was opgewassen. Hij greep den smid met een vasten greep en slingerde hem ter zijde.

„Ga naar huis!” zeide hij. „Ginds staat je vrouw te huilen!”

Nog weifelde de smid, want hij zat nog in den roes van den alcohol. Maar de roes werd minder, en hij had den wethouder losgelaten. Toen sprak Schildhuis weer op zijn rustige, kalme manier.

„Hoor eens hier, smid,” zeide hij, „luister goed,

want je brood staat op het spel. Ik waarschuw je! Beleedig onzen wethouder niet meer! We zullen dezen keer laten passeeren, want anders denk ik, dat je zeker den bak in zoudt draaien. Getuigen zullen er wel zijn van je onverdedigbaar gedrag.”

Twintig, dertig handen gingen omhoog.

„Zie je wel, smid, hoe het er bij staat? We laten het nu gaan, maar ik zeg je, bij het eerste onvertogen woord, dat je weer tot onzen wethouder richt, zal ik een actie tegen je op touw zetten. Hier zijn nog meer smeden in het dorp...”

De smid droop af; de roes was voorbij; en langzaam verstrooide zich de menigte, terwijl Otto al lang was doorgereden met den hooiwagen. Toen riep Hanna uit den tuin, dat ze koffie voor Randijk had gezet, en Randijk volgde Schildhuis zwijgend het erf op.

Hij dronk de koffie, en als uit een droom ontwakend, zeide hij: „De weg kan soms bitter zijn voor een mensch, Schildhuis.”

Hij stond op, om huiswaarts te keeren, maar hij rilde als iemand, die de koorts heeft. En hij sprak van vurige kolen, die Schildhuis en Hanna op zijn hoofd hadden gelegd, terwijl het hem eenige verlichting gaf, toen ze hem beiden verklaarden, dat alles gaarne vergeven was.

Man en vrouw keken hem lang na, met bedroefde harten.

„Wie had ooit zoo iets kunnen denken!” zuchtte Hanna.

„En het ergste moet nog komen!” zeide Schildhuis. Er waren tranen in zijn stem. *(Wordt vervolgd)*

Op allerlei gebied organiseert men tegenwoordig wedstrijden, tot in het belachelijke toe. Vooral ook dieren worden er voor gebruikt. Paarden, voortgejaagd door hun berijders, loopen om het hardst; stieren, hanen, enz., moeten tegen elkaar vechten, wie van hen het sterkst en vlugst is, en zoo al meer.

Bovenstaande foto werd genomen bij een vliegwedstrijd van 50.000 duiven, ver van hun hokken losgelaten. Het dier, dat den grootsten afstand in den kortst mogelijken tijd aflegde, werd als overwinnaar „gehuldigd.”

¹⁾ Mattheus 5 : 25a.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

42)

XXII. Psalm Negentig.

AL DE SCHULDEISCHERS, DIE HUN VORDE- ringen hadden opgezegd, kwamen dien dag op- dagen, en Wijschut was de laatste. Toen Randijk hem zoo bedaard mogelijk zeide, dat er geen geld aanwezig was, en dat hij al zijn schuldeischers later zou betalen, zoover als zijn bezittingen reikten, stond Wijschut een oogenblik als van den donder getroffen. Zijn lippen trokken krampachtig; zijn werkvingeren klemden zenuwachtig in elkander; hij scheen zijn spraakvermogen verloren te hebben.

Maar ineens brak de sluis open. Hij sloeg met de vuist op de tafel, dat de kopjes stonden te rinkelen, en hij vroeg aan Randijk, hoe deze het voor den almachtigen God kon verantwoorden, om met de spaar- zame bezitting van een armen man te gaan specu- leeren, zonder te weten, of hij dat geld ooit terug kon geven.

Hij vroeg aan Randijk, of de Heere hem niet ge- noeg had gegeven, ja weelde en overvloed, en wat kon hem dan bewegen, om een arm gezin zoo bitter ongelukkig te maken?

„Ik klaag u aan, Randijk!” riep hij met een stem, brandend van hartstocht en toorn, „bij den levenden God. Gij rijkaard! Ge stiet mij met mijn gezin in de ellende, om nog rijker te worden — wee u, afgoden- dienaar! Hij, Die de God is der armen en der ellen- digen, zal het aan u bezoeken!”

Alberdien en Nellie waren uit de kamer gevlucht, om die vreeselijke woorden niet langer aan te hooren, en eerst toen Wijschut was heengegaan, keerden ze terug in de kamer.

Randijk zat op zijn stoel te beven als een riet. Deze ontmoeting was veel erger dan de ruwe botsing heden morgen met smid Jansen. Deze arbeider had de waar- heid gesproken; de waarheid had als een hamer Randijks ziel verpletterd; en het wee, over den schul- dige uitgesproken, zou in vervulling gaan....

In sombere stemming werd aangeschikt aan den avonddich; Alberdien verwachtte, dat haar man zou voorgaan in het gebed, maar het was hem onmogelijk, en zwijgend werd gebeden.

Toen het avondeten was afgeloopen, reikte Nellie den Bijbel aan haar vader over, maar hij schudde het hoofd en staarde somber voor zich heen.

Alberdien nam den Bijbel over en zij sloeg den negentigsten Psalm op. En zij las den Psalm.

„Een gebed van Mozes, den man Gods. Heere! Gij zijt ons geweest eene Toevlucht van geslacht tot geslacht.

„Wij vergaan door Uwen toorn, en door Uwe grim- migheid worden wij verschrikt.

„Keer weder, Heere! tot hoe lange? En het berouwe U over Uwe knechten!

„Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben!”

Er werd stil gedankt. De tafel werd afgeruimd, en Nellie zei goeden nacht. Maar Randijk stond nog niet op, om naar bed te gaan.

Alberdien vroeg hem, of het gebed van den man Gods hem eenige verkwikking had gegeven. Hij schudde het hoofd. ☒

502

☒ „Ik stort jou en Nellie in een afgrond van ellende; het is wanhopig.”

Liefdevol, in het teederst medelijden legde zij haar hand op zijn ingezonken schouders. Geen verwijt kwam over haar lippen; geen woord.

„Is het zoo donker, man?”

„Als de nacht.”

Alberdien en Nellie hadden nooit armoede gekend; straks, wanneer zij „Het Huis van Geluk” zouden moeten verlaten, zouden zij in een arbeiderswoning terecht komen. Daar kon hij niet overheen.

Maar Alberdien stond in de fiere vrijheid der kin- deren Gods. Wat deerde het haar, deze mooie villa te verlaten, indien de Heere meeging?

In dit dorp bestond helaas nog, in spijt van de zuivere prediking des Woords, de slavernij van den hoogmoed. Velen leefden boven hun stand, omdat de vrienden het ook deden, en deze slavernij drukte zwaar, omdat het inkomen de uitgaven niet kon dekken.

Doch Alberdien had er geen last van, omdat haar voeten stonden in de ruime velden der vrijheid. Haar geest was met ootmoed bekleed, en of het stervende menschengeslacht haar beklaagde of benijdde — wat gaf het?

O nee, het zou haar zielevrede niet verstoren, zoo dit mooie huis verlaten moest worden, maar er was bekommering in haar ziel, omdat zij vreesde, dat het te kort te groot was, om gedekt te worden.

Nu vroeg zij het. En het sombere antwoord luidde, dat de schulden het bezit verre overtroffen.

„Als de marken maar omhoog wilden,” zei Randijk; „dan zou alles nog terecht komen!”

De marken.... Op de marken zat zijn sloop- vast, en daar zou het stranden.... Het ware berouw ontbrak; de giftige adem van den Mammon streek over zijn verdorde, rampzalige ziel....

Het duurde lang, voordat Randijk sliep. En toen hij in slaap viel, droomde hij van een reuzenmonster, dat hem achtervolgde en onder zijn ijzeren voet zou verpletteren. Hij vluchtte, maar er was geen ontkomen aan, en hij liep vast tegen een steilen muur; te hoog om te overklommen. Het was de Mammon, dien hij had gediend met zijn gansche ziel en al zijn verstand; het monster hief den vreeselijken voet op om hem te vermorzelen. Toen ontwaakte hij met een gil van wanhoop, en sliep niet meer al den nacht.

☒

(Wordt vervolgd)

TEN TOREN

Zoals de trappen in den donkren toren met vele wendingen de voeten leiden naar 't hoog verblijf der wonderlijke klokken met uitzicht over zonbestraalde weiden,

zoo stijgen wij langs trappen van veel lijden van veel verdolen en van veel berouwen, naar de bevrijding, naar volschooner tijden, waarin w' Uw Land, Uw schoon Domein aanschouwen.

Al zijn de trappen duister en verwonden de ruwe treden onze moede voeten, doe ons het ál geduldiglijk verdragen, opdat de oogen eens Uw zonlicht groeten.

JO SPIERENBURG

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

43)

OP EEN REGENACHTIGEN AVOND BELDEN Noordanus en Schildhuis aan. Het gezin was thuis; Truitje liet hen binnen, en Noordanus vroeg, of zij Randijk alleen mochten spreken.

Randijk antwoordde met een schier bovenmenselijke poging, om zich goed te houden, dat zijn vrouw en zijn dochter er wel bij konden blijven, en toen wilde Noordanus maar aanstonds den last, die hun van den kerkeraad was opgedragen, volbrengen.

„Broeder Randijk,” zei Noordanus, „ge begrijpt misschien al de reden van onze komst.”

Zijn stem trilde van aandoening, en zijn gemoed was diep bewogen. Andere tijden stonden hem voor den geest, toen hij met broeder Randijk huisbezoek deed, en hun zielen meer dan eens zalige oogenblikken hadden mogen smaken. Het was voorbij....

Randijk antwoordde, dat hij de reden van hun komst wel bevroedde, en hij boog het hoofd dieper en dieper, terwijl Noordanus hem zeide, dat zijn gedrag, zijn Mammonsdiens de heilige zaak van Christus in opspraak had gebracht, en dat den Naam des Heeren dag aan dag smaadheid werd aangedaan om zijntentwil.

„Ik zal bedanken als ouderling,” zeide Randijk.

„En is er nu berouw in uw ziel?” vroeg Noordanus.

„Ik bedoelde het goed,” was het somber antwoord; „maar ik faalde in de middelen.”

Het was het zelfbedrog; de ongebroken hoogmoed; het niet buigen willen voor God en menschen.

De ouderlingen hadden hun zware taak volbracht. Noordanus verzocht aan Schildhuis, een gebed te doen, en dit gebed stond in het teeken van den stervenskreet van den ouden Randijk: „Jezus! mijn Heiland!”

Er bestond een gemeenschap der heiligen, en in die gulden keten was dit gezin nog vastgeschakeld. Het geestelijk leven van het hoofd van dit gezin was gebroken, maar de kracht des Heiligen Geestes was ongebroken, en uit den afgespleten stam kon nieuw, heerlijk leven opgroeien.

Schildhuis bad. Er liep een diepe ader van smart en droefheid doorheen, maar tevens werd dit gebed doorgloed door een ader van heilig optimisme. Het was van ander gehalte dan waarmee de Mammon zijn dienaren begiftigt. Dat is klatergoud, maar hier was het echte goud van een moedig, heldhaftig Godsvertrouwen. Paulus had het ook bezeten, en in apostolische kracht had hij het zegevierend uitgeroepen naar de vier winden des hemels: „Dood! waar is uw prikkel? Hel! waar is uwe overwinning?”¹⁾

Schildhuis, de nuchtere, zakelijke, kritisch aangelegde boer, vertelde later aan zijn vrouw, dat hij een vrijmoedigheid in het gebed had ontvangen, zooals hij het zelden had gekend. De Heere, Wiens arm nog onverkort was, kon den ver afgedwaalden broeder, die thans de afgoden diende, weer terugbrengen op de koninklijke heirbaan, die naar Zion leidt, en hem weer in den dienst des Heeren herstellen.

Daarvoor dorst Schildhuis te bidden! Het was een geweldige vrijmoedigheid, maar de grond, waarop zij rustte, was niet minder geweldig, grootsch en verheven: de eere van Gods heiligen Naam....

Alberdien liet hen uit.

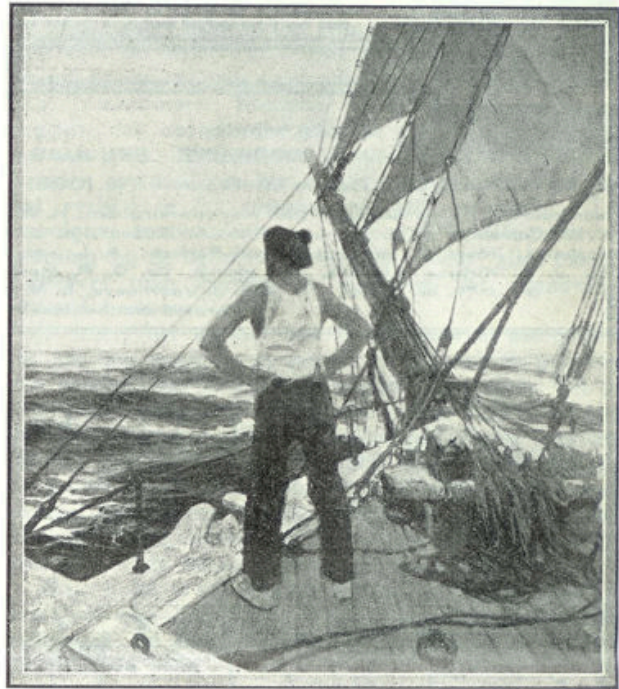
¹⁾ I Korinthe 15 : 55.

☒ „Dat gebed heeft mij uitermate verkwikt en getroost,” zeide zij; „broeders! bidt veel voor ons.”

Dat beloofden beiden, en zij hebben het ook gedaan. „Het Huis van Geluk” zou ineenstorten, maar boven de stuivende puinhoopen zou, liefelijk als het licht der zomeravondzon, het licht vallen van de gemeenschap der heiligen!

(Wordt vervolgd)

Op den uitkijk

BAND EN BEVRIJDING

NAAR AANLEIDING VAN „GOUDEN TEUGELS”

i) DOOR A. L. VAN OIJEN

DE JEUGD VAN ALLE TIJDEN — de jeugd van onzen tijd in zeer bijzondere mate — heeft zoo'n sterke behoefte aan de toegewijde zorg van de moeders, die de taak in het gezin en de weelde van het moederschap als haar hooge en heerlijke roeping zien, — aan vrouwen, die de roepstem vernomen hebben.

Door alle eeuwen is die roepstem gehoord, en altijd zijn er vrouwen geweest, die gaarne geluisterd hebben. Zij wisten immers, dat het God was, Die tot haar sprak! In Zijn kracht kwamen zij tot de beslissende keuze, in Zijn dienst vonden zij het geheim van waarachtig geluk.

Aan de moeders, die naar deze roepstem van God luisteren, die als haar vreugdevolle taak zien wat anderen de lasten van het leven liegen, — aan haar heeft de jeugd van alle tijden zoo'n groote behoefte. Immers zijn zij het, die vermeende en werkelijke genoegens volgaarne loslaten en prijsgeven, omdat er zoo heel veel andere dingen zijn, die haar aandacht en volle toewijding vragen. Haar leven is het klare bewijs, dat elke vrijheid een beperking, en elke band een bevrijding kan zijn.

☒ Aan alle moeders, die willen ruilen: onmacht tegen

TEEKENEN DES TIJDS

Rusland. De balans stelt teleur.

RUSLAND IS NOG ONZE VOLLE BELANGstelling waard; het verdient een afzonderlijke plaats in onze gebeden. Uit de binnenkamer, van voor Gods aangezicht, moeten de helden komen, die in de kracht des Heeren dit arme volk te hulp snellen.

Verscheidene malen hebben we ons dit jaar reeds met Rusland bezig gehouden. In zijn „Indrukken” gaf de hoofdredacteur een beschouwing over het Evangelie in Rusland. Onder den titel dezer rubriek kwamen stukjes voor over den oogstakker in het onmetelijke Rusland. En toch is het, geloof ik, niet misplaatst of ongepast, nog weer eens op het Rijk van de vroegere Czaren te wijzen.

We zijn onlangs opgeschrikt door de terechtstelling in Rusland van een twintigtal menschen. De Regeering sprak het doodvonnis over hen uit, want het waren Aristocraten. Van een dusdanige rechtskrenking wendt niet alleen Engeland zich met verontwaardiging af.

Wel maakt het Russische volk een overgangstijd door. Het heeft gezocht onder den knoot; nu krimpt het weg onder den Bolsjewistischen gees!

Telkens veranderen de Bolsjewisten van taktiek. Ze hebben het onderwijs zóó ingericht, dat het Godsbesef geheel en stelselmatig werd weggenomen. De kerkgebouwen werden veranderd in musea en dergelijke. En dan opens weer wordt besloten, vrijheid van godsdienst te proclameeren, zoodat zelfs permissie werd gekregen Bijbels te drukken op de persen van de Staatsdrukkerij te Leningrad.

Maar nu!

Dat Christendom schijnt toch maar een steen des aanstoots te blijven. Het schijnt nog maar niet zoo gemakkelijk te zijn, het uit te roeien! Ja, het schijnt wel, alsof bij grooter aantal slagen de kracht van het Christendom meer onverwinnbaar blijkt. De oude geschiedenis: Het bloed der martelaren is het zaad der kerk!

Het Communisme is lang niet goed gehumeurd over de balans, welker eindcijfer de uitkomst aanwijst van de campagne, die tegen den godsdienst gevoerd is. Er is weer een herleving van het godsdienstig gevoel onder de massa ontwaakt. De kerken stroomden weer vol. Onder de arbeiders is het ook al niet meer geheel zuiver. Denk eens aan: in de buurt van een fabriek, waar 7000 werklieden arbeiden, moet een fraaie kerk gebouwd zijn door de arbeiders dier Communistische fabriek. Een kerk — gebouwd en niet afgebroken!

Welk een ontgoocheling voor de communisten!

We willen niet in herhaling vallen. Reeds eerder wezen we op de gezegende gevolgen van evangelisatie-arbeid buiten Rusland, maar ten bate van Rusland. Er wordt actie gevoerd van over de grenzen. Een actie zonder politieke bijmaak. Een actie, die alléén het heil der zielen op het oog heeft. Duitschland en ook ons land namen daarin hun aandeel en vorige malen werden reeds Wernigerode, Düsseldorf, Elberfeld en ons eigen Maarsen genoemd. Het is evenwel nog allermint de tijd, om in deze actie te verminderen in krachtopenbaring, of te verslappen in gebed. Want, zooals we reeds zeiden — geen gebéd, geen kracht. Waar het gebed blijft, daar blijft de kracht, daar groeit de kracht en wordt ze onoverwinnelijk.

Honderden zijn met het Evangelie in het hart en in de hand naar Rusland teruggekeerd, en deze honderden zijn tot duizenden en tot tienduizenden geworden!

Rusland — het moge dan de bakermat wezen van het Anti-Christelijke Bolsjewisme, hetwelk zijn funesten invloed gelden doet in het Oosten en in China de zending verlamt — Rusland, datzelfde Rusland, maakt een geestelijke wedergeboorte door. Het religieuze leven wordt er versterkt. Vele, vele zielen worden er voor den Hemelschen Oogst verzameld! De drukking der melk brengt boter voort! J. T.

O, door het bloeiende leven te loopen, dankbaar om ieder ding!

IN DEN GREEP VAN MAMMON

L. PENNING

44)

XXIII. Het Afscheid.

ELKEN DAG VIELEN ER REGENBUIEN, TERwijl de boeren reikhalzend uitzagen naar droog, vast weer, want ze zaten midden in den hooibouw. En toen kwam weer de droge, zonnige lucht, en Noordanus zeide: „De Heere is goed; Zijne goeder-tierenheid duurt tot in eeuwigheid.”

De dag werd heet. Hij zette den verschoten stroo-hoed af, om zich met den mouw het zweet van het voorhoofd te vegen, wachtend op Otto, die met een koe aan den halster uit de weikamp kwam.

„Otto,” zei de vader, „ik moet je toch iets vragen: hoe sta je tegenover Nellie Randijk?”

Otto hief het gelaat, gebruid door de zomerzon, tot zijn vader op, en over het antwoord behoefde hij zich geen oogenblik te bedenken. Hij stond er juist zoo tegenover als op den dag, toen hij van haar vader dat hooghartige, weigerend antwoord had ontvangen.

Het gelaat van Noordanus stond droevig en ernstig. Hij had daar straks van den kastelein van „Het Hof van Holland” vernomen, dat er een verhuiswagen uit de stad was gekomen, om de prachtige, gebeeldhouwde kast uit Randijks voorkamer te halen alsmede een aantal kostbare schilderijen. Een antiquair had ze gekocht.

„Ik denk, dat er nood komt,” zei de boer, en toen ging hij naar den stal, om de paarden te voederen.

Otto had het begrepen, en in den namiddag langs het koele beekpad wandelend, ontmoette hij Nellie achter het kerkhof. Toen verhelderde zijn gelaat, en haar gelaat verhelderde ook. Ze ontmoetten elkander den laatsten tijd meer dan vroeger — was het toeval? was het opzet?

Maar er waren gemeenlijk een of meer getuigen bij, en over hetgeen hun harten samenbond, spraken zij niet. In zijn handdruk echter voelde ze en in de schittering van zijn blauwe oogen las ze de gulden trouw van zijn liefde.

Thans, achter het kerkhof, bij den diepen kolk waren ze alleen.

Otto wilde over den nood van haar vader en moeder spreken, maar het was een teere, kiesche zaak. Zoo iets had hij nog nooit bij de hand gehad, en hij zocht naar de gepaste woorden.

„Arnold Bol is ook verloofd,” zei ze ineens; „gisteravond kregen we de verlofingskaart. Ze moet schatrijk zijn.”

„Gelukkig!” schertste Otto met een vroolijken lach; „dan heb ik van dien concurrent geen gevaar meer te duchten.”

Nu raakte hij ook ineens weer op dreef. Hij haalde een bankje van vijf en twintig gulden uit zijn vestzak en reikte het aan Nellie over.

„Wat moet dat bankje?” vroeg ze verwonderd.

„’t Is voor je moeder, als het krap wordt met het huishoudgeld.”

„Ik kan ’t niet aannemen, Otto.”

„Van mij niet? Besef je dan niet, dat je weigering mij bedroeven zou?”

Toen sloeg ze den arm om zijn hals en kuste hem.

„’t Is goed,” zeide ze; „ja, ’t is goed. O, Otto, mijn trouwe borst, wat zijn we rijk! wat zijn we rijk!”

„Wacht maar,” hernam hij; „het zal nog wel anders uitpakken.”

☒ Er gleed een triomfantelijken glans door het licht van zijn oogen, en hij vertelde haar, dat het contract van de zetboerderij vermoedelijk morgen zijn beslag zou krijgen, en dan moest hij er toch ook een vrouw hebben, en de verloving mocht niet te lang duren.

„Binnen enkele dagen denk ik bij je vader aan te bellen; op hoop van een gunstig bescheid.”

Er werden voetstappen vernomen, en het jonge paar scheidde. En Nellies gelaat glansde, toen ze huiswaarts keerde. Het was de liefde en de jonge levensmoed. Haar oogen aanschouwden den gulden dage-raad van een blijden dag, en zij zou dien dag genieten met hem, den uitverkorene haars harten. In die zoete gemeenschap schuilde haar levensgeluk.

Maar de glans van Nellies gelaat verdoofde, toen ze den drempel harer woning overschreed, want „Het Huis van Geluk” was een huis van ellende geworden.

Daar straks was Schildhuis er geweest, het nieuwe raadslid en de nieuwe wethouder, gekozen inplaats van Randijk, die had bedankt. Hij moest Alberdien onder vier oogen spreken, en toen zeide hij haar, dat hij vreesde voor het verstand van haar man, want er lag iets vreemds in zijn starre oogen.

Het geval met dien veehandelaar aan 't andere eind van het dorp, dat veertien dagen geleden was gepasseerd, zou haar wel niet onbekend zijn. De man had veel geld verdiend en alles in marken belegd. En op een vroegen morgen zag de dienstmeid hem in den koestal hangen, met den strop om den hals...

Alberdien dankte Schildhuis voor diens zorg. Sinds verleden week had zij de messen reeds zorgvuldig weggesloten en zelfs het zakmes van haar man, en het touw had ze ook opgeborgen. En door haar gevoel overstelpt, barstte zij snikkend uit: „O, Schildhuis! ons ongeluk is onuitsprekelijk groot!”

De vreemde starheid in de oogen van haar man joeg haar schrik aan. Een onnatuurlijke onrust had hem bevangen; rusteloos liep hij heen en weer; hij scheen iets te zoeken, dat verloren was.

Hij at dien middag weinig, en 's avonds at hij, om zijn vrouw gerust te stellen; anders zou hij het brood niet hebben aangeraakt.

Hij was nu toch kalmer geworden; hij begon op zijn bureau de papieren te rangschikken, en die arbeid scheen hem afleiding te geven.

„Gaat maar naar bed!” zei hij tot Alberdien en Nellie; „ik heb nog het een en ander te regelen.”

En Alberdien, die doodop was en in geen nachten had geslapen, ging ter ruste.

Toen nam Randijk papier om een brief te schrijven aan Alberdien en Nellie; hij ging afscheid nemen.

De inktpot was bijna leeg; daarom zette hij den inktpot op zijn kant, en nu zou er nog wel genoeg inkt in zijn om den brief te voltooien. Het was de laatste brief, dien hij op aarde zou schrijven — de laatste. En omdat het de laatste was, voelde hij iets koortsachtigs opkomen in zijn bloed.

Overigens was hij kalm, onbegrijpelijk kalm. Maar de zorg pakte hem soms, dat zijn vrouw hem zou overrompelen, en daarom sloop hij op zijn teenen tot drie malen toe naar de slaapkamer.

Alberdien sliep gerust; het was haar eerste, vaste slaap. En Nellie boven sliep ook. Anderen waren er niet in huis. Truitje was onlangs getrouwd, en Alberdien had toen maar een werkster genomen; een dag in de week.

„Teeder geliefde Vrouw! Innig beminde Dochter!”

☒ Zoo was de aanhef van het schrijven. Het waren

duidelijke letters; ze waren groot geschreven; en daarom hinderde het niet, dat ze met een beverige hand waren neergepend.

„Nu neem ik afscheid,” zoo vervolgde hij. „Het leven wordt me ondraaglijk, omdat ik jullie in 't ongeluk heb gestort en de menschen niet vrij meer in de oogen kan zien. Vooral die onbetaalde schulden aan Rietveld en Wijschut hebben mijn laatste levensdagen bitter gemaakt. Alberdien! Ik dank je hartelijk voor al je trouwe liefde. Had ik naar je goeden raad geluisterd, dan was het anders gelooopen. Vergeef mij — wil je me vergeven? Nellie, mijn kind! Je vader neemt afscheid van je. Ik deed je groot zielsverdriet aan; thans betreur ik het. Mogen je hartewenschen worden vervuld! Zoekt mij in den kolk achter het kerkhof. Dáár zult ge me vinden. Als de schuldeischers mijn einde vernemen, zal misschien het medelijden bij hen wakker worden, en hun deernis zal uw lot draaglijker maken. God zij mijn arme ziel genadig! Groet mijn vrienden, met name Schildhuis, Noordanus en Piet Rietveld. Goeden nacht! Voor eeuwig vaarwel! Uw innig liefhebbende Man en Vader Anton Randijk!”

☒

(Wordt vervolgd)

„Mond open! Zeg eens A.!” Zóó doet de dokter, als hij de keel van zijn patiënt wil onderzoeken. En meestal gaat de mond hem niet wijd genoeg open!

Daarmede heeft de oppasser van het Nijlpaard in den Londenschen Dierentuin geen last; zooals bovenstaande afbeelding duidelijk laat zien!

De moederliefde is een straal uit den bundel van Gods liefde. God plantte in Zijn genade en wijsheid de moederliefde in het hart van den mensch, om hem Zijn zegen daardoor te doen genieten over de gansche aarde en onder alle geslachten. Maar als de liefde eener rechtgeaarde moeder al zulk een macht is, hoe groot moet dan wel zijn de macht van Gods liefde, die de kennis te boven gaat!

Gij hebt mij lief, getrouwe God en Vader!
Meer dan de trouwste vriend.

Gij hebt mij lief, zooals geen teedere moeder
Haar zuigeling bemint. GEN. V. V.

„BEDROEFD, MAAR ALTIJD BLIJDE.”

Verzameld door TRUIDA DE PIJPER.

Men kan niet altijd onmiddellijk stil zijn, maar men kan stil worden. Al zou men zoovél op het hart hebben als Job, die meer dan iemand geslagen was, — toen hij alles gezegd had, kwam de stilte: „Ik leg mijn hand op mijn mond.” Hij werd een klein kind in de hand van Eén, Die hem losmaakte van alles, behalve van Hem . . . .

Dat stil worden is den eersten keer het moeilijkst. Dat stil zijn tot God hebben wij telkens weer noodig, omdat de onrust telkens aangroeit. Maar die het eenmaal kent, vindt het al gemakkelijker terug. Dat „stil zijn tot God” is de kracht der sterke zielen, en de vrede des harten voor allen, die een kruis dragen. Maar ieder moet zijn eigen stilte vinden. Het beteekent heel veel voor een ziel, alles eens uit te zeggen, totdat men stil wordt, en te ervaren, hoe God Zijn stilte wil uitgieten in een klein mensch, zoo deze Hem maar aanziet, om Zijn blik op te vangen, den blik, die sterkt en heiligt. . . .

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

45)

XXIV. Naar de diepe Kolk.

DE KOLK — DAAR ZOU HIJ ZIJN EINDE zoeken . . . .

Niet de strop . . . . niet in huis . . . . Dat ijzingwekkende wilde hij zijn vrouw sparen.

Nu was hij gereed. Hij nam den brief en begaf er zich mee naar de woonkamer, waar hij de lamp aanstak. En hij schoof den brief onder het tafelkleed. In de portefeuille bevond zich nog een bankje van veertig gulden; hij legde de portefeuille met het bankje naast den brief, en zijn portemonnaie, waarin zich nog eenige zilverbons bevonden, er ook naast; onder het tafelkleed. En als morgenvroeg het tafelkleed werd opgenomen, zou alles worden gevonden.

Hij tastte in zijn zakken rond, of er nog geld in zat, want op den tocht, dien hij thans ondernam, was geen geld noodig. Maar er was niets meer te vinden.

Hij richtte zich op, en zijn blik zwierf langs de muren van de kamer. Zij waren nu kaal; de antiquair had ze geplunderd, maar de wandtekst met het inschrift: „Wacht u voor de gierigheid!” hing er nog, en dáár, in dien hoek, had zijn vader gezeten en waar schuwend naar dien tekst gewezen.

Randijk voelde een wankeling in zijn voornemen, en daarom werd het tijd, heen te gaan. De herinneringen stormden op hem aan als een stroom; de gebeden, die uit deze kamer waren opgezonden, omringden hem, en dreigden hem den weg af te sluiten naar de diepe

kolk. Daarom haastte hij zich om weg te komen. Het was te laat om een nieuw leven te beginnen.

Hij blies de lamp uit en begaf zich naar de gang. Het licht der volle maan viel door het bovenraam, en bij dat licht opende hij de keukendeur. Ze ging geruischloos open; hij had om alles gedacht, en gister de scharnieren van deze deur en van de buitenachterdeur met olie gesmeerd.

Nellie had nog gevraagd, waarom Vader dat deed, en hij antwoordde, dat de scharnieren zoo piepten. Dat was ook waar, maar Nellie wist niet de diepere reden.

Hij stootte tegen een blikken emmer aan, die tegen het aanrecht stond. Het gaf een kletterend geluid en hij hield den adem in. Maar het bleef stil; geen verdachte beweging werd gehoord; toen sloop hij als een dief de achterdeur uit.

Hij liep heel voorzichtig, opdat het knerpen van de grint hem niet zou verraden, en door den bloementuin bereikte hij het witte hek.

Nog eenmaal keerde hij zich om, om een blik te slaan naar „Het Huis van Geluk.” Het lag daar in den vollen maneschijn; de letters blonken, en deze villa en deze gansche villawijk, weggezonden in vredige sluimering, werden omstraald door de stille heerlijkheid van dezen wonderbaar liefelijken zomernacht.

Maar de glans van „Het Huis van Geluk” was slechts schijn. Randijk begreep het wel; ijdel klatergoud was het. De eigenaar van dit huis ging naar de kolk, met de wanhoop in de ziel; en morgen zou zijn lijk worden opgevischt . . . .

In de derde villa rechts had Wailing gewoond. De man was met zijn gezin vertrokken naar Amsterdam; hij bevond zich thans in staat van faillissement, en de schuldeischers vreesden, dat er geen vijf procent van hun vordering terecht zou komen.

Randijk begon zijn droeven tocht. Links stond de hooge iep, door den bliksem gespleten; de bladeren verdorden reeds. Het was zijn beeld! zijn beeld!

Uit de weide klonk het geloei van een beest; toen heerschte weer een plechtige stilte. Het dorp sliep; de stilte doortilde zacht de lucht; boven de slooten legerden zich witte dampen.

O, de wereld was toch wonderschoon, maar er was geen ruimte meer voor zijn voet. Wijschut had hem aangeklaagd bij den Heere Zebaoth; nu rustte Gods vloek op hem; die vloek joeg hem voort en zou hem neerdrukken tot op den bodem van de diepe kolk . . . .

Links lag de polderweg. De korenmolens stonden in rust, en daar vlak bij, aan dezen kant, verhief zich het hooge pannendak van het groote huis, waar de polderschout had gewoond. Verleden week was hij begraven; men had hem op een morgen dood gevonden voor de geopende secretaire, de lange, magere armen beschermend uitgespreid over zijn schatten.

De dokter was aanstonds geroepen en had een hartverlamming geconstateerd. En dat was het einde geweest van den rijken polderschout . . . .

Randijk bereikte de linde, waar de smid hem had mishandeld. Er was geen wrok in zijn ziel om die daad; hij had den smid schandelijk misleid. Als eerlijk man was hij verplicht geweest, om tot den smid te zeggen: „Misschien kan ik je het geld teruggeven en misschien ook niet — weet nu, of je het geld aan mij zult leenen of niet!”

Dit was Christenplicht geweest en in de allereerste plaats de roeping van een ouderling.

Links stond zijn geboortehuis. Tusschen Vader en Moeder in, aan hun hand, ging hij des Zondags naar

de kerk, en zij waren niet moede geworden, hem door woord en voorbeeld te vermanen, het altijd dicht bij den Heere te zoeken.

Hij was een afgodendienaar geworden; nu moest hij het erkennen. En zij waren rein van zijn bloed...

Daar hoorde hij voetstappen naderen, en in de diepe schaduw tegen een wilgeboom gedoken, wachtte hij, om de naderenden te laten passeeren. Het was toch vreemd, dat hij als een dief, die naar het achterraam sluipt, om daar in te breken, zijn einde moest zoeken. 't Was alles zoo vreemd in dezen ontzaglijken, bangen nacht....

Het was de oude Pothoven, die daar aankwam; Randijk herkende hem aan de stem, en diens getrouwde zoon, bij wien hij inwoonde, liep naast hem. Zij droegen lange hengellatten op den schouder, terwijl de zoon een zak in de eene hand droeg. Na den arbeid van den dag waren zij er nog op uitgegaan, om een vischje te verschalken, en in dien zak zat de buit.

„Een mooi zoodje, vader!” zei Toon. „Dat geeft morgen een rijk palingmaal. Er zijn palingen bij zoo dik als een arm; we hebben wel voor drie middagen genoeg — wat zal Jo in haar schik zijn!”

Jo was zijn vrouw, de schoondochter van den ouden Pothoven. Toon sprak blijde en opgewekt als iemand, wien een groote erfenis te beurt is gevallen.

„We hadden elken keer beet, Vader; we konden maar ophalen.”

En Toon begon een vroolijk deuntje te neuriën, omdat de vischvangst zoo rijk was geweest. Ze waren nu voorbij, en Randijk hoorde den ouden Pothoven nog zeggen: „God is goed, Toon — Hij is goed; o, Hij is zoo goed!”

Dat was het laatste, wat Randijk kon verstaan, en terwijl hij zich uit de schaduw weer naar den weg begaf, dacht hij over de laatste woorden na.

Een zoodje paling — meer brachten deze menschen niet thuis. En toch waren ze zielsverheugd, en de oude man vond daarin een reden, om Gods goedheid te prijzen.

Zij waren gelukkig in hun armzalig bestaan. Randijk had het geluk gezocht in de Duitsche marken, in de millioenen, en de oude Pothoven wierp den hengel uit, en haalde uit de vaart een zoodje paling op en een schat van dankbare vreugde....

Dankbaarheid — dat was het. Daar schulde alles in; het levensgeluk fonkelde er in. Niet de grootte van het bezit besliste, maar hoe men het aanvaardde.

Uit de verte hoorde Randijk nog den voetstap der beide hengelaars. Ze waren arm, en Toon had een groot gezin, maar ze waren dankbaar en gelukkig, omdat ze een zoodje paling hadden gevangen....

Randijk benijdde hen en neep de lippen saam in schrijnende zielepijn. Hij had dien tijd ook gekend — zalige tijd! toen hij leefde uit de hand des Heeren.

Weet ge 't nog, Randijk?

Het was na die hevige typhusziekte. Ge hersteldet, en uw vrouw bracht u een handvol pas geplukte kersen.

Hij wist het nog. In die glanzende kersen had zich de liefde van een Hemelschen Vader weerkaatst, en een zalig gevoel had zijn aderen doorstroemd. Doch het was voorbij. Het was een wereld, waarvan hem een afgrond scheidde.

Getoeter werd gehoord. Het was de auto van den dokter, die als een stormwind voorbij stooft. De worsteling van het leven tegen den dood! Maar Randijk zocht den dood. (Wordt vervolgd)

Ingezonden door een lezer

Met vacantie uit

TEEKENEN DES TIJDS

EEN OPEN BRIEF

EEN DEZER DAGEN WERD ONZE AANDACHT gericht op een „Open Brief aan alle Christenen,” welke voorkomt in „Ons Kerkelijk Leven” van 16 Juli.

Met een enkel woord wenschen we op dit schrijven een antwoord te geven. Het onderwerp, dat de steller van den brief aanvoert, is de verschijning van den valschen Christus, den zoogenaamden wereldleeraar, over wien onze lezers het vorige jaar en ook in dezen jaargang reeds veel hebben kunnen lezen. Zelfs hebben zij in een der artikeltjes onder „Teekenen” het portret van Krishnamurti kunnen beschouwen. Het naderend Congres te Ommen inspireert den briefschrijver, blijkbaar een vurig man, zijn stem te verheffen. Hij meent, zegt het eigenlijk letterlijk, dat de Christenen in gebreke zijn gebleven, hun Christus te verdedigen. Hierin vergist de geachte strijder zich. In artikelen en lezingen, schriftelijk en mondeling kwamen anderen reeds op voor de eer van hun Zaligmaker. Maar afgezien nu van deze vergeeflijke vergissing, is het toch wel sympathiek te vernemen, wat „Morya,” zoo noemt de schrijver zich, zegt. Hier hebben we een klein deel uit den „Open brief,” hetwelk het geheel typeert:

De huidige Christenen hebben zoo weinig idealisme in zich, dat het bij geen enkelen opkomt, om ook maar iets hiertegen te doen. Zelfs bijna geen pen wordt op papier gezet, om het Christus-principe hoog te houden. Allen blijven in verzuim, tegen dergelijke beweringen te protesteeren en laten dus toe, dat deze geïmpor-teerde Christus het ideaal der Christenen blaameert, om-laaig sleurt, tot een lachwekkende figuur maakt.

komt op de kern der zaak, dan wacht de Heiland *verbroken harten, verslagen geesten, gebogen knieën, gevouwen handen, gesloten oogen, gevangen gedachten*, dan is er dat volkomen *niets doen*, dat alle eigen krachten uitschakelt, en *in genade alleen redding* ziet. „Kind dat Ik liefheb, leun op Mij, leun sterk!”

Niets doen — oase voor den harten werker in de woestijn van het drukke leven. Niets doen — lieflijke wenk des hemels aan allen, die nog iets willen *doen*, om met God verzoend te worden. *Niets doen*, tot dat Hij onze vrede is, die *alles* gedaan heeft, wat bij God gedaan moest worden. En dan: dan *veel* doen. Want „niet die daar *zegt*: Heere, Heere, maar die *doet* den wil mijns Vaders.” Het Koninkrijk Gods kent geen rustpauze: *eeuwig* zingen van Gods goedertierenheden, dat wordt de inhoud van het hemelleven.

Zullen wij niet *alles* doen, om dat te mogen ontvangen? Wondere tegenstrijdigheid, die in Jezus haar oplossing vond. Want dat alles doen door niets te doen, is het geheim des *geloofs*. Door het geloof hebben Gods getuigen „koninkrijken overwonnen, gerechtigheid geoefend, de beloftenissen verkregen, de muilen der leeuwen toegestopt, de kracht des vuurs uitgebluscht.”

Niets doen aan onze zaligheid.

☒ Alles doen voor onzen Zaligmaker!

v. D. M.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

•••• L. PENNING

46)

ER GING EEN AARZELING DOOR ZIJN ZIEL, toen hij den weg afliep naar het beekpad. Zonderling! Die aarzelings had hij ook gevoeld, toen hij daar straks het portret van zijn vader had gezien en den wandtekst. En thans kwam die aarzelings terug.

Links stond het huisje met het lage rieten dak van den ouden Rietveld. De schaduw van den hoogen pereboom viel er over heen; er brandde licht in het woonvertrek, en hoor! daar werd gezongen — een psalmlied in den nacht....

Het was Pietoom. Randijk zag hem duidelijk zitten aan de tafel, bij de petroleumlamp, en nu herinnerde Randijk zich, dat de oude vrouw de vorige week door harde rheumatische koorts was aangetast.

Pietoom was opgebleven, om nog een poos bij haar te waken. En deze man, die door Randijks roekeloos bedrijf in de armoede was gestort, hij zong:

„Als ik, omringd door tegenspoed,
Bezwijken moet,
Schenkt Gij mij leven!”¹⁾

Het klonk den zelfmoordenaar in de ooren als een lied uit een ver land, waar hij eens de pinnen van zijn tent had vastgeslagen. Het was hem zoet en zalig geweest in dat land, en zijn hongerige ziel keek naar dien ouden gebogen Pietoom. Dat was het heimwee....

Maar hij mocht niet weifelen, en hij verhaastte zijn tred.

Hij zag het hoog geboomte reeds van het kerkhof in den zilveren maneschijn; thans was het bereikt, en daar breidde de waterspiegel zich uit van de diepe kolk. Er was geen rimpel op te zien; het was bladstil, en de populieren wierpen breede, stille schaduwen over het watervlak, dat blonk als gepolijst staal.

Ginds woonde Wijschut, en ziende die arbeiders-

woning, vlak tegen het beekpad gebouwd, begonnen zijn slapen te kloppen. Als er iemand schandelijk was bedrogen en misleid, dan was het deze arbeider geweest, en in zijn koortsachtige ontroering was zijn oog pal op die groene deur met de gele posten gericht.

Die deur zou opengaan; de breedgeschouderde gestalte van den arbeider zou op den drempel verschijnen, en hij zou den speculant, den roekeloozen avonturier, die hem in de ellende had gestort, driewerf vervloeken. Randijk wachtte op dien vloek, en met dien vloek beladen, zou hij als een molensteen wegzinken in de diepe kolk....

Maar de deur bleef gesloten. Hij wachtte tevergeefs, en zijn blik richtte zich naar de kolk, die hem riep.

Het was toch eigenaardig. Met de markenspeculatie had hij van meet aan tegenspoed gehad, maar op den weg naar zijn vochtig graf had hij slechts voorspoed. Zijn vrouw was niet wakker geworden en Nellie evenmin; op den grintweg was hem niemand gepasseerd dan een eenzame hengelaar en de doktersauto, en op dit voetpad werd niemand gezien; zelfs geen hond had aangeslagen.

Toen kwam het vreemd, zonderling verlangen bij hem op, om nog eens het graf van zijn vader te zien. Het kerkhof was gesloten, maar er bevond zich een opening in de beukenheg, waarvan de doodgraver zich bediende, om in droge zomers met den gietemmer naar de beek te gaan en water te scheppen voor de bloemen op de graven.

Randijk begaf zich door die opening; nu stond hij bij het graf van zijn vader. Het was doodstil; de stilte was als tastbaar op dit kerkhof. En hij las daar op den grafsteen: „Zoo blijft er dan eene ruste over voor het volk van God.”

Zijn oogen brandden, en geen traan, die ze bevochtigde. Had hij naar den raad van dezen doode geluisterd, dan zou hij dezen rampzaligen tocht niet hebben gemaakt. Men roemde zijn wijsheid, en er was geen mensch, die in eigen wijsheid sterker had geloofd dan hij zelf. En toch was hij een dwaas geweest....

Een ruste voor het volk van God bleef er dan over. Er lag een zoete bekoring in dat woord, maar wat schoot er voor hém over? Was die sprong in de kolk niet de sprong in de helsche duisternis?

Hij wist het niet; het was het gebied van het onbekende. En toch wist hij het, maar hij sloot er de oogen voor, en in zelfbedrog zou hij eindigen.

Het werd tijd. De kolk riep hem, en hij kwam. Hij wrong zich door den nauwen doorgang van de beukenheg, en stond weer op het voetpad. Hij voelde zich vermoeid, en zijn knieën knikten. Maar de weg was nu niet ver meer.... enkele passen.... Bij gindschen populier was de kolk het diepst; hij wist het nog uit zijn kinderjaren. En daar ging hij heen.

De slag van een nachtegaal werd gehoord; hij snikte zijn heimwee, zijn reikhalzend verlangen uit in wonderbare tonen. Een windvlaag ging als een zware ademhaling door het gebladerte; toen was het weer stil.

De populier wierp zijn schaduw over de breede kolk; daar lag iets onherroepelijks in die schaduw — het was de schaduw des doods....

Maar nog éénmaal zou hij aarzelen. Want wat hij nu deed, was het laatste.... het allerlaatste.... onder die kolk lag de eeuwigheid.... Voor een mensch,

¹⁾ Psalm 138 : 4.

in de waarheid opgevoed, valt het niet gemakkelijk, de hand aan het eigen leven te slaan. Randijks geweten klopte, en zijn polsen joegen.

Maar wat zou het hem baten, als hij den sprong niet deed in het koele meer des doods? De ellende, de marteling, het brandende schaamtegevoel voor de menschen zou opnieuw beginnen; hij zou in den nacht van den waanzin ondergaan, want zijn brein, zijn hersens zouden die pijniging niet kunnen weerstaan, en was de nacht van den dood en de snelle daad dan niet te verkiezen?

Hij aarzelde niet meer . . .

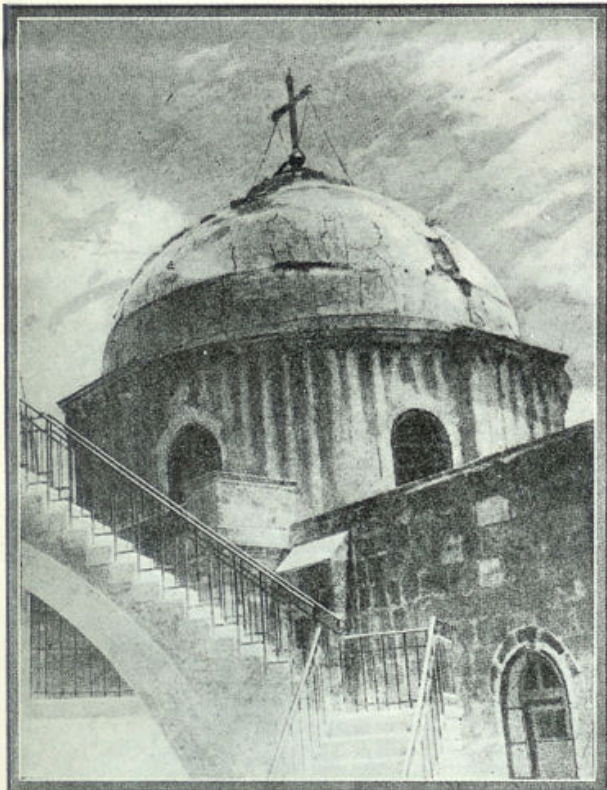
Hoor! daar sloeg de torenklok het middernachtelijk uur. Randijk verwonderde zich, want hij had gemeend, dat het reeds veel later was. Maar het was goed. De twaalf slagen trilden door de lucht; ze vormden voor hem de scheiding tusschen den tijd en de eeuwigheid.

Zijn voeten stonden vlak aan de kolk; de twaalfde slag der torenklok trilde nog na in zijn ooren. Toen breidde hij de armen uit, om den dood te omvangen, en toen is het geschied.

Het was een angstkreet, die door de stilte van den nacht heengilde: „Vader! Vader!” (Wordt vervolgd)

GEDACHTE

Wie God niet heeft als vervulling van zijn leven, is arm, ook al bezat hij den ganschen rijkdom der wereld. Wie God heeft, is rijk, wie hij ook zij.

Hoe de aardbeving in Palestina heeft huisgehouden, toont ons bovenstaande afbeelding van het gouvernementgebouw, dat zich verheft op den Olijfberg.

Er is zoo veel verwoest, dat men de verschillende vertrekken heeft moeten ontruimen, terwijl de toren elk oogenblik kan instorten.

UIT DE OUDE SCHOOL

III. ONS EXAMEN.

WANNEER IK VAN DE PLAATS, WAAR ik drie jaren van mijn schoolleven heb doorgebracht, naar rechts keek, dan zag ik een muur, waarvan het benedendeel gekoolteerd en de rest gewit was. Op de grens van die twee kleuren was een houten lat met kapstokken, waaraan we onze petten hingen en 's winters onze dassen.

Een gang had onze school niet, laat staan kleedkamers. We kwamen binnen door een portaaltje. Onze school was dan ook niet als school gebouwd, maar als kerk. De Afgescheiden kerk had in ons dorp al vroeg een kerkgebouw, en toen dat te klein werd, had men een nieuwe kerk gebouwd, en de oude voor school ingericht, door er een houten wand in te plaatsen, zoodat men twee ruime lokalen had.

In ons lokaal stonden maar twee rijen banken. Maar 't waren er banken naar. Op elke zaten zes kinderen. 'k Herinner me, dat op één bank drie Jannen en drie Jakobs zaten. Ach, waar zijn al die jongens gebleven? Hoe velen zijn er als ik oud geworden? Enkelen heb ik wel weer ontmoet, en van sommige weet ik, dat ze heengegaan zijn. Maar ik heb al vroeg mijn oude woonplaats verlaten en ik kwam er maar zelden weer.

Als we 's morgens begonnen, namen we allereerst ons Psalmboek ter hand. Dat hadden we zelf meegebracht; ik had er een met Gothische letter. En dan zongen we eerst Psalm I op noten, sol la sol mi, en daarna vers 1 op woorden. 's Middags Psalm I op noten en vers 2 op woorden; den volgenden dag vers 3 en vers 4. Dan Psalm II evenzoo, elken keer eerst de noten en dan de woorden. Waren er meer dan vier verzen, dan sloegen we de rest over. Hadden we na ruim een jaar den Avondzang zijn vier verzen gegeven, dan begonnen we weer met Psalm I. Zoo hebben we allen van noten leeren zingen en we zijn nootvast geworden.

Onze meester was een praktikus. Toen hij kwam en ambtshalve ook voorzanger werd in de kerk, bemerkte hij, dat het zingen te wenschen overliet. Een orgel hadden we toen nog niet, maar onze meester had de jeugd en had dus de toekomst. En hij wist, hoe hij ons tot goede kerkzangers kon vormen.

't Was merkwaardig, dat hij altijd uit ons wist te halen wat er in zat. Zelf zong hij niet bijzonder mooi, maar hij vormde zangers. Zelf schreef hij niet bijzonder fraai, maar bemerkte hij, dat een jongen aanleg had, hij maakte er een kalligraaf van. Las een jongen goed, hij liet hem declameeren; had een jongen smaak in het getal, hij maakte er een wiskundige van; Zonder de anderen, die nergens in uitmunten, te verwaarloozen.

In die dagen kon dat beter dan nu, omdat er meer vrijheid was. Tegenwoordig is men gebonden aan zijn lesrooster, toen stond men er boven. Tegenwoordig is men gebonden aan de klasse-indeeling, toen nam men de vrijheid om een vluggen leerling eens een klasse te doen overslaan, of beter gezegd, hem in twee jaar te laten doen wat een ander in drie jaren deed.

Het hoogtepunt van ons schoolleven was het jaarlijksch examen. Dat was geen eind- of overgangsexamen, het was een publieke les. Toelating tot de school gebeurde in Mei, als regel althans, en we verlieten de school gewoonlijk in het vroege voorjaar, al verdween menig-een op ongeregelden tijd. Maar het examen was in

IN DEN GREEP VAN MAMMON

... L. PENNING

47) **H**ET WAS NELLIES STEM. ZE BEREIKTE zijn vaderhart. En al de liefde, die er in dat hart woonde voor een teeder beminde dochter, kwam bij dien angstkreet in de heftigste beroering.

Doch achter dien angstkreet schulde iets anders, een onzichtbare wereld, en Randijk, die het nu nog niet verstond, zou het later verstaan.... later....

„Hoe kan iemand in het huis eens sterken inkomen,” lezen wij in de Heilige Schrift, „en zijne vaten ont-rooven, tenzij dat hij eerst den sterke gebonden hebbe?”¹⁾

Hier was dat vat in bezit genomen door den sterke, door den satan. Maar de Sterkere kwam en bond den sterke. Christus riep in Nellies angstkreet....

Randijk ging haar tegemoet.

„Wat is 't, mijn kind?” vroeg hij met klanklooze stem.

„O, mijn Vader!” barstte ze uit, „moet ik u zoo ontmoeten?”

Ze nam hem in den arm, zooals men een slaapwandelaar in den arm neemt, en samen keerden ze huiswaarts. Randijk sprak geen woord, en Nellie zweeg ook.

Zij passeerden het huis van Pietoom. Er brandde geen licht meer, en gezongen werd er ook niet meer. De oude man was vermoedelijk naar bed gegaan.

De schoenmaker kwam hen tegen; hij had een jaarfeest bijgewoond. Hij dacht in 't eerst aan een dronken man, want Randijk waggelde op zijn voeten. Maar toen zag hij, dat het Randijk was.

„Jullie bent ook nog laat op pad!” zeide hij; „'t is reeds morgen.”

Hij begreep er eigenlijk niets van en ging hoofdschuddend verder.

Toen zij „Het Huis van Geluk” naderden, lag het in de duisternis, want de maan had haar triomfantelijken tocht voltooid. Maar in het Oosten gloorde reeds een glimp van den dageraad.

„We zullen even wachten, Vader,” zei Nellie, toen het witte tuinhek was bereikt.

Toen bleef hij willoos staan, als een mensch, die geheel versuft is.

Een vrouw, nog half in nachtgewaad, naderde met haastige schreden uit de richting van den grooten vijver, die zich in het villapark bevond. Zij hijgde van het loopen; het was Alberdien.

„Je bent ziek, Anton!” zeide ze; „maar je zult genezen. We zullen tot den oppersten Medicijnmeester gaan, mijn liefste man. We zullen tot Jezus gaan.”

Zoo overschreden ze den drempel. En in de woonkamer gekomen, stak Alberdien de lamp aan.

Toen knielde ze voor den stoel. Iets wonderbaars teekende zich af op haar lijdend gelaat; het was de Geest des Heeren, Die haar ziel had aangeraakt.

„Kniel naast mij neder, Anton!” zeide ze; „nu gaan we tot Jezus!”

Toen knielde Randijk naast haar neder, en Nellie knielde ook. Zoo gingen zij tot Jezus. En uit den bitteren nood haars harten riep Alberdien: „Jezus, Gij Zone Davids! ontferm u onzer!”

Toen ze oprezen van hun knieën, reikte Alberdien

aan haar man een beker melk, en hij dronk den beker leeg.

„Nu neem je deze twee aspirine-poeders in,” zei ze, „en dan ga je rustig naar bed.”

„En jij dan?” vroeg hij met een gebaar van verwondering.

„Ik blijf bij je waken, want je bent ziek.”

Hij gehoorzaamde als een kind, en na de vreeselijke spanning der laatste uren was de algeheele inzinking gekomen. Ze dekte hem toe, en terwijl haar tranen op zijn gelaat vielen, zeide ze zacht: „De Heere zal je genezen, Anton, als je voor Hem in de schuld valt!”

(Wordt vervolgd)

GEDACHTEN

Verzameld door A. v. HAGHE

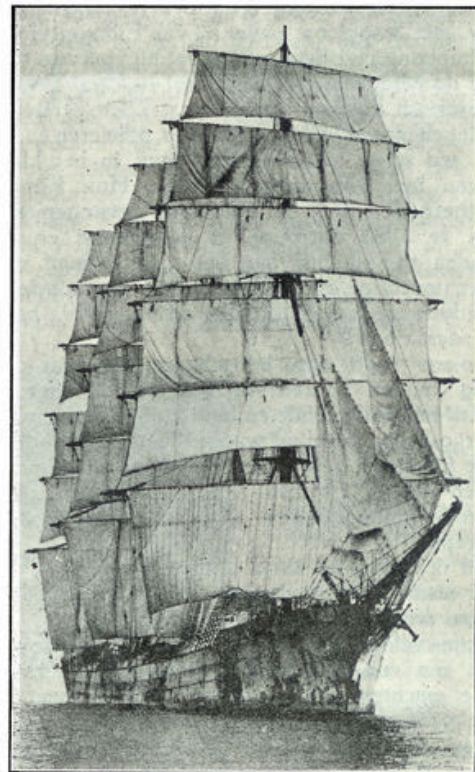
Men kan gemakkelijker aan twintig menschen leeren wat goed is, dan een van de twintig zijn om die leer toe te passen.

◎ ◎

Alles te zeggen, waardoor onze gedachten duidelijk worden, maar ook geen woord meer — daarin ligt het wezenlijke geheim van een zuiveren stijl.

◎ ◎

Wil de sterke geliefd zijn, dan moet hij zijn kracht door gratie temperen; wil de zwakke geacht zijn, zoo moet hij zijn onmacht door waardigheid vergoeden.

MET VOLLE ZEILEN! Een beeld uit den ouden tijd, verouderd systeem van voortbeweging op het water! Best mogelijk, maar de aanblik van zulk een zeilschip was overweldigend. Een prachtgezicht, zooals geen nieuw zeekasteel ons kan bieden.

¹⁾ Matth. 12 : 29.

☒ „Is dat de dood, vader?” was het antwoord. „Denkt u, dat ik sterf?”

„Ja, mijn kind, je aardse leven zal weldra afgesneden zijn.”

„Zal ik dan heden nog bij Jezus zijn, vader?”

„Ja, beste jongen! spoedig zul je bij den Heiland zijn.”

„Vader, ween niet. Als ik bij Hem ben, zal ik aan den Heere Jezus zeggen, dat u mij tot Hem geleid hebt.”

Deze vader en deze zoon rustten beiden in den vrede Gods. Voor dezen knaap was de dood een doorgaan door een lichten voorhang naar het land der eeuwige vreugde. Het land des lichts was zijn „thuis.” De deur des hemels stond wijd voor hem open.

Mogen toch alle ouders met hun kinderen wandelen in eeuwigheidslicht!

GEN. V. V.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

door L. PENNING

48)

XXV. In de Vallei van den Ootmoed.

DE ZON STOND REEDS HOOG AAN DEN hemel, toen Randijk opstond. Hij was slechts twee keeren wakker geworden in den nacht, en elken keer had Alberdien hem een beker melk gereikt.

Hij vroeg, hoe laat het was. Zij antwoordde, dat het zooveen negen uur had geslagen op de torenklok; toen kleepte hij zich vlug aan.

Er werd ontbeten; hij at goed. En Alberdien zag met een stille voldoening, dat de rust hem had verkwikt.

Maar toen kwam de somberheid weer over zijn ziel.

„Wat ben ik toch een ellendeling!” zeide hij; „o vrouw! het was voor jou beter geweest, dat je mijn pad nooit had gekruist!”

Het was de zelfvervloeking. Van de bergen van den hoogmoed, waar zijn voet jaren lang had gewandeld, was hij neergetuimeld in dezen afgrond, waar de mensch zichzelf vervloekt. Deze zelfvervloeking was de andere zijde van den hoogmoed, en deze afgrond was niet de vallei van den ootmoed, waar de liefelijke bloemen geuren van een berouw, dat welbehagelijk is in het oog des Heeren.

„Willen we een poosje naar het priëel gaan?” vroeg Alberdien; „dan kom ik bij je zitten, en Nellie zet koffie.”

Hij keek haar lang aan, met een aandoenlijken blik.

„Ik ben een verworping,” zeide hij, „en ik heb jou en Nellie in de diepste ellende gestort. Toch tob je je voor mij af; den nacht door heb je bij mij gewaakt, en geen verwijt is over je lippen gekomen — hoe kan dat toch, Alberdien?”

Toen vertelde ze hem het geheim. Het kwam, omdat ze hem liefhad.

„Is het dat?” zeide hij peinzend; „is het dat?”

En als een hulpeloos kind, dat zijn moeder volgt, zoo volgde hij Alberdien naar het priëel.

Het was er heerlijk in de koele schaduw, terwijl de dag heet werd. En Alberdien, die met huiswerk in haar schoot naast hem zat, zag, hoe er een zachte ontspanning kwam in de strakke trekken van zijn bleek gelaat.

Nellie bracht de koffie en de kranten met de beursberichten, maar hij schoof die beursberichten weg, terwijl er een bittere trek zichtbaar werd om zijn mond.

„Geef mij den Bijbel, mijn kind!” zeide hij.

☒ Toen haalde Nellie den Bijbel, en hij las. Zijn honge-

566

rige ziel strekte zich uit naar het Brood des levens . . .

In den namiddag, na den maaltijd, zette hij er zich weer neer, en Alberdien moest tegenover hem zitten. Hij las weer in Gods Woord en sprak weinig. Maar somwijlen keek hij haar lang aan, alsof hij iets vragen wilde. En haar tegenwoordigheid troostte hem.

Nellie zei, dat Noordanus en Schildhuis waren gekomen. Toen stond Alberdien op, om hen in de woonkamer te ontvangen. De ontzetting lag op hun aangezicht te lezen.

„Is het waar?” vroegen ze; „is het waar?”

En Alberdien, die de vraag begreep, moest het bevestigen.

Wie had het verteld? De eerste zegsman was onbekend, zooals het gemeenlijk gaat, maar het dorp was er vol van, dat Randijk, de vroegere wethouder, den vorigen nacht een poging had gedaan, om zich in de kolk achter het kerkhof te verdrinken, en dat in het uiterste oogenblik de tusschenkomst van zijn dochter het nog had verhinderd.

Alberdien ging terug naar het priëel, om haar man van de komst der ouderlingen te verwittigen, maar er was vrees in haar hart, dat hij hen liever niet zou ontvangen, want nog geen half uur geleden had hij tot haar gezegd: „Houd de menschen van mij weg, Alberdien! Blijf jij maar bij me; dan is het goed.”

Het was gelukkig een ongegronde vrees geweest, en er lag zelfs een vage glimp in van de vroegere opgewektheid, toen hij verzocht, de broeders hier te brengen.

Hij sprak van „broeders.” Dat was in geen jaren meer geschied, en aan Alberdien, die door den scherpen blik harer toewijding en harer trouwe liefde alles opmerkte, ontging het niet.

Hij schoof den Bijbel op het tuintafeltje, dat midden in het priëel stond, en reikte hun de hand.

„Ik ben blijde met jullie komst,” zeide hij; „neemt plaats, mijn broeders!”

De liefde van zijn vrouw en van zijn dochter hadden hem verkwikt, en de komst dezer broeders verkwikte hem ook. Hun liefde was het reddingstouw, om hem op te trekken uit den put der zelfvervloeking.

Randijk bemerkte, dat het den ouderlingen moeite kostte, om het gesprek te beginnen; zij dachten aan den vorigen nacht en de diepe kolk . . . En daarom begon hij zelf.

„Ik heb de gelijkenis gelezen van den verloren zoon,” zeide hij; „ach, mocht ik die verloren zoon zijn, die het Vaderhuis terug vindt!”

Nu had zijn dolende voet de vallei van den ootmoed bereikt, waar de zondaar zijn Heiland te voet valt en om erbarming roept. De brandende oogen vulden zich met tranen, en de ouderlingen, die gekomen waren, om te vermanen en te waarschuwen — zij luisterden!

Randijk wilde er geen bevestigend antwoord op geven, dat alle speculatie door God is veroordeeld. Het werd beslist door het hart, waar de uitgangen des levens zijn. Hij wilde er geen doekjes om winden, dat hij een roekeloze, diep zondige speculant was geweest, en het was hem een ware behoefte, dit te zeggen. Dat was het berouw.

Hij had gespeculeerd met het geld van anderen, wat een vloekwaardige zonde was, en dat hij met eigen geld had gespeculeerd, was een even vloekwaardige daad, omdat het slechts het doel had, zijn rijkdommen te vermeerderen en een Babel te doen verrijzen, waarvan hij in verwaten hoogmoed zou kunnen zeggen: Heb ik niet dit Babel gebouwd?

☒ Achter de gierigheid in haar ruimste beteekenis, zoals de Bijbel haar noemt, schuilde zijn hoogmoed. Het geld was voor Randijk het instrument geweest, om geëerd, gevierd te worden; en dat het een krachtig instrument was, had hij goed gezien.

Al de afgodendienaars in dit dorp eerden het geld. Het was zoo sterk, dat zij, staande bij den open kuil, waarin de oude polderschout neerdaalde, elkander toefluisterden: „Die oude vent bracht het toch maar ver; zes ton — je moet het niet uitvlakken!”

Het was duizelingwekkend, hoe ver de vereering ging van den rijkdom in dit dorp; en Randijk, onder wiens eenvoudig vest een hart vol brandenden hoogmoed had geklopt, was ook een afgodendienaar en een Mammondienaar geworden, om den berg der eere te beklimmen. Hij had gesteund op geld en goed, maar niet op den levenden God.

Toen vroeg hem Noordanus, of hij zich met zijn diepen val kon vereenigen.

„Wat de Heere doet,” zeide Randijk, „is goed. Maar één ding bekommert mij.”

„En dat is, broeder Randijk?”

„Dat ik mijn schulden niet zal kunnen betalen; de Naam des Heeren zal er om worden gesmaad.”

De Naam des Heeren — wat had hij er zich in de dagen zijner afzwerfing om bekommerd? De stijging der markten zou hem dierbaarder zijn geweest dan de eere van God.

Toen de ouderlingen in een groote ontroering en met een heilige blijdschap in de ziel opstonden, om

afscheid te nemen, had Randijk nog een nederige vraag. Hij vreesde, dat het te veel was gevergd van een verworping, als hij was, maar hij zou het toch vragen: de voorbede der gemeente.

„Dat zal geschieden!” antwoordde Noordanus.

„En laat mijn naam er dan worden bijgevoegd, als het mag!”

Randijk was al maar bang, dat het te veel was gevergd; maar het was een ijdele vrees — in hun gebaren, in hun oogen las hij de innerlijke ontferming van het trouwe broederhart.

Zijn wensch ging in vervulling den eerstvolgenden Zondag. Het was leeskerk.

Schildhuis was aangewezen, om de leerrede te lezen, en toen hij het groote gebed zou doen, zeide hij: „Broeders en Zusters! Onze broeder Anton Randijk, die in zware zieleworstelingen verkeert, verzoekt de voorbede der gemeente.”

In vurige smeekingen werd zijner in het bedehuis gedacht. En niet alleen in het bedehuis maar ook in de binnenkamer. Het was de gemeenschap der heiligen, wier troostrijk licht viel op het pad van den vroegeren afgodendienaar.

Hij schepte weer moed. Op de wandeling door de vallei van den ootmoed ontmoette hij Jezus, en zijn ziel werd gered. Toen kon hij met een oprecht gemoed den Psalmist nazeggen: „Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw Woord.”¹⁾

(Wordt vervolgd)

¹⁾ Psalm 119 : 67.

De druivenoogst in 't zonnige Zuiden is begonnen

☒ De bewaker van den wijngaard

De plukster aan 't werk ☒

moet gij alles doen. Werken. Maar ook bidden. U inspannen. Maar ook gelooven. Zaaïen. Maar met tranen. Vooruitzien. Maar met gevouwen handen.

Doch bedenken, dat al uw *doen* van geen waarde is ter verkrijging van de zaligheid uwer ziel. Hier is Hij, de Zaligmaker, de Eenige, die alles doen kon, en die — diepten der barmhartigheid Gods — alles gedaan heeft. En wanneer gij dan, in aanbidding neerzinkend, moogt toevoegen: ook voor mij, zie, dan moogt gij alles doen voor Hem! Dan verwacht Hij ook niet minder dan uw *geheele* hart, al uw krachten, uw *gansche* leven Hem te zien gewijd.

Van zulk een leven maakt de dagelijksche arbeid zeker geen gering deel uit, maar hij zal zijn juiste plaats hebben, naarmate dat nieuwe leven groeit. En, lieflijke beschikking van onzen Ontfermer: die arbeid zal ons te lichter vallen, naarmate hij, elken dag weer, verricht wordt tusschen de bede van den morgen: „Ik hef mijn oogen op tot U, die in den hemel zit,” en het offer, dat 's avonds brandt: „Ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben.”

Moge zóó onze vacantie overgaan in de dagtaak.

✠ V. D. M.

INDRUKKEN

✠ VAN DEN HOOFDREDACTEUR

✠ De doodstraf ✠

DE ZAAK SACCO EN VANZETTI HEEFT WEER EENS het vraagstuk van de doodstraf naar voren gebracht.

Over het al of niet rechtvaardige van het doodvonnis dezer twee anarchisten kan verschil van meening bestaan. Men kan opkomen tegen het plegen van recht door een jury, die niet tot oordeelen bevoegd, of misschien niet vrij in haar oordeel zou zijn. Men kan het vreemd vinden, dat eerst na zes jaar voorarrest tot de doodstraf werd overgegaan, en daarom twijfel hechten aan het beslist bewijs der schuld, waarop dan de doodstraf werd toegepast. Maar men heeft geen recht, dit geval uit te buiten, om tegen de doodstraf te ageeren.

Zeker, rechters kunnen zich vergissen. En dan is deze vergissing niet meer goed te maken, als de doodstraf is toegepast. Maar mag men, om de mogelijkheid van een vergissing, de majesteit van het recht verkrachten?

Zij, die de doodstraf hebben afgeschaft, hebben uit de strafbedeeling een ontzagwekkend element weggenomen. Dezer dagen is weer eens ervaren, hoe alles voor de doodstraf beeft. En de vroegere toegeeflijkheid van den Gouverneur-Generaal in Indië — thans hechte hij zijn goedkeuring aan de over sommigen uitgesproken doodstraf — heeft getoond, wat de gevolgen zijn, als de Overheid het zwaard tevergeefs draagt. Het Goddelijk en menselijk gezag wordt, helaas! door velen niet met alle beslistheid gehandhaafd.

De mensch moet niet wijzer en nobeler willen zijn dan God.

De moderne begrippen omtrent kwaad en straf hebben al zoo véél kwaad gedaan.

God roept ons, om Hem eenvoudig te gehoorzamen.

En Hij heeft gezegd: „Wie des menschen bloed vergiet, zijn bloed zal door den mensch vergoten worden.” (Genesis 9 : 6.)

Is dit woord voor tweërlei uitlegging vatbaar?

Geen utiliteits- of humaniteitsredeneering kan Gods uitdrukkelijk gebod teniet doen. En wij twijfelen niet, of ten slotte zal door ieder weldenkende de wijsheid en rechtvaardigheid van Gods gebod worden erkend.

✠ ✠ ✠

IN DEN GREEP VAN MAMMON

49) DOOR L. PENNING

XXVI. Twee minnende Harten.

NELLIE HAD GOED EN GROOT NIEUWS. ZIJ had Otto gesproken en verzocht haar moeder, die in de keuken bezig was, om mee naar voren te gaan. En toen vertelde ze daar dan, terwijl Vader, in den leuningstoel gezeten, vol spanning luisterde, met een hoog roode kleur, wat Otto tot stand had gebracht. Maar dat zij er hem toe had aangezet, vertelde zij niet.

„En is het met Wijschut ook voor elkaar gekomen?” vroeg Randijk.

„Met Wijschut ook.”

Het was een heugelijke tijding.

„Wat zei hij?”

„Dat het een groote verrassing voor hem was. En Anneke, zijn vrouw, schreide van blijdschap.”

Dit was de zaak, dat Otto met een lijst had rondgelopen, om vrijwillige bijdragen te verzamelen ter dekking der renten van de bedragen, door Rietveld en Wijschut verloren. De taak was voor Otto niet te zwaar geweest; de namen van Pietoom en van Wijschut hadden een goeden klank in 't dorp, en voor drie jaren waren nu de renten verzekerd, terwijl men dan weer verder kon zien.

De glans der vreugde verheerlijkte Alberdiens gelaat, en terwijl „Het Huis van Geluk” was ineengestort, en dit gezin nu straatarm zou worden, zeide zij nochtans: „Eben Haëzer! Tot hertoe heeft de Heere geholpen.”

Wat was dit leven anders dan een korte reis naar een lange eeuwigheid? Wat beteekende het, dat zij in de toekomst de vrouw van een daglooner zou zijn, en misschien aan de waschtob van een vreemde zou staan? Ze was gezond en sterk, en de Heere zou Zijn dienstmaagd niet verachten. En misschien — misschien zou Hij nog een keer den weg banen, dat al de schulden konden worden aangezuiverd.

Zij had haar man terug — o, de genade des Heeren was groot, en voorbij was de huiveringwekkende tijd, toen ze de messen en het touw moest opbergen. Haar man diende nu God; zijn berouw was diep en oprecht, en nieuwe levensmoed doortintelde zijn aderen.

Gisteravond was de Verzoeker tot hem gekomen, toen hij een raming maakte van bezit en schuld, en de Verzoeker had tot hem gezegd, dat hij bij de afwikkeling der zaken nog wel een aardig bedrag, in het belang van zijn eigen portemonnaie, kon verdonkermanen.

„Ga weg achter mij, Satanas!” had Randijk geantwoord.

Thans diende hij God, en zijn oprechte geest verfoeide de geringste kreuking van het recht. Een daglooner worden — het was goed. De Heere zou Zijn dienstknecht aanzien in diens nederheid, en de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, was verre te verkiezen boven de schatten van Egypte.

Otto kwam, en een nieuwe, frissche geest trok met hem dit huis binnen. Hij stond daar in de onoverwinnelijkheid van zijn jonge jaren voor Randijk, en Nellie stond naast hem.

„Mijnheer Randijk,” zei hij met een stralend gelaat, „u hebt onze liefde op de vuurproef gesteld. Nu kom ik andermaal. Zoo het Gode belieft, ben ik over een

half jaar zetboer. Het contract is geteekend, en de voorwaarden zijn gunstig. Maar ik zal verkwijnen, als ik niet een flinke zetboerin naast mij heb."

Hij sprak al voort. Het was een heele rede, en hij sprak naar Nellies hart.

Randijk stond op; hij legde hun handen ineen. Zijn leven was één jammerlijke vergissing geweest, en in Otto had hij zich ook vergist, maar zijn vreugde was groot en diep, dat hij deze vergissing nog kon herstellen.

„En nu zullen we niet klagen en jammeren,” zeide Otto, „maar met frisschen moed aanpakken.”

Het was de nieuwe geest, die vaardig was geworden over dit gezin, en Randijk had dien prikkel van noode na de dagen der ontzetting, die achter hem lagen. Hij was opgerezen uit zijn smaad en ellende, maar de veerkracht der jonge jaren was onmisbaar, om hem weer op te voeren tot de hoogten des levens.

Otto stelde Randijk voor, den rommel van Duitsche marken op te ruimen. Het was een reuzensom; in die diepe markenkolk was het schitterend vermogen van Randijk hopeloos verzonken.

„Hoe eerder opgeruimd hoe liever!” meende Randijk.

Zoo ging Otto er dan mee naar de Bank. Hij bracht honderdtien gulden terug en verklaarde, dat het hem tien gulden was meegevallen, terwijl het gevonden geld was. Ten minste in Otto's oog. Hij beweerde, dat de marken waardeloos zouden worden, en het verloop der inflatie stelde hem in het gelijk.

Al het land van Randijk kwam onder den hamer, en Otto vertelde aan den smid, dat er misschien twintig procent zou worden uitgekeerd. Hij wilde het niet te hoog schatten; de publieke verkooping van het land kon teleurstellingen brengen.

Maar de opbrengst ging ver boven de raming, en de uitkeering ging ook boven de raming.

„Het wordt dertig procent,” zei Otto, bij smid Jansen binnenwippend; „laat je vrouw nu maar gauw de koffie zetten, want het valt mee.”

De smid had vage bedreigingen geuit, dat hij het faillissement zou aanvragen, en daarom moest Otto zien, den man op zijn gemak te zetten.

Dertig procent! De smid dacht niet meer aan een faillissementsaanvraag; hij zou trouwens het geheele dorp tegen zich hebben gekregen, want dit dorp toonde zich thans op zijn breedst. Het medelijden met Randijk en diens gezin was diep en oprecht, en de dienaren Gods en zij, die dienaren Gods wilden worden, zeiden met een ontroerd gemoed tot elkander: „Die staat, zie toe, dat hij niet valle!”

Het laatste onroerende goed was „Het Huis van Geluk.”

De villa werd uit de hand verkocht; de prijs was hoog, en er schoot vier duizend gulden over, toen de hypotheek was betaald.

„O, dat is heerlijk!” zei Randijk; „het komt de schuldeischers ten goede. Nu kan de uitkeering weer een tikje worden opgevoerd.”

Want dit geld kwam hem niet toe. Het behoorde aan zijn crediteuren, en naakt wilde hij uit dit huis der weelde trekken.

Maar nu kwam er een even onverwacht als hevige verzet van Otto's zijde, en met een welsprekendheid, die Nellies hart met de grootste bewondering vervulde, verdedigde hij zijn standpunt, dat deze vier duizend gulden onmisbaar waren voor zijn aanstaanden schoonvader. ☒

☒ Hij had in zijn voortvarendheid reeds beslag gelegd op een kleine huurboerderij in den polder, geen half uur gaans van het dorp. Er moest echter geld zijn, om landbouwwerktuigen, paarden en vee aan te schaffen; ook moest er geld zijn voor het onderhoud van het huisgezin, en dan waren die vier duizend gulden hard nodig.

Maar Randijk viel niet te overtuigen. Zijn ziel voelde een stil welbehagen, om zich voor God en menschen ten diepste te vernederen, en die vier duizend gulden behoorden toch aan zijn schuldeischers? Hij zou daglooner worden, en zijn conscientie bleef dan onbevlekt.

Ten slotte echter bewilligde hij er in, om er met Schildhuis, die thans door koop de eigenaar was geworden van zijn pachthoeve, over te beraadslagen.

Schildhuis vond de zaak al heel eenvoudig. Hij gaf Randijk vierkant gelijk, dat dit overschot aan de schuldeischers behoorde en niet aan hem. Maar hij had ze nu noodig en leende ze van hen in zijn nieuw bedrijf, terwijl hij elk jaar de rente betaalde.

Het accoord bleef dertig procent. De schuldeischers hadden het reeds aanvaard, en voor de wet hadden ze nooit meer iets te vorderen. Maar er was een hoogere wet, en broeder Randijk zou dit met den Heere regelen. Zoo sprak Schildhuis.

Toen wankelde Randijk.

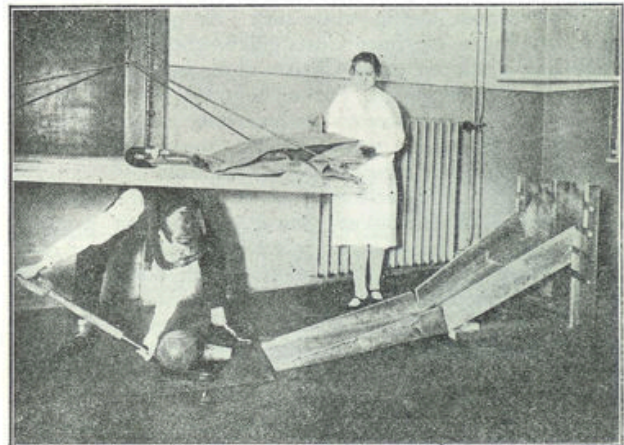
„Alberdientje,” zeide hij; „jij moet het dan maar beslissen.”

Zij viel Schildhuis bij, en daarmee was de zaak beklonken.

Zoo brak de morgen aan, dat het gezin „Het Huis van Geluk” zou verlaten. Zij knielden neder in de holle, leege woonkamer, die onvergetelijk voor hen zou blijven, en Randijk riep den Naam des Heeren aan. En de hand omklemd houdend van zijn trouwsten Gids, Die hem had aangezien in zijn ellende, ging hij een nieuw leven tegemoet. (Wordt vervolgd)

GEDACHTE

Met God te rade gaan, leert zwijgen
en dulden en doen. ☒

Kolen hakken en scheppen in een mijn, waarin men niet rechtop kan staan, is ongetwijfeld een zwaar werk.

Hoeveel inspanning er van het lichaam geëischt wordt en van welke organen, kan men in Berlijn „meten.”

Hoe men dat doet, laat bovenstaande foto zien, waar een man werk doet alsof hij in de mijn was en waar op vernuftige wijze wordt aangewezen, hoeveel energie wordt verbruikt en of er bij het werk wel economisch met de krachten wordt gewoerd.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

De grootste weldaad.

GODS WELDADEN ZIJN VELE. VAN ONZE GEBOORTE af heeft Hij ons overladen met Zijn weldaden. Vele hebben we niet eens gezien. En van die, welke door ons werden opgemerkt, hebben we er weer vele vergeten.

De grootste weldaad is wel, dat God ons Christus gaf. Hoe staat het daarmee? Hebben we die weldaad in gedachtenis gekregen en gehouden?

Ik las onlangs van een ramp, die een aantal jongens overkwam. Ze gingen in de vacantie uit visschen. Het water, waarin ze zich begaven met hun zeilboot, was rustig. Toch was het niet ongevaarlijk, de tocht te ondernemen, omdat het weer kon veranderen, en het dan in dit water zeer kan stormen. Daarbij kon maar één van de jongens zwemmen.

Men had eenige prettige uren; en een goede vangst; toen... opens de wind opstak en de zwakke boot het zwaar te verantwoorden kreeg.

Op een oogenblik, misschien door onoplettendheid van een der jongens, kantelde de boot, en alle zeven jongens vielen in het water.

Zes ervan worstelden om in het leven te blijven en klemden zich aan de boot vast, maar zouden zeker zijn omgekomen, als niet één van hen, een veertien-jarige jongen goed had kunnen zwemmen. Deze redde nu den een na den ander. Toen hij den vijfde behouden aan wal had gebracht, kon hij niet meer. Nochtans wilde hij wéér te water gaan. Men hield hem tegen, maar hij rukte zich los en zei: „Er is nog één, die gered moet worden!” En waarlijk gelukte het hem, ook den zesde te grijpen en naar veilige kust te stuwén, waar handen werden uitgestrekt om den bijna omgekome te redden. Maar... op dit oogenblik begaven den trouwen jongen redder zijn laatste krachten, en hij zonk weg in de diepte!

Gestorven voor zijn kameraden? Denkt ge, dat deze jongens ooit die weldaad van hun kameraad hebben vergeten? Dat niet altijd die veertienjarige knaap in zijn heldendaad hen voor oogen heeft gestaan en zij hem in hun hart hebben gedankt?

Welnu, heeft Jezus niet meer gedaan? Voor ons? Voor u en mij? En wat is ons antwoord? Staan we bij het kruis en buigen we dankend de knie, met aandoening het uitroepend: „Hij stierf voor mij!”?

Toen graaf Zinzendorf eens in Düsseldorf voor een schilderij stond, voorstellende Jezus, en Dien gekruisigd, was het hem, of de schilderij ging leven en de Zoon van God, de Zoon des menschen, met zijn doorboorde handen, tot hem kwam, en zei: „Dat deed ik voor u! Wat doet gij voor Mij?”

SCHRIJNENDE CONTRASTEN

DE LAATSTE WEKEN ZIJN WE TELKENS weer opgeschrikt door berichten van ontzettende ongelukken op spoor- en tramwegen, zoowel in als buiten ons land.

De botsing van de Gooische tram met haar zoo droevige gevolgen was nog niet geheel uit het geheugen weggevaagd, toen de berichten van de catastrophe te Chamonix opnieuw een hevige ontroering teweegbrachten. Ook Nederlanders behoorden daar tot de slachtoffers, zij het dan ook tot de niet-doodelijk-ge-wonden.

Men was diep onder den indruk van het drama, dat zich hoog in het gebergte afspeelde, doch — het leven eischt zijn rechten. Voort moet men, steeds voort!

Niet te lang stilstaan bij zulke gebeurtenissen, die de gedachte aan den overal dreigenden dood zoo naar voren dringen.

☒ Nog een oogenblik echter moest men er mede bezig

zijn; dat was op den dag van de begrafenis der slachtoffers.

Op dien mooien Augustusdag hing er iets drukkends, iets zwaars over 't dorpje Chamonix.

Er ging iets ernstigs gebeuren. 22 dooden werden het dorpje uitgedragen. Terwijl de dorpsklokken met hun bronzen stemmen het memento mori over het dal galmden, stonden mannen, vrouwen en kinderen te wachten op de dingen, die komen zouden. Totdat de droeve stoet naderde, geformeerd door grootwaardigheidsbekleeders, geestelijken, maar waarin ook niet ontbraken de stoere gidsen in hun dagelijksche kleedij, sommigen met houweelen en touwen. Ernst lag er op die bruingebrande gezichten, waarin zon en wind en regen diepe voren hebben getrokken. Door het plaatselijk muziekkorps werden treurmarschen gespeeld, en tenslotte waren het ontelbare bloementuilen en -kransen, gedragen door dames en heeren, die een schrill contrast vormden met de sombere sfeer, waarin de gansche stoet gehuld was.

Zóó was de optocht, waarvan het middelpunt werd gevormd door vijf open auto's, waarop de lijkisten geplaatst waren.

Blootshoofds stonden de inwoners langs den weg, allen bijna, want overal was het werk stil gelegd, waren de winkels gesloten.

Zoo werden de verminkte overblijfsels van hen, die misschien enkele dagen te voren in het bergdorp waren aangekomen, opgewekt, vroolijk, om te genieten van hun vacantie, naar het station vervoerd, en vandaar verder naar hun woonplaatsen, ver van daar.

En nu een schrijnend contrast! Terwijl geheel de eenvoudige bergbevolking diep onder den indruk was, werd 's avonds in het verlichte Grand Casino van den Montblanc druk gedanst onder krijschende jazzmuziek. En in het casino daarnaast draaide vroolijk de roulette op de groene tafel, terwijl begeerige handen werden uitgestrekt naar den god dezer wereld, en onnatuurlijk-schitterende oogen de tolk waren van oplaiende hartstochten.

„C'est la vie!” zegt de Franschman. Zoo is het leven nu eenmaal!

Dood en leven wisselen elkander af met verrassende snelheid. Welk een dood dikwijls, maar ook welk een leven al te vaak! Ach dat men het ware leven kende! Het leven, dat den dood overwon!

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

50)

XXVII. De Koninklijke Heirbaan.

HET WAS IN DEN HERFST. WINDVLAGEN hoegen door het verwelkend gebladerte van de hooge populieren; de menschen zetten de kraag op, want het was koud, en Alberdien, die achter 't huis stond, zette de handen als een trompet voor den mond, om haar man te roepen, die met een arbeider druk in de weer was, om de molshoopen te slechten op de weikamp.

Het was een huis met een rieten dak. Het huis was oud, en de schuur, die er naast stond, was ook oud. Maar dat beteekende niets; de Heere had hen dit jaar rijk gezegend met den oogst, en Randijk schatte, dat er drie honderd gulden zou kunnen worden afbetaald op de oude schuld.

Daar ging het om. Er was een heilige hartstocht in Randijks ziel ontwaakt, om op eerlijke wijze geld

te verdienen, ten einde zijn schulden te betalen. De eere des Heeren, Dien hij thans diende, zat er aan vast, en Alberdien hielp dapper mee; van den morgen tot den avond.

De vorige week was het bruiloft geweest; een echte, blijde bruiloft, die aan Randijk niets had gekost, want Schildhuis en andere vrienden hadden het als een eer beschouwd, er voor te mogen zorgen. Er werden liederen Sions aangeheven, en Jezus, die op de bruiloft te Kana verscheen, was ook op deze bruiloft aanwezig. En in een nieuwe tilbury, met bloemen bekransd, had de nieuwe zetboer Otto Noordanus zijn lieve zetboerin Nellie meegenomen naar zijn eigen huis.

Alberdien stond daar achter 't huis; rechtop, een flinke, fiere boerin. De bittere lijdensstreng was weggevoerd uit haar gezicht, een bos van gezondheid lag op haar regelmatig, aanvullig gelaat, en arbeidsvreugde straalde uit haar oogen.

Zij riep Anton, maar hij was zóó verdiept in zijn werk, dat hij niet hoorde, en eerst toen zij ten tweeden male de handen als een spreektrumpet voor den mond zette en hem riep, hoorde hij.

Hij stak de schop in den grond en naderde met ferm, kloeken stap. In geen jaren had hij er zoo gezond uitgezien; de landarbeid deed hem goed en was ver te verkiezen boven het knauwen van beursberichten, cijfers en Deutsche markkoersen.

Er stond een auto ter zijde van 't huis, en een deftig heer, in zijn dikke pelsjas gedoken, liep met driftige stappen op en neer.

„Ah zoo!” zei hij; „is u mijnheer Randijk? Ik ben de notaris van Lagevelden. U weet, dat uw nicht Gijsbertje Mulder overleden is? Ik ben de notaris in dien boedel en feliciteer u. Er is geen testament, en u bent met twee andere neven de eenige erfgenamen. Ik bied u voor uw portie vijftig duizend gulden. Ik ben een beetje gehaast, want ik heb mijn tijd nodig. Vooruit, Karel! Dag, mijnheer Randijk! Dag, Mevrouw — tot ziens!”

Hij sprong in de auto. Karel zette den motor aan, en met een luid geraas stoomde de auto de oprijlaan af.

Randijk ging naar binnen, en zijn vrouw liep naast hem. Zij lieten zich neervallen op een stoel, en daar zaten ze tegenover elkander, in sprakeloze verbazing.

Ze wisten alles van het overlijden van die nicht; Randijk had de advertentie mede ondertekend, en beiden waren verleden week op de begrafenis geweest. Ze waren laat gekomen en vroeg heengegaan, omdat de reisgelegenheid lastig was.

„Door een droevig ongeval overleden,” zoo stond er in de advertentie. Die uitdrukking in de overlijdensberichten begon angstwekkend druk voor te komen, en men zei, dat het nog erger zou worden.

Nicht Mulder wilde juist den weg oversteken, toen een auto in vluggen gang naderde. Maar ongeveer halverwege gekomen, aarzelde zij en ging terug, terwijl de bestuurder reeds het stuur had omgeworpen, om achter haar heen te rijden.

Hij remde uit alle macht, maar het was te laat; zij werd vermorzeld door die vreeselijke wielen. Ze was zestig jaar en nooit gehuwd geweest; een achterneef bestuurde de groote boerderij, en de algemeene opinie was, dat hij alles zou erven. Ze had ook het plan gehad, een testament te maken, maar de uitvoering was telkens verschoven, en de snelle dood had haar overrompeld.

Er was geen haar op het hoofd geweest van Randijk, dat er aan had gedacht, een der erfgenamen te worden.

Er zat een oud zeer; een koppige familieveete, en in vele jaren had Randijk haar niet meer ontmoet. Verleden week had hij haar echter weer gezien, terwijl zij in de doodkist lag.

Nog altijd zaten Randijk en zijn vrouw daar sprakeloos tegenover elkander. Toen ging er een ritseling door Randijks ziel. Dat was de verzoeking; de brandende verzoeking, die zijn ziel in beroering bracht....

Vijftig duizend gulden! Hij kon er een flinke boerderij voor koopen, en wat had hij met de schuldeischers nog te maken?

Zij hadden toch voor „voldaan” geteekend, en hij behoorde toch ook te denken aan zijn vrouw en aan de toekomst van Nellie? Hij was toch sterfelijk, en hoe zou het dan met vrouw en dochter gaan?

Dat was de verzoeking. En de Verzoeker stond vlak naast hem....

Toen rees Alberdien in een hevige ontsteltenis des gemoeds op, want zij las in zijn ziel.

„Dat zul je toch niet doen, man?” zeide ze; „dat geld komt ons toch niet toe?”

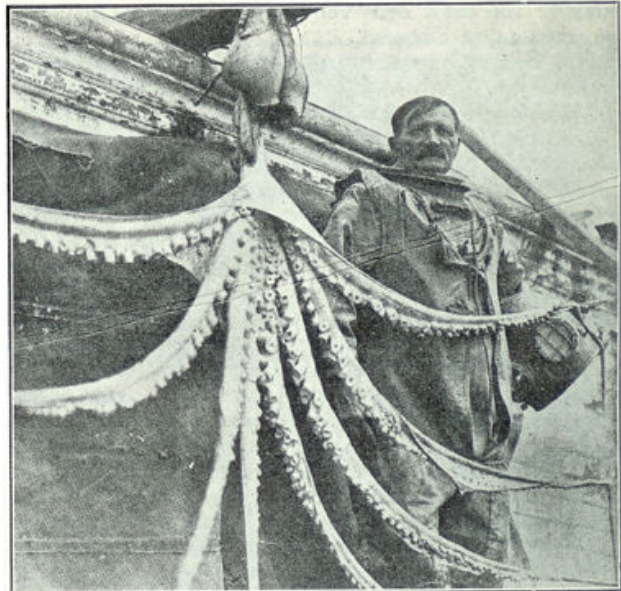
In zijn oogen lag dat starre, dat vreemde, dat haar hart met angst vervulde. Het zweet parelde op zijn voorhoofd.

„Het is moeilijk, m'n kind,” zeide hij; „o, het is zoo moeilijk!”

Het was de oude stem, die zij liefhad. En zij nam hem bij de hand, en ze knielden daar neder, en ze riep weer in haar zielenood: „Jezus, Gij Zone Davids! ontferm U onzer!”

Toen zij oprezen van hun knieën, haalde hij diep adem, en hij keek haar aan met zijn vriendelijk oog.

„Het is voorbij,” fluisterde hij zacht; „o, Alberdientje! Nu zullen we den Naam des Heeren door onze daden groot mogen maken!” (Wordt vervolgd)

Bij de kust van Californië was kapitein Ole Eliassen bezig, om, gekleed in zijn duikerpak onderzoekingen te doen op den bodem der zee, toen hij werd aangevallen door een achtarmige zeemonster. Het zeemonster trachtte hem met zijn reusachtige grijpparmen te omvatten, waartegen de kapitein, enkel gewapend met een mes, zich twintig minuten moest verdedigen, vóór hij het dier doodelijke wonden kon toebrengen.

Bovenstaande foto toont den kapitein met het zeemonster. De grijpparmen van het dier zijn maar even 5½ meter lang.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

DOOR L. PENNING

51)

DE NOTARIS VAN LAGEVELDEN ZOU GOED-af zijn geweest, indien hij Randijks erfenis voor vijftig duizend gulden had overgenomen. Een der schatrijke neven, die tot de erfgenamen behoorde, nam Randijks aandeel over voor zestig duizend gulden, en de notaris van dit dorp plaatste, op Randijks last, in de krant een advertentie, zooals men ze niet elken dag las.

Dit stond er te lezen:

„Oproep. De heer A. Randijk, landbouwer alhier, roept bij deze alle gegadigden op ten mijnen Notaris-huize op den elfden December aanstaande, des morgens te tien uur, om de zeventig procent hunner oorspronkelijke vorderingen plus de verschenen rente in ontvangst te nemen.”

Randijk en diens vrouw waren reeds vóór den tijd aanwezig. Het was een knap paar, zooals ze daar zaten in hun Zondagsgewaad, maar Alberdien had reeds daar straks tot haar man gezegd, dat het hoog tijd werd, zich een nieuwe jas aan te schaffen, want het kon nu voorwaar toch wel lijden. De baas had gister een heel secure berekening gemaakt, en was alles aangezuiverd, dan schoot er nog tien duizend gulden over.

Randijk glimlachte om de opmerking zijner vrouw.

Hij dacht aan iets anders, en al was de jas aan den kalen kant, de man, die ze droeg, zat daar als een prins.

Naar de volgorde van hun komst werden de schuldeischers, die krachtens de Nederlandsche wet niets meer te eischen hadden, binnengelaten. De notaris klerk betaalde hen, en dan maakten zij een eerbiedige buiging voor Randijk en diens vrouw, alsof hun een groote gunst was bewezen. O, de dag was heerlijk, al dreven er grauwe sneeuwwolken langs het zwerk!

De smid Jansen was ontroerd, toen hij binnenkwam.

„Wil u mij de hand geven?” vroeg hij.

Toen reikte Randijk hem de hand, en de smid hield ze vast.

„Ik schaam mij,” zeide hij; „ik schaam mij om hetgeen er plaats had bij de dorpslinde — kunt u 't mij vergeven, mijnheer Randijk? Nu zie ik, dat uw godsdienst echte munt is en geen schijnvertoon.”

Randijk vergaf hem gaarne.

„Smidje,” zei hij, „de grootste schuld viel op mij. Ik diende toen den Mammon, en nu dien ik den levenden God. Dat is het verschil.”

En Wijschut kwam, de oogen vol tranen.

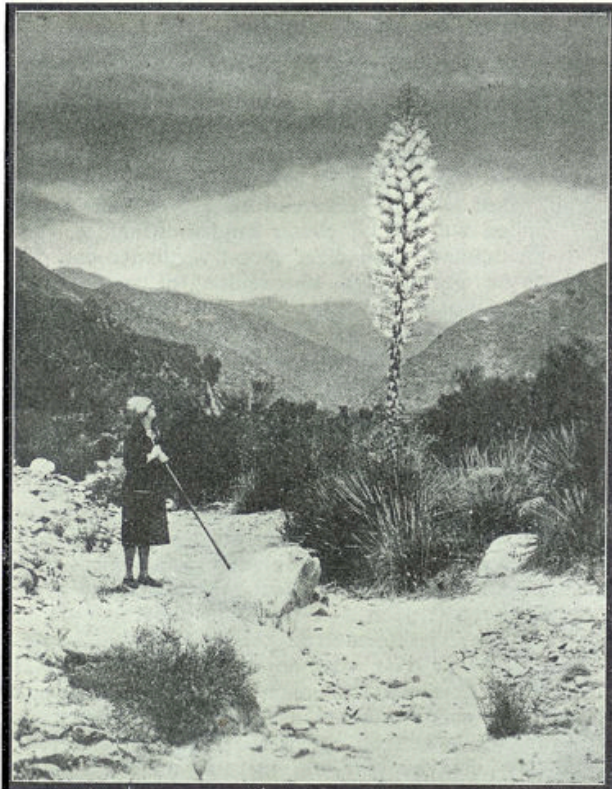
„Is u niet boos op mij?” vroeg de arbeider.

Randijk schudde het hoofd.

„Wij zijn broeders,” zeide hij, „en we willen elkander liefhebben om Jezus' wil.”

Pietoom kwam ook op zijn oude voeten aangestrompeld.

„Kom jij nu eens naast ons zitten, Pietoom,” zei

De reusachtige bloem van de yuccaplant, een soort cactus, die in het woeste berglandschap van Zuid-West-Amerika wordt aangetroffen. De bloem bereikt een hoogte van ruim vier meter.

DE CACTUS

Gij bergt een rijk mysterie,
Gij cactus, wondre plant!
Uw prikkelende stekels
Verwonden iedre hand;
Maar uit uw dorrende armen
Ontbloeit een kleurengloed,
Die oog en hart des menschen
Verkwikt en juichen doet.

Wat zijt gij leelijk, cactus,
Door menigeen veracht!
En toch — wat rijke bloesem
Schonk u Gods liefdemacht!
Uit toonbeeld van verwarring,
Van armoe en ellend,
Schept Hij een beeld van schoonheid
Als de aard geen schooner kent.

Van 't goud der purpren kelken
Stroomt als een zilvren gloed,
Een beek van zijden draden
Der wereld tegemoet.
Zij predikt dier verloorne:
„God redt uit allen nood,
„Hij wekt in Zijn ontferming
„Het leven uit den dood.”

Is niet het nieuwe leven
Zoo'n Godd'lijk wonderwerk?
De Heer maakt dooden levend
En machtelozen sterk.
Is 't oude zondeleven
Dor als de cactus is —
Wordt Jezus onze Heiland,
Dan bloeit de wildernis!

DR. J. H. GUNNING

Randijk op hartelijken toon, en hij zette zich naast Randijk en Alberdien.

Toen vertelde Pietoom, dat er uit zijn nederig huisje een gedurig gebed was opgestegen.

„In dien nacht, mijnheer Randijk... in dien nacht... u weet het wel...”

Het werd Randijk schier te machtig.

„In dien nacht heb ik lang voor u in het gebed geworsteld, mijnheer Randijk, o, zoo lang!”

„Pietoom!” riep de klerk, „zet nu de bril op! Hier ligt uw geld!”

Maar wat moest hij met dat geld beginnen! Hij verzocht Randijk, dat geld weer mee te nemen, om er secure papertjes voor te koopen, net als vroeger. En toen Randijk dit goedvond en het geld bij zich stak, was Pietoom zielsverheugd.

Allen, die kwamen, werden uitbetaald. En er werden op dezen dag vele verheugde gezichten gezien in het dorp, want Randijk had bij tal van kleine luiden geleend.

Wethouder Van der Pol was echter niet gekomen. Hij had een brief geschreven, die het vriendelijke verzoek bevatte, hem de gunst te bewijzen, dit geld ter leen te houden. Voorts sloot de brief met deze merkwaardige woorden: „Wegens mijn leeftijd bedank ik als wethouder en raadslid. Ik behoor niet tot uwe partij, maar ik meen in het waarachtig belang onzer gemeente te handelen, door uwe eventueele candidatuur met alle kracht aan te bevelen.”

„’t Is te veel, Alberdien!” zeide Randijk, „’t is te veel!”

Het dorp was vol van Randijks nobele daad, en toen hij met zijn vrouw naar Schildhuis wandelde, werden zij door allen met een eerbied gegroet, alsof het koningskinderen waren. En waren ze geen Koningskinderen?

Randijk werd tot candidaat voor den gemeenteraad gesteld. Hij wilde het keeren, maar het geheele dorp had hij tegen zich, en Alberdien had hij ook tegen zich. Toen moest hij wel zwichten.

Er werd niet gestemd. In dit dorp van vele partijen wilde niemand tegen hem candidaat zijn, zoodat hij bij enkele candidaatstelling werd gekozen. En in den avond verscheen smid Jansen met zijn muziekgezelschap „de Bazuin,” om het nieuwe raadslid en den aanstaanden wethouder een schitterende serenade te brengen. *(Slot volgt)*

NAAR DEN MONT-BLANC

NAAR AANLEIDING VAN ONZE MEDEDEELING op blz. 588, No. 49, over den kabelspoorweg naar een der Mont-Blanc-toppen, schrijft D. M. v. N. te L. ons het volgende, voor welke opmerking we dankbaar zijn:

„Dat de Aiguille du Midi geen 25000 M. hoog is en dit getal een drukfout moet zijn, begrijpt natuurlijk iedereen. (Zie verbetering in briefw. No. 50. — Red.) Het kabelspoorw. is echter nog lang niet zoover klaar, dat men daarmee den 3842 M. hoogen top bereiken kan. Tot nu toe, en dit eerst sinds enkele maanden, kan men twee stations stijgen. Het bovenste is op $\pm$ 2600 M. hoogte gelegen, dus nog zeer ver van het einddoel! Volgens een gids-hutwachter uit de buurt, zal het nog wel tien jaar duren vóór men tot daar reizen kan.

De Franschen noemen het reeds thans wel het hoogste bergbaantje van de wereld, wat het natuurlijk nu nog niet is. En of men tegen den tijd, dat het klaar zal zijn, niet ergens anders een nog hooger gemaakt zal hebben...?”

604

UIT DE OUDE SCHOOL

VI. Zeven stuivers saldo.

WAT IK NU VERTEL, HEB IK TEN DEELE van hooren zeggen. ’t Gebeurde al vóór mijn tijd in een klein boerendorp.

’t Was in September 1857. Een maand te voren had de koning de nieuwe schoolwet bekrachtigd, die vrijheid gaf tot het stichten van bijzondere scholen, zoo men zelf de kosten dragen wilde. En nu reeds zaten in een kamer van de pastorie vijf mannen bijeen, om plannen te maken voor de stichting van een Christelijke school in hun gemeente.

Een van de vijf was de predikant, en hij was de ziel van de beweging. Zonder hem zou er geen school gekomen zijn, want de gemeente was klein en was arm. Een enkele boer was er slechts, die flink kon steunen.

Maar dominee trok er op uit, om steun te zoeken. Hij kwam ook bij den ouden predikant, die hem voor het ambt had voorbereid. Dat ging in die dagen nog al eens eenvoudig; iemand, die reeds te oud of te arm was voor een volledige opleiding, werd predikant naar artikel VIII van de Dordtsche kerkenordening, op grond van „singuliere gaven,” en het zijn soms wel mannen van naam geworden.

Goed, onze dominee kwam bij zijn opleider.

„Jij ijvert zoo voor een school,” zei deze, „maar weet je wel, wat je doet? Hoe groot is je salaris?”

„Zeshonderd gulden.”

„En als je arme gemeente nu ook den meester zijn salaris nog moet geven, wat blijft er dan voor jou over?”

„Dat weet ik niet, en dat is mijn zaak niet, maar wij moeten een school hebben.”

En ze kregen een school. De Vereeniging voor Christelijk Nationaal Onderwijs was gesticht; dominee correspondeerde met Groen van Prinsterer, en kreeg na eenigen tijd bericht, dat de school twee honderd gulden per jaar subsidie zou hebben, maar dan moest het hoofd van de school een salaris hebben van zeshonderd.

Best, zei de kerkeraad en zei de gemeente, de rest zullen we wel bij elkaar krijgen. Maar ze vonden, dat de dominee toch meer moest verdienen dan de meester, en ze verhoogden zijn salaris tot zevenhonderd. De oude mocht het graag vertellen, hoe hij door de school meer in plaats van minder loon had gekregen.

De oude — toen was hij nog niet oud, een kleine veertig. Ik kende hem een kwart eeuw later, toen ik hoofd van die school werd en hij nog altijd predikant was van zijn gemeente.

Al dien tijd was hij voorzitter geweest van het schoolbestuur, dat telken jare door den kerkeraad werd benoemd. Maar het jaar 1890 kwam met de eerste rijkssubsidie; daarvoor was wat meer rechtspositie noodig en we gingen een schoolvereeniging stichten. De Unie hielp ons aan een concept-reglement, dat wij naar behoefte wijzigden, en ik stelde voor, dat de predikant der Chr. Gereformeerde kerk ambtshalve voorzitter zou zijn. Maar daar wilde dominee niet van weten. Integendeel. „Er zijn zooveel plaatsen,” zei hij, „waar de dominee en de meester met elkaar overhoop liggen, en dat komt, omdat de een op het terrein van den ander komt. Ik was juist van plan, nu met de nieuwe regeling af te treden als voorzitter en me niet herkiesbaar te stellen.”

„Goed,” zei een van de andere broeders, „maar dan stel ik voor, dat we onzen dominee terstond tot eerevoorzitter benoemen,” en dat voorstel werd bij akklamatie aangenomen.

INDRUKKEN

VAN DEN HOOFDREDACTEUR

Woord en daad.

„PREDIKT DEN HEILAND DOOR WOORD EN DOOR daad!”

Deze bekende versregel mag wel door ons worden overdacht, en de inhoud ter harte genomen.

Een vriendelijk woord vindt altijd een goede plaats.

Het een of ander geschrift, dat over Jezus, over de waarheid Gods spreekt, welwillend en biddend aangeboden, wordt in den regel met dank ontvangen.

Maar vergeten we niet, dat de wereld zoo bijzonder let op onze daden. Het ware Christendom is liefde, en liefde is geven. De zelfzuchtige wereld wordt dan ook altijd getroffen, wanneer zij daden ziet van zelfopofferende liefde en zelfverloochening.

Een zwaar-zieke vrouw, verlamd door jicht, met wonden over haar geheele lichaam en vreeselijke pijnen, was niet alleen voor zichzelf altijd blijmoedig en vroolijk in haar God, maar stelde zich ook steeds op de hoogte van het lijden van anderen, klein en groot, rijk en arm, en trachtte dan op de een of andere wijze iets voor dezulken te doen. Haar man was een dienstknecht des Heeren, die veel kon uitgaan om anderen het Woord te brengen. En misschien heeft zij, de energieke en begaafde vrouw, wel eens gedacht, waarom zij niet kon uitgaan om haar Meester te dienen, en in plaats daarvan geheel gebroken op haar rustbed moest nederliggen. Maar zoo een dergelijke vraag in haar hart is opgekomen, heeft zij eens een heerlijk antwoord ontvangen door haar man, tot wien iemand had gezegd: „Ik kom zoo juist bij uw vrouw vandaan. Ik ben een kwartier bij haar geweest, en ik moet getuigen, dat haar voorbeeld en daden op mij meer hebben uitgewerkt dan honderd preeken van u.”

Een Christelijk reisgezelschap vertoefde in Italië. Evenals tehuis werd er in de hotels gebeden, in den Bijbel gelezen, werden er op Zondag geen groote tochten ondernomen, werd het personeel niet afgesnauwd. Dit was kennelijk iets nieuws en maakte indruk op een kellnerin, te meer nog, toen op zekeren avond de leider van het gezelschap aan haar vroeg, wanneer ze naar bed kon gaan, en gene, toen het antwoord luidde: „Niet voordat de laatste gast binnen is,” (terwijl ze 's morgens al om half vijf weer op moest,) tot haar zei: „Meisje, ga jij dan maar gerust slapen; ik zal wel opblijven, tot de laatste gast binnen is.” Toen het gezelschap vertrokken was, en zich reeds in den St.-Gotthard-trein bevond, kwam de kellnerin hijgend aanloopen met een gevonden vulpen. Met geen kracht van redeneering wilde zij er een belooning voor ontvangen, maar wel een ansicht uit Nederland, ter herinnering aan het verblijf van het gezelschap. En merkwaardig; na eenigen tijd kwam op de gezonden plaatjes-briefkaarten het bedankend antwoord: „Ik zie, dat Holland een heel ander land is dan Italië... maar wár we ons ook bevinden, Eén is overal Dezelfde; en dat is toch, waarop het aankomt, niet waar, mijnheer?” Zij noemde daarop den naam van den eenigen Heiland Jezus Christus.

Woord en daad Deze twee moeten samengaan. Alleen zóó kan er waarlijk een invloed ten goede worden uitgeoefend in een wereld die niet alleen let op hetgeen door ons wordt gezegd, maar vooral op wat we verrichten en op welke wijze we dit doen.

IN DEN GREEP VAN MAMMON

52)

door L. PENNING

DAAR KWAM NOG EEN DAG, SCHOONER nog en heerlijker, en Noordanus en Schildhuis kondigden hem aan, toen zij Randijk mededeelden, dat hij opnieuw tot ouderling was gekozen. Nóóit had een ouderling in deze gemeente zooveel stemmen op zich verenigd.

Toen dacht Randijk aan dien somberen avond, dat de beide broeders hem hadden verzocht, in naam van den kerkeraad, om voor het ouderlingschap te bedanken.

Wat zou hij deze broeders antwoorden? Hij was reeds van hun aanstaande komst verwittigd geworden, en wat zij zouden mededeelen, wist hij ook reeds door Otto, die hem alles had verteld.

Maar wat hij zou antwoorden, wist hij niet. Hij was een afgodendienaar geweest, en als hij dan dacht

aan het heilig ambt van ouderling, ging er een siddering door zijn ziel.

Toen zeide Schildhuis, die zijn aarzeling merkte, met verheffing van stem: „Christus, het Hoofd der Kerk, roept u, broeder!”

Er was geen aarzeling meer. Als Christus riep, zou Randijk volgen... Het was een daad der dankbaarheid, der toewijding en der liefde. Hij was zoo uitnemend beweldadigd, en terwijl „Het Huis van Geluk” was ineengestort boven zijn hoofd, had Christus hem uit de puinhoopen gered, en onder dit lage dak bloeide de bloem van het ware levensgeluk op in liefelijken glans.

Het was een dag om nooit te vergeten, toen Randijk weer in de ouderlingenbank plaats nam. Het was een kostelijke lentedag, en de natuur was vol koesterenden zonneshijn. De kerk was stampvol; de nieuwe leeraar trok veel volk, en hij was een man vol geestdrift, gloed en kracht.

Daar zette het orgel in, en de gemeente zong:

„Ik zal met vreugd in 't huis des Heeren gaan, Om daar met lof Uw grooten Naam te danken!”¹⁾

Toen de bevestiging zou plaats hebben, waren aller oogen op Randijk gevestigd, en veler oogen waren vochtig, want zijn levensboek met den afgrond der wanhoop lag voor hen opengeslagen.

Het formulier der bevestiging zou worden voorgelezen, en Randijk stond op. Er lag een verheven glans op dat ootmoedige gelaat, zooals men dat wel eens kan zien bij dienaren Gods, die pas met den Heere hebben gesproken.

De gebruikelijke vragen werden hem gesteld, en hij antwoordde met vaste stem, zooals het een dienstknecht van Jezus Christus betaamt: „Ja ik, van ganser harte!”

„Mijn broeder!” zei de predikant, „ge zijt in de zeve des Satans geweest, maar de getrouwe Herder hield Zijn oog in eeuwige erbarmingen op u gericht! Uit de ruischende diepten leidde Zijn hand u weer op naar de blijde berghoogen des levens — zoo ga dan heen in Zijn kracht en weid mede Zijn kudde!”

Randijk en diens vrouw waren dien dag de gasten van Noordanus. Otto en Nellie en Schildhuis en diens vrouw waren er ook, en in den avond stroomde het groote woonvertrek vol. Ze konden er niet eens allen in, en daarom zaten de menschen tot in de gang. Maar dat hinderde niet, want ze waren eendrachtiglijk bijeen.

Er waren vele dienaren Gods aanwezig, en afgodendienaren, in wier ziel een heilbegeerig verlangen was geboren, om den levenden God te dienen, waren er ook.

Er werden warme geestelijke gesprekken gevoerd over Gods verborgen omgang met Zijn volk; het was een Elim met twaalf waterfonteinen en zeventig palmboomen, waar zij teerkost ontvingen op hun weg door de woestijn.

Ook werd er gezongen, want de kinderen Zions heffen gaarne de liederen Zions aan op hun weg naar het Hemelsche Jeruzalem. In die liederen spreekt zich de gemeenschap uit; zoo steunen zij elkander en wandelen al voort, achter de banier, waarop iets geschreven staat van Jezus en van den heuvel Golgotha en van de opstanding uit de dooden....

E I N D E.

¹⁾ Psalm 116 : 11.

